

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk

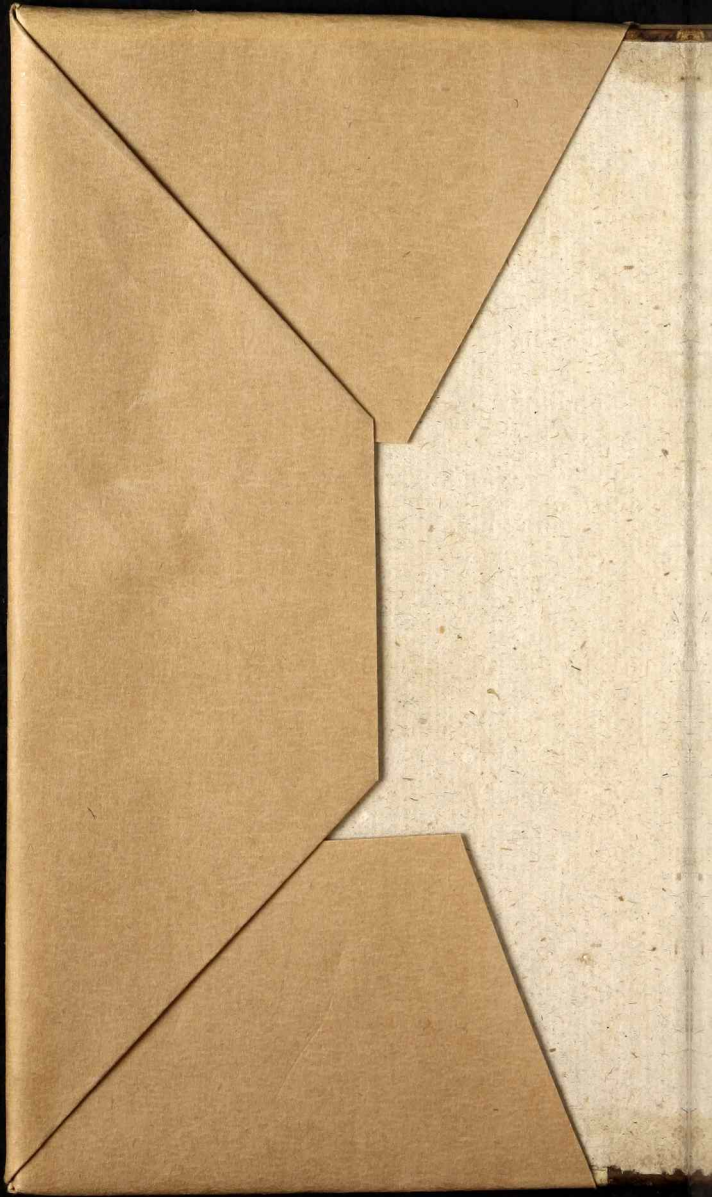

DET KGL. BIBLIOTEK

34³, -53, -8⁰ Eks. 1

Universitets- og
Skole-Annaler,

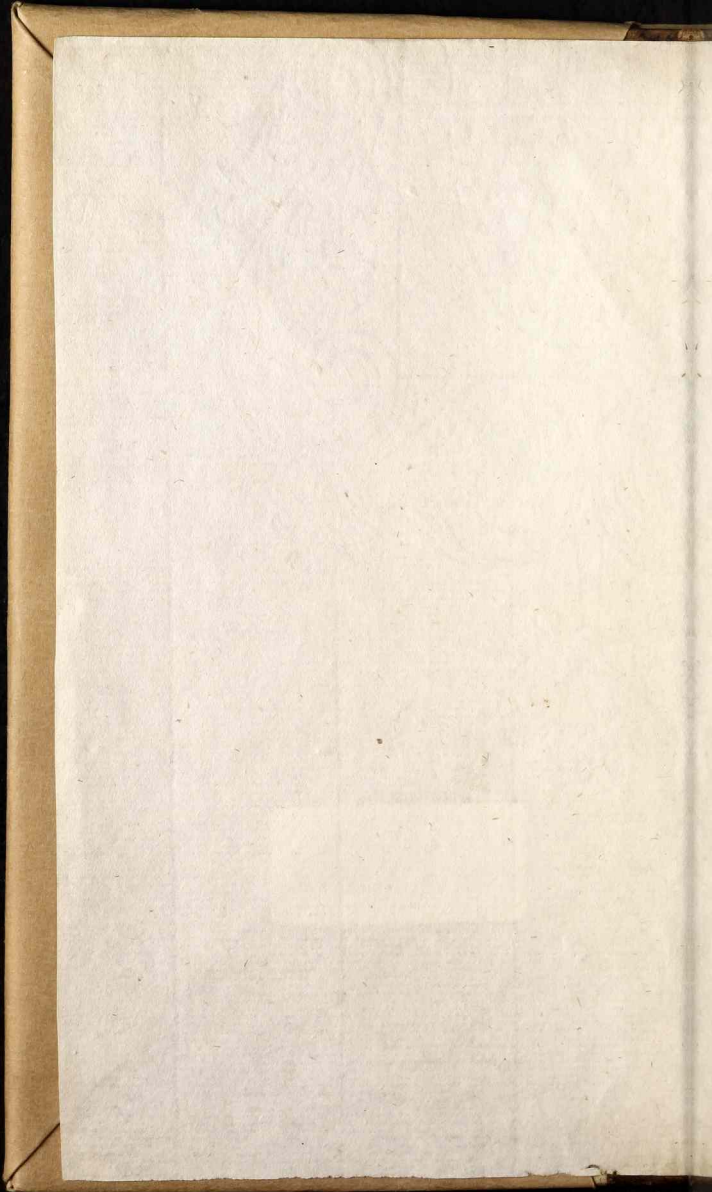
1812.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021865411

Universitets

og

Skole = Annaler

for

1812.

Udgivne

af

L. Engelstoft,

Juristsraad, Professor i Historie og Geographie ved Kjøbenhavn's Universitet, Assessor i Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler.

Kjøbenhavn.

Trykt hos og forlagt af Andreas Seidelin,

store Kannikestræde No. 46.

Handwritten title or text at the top of the page, appearing as a mirror image.

Small handwritten mark or number.

Large handwritten text, possibly a title or author name, appearing as a mirror image.

Small handwritten mark or number.

Small handwritten mark or number.

Small handwritten mark or number.

Small handwritten mark or number.

Small handwritten text or mark.

Small handwritten text, possibly a date or location, appearing as a mirror image.

Small handwritten text or mark.

Small handwritten text, possibly a date or location, appearing as a mirror image.

Small handwritten text or mark.

Indhold.

Første Quartal.

A. Afhandlinger.

I. Graekernes og Romernes Musik, betragtet som et Dannelesesmiddel i Opdragelsen; af Ludv. Heiberg, Professor og Director ved Odense Cathedralsskole	1
II. Udsigt over de private Stiftelser og Legater ved Kiøbenhavn's Universitet	17

B. Kiøbenhavn's Universitet.

I. Academiske Examina	33
II. Excesbeviisninger og Befordringer	44
III. Høitideligheder	45
IV. Legater	57
V. Fortegnelse over dem, som Communitatsstipendiet i Aaret 1811 er tillagt	163
VI. Fortsatte Efterretninger om det Moltkeske, Universitet tilhørende, Naturaliecabinet	65
VII. Veistigheds skrifter	68
VIII. Blandede Efterretninger	76

C. Det norske Universitet.

Resultater af den for dets Anlæg og Indretning nedsatte Commissions Forhandlinger	180
---	-----

D. De lærde Skoler.

I. Excesbeviisninger, Befordringer og Afgang	93
II. Gaver og Legater	94
III. Necrolog	95
IV. Høitideligheder	98
V. Skoleskrifter	118
VI. Blandede Efterretninger	125

E. Udenlandsske Universiteter og Skoler.

Blandede Efterretninger fra Frankrig, Preussen, Sachsen, Westphalen, Bayern, Württemberg, Baden, Rusland, Sverrig	128
---	-----

I n d h o l d.

U n d e r H æ f t e.

A. A f h a n d l i n g e r.

	Side
I. Kort Udsigt over Lægevidenskabens Historie i Danmark fra det Kiøbenhavnſke Universitets Reform (1539); af Prof. Herholdt.	161
II. Udsigt over de private Stitſeller og Legater ved Kiøbenhavnſke Universitet, ſom ere beſtemte til Underſtøttning for Studerende eller anden Henſigt (fortſat og ſluttet).	177
B. Kiøbenhavnſke Universitet.	
I. Forelæſninger i Sommer-Semefret 1812 og i Vinter-Semefret 1812 — 1813	236
II. Befordringer	245
III. Legater	—
IV. Academiske Examina	249
V. Privatſcriberede	306
VI. Promotion	—
VII. Fortæenſe paa de Studieſt, ſom i Marts 1812 have erholdt Communitets-Stipendiet	307
VIII. Høitideligheder	308
IX. Academiske Leilighedsſkrifter og Diſputatſer	310
X. Studentervæbning	311
XI. Blandede Efterretninger	313
C. Universitetet i Norge.	
I. Medfattelse af en Bygnings-Commiſſion	322
II. Kongl. Gave af Gaarden Løven med Tiliggende	325
III. Blandede Efterretninger	335
D. De lærde Skoler i Danmark og Norge.	
I. Medlæggelse af Kongsberg Middelskole	338
II. Befordringer og Afgang	343
III. Legater	345
IV. Høitideligheder	349
V. Gymnaſik ved de lærde Skoler	356
VI. Necrolog	357
VII. Aſhændelse af Skolegods	358
VIII. Leilighedsſkrifter	362
IX. Blandede Efterretninger	364
E. Udenlandſke Universiteter og Skoler.	
Efterretninger fra Oſterrig, Bayern, Frankrig, Weſtphalen, Preuſſen, Ruſland, Engelland.	

A.

I. Grækernes og Romernes Musik,
betragtet som et Dannelsesmiddel i Op-
dragelsen, der fortjener at benyttes ogsaa
i vore offentlige lærde Skoler *). Af
Ludvig Heiberg, Professor og Rec-
tor ved Odense Cathedralsskole. Odense
1812. 14 S. 8.

Δυο τεχνα θεου εγωγον τινα Φαινην δεδωκε-
ναι τοις ανθρωποις, μουσικην τε και γυμνασι-
κην, επι το θυμοειδες και το φιλοσοφον ουκ
επι ψυχην και σωμα, ει μη ειη παρεργον, αλλ'
επ'εκεινο, οπως αν αλληλοισι ξυναρμοδηθου,
επιτεινομενω και ανιερμενω μεχρι του προση-
κουτος.

PLATO.

Musiken har til alle Tider og iblandt alle ikke
aldeles raade og vilde Folkelag været agtet som

*) Udgivet som Indbydelseskrift til Høitideligheden
paa Kongens Fødselsfest d. 28 Jan. 1812.

Universit. og Skole-Annaler 1812. 2 B. 2

en Kunst, der havde den vigtigste Indflydelse paa
 Menneskets fædelige Karakter og Tankemaade.
 Vi behøve ikke her at gaae tilbage til det Arca-
 diske Hyrdelis, eller til Apolls og Marsyas's
 Veddekamp i Grækernes Fabellære, eller til Dio-
 nysius's muligen luffkre Esterretning om, at
 Evander bragte med andre Konster og Videnska-
 ber ogsaa Musikken med sig til Italien, eller til
 de Homeriske Sange, for at bevise, at Tonekon-
 sten allerede i Kulturens Barndom har været
 kjendt og agtet af Europas sydlige Beboere, li-
 gesom vist nok overalt, hvor den naturlige Fø-
 lelse ikke ved Klima eller Raahed i Søder var
 bleven qvælt og undertrykt; thi Plutarchs For-
 tælling om den Skytiske Konge Ateas, som fo-
 retrak sin Hestes Brinsten for Fløitetonerne, som
 den berømte Ismenias frembragte paa sit In-
 strument, giver Ret til den Formodning, som
 vel endnu fra en anden Side kunde bestyrkes,
 at de nordlige Folk først tidligere have faaet
 Smag og Følelse for Instrumental-Musik. Paa
 dette Sted er det nok at pege hen paa det Bard-
 som Grækere og Romere, de to af Oldtidens os
 meest bekjendte Folkelag, have sat paa Tone-
 kunsten, for deraf at gjøre videre Anvendelse.

Ordet Musik havde hos Grækerne adskil-
 lige Betydninger; i en vidtloftigere Mening mod-
 sattes det Gymnastik, og indbefattede foru-

den Tonekonsten tillige Digte og Talekonsten. Den skulde være et Middel til at danne Ungdommens Hjerter, og hørte altsaa ganske ind under Opdragelseskonsten. Foruden den Umage, de gjorde sig for at danne Siælens og Legemets Anlæg og Kræfter, søgte de at give Ungdommens Karakter en Stemning, som udfordres til et virksomt, almennyttigt og lykkeligt Liv, og alle de Midler, som ledede hertil, indbefattedes under det almindelige Navn: Musik. Kun i indskrænket Forstand betegnede Ordet den egentlige Tonekonst. Men da dette Folk var af Naturen fyrigt, dets Nerver følsomme, Indbildningskraften levende, saa fulgte deraf, at Tonekonsten gjorde et stærkt Indtryk paa dem, og at den med Sikkerhed kunde anvendes for at dæmpe eller opvække deres Lidenskaber, for at indgyde Glæde, lette Besværligheder, lindre Sorg, virke Afholdenhed, opvække Krigerens Mod, indgyde Erbødighed for Religionen og Gudstienestens Høitideligheder. Hertil kom, at sproget var i høieste Grad modulerende og deklamerende, at Tonekonsten forbandtes med stærke Gestikulationer, brugtes ofte i høitidelige Optog, og at Oratorien allerede forud var gennemtrængt af Tanken og begejstret af Forestillingen om Musikens Indflydelse paa hans hele Livs Lykke eller Ulykke. Deres Sange vare derfor i de ældste

Lider ganske stemte efter Tidsalderens Aand, simple, høitidelige, intet andet end en Række af visse sammensatte Rythmer og Cadenser. Saa-danne Hølessens og Hjertets konfliktlose Pittinger vare de Orphiske Hymner, der vel ikke havde deres Navn af Orpheus, fordi man ansaae ham som Forfatter hertil, men snarere fordi de vare forfærdigede i Orpheus's og hans Skoles Aand og fuldkommen efterlignede samme. Sildigere, men som Kunstprodukter af en vilkaarlig Phantastik, vare de Homeriske Hymner; thi disse indeholde ikke blotte Prædikater om Guderne, men hele sammenhængende Historier, som ikke kunne være gjemte i den blotte Hukommelse, men maatte fornemmelig skylde Digterens Phantastik og Begeistring deres Opfindelse.

Aristoteles anseer Musikken for en Efterlignelse af de menneskelige Lidenskaber og Sæder, kraftig til at indgive Mennesket disse Lidenskaber og Sæder, som den efterligner. Den maatte altsaa rettes efter enhver Nations individuelle Tilboieligheder; herfra opstode de fem Hovedtonearter hos Grækerne, hvis Antal dog med Tiden endnu meget formerede sig. Den doriske, æoliske, ioniske, lydiske og phrygiske Toneart havde hver sin egen Karakter, og anvendtes efter Stedets eller Materiens Beskaffenhed. Saaledes brugtes f. Ex. den ioniske ved

tragiske Forestillinger, fordi den havde noget høit, skiant, haardt og raat i sin Karakter; den lydte ved Taffelmusik, fordi dens Toner vare milde og bløde; saaledes var den doriske Moltonen, den phrygiske Durtonen, og i disse Toner spillede ethvert Instrument den samme Melodie ikke tilsammen, men hver for sig i sin Toneart, Lyren nemlig i den doriske, Fløiten i den phrygiske, og saa fremdeles.

Sange ved høitidelige Leiligheder og i private Sammenkomster vare meget almindelige hos Grækerne. Allerede hos Homer finder man mange Steder Sange ved Hyrsternes Taster. Han siger *Odysf.* 1, 152, at Sang og Dands vare en Forlystelse ved et Giestebud. I *Odysf.* 1, 325. og følg. synger Phemios ved Bordet om Grækernes sørgelige Tilbagereise fra Troja, og i *Odysf.* 449. og følg. Demodokos efter Ulysses's Begiering om Trojas Erobring, den Trojanske Hest og Ulysses's og Menelaus's Strid ved Deiphobos's Huus, alt saa bevægeligt, at Ulysses selv maatte fælde Taarer derved. Paa Achilles's Skield *Iliad.* 18, 490. og følg. forestilledes den høitidelige Procession, naar Bruden førtes hjem, ledsaget af Hymenæer; saa kaldtes disse Bryllupsfange, som dandsende unge Mennesker paa Veien islemte under Accompanement af Fløiten og Lyren. Sangere sattes

ved Hektors Liig i Troja, og Andromachés, Hekubás og Helenas Klagesange over Hektors Død findes i Iliad, 24, 726. og folg. Hymner bleve afslungne til Ære for Guderne, nu i deres Temples, nu ved festlige Høitideligheder, nu ved de offentlige Lege; hertil hørte Pæaner, Dithyramber. o. fl. I Dramatiske Arbejder spillede Chorenene en vigtig Rolle; disses Inddeling i Stropher, Antistropher og Epoden, og enhver af disses forskellige Forretning, Grækernes Coryphæer og Athenens Chorager, de første som Forsangere, og de sidste som offentlige Embedsmænd, der skulde antage og paa Statens Bekostning lønne de til Fester og andre Høitideligheder fornødne Skuespillere, Dandsere og Tonekonstnere, vise tydelig nok, hvad Priis Grækerne satte paa Musik og Sang. Hvo kender endelig ikke Eyræus's Krigsange, og Pindars Seiers Hymner eller olympiske, pythiske, nemeiske og isthmiske Ode? Ogter man nu tillige, at ethvert lyrisk Digt var bestemt til at synges, at Instrumental-Musik ledsagede Sangen og at Deklamation og Mimik stode i uadskillelig Forbindelse hermed, saa vil man deraf nogenledes kunne slutte sig til Grækernes Enthusiasme for denne Konst.

Underviisningen i Musik begyndte hos Grækerne i den tidligste Alder, endog før den i Gym-

musik. Til Privatslærere i Konsten, som kaldtes
 Citharøeder, betroedes for største Delen Bar-
 ners og det unge Menneskes moralske Dannelse.
 Da Sang og Musik vare, som forhen er anført,
 forenede med Instrumental-Mimik, saa seer man
 heri Grunden til, hvorfor Plato i hans Skrift
 de republica ikke vil, at man forelægger Dreng
 saadanne Tonespykker, hvor Karakteren af Qvin-
 der, Slaver, Berusede eller Lassefulde skulde es-
 terlignes, at ikke Esterlignelsen i denne deres
 unge Alder skulde gaae over til Natur. Det
 var derfor og kun visse Tonearter, f. Ex. den
 doriske og phrygiske, man ansaae som passende
 for Ungdommen, hiin, fordi den opflammede
 Borgeren til Mod i Krigen og til Standhaftig-
 hed i Modgang, denne, fordi den hævede Hjertet
 til Andagt og Følelse for de stille huuslige Dy-
 der. Spartanerne benyttede Musikken i den
 første Toneart til at opflamme Tappehed og
 Fædrelandskierlighed; deres Sange skildrede
 derfor og deres lykkelige Lod, som faldt i Krig
 for Fædrelandet og de Modløses eller Feiges
 ullykkelige Tilstand. Arkadierne, obereenssem-
 mende med deres naturlige Karakter, der var
 Lungfindighed, yndede mere den milde og rolige
 phrygiske Toneart, da det var de blide Følelser,
 som de søgte at opvække, og passende til denne
 Hensigt var den hele musikalske Undervisning

endog ved offentlige Love indrettet. Fremfor alle græske Folkeslag udmærkede dette Folk sig ved sin Forkierlighed for Musik. Underviisningen heri strakte sig fra den tidligste Barndom til den mandige Alder. Deres Drengs lærte Pæaner og Hymner, som de paa Gudernes Fester, især paa Bacchus's, affang under Dands og med Accompanement af musikalske Instrumenter, især Fløiten. Og saa hos Argiver og Messenier fandt Tonekonsten megen Opmuntring. Dette maa være nok for at vise, hvad Agtelse Tonekonsten fandt hos Grækerne, og hvorledes de indlemmede den i deres Opdragelses-System.

Uagtet Romerne saa ganske og aldeles dannede sig i alt, hvad der angik det Videnskabelige, efter Grækerne, saa synes det dog ikke, at Musikken nogensinde har været i den Anseelse hos dem, som hos hine, ligesom den heller ikke i Almindelighed var en Gjenstand for Romernes Opdragelsesbæsen. Man erindre sig Corn. Nepos; efterat han har fortalt om Epaminondas, at han i at spille, synge og dandse var bleven underviist af de berømteste Lærere, føier han til: "thi alt dette var fordum hos Grækerne ærefuldt, men efter Romernes Skikke er det ubetydeligt, ja endog uanstændigt. Ligeledes siger han i samme Mand's Liv og Levnet: "at Musikken efter Romerske Sæder ikke passede sig

paa en fornemme Mand., Tacitus falder det "en skændig Lyst,, at Nero sang og spillede paa Cithar ved Maaltidet; og Macrobius siger, at Sang var uanstændig for vel opdragne, endog private, Mænd iblandt Romerne. Dog alt dette maa forstaaes med nogen Indskrænkning; deels kun om Romernes ældste Tider, thi Philosophen Antonin og Alexander Severus bleve underviste i Musikken; deels synes Musik og Sang i Gudernes Tempel ved særdeles høitidelige Anledninger at have været saa ædel en Forretning, at den ei vanærede enten den offentlige eller private Mand. Desuden da Romerne ingen offentlige Skoler havde før Hadrians Tid, men meget almindelig betroede deres Børns Dannelse til Græske Pædagoger eller Huns lærere, saa har man temmelig god Grund til at slutte, at disse indførte af deres egen National-Opdragelse saa meget, som Romernes Tænkemaade og Sæder ville tillade.

Kundskaben om Tonekonsten hos Romerne, som et national Opdragelses Anliggende, grunder sig derfor mere paa Formodninger og Slutninger, udledede af andre borgerlige Indretninger, end paa nøiagtige historiske Efterretninger herom. Paa Theatret ansaae man den for uundværlig; al den theatralske Declamation synes at have været accompaneret af Musik, ja endog de hele Stykker, saavel Komoedier som Tragoedier, at have været

fatte paa Noder, og at være declamerede efter disse Noder. Cicero siger derfor i hans Taler 55, "at Romerne have Vers, som man vanskeligt skulde erkjende derfor, hvis man ikke horte dem declamerte med et Accompagnement, og til Exempel herpaa anfører han et Vers af Ennius's Thyestes. Et mærkeligt Sted i denne Anledning findes og hos Cicero om Taleren 1, 60, hvor han siger: "Taleren kan og i mange Dele af sin Kunst danne sig efter den store Aktor, Roscius; denne siger, han vil, saasnart han føler sin Alderdom, declamere meget langsommere, og derved nøde saavel Sangerne, som Instrumentisterne til at gjøre Recitation og Takt langsommere. Thi naar en Aktor, der maa følge en fast Takt, kan komme sin Alder til Hielp ved Taktens langsommere Gang, saa kan en Taler vel endnu langt snarere gjøre det samme. Taleren er ikke allene Herre over Rhythmus, men han kan efter Behag tage saa mange Talemaader, som han vil; sammen i een Takt og forandre Udralen efter Mandedrættet. Quinctilian dandler et Sted de Talere, der declamerede for Retten, som om de vare paa Theatret, og siger: "dersom denne Brug skal indføres, saa bør vi Talere ogsaa lade vor Declamation understøtte af Lyren og Floiten. Imidlertid veed man ogsaa af Cicero om Taleren 3, 60, at den store Taler Grachus be

sjente sig af denne Maade for Retten, og lod en Musikus staae bag ved sig, som skulde angive ham Tonen for Declamationen, og erindre ham om Stemmens Stigen og Falden.

Heraf tør man vel allerede uden Tvang slutte, at ligesom Musikken brugtes hos Romerne til at opvække glade og behagelige Følelser ved offentlige og private Forlystelser, saa tjente den og lærde og dannede Mænd som et Middel til at give deres Stemme den rette Modulation og Bøielighed for at kunne giøre desto stærkere Indtryk ved Talen, og vel altsaa ikke har været aldeles udelukt fra de Midler, som i Opdragelsen tjente til Ungdommens videnskabelige og sædelige Dannelse.

Saaledes som hos Grækerne indlemmedes vel ikke i de nyere Tider iblandt Europas Folkeslag Musikken i deres Opdragelses-System, uagtet man med hine vel erkjendte dens vigtige Indflydelse paa den menneskelige Aands Stemning. Det maatte i al Fald kun være hos Italienerne, hvor der gives Mennesker i de store Stæder, som under Tilløb af en stor Mængde Tilhørere af Tjenestefolk, Haandværkere og andre paa de offentlige Pladse lade sig daglig høre for Penge, og snart synge Vers, snart declamere Historier eller Præfener under Accompanement af en Violin, Bas eller Citrinke, og ved Hielp

af Instrumentet angive Tonens Stigen og Falden samt Stemmens Indledning og Final.

Hos os har Vokal-Musikken vel for faa Aar siden været indført i den største Deel af vore lærde Skoler, men det var mere af Nødvendighed, fordi man brugte Disciplerne ved Sang-Opvartningen i Kirkerne, end fordi man erkjendte dens moralske Indflydelse paa den Unges Hierte, eller ansaae den som et Dannelses-Middel i Opdragelsen. Snarere synes Tanken herom at have været en medvirkende Aarsag til, at den saavel som nogen Instrumental-Musik er i de sildigere Tider bleven en Underviisnings-Gienstand i de paa forskiellige Steder i Provindserne anlagte Seminarier. Anledning hertil gav muligens Capelmester Schultz ved sin høist læseværdige Afhandling om Musikens Virkning paa et Folks Dannelse, og om dens Indførelse i Skolerne i de kongelige danske Stater, som findes indført i Februari Maanedes Minerva for 1790. Om denne Afhandling er, som han i Slutningen lover, og som den fortiente, siden af ham videre udført, er mig ubekendt. "At Musikken, — siger Schultz i dette Stykke — "ved en hensigtsmæssig Udøvelse kan skaffe Ungdommen uendelig store Fordele, og større end blot Moralsk og Tidsofordriv i ledige Timer, at den kan vække

"Sølelsen for Skionhed, fremme Hjertets Dan-
 "nelse, have Indflydelse paa gode Sæder, paa
 "Sielens Mænderhed, med eet Ord: paa Men-
 "neskets moralske Karakter og dets Lyksalighed,
 "derpaa har man i Skolerne endnu ikke tænkt,
 "og denne dens meest velgiorende Kraft har,
 "ganske ubenyttet, ingen Opmarksomhed vundet.
 Og i den, i anden Henseende af Fædrenelandet
 saa hoit forlente Oldings, Conference Raad
 Ryges, Plan til et musikalsk Akademie
 hedder det: "Fædrenelandet har endnu ingen
 "Musik, som det kan kalde sin egen; den største
 "Deel af den theatraliske er Fremmedes Arbeide.
 "Lærkerne kiendes overalt til ingen Binding
 "hverken for Sprog eller Digtekunst. Den hel-
 "lige Musik er endnu mindre dyrket hos os; i
 "Hovedstaden selv svinge Templerne af misly-
 "dende Sange. Noget er maaskee vel siden den
 Tid udrettet til denne ædle Konstes Fremme,
 men meget var det at ønske, at Musikken som et
 medvirkende Bidrag til National Opdragelsen
 maatte vinde deres Opmarksomhed, til hvem
 Overopsynet over de Indretninger, som ere be-
 stemte til Ungdommens hensigtsrette Dannelse,
 er betroet.

Jeg kan derfor efter hvad hidtil er anført
 ikke andet, end ansee det som en sand
 Binding for Ungdommens Dannelse, om

Musik-Underviisning Tid, efter anden, blev indført i vore offentlige lærde Skoler. Jeg veed vel, hvad Indvendinger man kan gjøre herimod; man siger f. Ex. Ungdommen har ikke Tid tilovers hertil, ingen Siner fra den videnskabelige og Sprogens Underviisning kan bortgives til Musik-Underviisning; den videnskabelige Forberedelse fordrer den Unges hele Tid, ogsaa uden for Skoletimerne. Indvendingen er i mine Tanker kun halv sand. Den til Studeringer uoplagte har ikke Tid til noget, fordi han ikke engang kan fyldestgjøre de nærmeste Fordringer paa ham; det opvakte Hoved har Tid til meget mere end sine Studeringer og Musik, og Middelslagset af Hoveder kan vel besørge deres egentlige Skoleforretninger, og endda faae nogen Tid tilovers til Musik; naar man kun indskrænker Musik-Underviisningen til Mellemklasserne; thi al Begyndelse er vanskelig, og første Klasse er vist nok for Discipelen den vanskeligste, alt er her Nytt, og ofte mangler han de nødvendige Forfundskaaber, som skulle lette ham Arbeidet. For Disciplererne af sidste, eller her i Skolen fjerde, Klasse formes de videnskabelige Forretninger sig, jo nærmere de komme Maalet for deres Skolegang, og den mindre opvakte kan vist nok da behøve al sin Arbeidstid til sine Studeringer. For Mellemklasserne derimod gives vel Leilighed, og Underviisningstiden kunde altid passende bestemmes strax efter de

øvrige Skoletimer. Desuden maatte man agte, at kun de, som havde naturligt Anlæg til Musik, deeltog i Underviisningen, at det ikke var Hensigten at danne Virtuoser, men kun i denne Konst, som i de øvrige Videnskaber, at lære dem Elementerne af Musikken, at synge rigtig og reent og at gøres bekiendte med de elementariske Haandgreb paa et eller andet Instrument. Ogsaa vilde det i mine Tanker være rigtigst, om Underviisningen tilbødes, ikke befaledes; den kunde da ikke tjene til Paaskud for Forsømmelse i de øvrige Skolearbejder og i andre Pligters Opfyldelse; ligesom heller ikke Evang synes at kunne stemme med den Frihed og Lyst, der maa besiele Konsternes Dyrkere, om deres Arbejder skulle nogensinde blive takkelige og behagelige.

En Indvending af Bekostningerne, som saadan en Indretning maatte medføre, troer jeg blot at burde nævne, den besvarer sig selv; thi erkendes Musik for et virksomt Middel til Ungdommens moralske Dannelse, saa maatte Bekostningerne paa en Sag, der var at ansee som et National-Anliggende, vel kunne tilveiebringes, endog hvor Banhelighederne vare større, end de kunne være i dette Tilfælde.

Endnu kunde man maaskee ikke uden Grund indvende, at det ofte er Tilfældet, at hverken Rector eller nogen af de øvrige Lærere er musikkyndig,

og at altsaa den Control, som der burde holdes med Underviisningen, rigtig Bedømmelse af dens Nytte og Disciplernes Fremgang, for en stor Deel maatte bortfalde. Vel tilstaaer jeg, at det er allerbedst, naar enten Rector selv eller i det mindste een af de øvrige faste Lærere kan som kundig styre og til visse Tider selv deeltage i Øvelserne; men saa aldeles nødvendigt seer jeg dog ikke det er under visse Omstændigheder. Det vilde vel være for meget, om man antog, at alle vore Rectorer vare Mathematikere, det behøves heller ikke, at de ere det, og dog kan Videnskaben blive foredragen meget grundig og fuldstændig. Vel sandt, Universitets-Examens Vaandet gjør nogen Forskiel; men om dette Vaand end ikke var, kan allerede Gøelse af Ere og Pligt, Iver for Konst eller Videnskab udrette det samme og endnu langt mere. Desuden lader et Tilsyn sig vel tænke, uden at Tilsynsmanden just skal besidde Lærerens Dueltighed. Naar kun paa Stedet selv findes en dueltig Lærer, saa ville de foransførte Vanskeligheder let kunne hæves *).

*) Udgiv. bemærker historisk, at Underviisningen og saa i Instrumental-Musik allerede er indført i nogle lærde Skoler, s. Ex. i Roskilde, Nyetjøbing, Nakskov og Colding. Dens Udvidelse til flere var vistnok meget ønskelig.

II. Udsigt over de private Stiftelser og Legater ved Kiøbenhavns Universitet, som ere bestemte til Understøtning for Studerende eller anden Hensigt *).

A. De saakaldte Collegier.

I. Walkendorfs Collegium

stiftet 1595 af daværende Rigsraad og Rentemeister, siden Rigets Hofmester, Christoffer Walkendorf til Glorup, som skænkede en Bygning og en Capital til Bolig og Stipendium for 16 Studenter. Den af Stifteren skænkede

*) Vel høves ogsaa andensteds Efterretninger om disse Stiftelser og Legater, og mere omstændelige, end det her kan være Niemedet at levere, i Særdeleshed i Hofmans Fundatser 1 D.; i Jansons Beskrivelse over Universitetets Midler og Indkomster, og i Badens Universitets-Journal. Men da disse Skrifter ei ere i Manges Hænder, da de deri indeholde Efterretninger om private Legater ved Universitetet tildeels ei ere samlede paa eet Sted til beqvemt Oversyn, da de ei heller nu for Tiden ere i enhver Henseende at ansee som tilstrækkelig fuldstændige og noagtige; saa har Udg. troet, at en saadan Oversigt over private Stiftelser og Legater ved Kiøbenhavns Universitet, ledsaget med de mest fornødne Op-

Capital beløb sig kun til 6100 Rd., men er ved fremgaaende Oplæggelse og ved Tilvæxt af nogle le Privatlegater, nemlig det Mannedadste paa 439 Rd. *), det Holmske paa 228 Rd. **), det Stampeske paa 200 Rd. ***), det Obeliskske paa 200 Rd. †), og det Riisbrighske paa 600 Rd. ††), efterhaanden foreget til det nuværende Beløb: 22,851 Rd. 5 Mk. 8 S. †††). Af de 16 Pladfer ere ved Kgl. Rescripter af 18 Decbr. 1761 og

lybninger om Bestemmelsen, nuværende Capital o. s. v., vilde ikke være disse Annal. Læsere uvelkommen. I øvrigt bemærkes, at det Capitalers og Renters Beløb, der af mig angives som nuværende, er det, der fandt Sted til 11 Jun. 1811, beregnet for det meeste til 3½ pC. (S. disse Ann. 1810 i B. Ann. **).

*) Vadens Univ. Journ. I. S. 116.

***) Sammes. S. 117.

****) Sammes. IV. S. 140.

†) S. disse Annal. 1809. i B. S. 40 og 252.

††) Sammes. 250 ff. De af Mannedad, Holm og Riisbrigh skændte Summer vare Refusion af det Beløb (med Renter), hvilket de som Alummer paa Walkendorfs Collegium i sin Tid havde oppebaaret.

†††) I Aaret 1787 var efter Janson S. 15 Capitalen kun 20,400 Rd.

10 Jun. 1763 tre bleve bestemte for Landmaaler-
Assistenten *). Fundatsen tillader Alumni at be-
holde Plads paa Collegiet i fem Aar; men i denne
Henseende er ved denne Stiftelse vedtaget samme
Regel, som ved Regentstipendiet, at det alene af
de Alumnier, som have erholdt bedste Character
ved Examen philosophicum, nydes i fem Aar; af
dem, som ei have erholdt mere end næstbedste Cha-
racter, derimod kun i tre Aar. Enhver Alumnus
nyder aarlig 33 Rd., dog af de to næstældste en-
hver 43 Rd. 5 Mk. 4 f., og Inspector 64 Rd.
aarlig **). 82 Rd. 7½ f. deles mellem samtlige
Professores for deres Tilsyn; det Dørlige oplægges,
foraaabte det ikke anvendes til Bygningens Bedst-
geholdelse og andre nødvendige Udgifter. Colle-
giet staaer under en af Professorernes (for nærvæ-
rende Tid Hr. Dr. Prof. P. C. Müllers) særskilte For-
valtning eller Ephorat ***). Stiftelsens samtlige
Udgifter vare i Aaret 1810 — 11 749 Rd.
4 Mk.

B 2

*) Badens Univ. Journ. I. 118. VII. 138 f.

**) Jvf. disse Annal. 1809 i B. S. 41 og 232.

***) Fundatsen findes trykt hos Hofman I. S. 57 f.;
nogle Feil deri ere berigtigede i Badens Univ.
Journ. I. S. 111.

II. Boreck eller Boreckens Collegium
 stiftet 1689 af Assessor i Høiesteret og Professor
 Med. Oluf Boreck, som skænkede til Bolig for
 16 Studenterne sin Gaard i store Kannikestræde til-
 ligemed en Capital af 16000 Rd., foruden
 5000 Rd., som skulde staae til Fremvejt, 1000 Rd.
 til Bygningens Vedligeholdelse, 1000 Rd., hvis
 Renter skulde uddeles mellem Professorerne, og
 500 Rd., hvis Renter i Særdeleshed skulde kom-
 me Ephorus tilgode; i alt 22,500 Rd. Alum-
 nerne, som nyde Stipendiet i 5 Aar, skulle være
 2 Medici, 1 Mathematicus, 3 Philologer og 10
 Theologer, alle bekiendte som duelige og lærde
 Studerende. Den nuværende Capital er 54,000
 Rd. *), og Rentens Beløb 1957 Rd. 3 Mk.
 Efter at Collegiets Bygning ved Bombardementet
 i Sept. 1807 er bleven ødelagt, ere ingen nye
 Stipendiater blevene antagne, og af de daværende er
 ingen tilbage, hvis Stipendie Tid jo nu er omme **).

*) I Aaret 1787, efter Janson S. 13 kun 40,850 Rd.
 I denne Capital er indberegnet de 7023 Rd. 57 S.,
 som af Brandassurance-Cassen er udbetalt efter
 Bygningens Ødelæggelse ved Bombardementet
 1807. Jvf. disse Annal. 1809 I B. S. 265.

***) Fundatsen findes hos Hofman I. S. 77 ff. Jvf.
 Waden II. S. 9 ff.

Nuværende Ephorus er Hr. Etatsraad Ridder
H. Kall.

III. Eiersens Collegium

funderet 1691 af Jørgen Eiers, Etatsraad og
Assessor i Høiesteret, ved en Capital af 29000 Rd.,
hvoraf 7000 Rd. skulde anvendes til at fiobe en
Bygning, 16000 Rd. til Stipendium for 16 Alum-
ni, 4000 Rd. til Capitalens Forøgelse, 1300 Rd.
til samtlige Professores for deres Umage med Til-
syn, og 700 Rd. til Ephorus for hans specielle
Forvaltning. I Forbindelse hermed skænkede han
3000 Rd., hvis Rente nydes til Udenlandsreise af
en Studiosus, hvortil Familien præsenterer en
duellig Person. Alumnerne skulle være 8 Theolo-
ger, 2 Jurister, 2 Medici, 2 Mathematikere og
2 Philologer. Stifterens Familie har Ret til at
forestille Candidaterne til de ledige Pladser (hvil-
ken Rettighed for nærværende Tid udøves af Hr.
Admiral Ridder Løvensørn og Hr. Commandeur
Ridder Sneedorf), og Consistorium vælger deraf
dem, som det anseer for de værdigste. Stipendiet
nydes i 5 Aar, og beløber sig for hver Alumnus til
40 Rd. aarlig, dog at Inspector desuden har en
Løn af 30 Rd., og at Renten, c. 12 Rd., af det Ud-
datte Legat paa 300 Rd. *) nydes af den ældste

*) Waden II, S. 158 f.

Alumnus paa Eiersens Collegium, som studerer Lovkyndighed, Politisk eller Deconomie. Collegiets hele Capital udgjør nu 32,850 Rd. *). Dets Udgifter beløbe i Aaret 1810 — 1811 1082 Rd. Nuværende Ephorus er Hr. Etatsraad Ridder Bugge **).

B. Andre private Legater

(i alphabetisk Orden).

I. Anonymi Legat.

Det har sin Oprindelse fra Gaver, som i Christian den Siettes Tid bleve indsamlede, og forekommer hos Janson S. 25 under Navn af Doctor Reuss's og Hofpræst Bluhmes Stipendium, fordi den under 11 Apr. 1745 oprettede Fundats er af dem undertegnet ***). Capitalen er 300 Rd.,

*) I Aaret 1787 udgjorde den, efter Janson S. 14 kun 29000 Rd.

***) Fundatsen haves trykt hos Hofman I. S. 93 ff. og usigtigere hos Vaden II. S. 145 ff.

***) Denne Fundats er trykt i disse Annaler 1809 2 B. S. 70. Jvf. sammest. S. 81. 82.

hvis Rente nydes af tvende Alumner paa Regent-
sen i 3 Aar. Ephorus er altid Theologus 2dus;
for nærværende Tid uddeles det af Hr. Prof.
Müller.

II. Det Arnemagnæanske Legat

stiftet af Arne Magnússen, en Islænder,
Professor i Historien og Fædrelandets Antiquiteter
ved Kiøbenhavn's Univerſitet fra 1694 til 1730,
som ved Testament efterlod Univerſitetet alle sine
Manuskripter og Bøger, og en Capital, hvis Ren-
ter ſkulde anvendes til at udgive i Trykken, hvad
af hine kan tiene til at oplyſe Fædrelandets Hiſto-
rie og Oldſager, ſamt til at lønne tvende iſland-
ſke Studentere, der under Opſyn af tvende Ephori
ſkulde arbejde i dette Fag. Grundſætſen kom forme-
deltſt mangelhaande Omſtændigheder *) forſt iſtand
1760 **), og Legatcapitalen ſom ved Skiftets
Slutning havde udgiort 11,989 Rd. 3 Mk. 4 ſ.,
var da ſteget til 13,356 Rd. 1 Mk. 6 ſ., hvilken i
Aaret 1773 var voxet til 16,885 Rd. 4 Mk. 12 ſ.
Med Ephoratet er ſiden 1772 forbundet en beſtæn-
dig Commiſſion, der beſtaaer af 4 Medlemmer.
Legatet voxer aarlig ved en til ſamme lagt Incre-

*) Jof. Badens Univ. Journ. IV. S. 6 — 16.

***) Trykt hos Hofman i Appendix til Tom. I. IX. og X.
S. 1 — 10.

mentecapital af 2000 Rd. Den nu værende Capital er 21,300 Rd. *). De tvende Stipendiarii, hvilke for nærværende Tid ere Studiosi A. S. Stadfeldt og W. Thorarensen, nyde for Tiden hver 80 Rd. aarlig. Ephoratet bestaaer nu af d Hrr. Etatsraad Ridder A. Kall og Conferensraad Ridder J. F. W. Schlegel.

III. Dr. Bangs Legat

oprettet af Professor Theolog. Bang, som døde ugift 1764. Capitalen er 434 Rd. Den første Professor i det theologiske Facultet (for nærværende Tid Hr Dr. Ridder Hornemann) denominerer tvende Alumni paa Regentsen til i tre Aar at nyde Kenterne med 8 Rd. 13 s. aarlig **).

IV. Rasmus Bartholins Legater

stiftede af Etatsraad og Professor i Medicin og Mathematik, Rasmus Bartholin, som i sit Testament af 5 Decbr. 1696 gav:

*) Efter Janson S. 18 beløb den i Aaret 1787 17800 Rd.; efter Baden (Univ. Journ. IV. S. 15) i Aaret 1794 18500 Rd.

**) S. disse Annal. 1809 2 B. S. 82. Fundatsen er ikke trykt.

1) til Regentsen en Capital paa 300 Rd. til Ild og Lys at underholde *). Renten oppebæres af tvende Alumni paa Regentsen. Denomination stæer af Consistorium, efter at den sidste af Familien, som dertil var berettiget, for nogle Aar siden er død. Legatets Ephorus (for nærværende Tid Hr. Etatsraad N. C. Kall) sender Renten til Communitetets Deconomus, som udbetaler samme til vedkommende Regentsalunner. Capitalen er for nærværende Tid 318 Rd. 4 Mk. 8 S. **),

2) til den botaniske Have en Capital af 1200 Rd. ***).

V. Etatsraadinde Elise Magdalene Bartholins Legater
oprettede ved Testament af 12 Octob. 1762 af Etatsraad Thomas Bartholins Enke, som havde været gift med den berømte Ole Romer i hendes første Egestskab. De ere følgende:

*) Infr. Prof. Myerups Efterretninger om Regentsen. Kiøbenhavn. 1809 S. 27 ff.

***) Om dette Legat inff. disse Annal. 1809 2 B. S. 82. Hofman I. S. 169.

****) Hofman I. S. 170 og 282. Forbigaaes af Janson. Sundatsen for Rasmus Bartholins Legater er ikke trykt.

- 1) til Universitetets Bibliothek den Sum 500 Rd., hvis Renter skulde anvendes til Bøger *).
- 2) til det astronomiske Taarn under Navn af Legatum Römerianum et Bartholinianum 1500 Rd., den aarlige Rente at anvendes til det astronomiske Studii Nytte, saaledes, at Halvdelen bliver til astronomiske Instrumenter at bekoste, den anden Halvdeel til de Studentere, som til Astronomiam og observationes coelestes paa Taarnet flittigen anvende deres Tid, saalange som de ikke nyde noget andet Stipendium, Communitetet undtaget **).

*) Dette Legat nævnes af Janson S. 34 og af Nyerup i hans Univ. Annal. S. 341. Hvad det er for et Legatum Bartholini af 500 Rd. til Bibliotheket, som Hofman allerede i Aaret 1755 omtaler (Fundats. I. S. 279), er Udgiv. ubekendt. Maa skee er det det samme, om hvis Givers Disposition han alt da kan have haft Kundskab.

**) Dette Legat nævnes af Janson S. 35. Fundatsen for Etatsraadinde Bartholins Legater er ikke trykt; men det samme vedkommende Udtoe af hendes Testament, meddeelt Consistorium ved Skrivelse fra Conferenzraad N. Bartholin Sichel af 16 Jul. 1763, findes i Universitetets Copiebog for 1763 p. 469 sa.

VI. Bings Legater

stiftet af Statsraad og Doct. Medic. Jens Bing, som under 11 Mai 1749 testamenterede Universitetet i alt 26,000 Rbd, deels at udbetale strax, deels efter visse Legatariers Død, nemlig

- 1) i Almindelighed til Universitetet 18,000 Rbd.
- 2) til Studentere paa Regentsen 4000 Rbd.
- 3) til fattige og syge Studentere 2000 Rbd.
- 4) til Professorerne for deres Umage og Tilsyn 2000 Rbd.

Hele Legat. Capitalen udgior nu 39,800 Rbd. *). Deraf er det, som Testator har bestemt til Understøttelse for Studentere, nemlig den, som er anført under No. 2, voxet til 7466 Rbd. 4 Mk., af hvis Renter nu 14 Alunner paa Regentsen nyde hver 20 Rbd., saalange de der ere Stipendiariarier **). De under No. 3 anførte 2000 Rbd. ere nu stegne til 5466 Rbd. 4 Mk. Ephorus (for nærværende Tid Hr. Etatsr. N. C. Kall) denominerer dertil saadanne, som allerede nyde Regents stipendiet ***).

VII. Bircherods Legat

af Johan Jensen Bircherod, Professor i Philosophien ved Universitetet, som i Aaret 1718

*) I Aaret 1787, efter Janson S. 191 35780 Rbd.

***) Jfr. disse Annal. 1809 2 B. S. 82.

****) Sundatsen trykt hos Hofman I. S. 230 ff.

ved Testament, der dog først 1729 blev bragt i Rigtighed, skænkede Universitetet den Capital 700 Rd. Croner. Capitalen er nu voxet til 6054 Rd. *). Af Renterne er det meste bestemt til Understøttelse for Drængende af Fundators Familie. Tvende fattige Studiosi Theolog. nyde hver 50 Rd. aarlig i 4 Aar. Ephorus (for nærværende Tid Hr. Etatsr. N. C. Kall) har Testator tilslagt Renten af 100 Rd. **).

VIII. Bochenhofers Legat

Stifteren skal have været Universitetsbogtrykker i det syttende Aarhundrede. Capitalen, som oprindelig var 1000 Rd. i Croner, udgjør nu 1062 Rd. 3 Mk. ***). Renterne deles imellem Professorerne †).

*) I Aaret 1787 var den, efter Janson S. 19 6000 Rd.

**) Af Testamentet findes et Udtog, saavidt dette Legat angaaer, hos Hofman I. S. 196.

***) Ligesaa efter Janson. S. 24.

†) Fundatsen er ingensteds trykt. Legatet emtales af Hofman I. S. 206. og Janson a. St.

IX. Biskop Brochmans Legat

stiftet 1641 af Dr. Jesp. Brochman, Biskop over Siellands Stift, som sunderede en Capital af 2000 Rd. Species, hvis Renter aarligen i 4 Aar oppebæres af en Studios. Theolog. hjemme eller udenlands. Denne Grundcapital er i Aaret 1713 af Profes. Theol. Hans Steenbuch forøget med 508 Rd. 4 Mk. 12 S. Croner, saa at hele Capitalen udgjør i alt 2800 Rd. Fundators Paarende have særtrinlig Udgang. Udnævnelse skeer af det theologiske Faculter efter de fleste Siemmer. Nuværende Ephorus er Hr. Dr. Professor Ridder Hornemann *).

X. Biskop Brochmans Enkes Legater

stiftet af den forriges Enke, Sille Tonnesdatter, som

1) ved Fundats af 17 Jun. 1652 legerede 1000 Rd. Spec., for at Renten deraf aarligen skulde uddeles til tre fattige og skikkelige Professor-Enker. Capitalen er nu 1147 Rd. 3 Mk., hvis Renter anvendes efter Bestemmelsen. Ud-

*) Fundatsen læses hos Hofman I. S. 172 f., hvori ogsaa findes Efterretning om det Steenbuchke Increment. Jvfr. Janson S. 16.

nævnelser fleer af Consistorio, og en af Consistoriales er Ephorus *).

2. under 6 Mai 1654 skænkede 500 Rd. Spec. til Vice-Bibliothekaren ved Universitetsbibliotheket for at have Opsyn med den Bogsamling, hendes afd. Mand dertil havde legeret **); men skulde Bibliotheca Brochmanniana ved Hidsvaade blive ødelagt (hvilket indtraf 1728), skulde Renten deraf komme 3 fattige Studentere tilgode. Capitalen er nu lidet over 500 Rd., hvis Rente, 20 Rd. 4 Mk. 12 S., deles mellem 3 Studentere. Stipendiarii nyde det i 5 Aar, naar de efter Udfaldet af deres Examina dertil saalænge have Adgang; ellers kun i tre Aar. Nuværende Ephorus er Hr. Statsr. N. C. Kall ***).

XI. Rasmus Enevoldsen Brochmans Legat.

Stifteren, Prof. Eloqvist, ved Kiøbenhavn's Universitet, legerede 1654, med Hensyn til Farbroderens, Biskop Brochmans, Enkes foransorte Gave, til Vicebibliothecarii Løns Forbedring 500 Rd.

*) Fundatsen er ikke fuldstændig trykt. Efterretning om Legatet findes hos Hofman I. S. 174 og Janson S. 24.

***) Jos. Vaden's Univ. Journ. I. S. 54.

****) Jos. Hofman I. S. 260, hvor et Udto af Fundatsen findes; in extenso er den ikke trykt.

Spec.; men fulde Bibliotheca Brochmanniana ved
 Jfæsvaade bleve ødelagt, da Legatet at anvendes
 til en fattig Professoris Enke *).

XII. Det Laurup-Buchwaldske Legat

oprettet 1744 af Statsraad Hans Christian
 Laurup og hans Hustru Anne Magdalen
 Buchwald. Det hele Legat var 4000 Rbd., hvoraf
 de 3500 Rbd. staae under Universitetets Beskyrelse.
 Heraf ere 2000 Rbd. bestemte til Understøttelse for
 fattige Venner af Stifterens Villie; men findes
 ingen af Familien, skal en Professor-Enke, som
 kunde behøve det, og i Mangel deraf en anden af
 Universitetets Fattige nyde Renten. De øvrige
 1500 Rbd., hvoraf Renten deles i to Portioner,
 ere et Stipendium for fattige, skikkelige og flittige
 Studenter. Saadanne, som ere af Stifterens
 og Stifterindens Familie, skulle, uden Præferance
 være lige berettigede dertil, naar de kunne behøve
 det, og derhos ere flittige og skikkelige, og er der
 nogen saadan af Familien, hvis Træng maatte
 kræve det, og ingen lige nær Besslægtet findes i
 samme Omstændigheder, saa kunne begge Portio-
 nerne tillægges ham alene. Findes ingen behørig

* I Fundatsen haves ikke trykt. Efterretning om Le-
 gatet hos Hofman I. S. 263.

Competent af Familien, deles Renterne saaledes mellem en Studiosus Theologiae og en Studiosus Medicinae, at hver tillægges en af de tvende Portioner, eller den halve Rente. Det oppebæres i 5 Aar, og uddeles eengang om Aaret, naar Renten til 11 Jun. er indkommen, hver Portion med 27 Rd 10 S. *). Familien er forbeholdt jus præsentationis. Et af Consistorii Medlemmer har cura legatorum Laurupio - Buchwaldianorum. Rubærende Ephorus er Hr. Etatsraad Bang.

(Fortsattes).

*) Fundatten findes trykt hos Baden VII. S. 20 — 26. Dmtes af Janson S. 21.

B.
København's Universitet.

I. Academiske Examina.

1. Theologisk Embeds-Examen

Den 10 Jan.

1. Joh. Christ. Lyngbye, fød 1782. En
Søn af afg. Jens Michelsen, Degn i Bier-
ding paa Brevskabet Lindenborg, blev Stu-
dent 1802. — Laudabilis. Specimenscrip-
tum egregia laude dignum.
2. Pet. Adolph Hilde, fød i Helsingør 1784.
En Søn af Borger N. Hilde i Helsingør, blev
Student 1806 — Haud illaudab.

Universitets og Skole-Artaler 1812 1 B. C

3. Otto Casp. Valentin Bedel, fød i Ewerdrup ved Restved 1788, en Søn af afg. Sognepræst Bedel, blev Student 1807. — Non Contemnendus.

Den 13. Jan.

4. Fred. Pet. Jacob Dahl, fød 1788 i Slagelse, hvor hans Fader var Præst; blev Student 1804. — Laudabilis et quidem egregie.
5. Jørg. Lembigh Fog, fød i Sorbyemagle ved Slagelse 1790. En Søn af Sognepræst Fog til Idestrup paa Falster, blev Student 1806. — Laudabilis.
6. Immaturus.

Den 14. Jan.

7. Joh. Christ. Lund, fød i Kiøbenhavn 1788. En Søn af afg. Sognepræst Lund i Rafstov, blev Student 1807. — Laudabilis.
8. Laur. Steen, fød paa Hedemarken 1784. En Søn af Proprietær Steen, blev Student 1804. — Haud illaudabilis. Specimen scriptum laude dignum.
9. Carl Christian Gierløff, fød 1787. En Søn af Sognepræst Gierløff til Hvidberg og Lyngsøe i Aalborg Stift, blev Student 1807. — Haud illaudab.

Den. 16 Jan.

10. Birg. Olsen, fød i Helsingør 1784. En Son af Toldbetient Ole Willumsen, blev Student 1801. — Haud illaudab.
11. Joh. Christ. Aldeweldt, fød 1789. En Son af Sognepræst Aldeweldt i Korre-Fernlose, blev Student 1807 — Haud illaudab.
12. Carl. Fred. Heidenreich, fød i Aggershus Stifte 1787. En Son af Sognepræst Heidenreich i Froegstad, blev Student 1804. — Haud illaudab.

2. Juridisk Embeds-Examen.

A. Theoretisk Prove.

a. Latinisk.

Den 15 Jan.

1. Christ. Tob. Platou. En Son af Commandeur Platou, fød i Kiøbenhavn 1791, blev Student 1808. — Laudabilis.
2. Andr. Chr. Wedel. En Son af Krigsraad Wedel, fød paa Kiersgaard i Thyen 1791, blev Student 1808. — Laudabilis.
3. Christ. Ditt. Høegh Nissen. En Son af Statsraad og Professor J. N. Nissen, fød i Søro 1790, blev Student 1808 — Laudabilis.

- Nielsen i Koeskilde, fød 1783, blev Student
1803. — Haud illaudab.
19. Frid. Christ. Sprunck. En Son af
Tranclateur Sprunck i Helsingor, fød 1784,
blev Student 1803. — Haud illaudabilis.
20. abfiit —

2. Danst.

Den 19 Jan.

1. Hans Schrader Ost. (s. disse Annal. 1811
2 B. S. 58) — Beqvem.
2. Ein. Mag. Soph. Kangel. En Son af
Bogtrykker Kangel i Kiøbenhavn, fød 1785. —
Beqvem.
3. Joh. Henr. Hein. Fød 1790. Faderen
Fisser. Beqvem.
4. Nic. Fred. Heidenreich. En Son af
Probst Heidenreich til Trøgstad i Smaalene
i Norge, fød 1794. — Beqvem.

Den 22 Jan.

5. Jos. Ant. Ludv. Schiøtz (s. disse Ann. 1811
2 B. S. 58) — Beqvem.
6. Ove Christ. Dahlstrøm. En Son af Con-
sumptions-Inspecteur Dahlstrøm i Skander-
borg, fød i Kiøbenhavn. 1787. — Beqvem.

7. Andr. Trap. En Son af afg. Kobbersmed
Trap i Saxkiøbing, fød 1786 — Beqvem.
8. Hans Jac. Møller. En Son af P. P.
Møller, Borger i Fredericia, fød 1789. —
Ei ubeqvem.

Den 24 Jan.

9. Joost Dider. Magn. Schneider. En Son
af afg. Etatsraad Schneider, fød i Kiøbenh.
1790. — Beqvem.
10. Jac. Gregor. Graah Fabricius. En Son
af Hofjuveleer Fabricius i Kiøbenh., fød 1789.
— Ei ubeqvem.
11. — — afsiist.
12. Niels Wolff. En Son af Hestehandler
Wolff i Kiøbenh., fød 1794. — Beqvem.

Den 25 Jan.

13. Niels Christ. Schmidt (s. disse Ann. 1810.
I B. S. 48). — Ei ubeqvem.
14. — — afsiist.
15. Gravers Baadsgaard Møller, fød 1789 i
Sonder-Drum i Viborg Amt. — Beqvem.
16. Carl Gottlieb Aggerup. En Son af afg.
— Provst Aggerup i Schulleløv, fød 1793. —
Beqvem.

Den 27 Jan.

17. Axel Herman Jantzen. En Son af afg.
Sognedegn Jantzen i Espe ved Odense, fød
1786. — Beqvem.
18. Christ. Møller, Son af en Bonde i Kier-
bye ved Randers; fød 1786. — Ei ube-
qvem.
19. — — afviist.
20. Pet. Dav. la Cour. En Son af Cancel-
lieraad og Postmester la Cour i Randers,
fød 1788. — Beqvem.

Den 29 Jan.

21. Wilh. Mærckmann. En Son af Degnen
Mærckmann, fød 1788 i Vester-Mariæ Sogn
paa Bornholm. — Beqvem.
22. Jens Jørgensen Walløe. En Son af N.
J. Walløe, Borger i Ringsted, fød 1790. —
Beqvem.
23. Anders Wogensen. En Son af Wogn
Nielsen i Thyrted Bye, Weile Amt, fød 1791.
— Beqvem.
24. — — afviist.
25. Pet. Hofod Bohn. En Son af Gra-
ver Bohn i Kiøbenhavn, fød 1793. —
Beqvem.

B. Practiff Proce.

a. Candidati juris.

Den 8 Febr.

1. Heintr. Møller (Exam. theor. d. 17 Junii 1808 Haud illaud.) — Haud illaudabilis.
2. Laurent. Fosß (Exam. theor. d. 6 April 1810 Laudab.) — Haud illaudabilis.
3. Carl Wilhelm Borch (Exam. theor. d. 4 Oct. 1811 Laudab.) — Laudabilis.
4. Joach. Fred. Schouw (Exam. theor. d. 4 Oct. 1811 Laudab.) — Laudabilis.
5. Wilh. Conr. Lorentz (Exam. theor. d. 5 Oct 1811 Laudab.) — Laudabilis.
6. Abrah. Borch Stenersen (Exam. theor. d. 3 Oct. 1811 Laudab.) — Laudabilis.
7. Jesp. Pet. With (Exam. theor. d. 10 Jan. 1812 Laudab.) — Laudabilis.
8. Nicol. Møller (Exam. theor. d. 11 Jan. 1812 Laudab.) — Laudabilis.
9. Johan. Frederik Carøe (Exam. theor. d. 13 Jan. 1812 Haud illaud.) — Laudabilis.
10. Math. Michel Hastrup (Exam. theor. d. 15 Jan. 1812 Laudab.) — Haud illaudabilis.

11. Pet. Benj. Hammerich (Exam. theor. d. 17 Jan. 1812 Laudab.) — Non contemnendus.
12. Jesø Fæster (Exam. theor. d. 15 Jun. 1811 Laudab.) — Haud illaudabilis.
13. Ove Ferd. Frisch — Haud illaudabilis.

Herved maa endnu anføres:

14. Lieut. Thom. Sommer Norman, Candidat fra 19 Oct. 1808, som det ved allernaad. Resolut. af 29 Oct. 1811 blev tilladt at aflægge den juridisk, practiske Prøve i Norge saaledes, at han under Amtmand, Conferenzraad Sommerhielms Opsyn skulde udarbejde de Opgaver, som tilfillede ham af det juridiske Facultet, og de forfærdigede Udarbejdelser derefter sendes Facultetet til Bedømmelse og Characters Bestemmelse. Da dette var skeet, blev ham af Facultetet tilkiendt Characteren — Haud illaudab.

b. Examinati juris.

1. Joh. Henr. Hein. — Temmelig vel.
2. Afoiist.
3. Ein. N. S. Rangel. — Vel.
4. Ove Chr. Dahlstrøm. — Vel.

5. Carl Gottl. Aggerup. — Temmelig vel.
6. Wilhelm Marckmann. — Temmelig vel.
7. afviist.
8. afviist.
9. afviist.
10. Soren Sorensen (Exam. theor. d. 19 Jun. 1811 Beqvem) — Vel.
11. Soren Nielsen (Exam. theoret. den 28 Jun. 1811 Ei ubeqvem) — Temmelig vel.
12. Andr. Trap — Temmelig vel.
13. Axel Hermann Jantzen — Temmelig vel.

Den 10 Febr.

14. Hans Schade Ost — Temmelig vel.
15. Jos. Ant. L. Schiøtz — Temmelig vel.
16. Niels Wolff — Temmelig vel.
17. Pet. Dav. la Cour — Temmelig vel.
18. Pet. Kofod Bohn — Temmelig vel.
19. afviist.
20. Benjam. Wolff (Exam. theoret. d. 13 Apr. 1811. Beqvem) — Temmelig vel.
21. Hans Lund (Exam. theoret. d. 19 Jun. 1811. Beqvem) — Temmelig vel.

22. Anders Wogensen — Temmelig vel.
23. afslutt.

3. Medicinssk Embeds Examen

Den 30 Jan.

1. Jens Gronbeck Døderlein, fød i Christia-
nia 1787, blev Student 1804 — Lau-
dabilis.

Den 3 Febr.

2. Franz Gebhard Howitz, fød i Kiøbenh.
1789, blev Student 1807 — Laudabilis.

Den 5 Marts.

3. Jac. Wilh. Bloch, fød i Kiøbenh. 1789,
blev Student 1806 — Laudabilis.

II. Væresbeviisninger og Befordringer.

Den 28 Januar er Kongelig Historiograph
og Medlem af Directionen for Universiteterne
og de lærde Skoler, Conferentsraad Dve Mal-
ling, Storkors af Dannebrog, udnevnt til Ge-
heime-Conferentsraad.

D. 28 Jan. er Etatsraad Professor juris,
Dr. J. F. W. Schlegel, Ridder af Dannebrog,
udnævnt til Conferentsraad.

D. 24 Febr. er Secretær ved det Kongelige
Bibliothek og hidtilværende Adjunct ved Uni-
versitetet i Kiøbenhavn, Mag. Erich Christian
Berlauff, beskikket til Professor ved bemeldte
Universitet, for især at foredrage den nordiske
Historie og Oldsager.

III. Høitideligheder.

Tirsdagen d. 4 Febr. blev Hs. Majestæt
Kongens Fødselsdag høitideligholdt paa Univer-
sitetet ved en latinisk Tale.

Til Høitiden var indbudet ved et Program
af Professor B. Thorslacius, som havde til
Gienstand: Carl Abbeds, den store norske
Kong Sverres Historiographs Levnet
og Fortienester *). Talen, som holdtes i
Regentskirken af Universitetets p. t. Rector, Dr.
Prof. Ridder Hornemann, handlede om et
fast og standhaftigt Mod som et ud-
mærket Træk i Kongens ophøiede Cha-
racter.

*) Af dette Program findes i nærværende Hæfte et
Udtog under Rubriken: Heiligheds-Skrifter.

Ved Latens Slutning bleve de Studerendes Navne bekiendtgjorte, som vedkommende Censorer havde tilkiendt Præmier for Besvarelser af de i Mæret 1311 udfatte Praisogaaver, hvorhos Censurerne over de indsendte Afhandlinger oplæstes.

Over det i Lovkyndigheden fremsatte Spørgsmaal:

”om og hvorvidt stridende Parter saavel efter almindelige Lovgivnings-Grundsætninger som efter den romerske og især den fædrelandste Rets For skrifter ere forpligtede til at udlevere hinanden Documenter, ..

var kun een paa Latin forfattet Afhandling indkommen. Det juridiske Facultets Dom derover var følgende:

Ordini jureconsultorum oblata est una modo commentatio, pertractans quæstionem de editione instrumentorum pristino anno propositam, tessera, ”*juvenile opus nonum premeudum in annum,*.. insignita.

Qvanquam illa argumento difficili non ab omni parte satisfecerit, placuit tamen lucidus ordo sermonisque puritas et perspicuitas, maturumque auctoris judicium cum varia lectione conjunctum; hinc præmium ipsi decernere

non dabitavimus, ut hoc scilicet auctori sit incitamentum ad Themidis sacra eo intentius colendum.

Schlegel. Hurtigkarl. Brorson. Bornemann.

Ved Seddelens Nabning befandtes Forsfateren at være Candid. juris (nu Secretair i Høieskeret) Christian Rothe *).

Over den medicinske Opgave

"at samle de Jagtagelser, som man har angaaende Frugtmoderens Exstirpation, med Bedømmelse om denne Operations Nytte og Naaden, hvorpaa den skal foretages, "

var indkommet eet Forsøg, skrevet paa Latin. Det medicinske Facultets Censur derover var saaledes affattet:

De medico themate, quod anno superiore propositum erat, nempe: "colligere observationes, quæ exstant de uteri exstirpatione, adjecto iudicio de hujus operationis instituendæ methodo, "unica nobis oblata est commentatio, eaque latino idiomate conscripta. Hujus tessera est:

Ἰατρος γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀνταξίως ἀλλαν.

*) Dimitteret fra det Schouboeske Institut 1807.

Commendat se auctor hujus speciminis solida argumenti cognitione et laudabili lectionis copia, nec non sano rectoque judicio. Ex artis enim thesauro præcipuas, quæ ad quæstionem spectant, observationes solerter collegit, easdemque e ratione temporum dilucide tradidit, atque pretium extirpationis uteri, duce aliorum experientia, rite æstimavit. Minus prospere auctori successit ipsius extirpationis descriptio, quippe quæ justo brevior evasit, ideoque nec omnia momenta comprehendit, nec singula accurate compensat.

Nihilominus tamen præmium ei tribuendum esse existimamus.

Bang. Saxtorph. Mynster. Skjelderup. Herholdt.

Forfatterens Navn blev ikke bekiendtgjort, efterdi det ved Seddelens foregaaende Nabning af Universitetsdirectionen var befundet, at han deels allerede stod i offentlig Embede, deels ikke var dette Universitets Medborger, hvorfor han efter den bestaaende Indretning ei kunde ansees berettiget til at concurrere.

Til Besvarelse af den mathematiske Opgave:

at forklare den astronomiske Parallaxis og dens forskjellige Arter og Egenheder, saavel som den vigtigste Nytte af samme, ..

bare infomne tvende Afhandlinger. Vedkommende Censurers Dom over disse lod saaledes:

Propositum anno superiore thema mathematicum pertractantes duas accepimus commentationes, quarum quidem altera inscripto notata symbolo: *Juvat ire per alta sidera etc.*, doctrinam de Parallaxi astronomica ita tradit, ut eandem præmio dignam censere non dubitaremus, nisi obtigisset altera, fabulæ insignita loco: Maanen er til en Stjerne &c. *Erasm. Montan.*, quæ auctorem prodit subacti ingenii atque in arte analytica versatissimum, plenius etiam rem absolvit, curate diligenterque elaborata.

Quare hoc illi palmam, nostro quidem iudicio, præripit, salva tamen illius auctori debita nec reticenda laude; licet is secundo hoc loco nominari detrectans, involucrum, quod nomen ipsius condit, aperiendum noluerit.

Bugge.

Boldike.

Wolff.

Ved Seddelens Aabning befandtes Fors. at
være Studios. R. F. B. Schiern *).

*) Dimitteret fra Odense Cathedralsskole 1806. Vandt ogsaa i Aaret 1811 Prisen for den mathematiske Opgave. S. disse Ann. 1811. 1 B. S. 76.

Til Besvarelse af det historiske Spørgsmaal:

”at udvikle, hvilken og hvor megen Indflydelse Flaadens og Søværnets Tilstand har havt paa Danmarks Magt og paa dets Anseelse hos Fremmede, indtil Freden til Frederiksberg 1720.”

var eet Forsøg indkommet, affattet paa Dansk. Censorerne's Dom derover lød saaledes:

Qvæstionem in historia anno superiori propositam:

”Explicetur, quid quantumque ponderis potentiae et apud exteros existimationi danicae gentis danicique nominis per varias temporum vicissitudines usque ad pacem Fredericoburgensem, 1720, addiderit classis rei que navalis status.”

unus commilitonum nostrorum solvere aggressus est commentatione, quam vernacula lingua elaboratam hac insignivit epigraphe:

Lubrici sunt fortunæ gressus.

Auctor ut in adhibendis præcipuis, quæ ad consilium facerent, præsidiis, et ampliorem eorundem, quatenus libris impressis continentur, cognitionem et gnavam probavit assiduitatem, ita in rebus præparandis, disponendis, ad propositum conferendis apteque ornandis ea arte eoque usus est iudicio, ut, quanquam sint quæ

vel reseruari vel limari vellemus, scriptorumque auctoritatem, in commentationibus historicis nunquam negligendam, fere ubique desideraverimus, specimini, quod nobis oblatum est, justo titulo præmium decernamus.

N. Kall. Engelstoft.

Ved Seddelens Nabning befandtes Forfatteren at være Studios. Hans Peter Thrieger*).

Over det i Æsthetiken fremsatte Spørgsmaal:

”I hvad Forhold staae Digte, og Talekunsten til hinanden? hvilke ere deres Grændser, deres Liighed og Forskiellighed, og hvilke Regler har Taleren at iagttage i Henseende til Digternes Brug?..

var indkommen een Afhandling, om hvilken vedkommende Censorerens Dom var følgende:

Thema in Æstheticis anno superiore propositum: ”de nexu inter artem poeticam et oratoriam, deque regulis illius in hac usu, explicare unus aggressus est auctor, qui sententiam ex Quinciliano suæ commentationi inscripsit.

D 2

*) Dimitt. fra Roeskilde Skole 1809.

Duo priora hujus disquisitionis capita, quæ naturam mutuamque rationem utriusque artis exponunt, multa habent pulcre, et, (si nonnullam in quibusdam notionibus fluctuationem, nimiam in aliis assertis confidentiam demas,) recte commodeque observata, quæ auctoris ingenium et stilum haud parum commendant. In ultima parte opusculi, quæ regulas de poetice dotis in oratore usu sistit, minus satisfacit commentator, in his quippe nes sui satis iudicii, nec præcepta idoneis exemplis, ut par erat, illustrans.

Verum cum hæc commentatio auctorem satis peritum et meliora in hoc genere præstitarum videatur promittere, cumque concertatorem habuerit neminem, præmium ei adjudicandum censemus.

B. Thorlacius. Cøerdrup. A. Dehlenschläger.

Bed Seddelens Nabning befandtes Forfatteren at være Studiosus Bernh. Sev. Ingermann *), Alumnus paa Valchendorphs Collegium.

Overs de i Theologien, Philosophien og Phi-

*) Dimitt. fra Slagelse Skole 1806.

Iologien *) udsatte Spørgsmaale vare ingen Afhandlinger indløbne.

*) De i disse Discipliner udsatte Priisopgaver vare:

I Theologien.

Efterat have forklaret Oprindelsen til og Bessæffenheden af den typologiske Fortolkningsmaade af det gamle Testamente, vides det og med Exempler oplyses, om og hvorvidt den i vore Tider, uden Skade for den sande grammatiske Fortolkning, kan beholdes og anbefales.

I Philosophien.

At forklare Overtroens Aarsager, saavel de indvortes som de udvortes, og det saaledes, at det tillige indsees, hvorfor hverken Lærdom, ihvor udbredt den end maatte være, ei heller Philosophien selv betrygger med denne Sindssygdом.

I Philologien.

Efterat have med Critik og Skionsomhed gienemlæst Plauti og Terentii Comodier, udvikle man den comiske Kunsts Bessæffenhed hos Romerne, især saaledes, at det oplyses, hvad der hos begge disse Skribenter er egent for det romerske Theater, og hvad der er taget af Grækerne dramatiske Kunst.

De for Aaret 1812 ifølge allerhøieste Resolution af 22 Jan. d. N. udsatte Priisopgaver ere følgende:

1. I Theologien.

Expositis præcipuis momentis historiae lit-
tis inter veteres philosophos de finibus bono-
rum eiusdemque origine, ostendatur, quid va-
leat doctrina christiana de naturæ humanæ
dignitate et præstantia ad hanc litem dirimen-
dam.

Efterat have fremsat Hovedpuncterne i Hi-
storien af de gamle Philosophers Strid om det
høieste Gode og sammes Oprindelse, at vise,
hvad den christelige Lære om den menneskelige
Naturs Værdighed og Ypperlighed kan bidrage
til denne Strids Afgjørelse.

2. I Jurisprudentsen.

Qvænam argumenta maxime commendant
Jurisconsulto danico legum antiqvarum patri-
arum studium, et quomodo iis optime occurri-
tur, qui harum legum usu interpreti codicis
Christianeï abstinendum esse contendunt? et
qvanam denique ratione hoc studium instituen-
dum est, ut sit maxime fructuosum atque fini
proposito ab omni parte respondeat?

Uf hvilke Grunde er de gamle sædrelandske Loves Studium især at anbefale den danske Lovkyndige, og paa hvad Maade giendrives bedst de, som paastaae, at Fortolkeren af Christian den 5tes Lovbog maa afholde sig fra at benytte dem? og hvorledes bør endelig dette Studium indrettes, for at det kan vorde saa frugtbart som mueligt, og i enhver Henseende svare til Diemedet?

3. I Medicinen.

Historia pharmaceutica et therapeutica hydragryri, tanquam remedii antiveneri, explicetur.

At fremsætte den pharmaceutiske og therapeutiske Historie af Dværgsolvet, som antivenerisk Lægemiddel.

4. I Philosophien.

Num in philosophia theoretica dantur principia synthetica, quorum veritas per se patet, et unde eruenda?

Gives der i Philosophien synthetiske Grundsatninger, hvis Sandhed er indlysende ved sig selv, og hvoraf maae de da udledes.

5. I Mathematiken.

Quibusnam artificiis angulum quemcunque

rectilineum hinc inde ab antiquiore ævo triscandum docuere Geometræ?

Ved hvilke Midler have Geometrerne fra ældre Tider af lært at dele enhver retliniet Vinkel i tre lige store Dele?

6. I Historien.

Constitutis præcipuis monumentorum classibus, quibus historia mediæ ætatis continetur, recte expendatur singularum indoles, eademque commodis exemplis illustretur.

At angive de fornemste Arter af Kilderne for Middelaaderens Historie, rigtigen at bestemme enhver Arts Beskaffenhed, og oplyse samme med passende Exempler.

7. I Philologien.

Illustretur ex Apollodoro, Hygino ceterisque, quos habemus, fontibus mythorum cyclus, qui carminibus Heraclearum nomine incriptis tractabatur.

At Apollodorus, Hyginus og andre Kilder, som havees, at oplyse den Cyklus af Myther, som behandlees i de Digte, som kaldtes Heracleæ.

8. I Æsthetiken.

At udbille af Sagens Natur, saavel som af

ældre og nyere Skribentere, den philosophiske
Dialogs Væsen og Egenheder.

IV. L e g a t e r.

Fundaz for det Buchwaldske Legat.

(Af Universitetets Copiebog).

§. 1.

I den hellige Trefoldigheds Naavn giores her
ved bekiendt til almindelig Efterretning, at nu
sal. Hr. Baltzer Johan von Buchwaldt *),
Prof. Med. her ved Universitetet, Decanus Colle-
gii og Facultatis medicæ, Medlem i Videnskaber-
nes Selskab, samt Statsraad ic., af en hoi priselig
Gavmildhed har i levende Live med Istemmelse og
Samtykke af hans da levende hoiædle og veibaarne
Frue Johanne Dorothea Holst skienket og
legeret til Hielp og Opmuntring for Studiosis Me-
dicinæ 4000 Rd., skriver fire tusinde Rigs-
daler, ved Testamente af 17 Januari 1763, efter
forhen erholdte allernaadigste Facultas testandi af
24 Sept. 1762, da Testamentets 3die Artikul,
som denne Sag allene vedkommer, udtrykker med
efterstaaende originale Ord:

*) Døde 1763. Om ham jvf. disse Ann. 1811. 2 B.
S. 188 f.

"I Henseende til den anden ommeldte Post
 "saavel som og til det Løfte, jeg haver giort min
 "naadigste Gud og Skabere, hvis store Forsyn og
 "Barmhiertighed jeg aldrig nok kan prise, ere vi
 "blevne eenige om, at af den hele Rente-Massa efter
 "vores dødelige Afgang maa tages 4000 Rd., skri-
 "ver fire tusinde Rigsdaler, som skal tiene fattige
 "og stikkelige Studiosis Medicinæ her ved Universi-
 "tetet deels til Underholdning deels og efter Be-
 "sindende til et Reise-Stipendium, hvorimod de
 "mig, Statsraad Buchwaldt, Paarørende ingen
 "videre Paastand om Arv i denne vores fælleds
 "Boe i nogen Maade maa foretage sig; dog skal
 "det være den længstlevende tilladt at stænke efter
 "sin Død 2 à 3 Aars Renter af ovennævnte Capi-
 "tal til een eller anden af sine Domestiquer, men
 "ei længere end i 3 Aar, da dette Legatum skal
 "henhøre under Rector Magnificus og de 2de Se-
 "niorum Facultatis medicæ Ephorie og curam
 "hvorom herefter en Fundation skal forfattes..

§. 2.

Saasom nu den høiberømte Testator ikke selv,
 førend han blev anfaldet af en langvarig og tilsidst
 dødelig Svaghed, havde efterladt sin yderligere
 Villie om dette Legati Indretning ved en ordent-
 lig Fundas, men paa hans Sygeseng af en særde-
 les Tillid overdraget til mig, Archiater Carl

Jenseni us, at fortsætte og videre i Pennen at udføre en ordenlig Foundation over dette Legatum med hosføiede mundelige Declaration, at hans Hensigt fornemmelig gif der ud til, at dette Legati Renter skulle tillægges vel skikkede og haabefulde Candidater baade til Hielp her ved Academiet under deres Studeringer, som og til Understøttelse paa udenlands Reiser, og anmodede mig i Overeenssiemmelse af dette principio at opsætte en Foundation i den Form, som jeg eragtede beqvemest til den nyttigste Anvendelse af dette Legato *).

§. 3.

Efterat Frue Etatsraadinde Buchwaldt siden ved en salig Død er bortkaldet, og efter at hun havde i Kraft af Testamentet disponeret over 3 Mars Renter efter sin Død, og Legati Capital 1782 er udbetalt i Qvæstura academica, for det med andre Universitetets Midler og Capitaler at blive administreret og besørget paa muligst beste Maade, saa have de 2de Herrer Seniores Facultatis medicæ, som de, der efter Testamentet tillige med Rectore Magnifico ere indsatte til Ephori og Curatores over Legatum og dets Uddelelse i Eftertiden, trædet tilsammen med mig, da vi ere blevne forenede om følgende Artikler og Bestemmelser til denne Fundatses nærmere Forsarning.

*) Eftersætning mangler.

De, som maae antages til at nyde Frugterne af dette Legato, maa være danske eller norske fødte, have ordentlig studeret og aflagt den saa kaldte examen philosophicum, paa det man kan være saa meget vissere paa, at de kan giøre god Fremgang i Studio Medico, naar de ere bevandrede i andre Videnskaber. Dernæst maa de og i det mindste i eet Aar have lagt sig efter Medicinen og gjort Fremgang i de theoretiske Dele, saa at heraf følger, at ingen forud maa indskrives til dette Stipendium eller derpaa erholde noget Løste. Fattigdom maa vel efter Testators Død*) komme under Betragtning; men dog efter det, som den sal. Stiftter yderligere har udladt sig med paa sin Sygeseng, maa det være under lige Vilkaar af Duellighed og udiist Gliid, som allene maa bestemme Valget. Af denne Aarsag blive de ei udelukte, som have andre academiske Stipendia, dog ei flere end tvende, være sig af Collegier, legatis eller beneficia mensæ Regiæ. Ligeledes maa og de beskikkede Candidati Medicinæ ved Friderichs Hospital, som de, der kan have megen Forhaabning for sig til at blive gode clinici i Tiden, komme med paa Valget, dog uden Præference, men under lige censura med de øvrige Competenter.

*) Vist nok en Skrivefeil for: Testators Død.

§. 5.

De gangbare aarlige Kenter af dette Legato, naar Valget er skeet af Ephoris, bliver til lige Andeel tillagte 2de Candidater, som for den Tid forbindes til at opholde sig her ved Academiets, og beholde de det i 3 paafølgende Aar, men ei længere, at andre vel artede Subjecta ogsaa derved kan fremhjelpe. Dog overlades det til Ephoris, efter Grund og Anledning af Subjecter og Omstændigheder, allene at tildele de halve Kenter i 3 Aar til en Candidat, og lade de andre halve Kenter henseaae og opvoxe til 600 Rd., for at kunne give som en præmium diligentiae for en haabefuld Candidat til et Reifestipendium for 2 Aar, saa at han aarlig nyder 300 Rd., under Forpligtelse at opholde sig det sidste Aar ved det Academie, som Ephori opgibe ham, hvor den beste Udgang findes til praktiske Nosocomier. Og som alt nogle Kenter ere oplagte siden Capitalens Udbetaling, saa eragter man det som en Pligt, til Stifterens værdige Ihukommelse at giøre strax en Begyndelse med at udsætte et Reifestipendium, ved at lade de alt oplagte Kenter, samt de halve aarlige, opvoxe til 600 Rd., for at udsætte til et Reifestipendium paa 2 Aar, saasnart Udgiften kan oversees og bestrides. Endvidere foretages det første Valg til 11 Decemb. 1785 af en Candidat, som fra den Tid oppebærer

Legati halve Renter her ved Academiet i et triennio. I saadan Progression fremfares uforrykket for hele Eftertiden, hvad enten Ephori maatte finde for tjenligst at uddele Legati Renter til tvende i tre Aar her ved Academiet, eller de halve Renter allene til en her paa Stedet, og lade de andre halve henstaae til Fremvæxt for et Reisesstipendium. Men saavel de, som have nydt godt af dette Legato paa Keiser eller her ved Academiet, maa indskrive deres skriftlige Revers i den Bog, som bør holdes af Ephoris over dette Legatum, og hvorudi Stipendiarii give deres Quittering for det Oppebaarne, at de, efter den adelmødige Stifters Hensigt med at bidrage til at Fædrenelandet kunde forsynes med duelige Læger, vil vedblive den kliniske Medicin enten som Udøvere eller som Lærere; og ifald de i det mindste inden 10 Aar indgaae i nogen anden Vei eller Levebrød, da at tilbagebetale alt, hvad de have oppebaaret af denne Kilde, hvilket da kan henlægges til Legati Hovedstoel, eller forbeholdes som et Tilskud for Reisesstipendium, saaledes som det forhen er bestemt.

§. 6.

Man slutter da denne i Korthed forfattede Fundation under Forventning af nærmere hofkongelig Confirmation med det inderlige Ønske, at det i Tidernes vedblivende Følge maa geraade den hoi-

fortiente Stifter til et varigt Efterminde, Fædres-
nelandet til Gavn, Videnskaberne til Forfremmel-
se og haabefulde Candidater til Fremtids og
Opmuntring.

Kjøbenhavn d. 3 Junij 1785.

Kratzenstein. Kottbøll. Jensenius.

Denne Fundats blev under 2 Aug. 1785 af Consistorio
indsendt til Cancelliet, for at fremlægges til aller-
naadigst Confirmation.

V. Fortegnelse over dem, som Commu-
nitets Stipendiet i Aaret 1811 er
tillagt.

Naboe, N. M., dimitteret fra Narhuus Skole.

Askehøug, H., Privatist fra Norge.

Bredsdorf, J. H., fra Nykjøbing Skole.

Bruun, S. W., fra Narhuus.

Bruun, J. C., Privatist fra Kjøbenhavn.

Brücker, S., fra Kjøbenhavns Cathedralsskole.

Carstensen, C. B., fra Herlufsholms Sk.

Christiansen, J. K., fra Husum.

Clausen, C. M., fra Herlufsholms Sk.

Clod, J. G., fra Odense Sk.

Colding, P., fra Christiania Sk.

Dahl, L. J., fra Randers Sk.

Erichsen, W. A., fra Kjøbenhavns Skole.

Estrup, C., fra Randers Sk.

- Gind, J. E., fra Slagelse Sk.
 Fogtman, N., fra Ribe Sk.
 Friderichsen, M., Privatist fra Kjobenhavn.
 Friman, C. H., fra Bergens Sk.
 Hansen, A. S., fra Aalborg Sk.
 Helm, H. B., fra Odense Sk.
 Holck, S. H., fra Herlufsholms Sk.
 Holm, H. S., fra Nyborgs Sk.
 Hobolt, H. H., fra Ribe Sk.
 Jacobsen, H. J., Privatist fra Kjobenhavn.
 Jørgensen, P. L., fra Aarhus Sk.
 Kamstrup, H., fra Bergens Sk.
 Krüger, C. F., fra Schouboes Institut i Kjo-
 benhavn.
 Lassen, A. P., fra Christiania Sk.
 Lund, J. A., fra Slagelse Sk.
 Lind, G., fra Friderichsborg Sk.
 Müller, J. E., fra Randers Sk.
 Møller, U. W., fra Trondhjem Sk.
 Møller, H. H. N., fra Horsens Sk.
 Ottesen, D., fra Christiania Sk.
 Praem, H. J., fra Aalborg Sk.
 Raaskov, H., fra Colding Sk.
 Rosen, D., fra Nykjøbing Sk.
 Rudelbach, A. G., fra Kjobenhavns Sk.
 Røder, M. D., fra Herlufsholms Sk.
 Salicath, P. G. H. L., fra Friderichsborgs Sk.
 Salicath, F., fra samme Skole.

Schultz, H. C., fra Colding Skole.

Schmidt, J., fra Bergens Sk.

Stephensen, J., fra Helsingør Sk.

Stybe, P. D., fra Nykjøbing Sk.

Wahl, D., fra Trondhjems Sk.

Wittusen, H. C., fra Slagelse Sk.

Wulf, A. N., fra Roskilde Sk.

VI. Fortsatte Efterretninger om det
Moltkeske, Universitetet tilhørende,
de, Naturaliecabinet.

I disse Annalers forrige Aargang i B. S. 78 ff. er det berettet, hvad i Henseende til det Moltkeske, Universitet tilhørende, Naturaliecabinet i Aaret 1810 var foranstaltet, ved hvilken ny betydelig Opoffrelse Hs. Excellence, Geheim-Conferenceraad Greve og Ordenscantsler J. S. Moltke havde gjort sig fortient af det naturhistoriske Studium ved Universitetet, og hvad Hs. Majestæt i denne Anledning havde behaget, under 9 Febr. 1811 allernaadigst at resolvere.

Medens der lagdes Haand paa Affattelsen af et fuldstændigt Catalog over den hele Nationalsamling, erholdt denne fra samme Belgjorers Haand en ny, saare vigtig, Forøgelse. Hs. Excellence, Ordenscantsleren, underrettet om, at Cabinetret endnu manglede Forstkielligt, især til Mineralogien

Universitets og Skole-Annaler 1812. i B. S

henhørende, skænkede end videre til Universitetet
 tre andre Samlinger, som han havde tilfor-
 handlet sig, den eene af Professor Schumacher,
 den anden af Professor Wad, den tredje af Berg-
 mester Wønster, tilsammen for 13500 Rd. Ved
 denne, af Hs. Majestæt med allernaadigst Velbe-
 hag modtagne, nye Gave til Universitetets Natu-
 raliecabinet blev den alt tilstædebærende Mineral-
 samling i væsentlige Henseender completeret. Ved
 Mareris Udgang vare af de forskellige Mineralsam-
 lingen, som det Moltkeske Museum nu indbefatte-
 de, af Professor Wad bragte i systematisk Or-
 den, numererede, videnskabelig bestemte og kortelig
 beskrevne 6089 Nummere, der udgiore af den første
 eller Jordclassen de fem Slægter: Diamant, Zir-
 kon, Kiesel, Leer og Talk. Ligeledes var af
 Professor Rathke begyndt det befalede Catalog,
 for saavidt Cabinetts zoologiske Afdeling angaaer,
 og den første Deel, indeholdende de i Samlingen
 værende Zoophyter, i systematisk Orden, efter den
 nyeste af Smelin besorgede Udgave af det Linnæ-
 ske System, var færdig, da Professoren blev tillagt
 allernaadigst Befaling, at foretage en Reise til
 Norge.

Forelæsninger til naturhistoriske Kundskab-
 bers almindeligere Udbredelse, saavel mineralogi-
 ske som zoologiske, ere i begge Semestrene af det
 academiske Aar 1810 — 1811 blevne holdte ved

Naturaliecabinettet. Opsynt med Cabinettets zoologiske Afdeling i Professor Rathkes Gravareise har Professor Schumacher efter Directionens Anmodning paataget sig.

De 11000 Rbd., som ifølge den i forrige Aar foretagne Taxation vare af Geheimeconferensraad Grev Moltke under 28 Jan. 1811 til Directionen indbetalte, og som Hs. Majestæt Kongen ved aller-nåadigst Resolution af 9 Febr. s. A. bestemte til en uroffelig Fond, hvis Renter skulle anvendes til Gavn for det naturhistoriske Studium ved Universitetet, ere giorte frugtbringende i Depositocassen. De 200 Rbd., som Hs. Excellence Ordenscantsleren efter Gavebrevets §. 4 i Aaret 1811 har indbetalt til Naturaliecabinettets Forsøgelse, ere, for i sin Tid til dette Niemeed at anvendes, i særskilt Sum og under særskilt Conto ved Universitetet udsatte tilligemed de til samme Niemeed i Aaret 1810 indbetalte 300 Rbd., og gøres imidlertid frugtbringende. De i Gavebrevets §. 5. omtalte 200 Rbd. aarlig ere for Aaret 1811 modtagne og anvendte efter Bestemmelsen.

Endelig har Directionen benyttet en Leilighed, som tilbød sig, til at forskaffe Naturaliecabinettet en liden Samling af 46 Stykker Petrefacta og Dyreknotter, som havde tilhørt afg. Stadsphys-

ficus Dr. Scheel, og som hans Enke vilde overlade for den af ham optegnede Indkiøbspriis.

VII. Heiligheds Skrifter.

Om Carl Jonsen, den norske Kong Sverrers Historiograph; af Professor B. Thorslacius. Kiøbenh. 1812. 3 S. fol.

Denne paa Latin skrevne Afhandling er egentlig udgivet i Form af et Indbydelses-Skrift til Universitets-voitideligheden d. 4 Febr. d. A. i Aaledning af Hs. Maj. Kongens Fødselsdag *). Medens Forf. overlod sig til Tanken om, hvad Videnskaberne ogsaa i det forløbne Aar havde Kongen Frederiks Omhu og Velvillie at takke for, og hvad Aarbøgerne i sin Tid vilde fortælle om den nye Sverrers Høidaad, der bød et Tempel til Muses Lieneste at reise sig paa Norges Fielde, troede han det passende at fornye Erindringen om den store norske Konges, Sverrers, Historiograph, Carl Jonsen (Carolus Jonæ), og om ham at samle de hist og her adspredte Efterretninger, der dog i det Hele ere meget ufuldstændige. Sturlunga-Eaga, Annales Island., Flateyens. og

*) See ovenfor S. 45.

Regii, og Sværrers Saga vare Forsk. fornemteste Kilder, hvorhos han ogsaa har benyttet Torfæus, Finnus Johannæus, Suhm og andre.

Kaar Carl Jonsen er født, findes ingensteds angivet; men han blev i sin Ungdom opdraget i Klosteret Thingøre i Jælands Nordre-Fierding. I sine Studeringer synes han især at have nydt Abbedens der paa Stedet, Asgrims eller Arngrims Veiledning, som Historieforfatterne berømme for hans udbredte Lærdom, og som Ole Tryggvesens Biographer tilstaae, at de skyldte meget. Asgrim døde efter Annal. Island. Reg. *) 1161. Det traf sig desuden saa heldig, at til samme Tid Klosteret i Thingøre eiede tvende Munkke, Gunnlog og Oddur, som have gjort sig høistfortiente af Oluf Tryggvesens Historie; og det er ikke at tvivle paa, at jo disse tre Mænd have ved gjensidig Skapelsst og muntret hinanden til desto ivrigere at dyrke Vdensskaberne og udmærke sig paa Historieforfatterens Bane. Vor Carl, som overgik de øvrige i Alder, Vid og Lærdom, blev i Mæret 1169**) anseet værdig til den ved Asgrims Død ledigblevne Formands Plads; han valgtes og indviedes til Asgrims Es-

*) Hos Langebek i Script. Rer. Dan. III. p. 60.

**) Saaledes Script. Reg. D. III. p. 62. og Annal. Island. p. 74 (i N. Kalls Udgave 4.).

terfølger som Abbed, og er derefter bestandig bleven kaldet med det Navn: Carl Abbed.

I Aaret 1181 frasagde han sig sit Embede som Abbed, og indtraadde igien i sin forrige Stilling som simpel Munk. Aarsagen omtaler Historien ikke; men Grunden var formodentlig enten svageligt Helbred eller det islandste Kirkeøvens urolige og forvirrede Tilstand paa den Tid. Efter en fire Aars Forlob synes Sverrers Lykke i Norge at have foranlediget Carl til, i Aaret 1185 at begive sig til hans Hof. Denne Reise beskrives udførligen i Sturlunga Saga. Sverrer, der snart mærkede, hvortil Carl kunde bruges, gjorde ham til sin Historiograph. Men da der ere forskjellige Meninger om den Andeel, han har havt i at forfatte Sverrers Saga, maa man høre, hvad hans Historie selv derom beretter.

De to bedste Codices af Sverrers Historie ere: No. 325 i 4to i den Arnæmagnæanske Samling, og den saakaldte Cod. Flateyens, i det Kongl. Bibliothek. I den første og i tre andre Haandskrifter af samme Samling høves en Fortale, der melder saaledes: "Her begynder en Fortælling om Begivenheder, som have tildraget sig for ikke lang Tid siden og mens de kunne mindes, som have meddeelt de mundtlige Beretninger, hvorefter Nærværende er optegnet; nemlig Historien om Kong Sverrer, Søn af Kong Sigurd, Søn af Harald.

Den første Deel af Værket er udfrevet af den Bog, som Carl Abbed, Jons Søn, først affattede i Kong Sverrers egen Overværelse og efter hans umiddelbare Meddelelse; hvilken Beretning fortæller i Korthed om nogle af hans Feldtslage; men imod Bogens Slutning voxer hans Magt saaledes, at just denne Tilvæxt lader formode vigtigere Ting; hvorfor man har kaldet denne Deel af Værket Gryla (et Skrækkebilte). For den øvrige Deel af Værket ligge de Forfattere til Grund, der, selv samtidige, have berettet det, hvortil de have været Nævidner. Nogle af disse have fulgt Kong Sverrers Fæner og med ham bivaanet Feldtslage. Der ere ogsaa Begivenheder, hvorom der strax paa Stedet ere blevene affattede authentiske Beretninger, i hvilke siden ingen Forandring skulde være muelig." I Cod. Flat. indledes Historien saaledes: "Her begynder en Fortælling om de Begivenheder, som have tildraget sig i de Mænds egen Levetid, af hvilke denne Bog først er sammensat; hvilken Bog skriftligen blev affattet af Carl Abbed, Jons Søn, aldeles med Kong Sverrers Vidende og Billie, og saaledes som han selv dicterede i Pennen Stof og Ord. Det er derfor ikke et ligegyldigt Spørgsmaal, om denne Historie, der støtter sig paa en saa urygkelig Hiemmel, skal ansees for meest troværdig, eller og

de Fortællinger, der have deres Oprindelse fra forskellige Forfattere, og som alene berette, hvad de have hørt af andre, hvilkke man dog derfor ikke ligefrem bør nægte Tiltrøe. . . . I den første Deel af Kong Sverrers Historie omtales nogle af hans Feldtslage; men som Bøket rykker frem, sees hans Magt at tiltage, saa at den kan siges at belude de større Ting, som efter det guddommelige Raad siden håndtes ham. Den første Part deraf kaldte man derfor Gryla, med Hensyn til, at, medens Sverrers Modstandere, Erling og dennes Son Magnus, endnu havde Overhaand og vare understøttede af et stort og mægtigt Tilhæng, Sverrer stod derimod saa at sige blottet for Hielp og Forbindelser, ung, eene, og ubekiendt paa Jorden, og maatte kæmpe med de skrækkeligste Vanskeligheder. . . . Den anden Part af Bogen pleiede man at kalde den fuldkomne Styrke, da det er aabenbart, at Gud havde forlenet ham saadan Kraft, at han kuldkastede og tilintetgjorde ethvert i fordærveligt Partie, hvad enten det reiste sig med større eller ringere Magt. — I Henhold til disse tvende Haandskrifters Udsagn, synes man med Røie at kunne antage Følgende om Carl Abbed som Kong Sverrers Historiograph:

- a) Carl havde den Fortieneste af Sverrers Historie, at han var den første, som optegnede den skriftlig.

b) Hvad Carl efter allerhaande Beretninger havde optegnet, det giennemgik Sverrer selv, rettede, forbedrede og forogede det.

c) Men ikkun den første Part af Værket, nemlig indtil Magnus Erlingsens Død 1184, har Carl til Forfatter. Det følgende Naar noget større Nolighed synes at have givet Leilighed til dette fredelige Arbeide. Denne Afdeling af Værket kaldtes Gryla formedelst de skrækelige Vanskeligheder, med hvilke Sverrer indtil den Tid havde havt at kæmpe; og den indbefattede omtrent den halve Deel af Historien, nemlig til Enden af det 96 Capitel.

d) Den anden Part, som fortsætter Sverrers Historie indtil hans Død 1202, er paa samme Maade som Oluf Tryggvesens Historie (s. den Skalholt. Udg. 4. p. 2. Cap. 108) forfattet efter mundtlige Fortællinger, og af en ubekendt Forfatter, men vistnok af samme Tidsalder, bragt i den Form, hvori den er kommen til os. Af den Helts udmærkede Tapperhed, hvis Bedrifter den beskrev, tillagde man den Navnet: den fuldkomne Styrke. I øvrigt, for at Læseren ogsaa skulde være overtydet om Udskriftens Nøiagtighed, tilføier C. Flat. Efterretning om, af hvilke Mænd den første, og derefter den anden, her

brugte, Copie ere tagne, med den Bemærkning:
 "Saa at det, som her fortælles, aldeles ikke
 ved mundtlig Forplantelse i mindste Maade
 er blevet forvansket."

Omtrent i tvende Aar forblev Carl hos Svær-
 rer. Men i Aaret 1186 eller 1187 synes han at
 være reist tilbage til Island. Hvorfor han forlod
 Kongen, meldes ikke udtrykkeligen. Maaſkee blev
 han i Anledning af de Kustungſke Uroeligheder ked
 af at være ved Hoffet i Tronhiem, hvilken Bye
 ogsaa selv under disse Uroligheder blev indtaget af
 Kustungernes Partie. Saa meget er vist, at han
 i Aaret 1187 igien modtog sin Post som Abbed i
 Klosteret Thingere, og tilbragte sin øvrige Levetid
 med gudelige og videnskabelige Syſler, til hvilke
 ſidſte ventelig ogsaa herte en mere fuldendt Ud-
 beidelse af Sværrens Historie. Den lærde Finnus
 Johannæus *) formoder, at Carl er Forfatter
 baade til mange Saga'r og til en meget gammel
 Genealogie, der er taget af en Pergaments-Codex,
 som indeholdt Sværrens Levetid.

Carl Abbeds særdeles Gudsfrygt tilskriver
 Sturlunga-Saga **) den Opmærksomhed, hvor-
 med han som Bieſt i ſit Kloster modtog Gudmund,

*) Hist. eccl. Island. II. p. 646 not. IV. p. 124.

**) Lib. III. c. 36.

Are's Son. Denne Gudmund havde i Narene
 1199 og 1200 draget om i Istands Bestre-Fiern-
 ding, og gjort saa mange Mirakler, at han derved
 havde erhvervet sig en meget stor Anseelse. Da
 han ved sin Tilbagekomst til den nordlige Deel
 nærmede sig Klosteret Thingore, blev ham med en
 meget hoitidelig Procession modtaget af Carl Ab-
 bed og Munken Gunnlog under Istemmelse af disse
 Ord: "Vir iste in populo suo mitissimus appa-
 ruit." Men denne Hsiagtelse for Gudmund varede
 ikke ret lange. Thi aldrig saasnart var han i
 Naret 1203 bleven viet til Biskop i Holum, før
 han aflagde Masken og viiste sig ligesaa herskesyg,
 som han forhen havde teet sig mild og blid. Det
 er heel rimeligt, at baade Carl og Gunnlog med
 Riækhed satte sig imod saadan hans Herskesyge.
 Oddur var allerede død i Naret 1200. Gunnlog
 foragtede siden selv, og lærte Sine at foragte den
 Bændstraale, som Biskop Gudmund slyngede mod
 den hele Geistlighed i Holums Stift. Hvad Carl
 Abbed under disse Uroligheder gjorde, derom melde
 Aarbøgerne intet bestemt. Men hans frie og dær-
 nede Mand, som udtaler sig i hele Sverrers Histo-
 rie, lader formode, at han har anseet Biskoppens
 Overmod med billig Mishag og Foragt. "Nimi-
 rum, siger Forf., pectora literis bene præparata
 sub cæcæ imperiositatis arbitrium vocari nec
 amant nec sustinent." Aar 1207 nedslagde han

atter sit Embede som Abbed, paa Grund af Alderdom, og døde i Aaret 1212 eller 1213.

VIII. Blandede Efterretninger.

Med allerhøieste Rescript af 24 Martz d. A. har Hs. Majestæt allernaadigst tillagt Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler Brugten af det Kongelige Seigl paa samme Maade, som dette er andre Collegier forundt.

Universitetsbibliothekets aarlige Indtægt, omtrent 700 Rd. D. C., var under nærværende Tidsomstændigheder aldeles utilstrækkelig til dets Fornodenheder. Ikke engang Udgiften til Anskaffelse af de udkommende Continuationer af Værker kunde nu dermed bestrides. Under slige Omstændigheder behøvede dette for de academiske Studier saa vigtige Institut en overordentlig Hielp. Paa Directionens, ved Bibliothekcommissionens Andragende foranledigede, allerunderdanigst Forestilling har Hs. Majestæt under 20 Dec. 1811 allernaadigst bifaldt, at af Communitetets Indtægter i Species maae, for det første paa tre Aar, fra 1 Jan. 1811 at regne, til Bestridelse af Universitetsbibliothekets Udgifter udredes et overordentligt

Tilskud af 200 Rd. dansk-norsk Species-Courant
aarlig.

Regentsen havde hidtil kun havt Spildebandet fra det i Trinitatis Kirkes Præstebolig anbragte Springvand *). Mere passende maatte det synes, at dette Springvand forskyttedes til bemeldte Stiftelse, i hvilken hundrede Studerende og tre Familier have Bolig, og som i paakommende Ildbrands Tilfælde ei bør være udsat for at lide Mangel paa Vand. Da nu for Tiden en betydelig Reparation behøvedes paa dette Springvand, saa blev det af det theologiske Facultet og Consistorium foreslaaet, at det ved Trinitatis Kirkes Præstebolig værende Springvand maatte afstaaes til Regentsen mod en Godtgjørelse af 600 Rd. een Gang for alle til Kirken, og paa det Vilkaar, at Præsteboligen igjen fik Spildebandet, samt at Kirken fritoges fra alle derved foranledigede Omkostninger. Disse vare efter Overslag beregnede til 2225 Rd. 10 sk. Efterat dette, hensigtsmæssigt befundne, Andragende var af Directionen allerunderdanigst forelagt, har H. S. Majestæt under 24 Febr. d. A. allernaadigst approberet Forslaget og derhos bifaldt, at Kisebesummen, 600 Rd., saavel som Omkostningerne ved Springvandets Forskyttelse, til Beløb efter Overslag

*) Infr. Prof. Nyerups Efterretninger om Regentsen
S. 11.

2225 Rd. 10 §., maae uddides af Communitetets
Casse.

Efter foregaaende Brevvevling med Direc-
tionen for Univeritetet og de lærde Skoler, har
det Kongl. Danske Cancellie, i Anledning af et skeet
Andragende, angaaende Synsforretninger over
Univeritetets Kirker fastsat følgende nærmere
Bestemmelser:

1) Naar Amtsproffen agter at holde Syn
over en af Univeritetets Kirker, bør Anmeldelse der-
om skee hos Consistorium 14 Dage, førend Synet
holdes, hvorefter da i Consistorium maa treffes den
Foranstaltning, at hvert Aars Rector, saasnart
Anmeldelsen er kommen ham tilhænde, tilkiendegi-
ver saadant for vedkommende Beneficiarii, saavel
som for Inspectores Quæstura, forsaavidt de un-
der Quæsturen inddragne Kirketiender angaaer.

2) Naar Syn er afholdt, bør Consistorium
meddeles Udskrift af Synsforretningerne fra Amts-
proffen saa betimeligen, at det Paaankede endnu,
medens Aarstiden tillader det, kan istandsættes.
Fra Consistorium meddeles Udskriften til vedkom-
mende Beneficiarius; men Udskriftsomkostningerne
godtgjøres fra Consistorium.

3) Da Resc. af 19 Nov. 1812 befaler, at
Synsforretningerne skulle holdes i Junii Maaned,

saar, isald en Synsforretning ei er affholdt til rette Tid, besøier denne Omstændighed Kirke-Eieren til at giøre Indsigelse mod den ei til rette Tid affholdte Forretning.

4) Kirke-Eieren er berettiget til at holde Oversyn, fordi mueligen i Udsættelserne noget kunde være alt for vidt drevet; men da det er onskeligt, at enhver Handling uden ufornodent Ophold kan bringes til Endelighed, saar maa Oversynet være affholdt inden een Maanedes Forlob, da i manglende Fald Kirke-Eieren er pligtig at holde sig Synsforretningen esterrettelig.

Om disse, Biskoppen over Siellands Stift af Cancelliet meddeelte, Bestemmelser er Consistorium fra Directionen bleven underrettet.

I Maret 1811 have taget theologisk Embedsexamen 29 (21 Laudab., 6 Haud illaud., 2 Non Contemn.); juridisk Embedsexamen, latinisk 33 (23 Laudab., 9 Haud illaud., 1 Non Contemn.); dansk 75 (59 Bequem, 16 Ei ubequem); medicinsk Embedsexamen 2 (1 Haud illaud., 1 Non Contemn.); pharmaceutisk Exam. 20 (13 Laudab., 6 Haud illaud., 1 Non. Cont.).

Det norske Universitet.

**Resultater af den for dets Anlæg og
Indretning nedsatte Commissions
Forhandlinger.**

Den af Hs. Majestæt under 29 Nov. f. N. nedsatte Commission for det norske Universitets Anlæg og Indretning *) samledes første Gang d. 6 Januar d. N., og, efterat have eenstemmigen valgt til Secretær Justitsraad Professor Engelstoft, Secretær og Bureauchef i Directionen for Universitetet og de lærde Skoler, fortsatte sine Forhandlinger i Henhold til det kongelige Commissorium, hvorved det var den paalagt at tage under

*) S. forrige Aarg. 2 B. S. 243 ff.

Overveielse og til Hs. Majestæt at giøre allerum, derdanigst Forslag til de tienligst eragtede Hovedbestemmelser for det norske Universitets Anlag og Indretning saavel med Hensyn paa Stedets Valg til et Universitet og dets dermed i Forbindelse staaende oeconomicke Indretninger, som og med Hensyn paa dets egentlige academiske eller indre Organisation.

Da Afgjørelsen angaaende hvilket Sted maatte ansees for det beqvemteste til Sæde for det Universitet, som Hs. Majestæt havde besluttet at oprette i Sit Kongerige Norge, i nogle Henseender maatte faae Indflydelse paa visse af Commissionens videre allerunderdanigste Forslage, saa troede den, medens den forsatte sine øvrige Forhandlinger, at burde først og forelobigen udbede sig Hs. Majestæts allerhøieste Bestemmelse angaaende denne Punkt.

Ikkan betingelsesløst var i den allernaadigste Resolution af 2 Sept. 1811 taget Hensyn til Bergstaden Kongsberg *). Det kongelige Commissionsforium paalagde ny Overveielse om samme Sag. Commissionen, efterat have, med ydertigere Oplysninger forsynet, noie prøvet alle Grunde og Omstændigheder, fordrøiede sig ikke til, al-

*) S. disse Ann. 1811 1 B. S. 81.

lerunderdanigst at foreslaae bemeldte Bye til Universitetets Sæde. Derimod fandt den sig ved fortsatte Undersøgelser, Prøvelser og Sammenligninger, og efter at have overveiet alle Grunde og Modgrunde, foranlediget til, som Resultat af modent Overlæg, at ansee Byen Christiania som det Sted, hvor det var meest hensigtsmæssigt at anlægge det nye Universitet, og da eensstemmigen at foreslaae, "at Christiania maatte bestemmes til Sæde for det tilkommende Universitet i Norge," hvilket Forslag saaledes under 10 Febr. blev indstillet til allerhøieste Bedømmelse, og under 12 s. M. af hans Majestæt aller-naadigst approberet *).

*) Christiania har et sundt Clima, og derhos saamildt, at det baade forøger Opholdets Behagelighed, og begunstiger de Universitetsindretninger, som under en haardere Himmelegn mindre vilde trives, s. Ex. oeconomisk- botanisk Anlæg. Den har en flon, vel dyrket Omegn; et stort Oppland; en beleilig Situation i Henseende til Søcommunication med Ind- og Udlandet. Den er en af de største og folkerigeste Stæder i Norge, og tilbyder de Fordele, som Velighed til mangehaande Forbindelser, gjensidig Berørelse og Betyrbirking forkaffe med Hensyn til Culturens Fæemme og Ungdommens Dannelsse. Den er den Bye i Norge, hvor det største Antal af kongelige Embedsmænd og andre dannede Mænd opholde sig. Den

Angaaende alle de øvrige, Universitetets Anlæg og saavel oeconomiske som literariske Indretning vedkommende, Bjenstande, altsaa: om Universitetets dobbelte Bestemmelse (for Studerende og for Ustuderte, som ønske ved almeennyttige Kundskabers Erhvervelse at vinde practisk Duelighed for det borgerlige Liv); om Hovedvidenskabssagene, Lærepersonalet og dets Inddeling; om videnskabelige Apparater og Samlinger; om Pladser og Bygninger, saavel egentlige Universitetsbygninger som Boliger for Professorerne; om de aarlige Udgifter; om Indtægterne og deres Kilder; om Professorernes Stilling og Forhold til hverandre; om den academiske Borgerret; om Forelæsninger; om Universitets, Studierne og Examina; om Foranstaltninger til at opmuntre Flid og haandhave Orden og Sædelighed, og da om Beneficier, Dveller, den academiske Disci-

§ 2

er Rigets Hovedstad, den høieste Dyrigheds Sæde og i flere Henseender at ansee som Landets Middelpunkt. Den har offentlige Indretninger, som kunne være Universitetet til betydelig Fordeel, især Hospitalerne og andre Medicinal-Anstalter. Som en stor og mere folkerig Bye tilbyder den uformuende Studerende mere Leilighed til at erhverve ved Privatundervisning. Dyrdeden er der ikke større end andensheds i Norge.

plig ic.; om Ordenen, efter hvilken Planen for Universitetet iværksattes; om Friheder og Rettigheder for Universitetet m. v.; forfattedes Commissionens Forhandlinger uafbrudt, hvorved ogsaa over visse Punkter ansilledes, efter den i det Kongelige Commissorio givne Anledning og Bemyndigelse, sættes Overlæg med det Kongelige danske Cancellie og det Kongelige Rentekammer. Efter 2½ Maanedes Forløb vare bemeldte Forhandlinger tilendebragte, saa at Commissionen under 15 Martii kunde for Hs. Majestæt allerunderdanigst nedlægge den Betænkning og de Forslage, som den efter Allerhoistfammes Befaling havde havt at udarbejde.

Under 24 Martii paafulgte den Kongelige Resolution, hvorved Hs. Majestæt, ved allernaadigst at tilkiendegive, at Allerhoistfamme i Et og Alt stiankede Sit allerhoieste Bifald til den af Commissionen allerunderdanigst fremlagte Plan, tillige paa lagde Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler at fremsthynde Udførelsen deraf med mueligste Anstrængelse. Hvad Hs. Majestæt allernaadigst havde behaget at resolvere angaaende de første Hovedbestemmelser, blev derefter paa en høitidelig Maade offentliggjort ved et under 10 April næstefter udstædt, saaledes affattet:

Kongeligt aabent Brev
 angaaende et Universitets Anlæg
 og Indretning i Kongeriget
 Norge.

Vi Frederik den Siette ic. Ved
 Vor Befaling af 2den Sept. s. A., som i sin
 Tid er bragt til offentlig Kundskab, have Vi
 bestemt, at i Vort Kongerige Norge skulde op-
 rettes et fuldstændigt Universitet, saaledes, at
 ved samme ikke blot skulde foredrages academi-
 ske Videnskaber for de egentlig Studerende,
 som have til Hensigt at danne sig til Lærde og
 videnskabelige Embedsmænd, men ogsaa gives
 hensigtsvarende Underviisning i almeeennyttige
 Kundskaber for dem, hvis nærmeste Formaak
 er, at vinde practisk Duellighed for det borger-
 lige Liv. Ved samme Befaling have Vi
 skænket visse Samlinger af Bøger og Natura-
 lier til dette Universitet, og foreløbigen dertil
 anvist Indtægter og Indtægtskilder, foruden
 de frivillige Bidrag, som ere indkomne eller
 maatte indkomme.

For at see denne Vor Befaling sat i Udførelse, og for at forkorte de Omhandlinger, som dertil maatte forberede, have Vi dernæst overdraget til en af Os nedsat Commission, at overlægge, og til Os at indgive allerunderdanigst Forslag om de tienligst eragtede Hovedbestemmelser for bemeldte Universitets Anlæg og Indretning, med Hensyn saavel paa Stedets Balg til Universitet, og dets dermed i Forbindelse staaende oeconomiske Indretninger, som og paa dets egentlige academiske eller indre Organisation.

Efterat have modtaget Betænkninger og Forslage fra denne Commission, og efterat have noie overveiet en saa vigtig Sag fra alle Sider, have Vi angaaende de første Hovedbestemmelser, som ansees nødvendige, besluttet, og befale derom Følgende:

- 1) Universitetet i Norge skal oprettes i Christiania, naar de dertil fornødne og bekvemme Bygningspladser der ere erholdte.
- 2) Det foreløbigen bestemte Antal af faste Universitetslærere skal udvides til 25 Professorer, foruden 2 Lectorer.

- 3) Universitetslærerne fordeles til 8 Hovedvidenskabsfag, nemlig det theologiske, det juridiske, det medicinske, det filosofiske, det mathematisk, det naturvidenskabelige, det philologisk-historiske og det statsøconomiske.
- 4) Universitetslærernes Lønninger, ligesom og det, der udfordres til de øvrige væsentlige og staaende Udgifter ved Universitetet, skal, saasnart Tider og Omstændigheder det tillade, ansættes i Korn eller Kornværdie efter Capitelstart; men saalænge indtil dette kan skee, blive Embedslønningerne foreløbigen ansatte i dansk Courant med de Tillæg i Species, som for andre Bore i dansk Courant lønede Embedsmænd ere bestemte.
- 5) Til at indrette og opretholde Universitetet have Vi i de Hielspeilder, som i Vor Befaling af 2 Sept. s. A. ere nævnte, fundet, og dersfra tillagt Universitetet saadanne Indtægter, som Vi til Diemedet have anseet tilstrækkelige, uden at derved det Fornødne og Hensigtsvarende skal savnes for andre offentlige Indretninger, som ved disse

Hjælpeskilder underholdes; og forsaavidt bemeldte Hjælpeskilder ikke i Begyndelsen kunne strax afgive alt det for Universitetet Fornødne til dets aarlige Udgifter, have Vi bestemt, at det dertil Manglende kan foreskydes af Vor Casse, saavidt behøves.

6) Planer til Bygninger for Universitetet ville Vi ved duedige og betroede Mænd, som dertil udsees, lade affatte, og til at drage Omsoarg for Bygningsarbeidets Udførelse have Vi under Dags Dato udnævnt en Bygningscommission i Christiania, som strax træder i Virksomhed efter de Befalinger, Vi derom have tillagt den.

7) Medens Bygningsarbeidet, og de dermed forbundne oeconomicke Indretninger under bemeldte Commissions Opsyn og locale Bestyrelse gaae frem, og medens de videnskabelige Samlinger af Bøger, Naturalier o. d. l. foranstaltes tilsendte, modtagne og opbevarede, ville Vi efterhaanden udnævne de Mænd, som Vi udsee til Lærerpøsterne ved Universitetet, saaledes, at de til en bestemt Tid sættes i Virksomhed.

8) For den videnskabelige Organisation have Vi antaget trede Perioder.

I den første Periode ansættes 6 à 7 Universitetslærere. De udnævnes saa betimeligen, at de kunne tiltræde deres Embedet i det seneste inden Mai Maaned 1813, paa det at Examen Artium for de unge Studerende, som i det Aar dimitteres fra de lærde Skoler, kan holdes i Slutningen af Junii Maaned, og disse Studerende i det første academiske Aar, som begynder med August Maaned 1813, høre Forelæringer over de forberedende Videnskaber.

I den anden Periode, som begynder med det andet academiske Aar i 1814, skulle tilkomme i det mindste endnu 4 Professorer, alle saa betimeligen udnævnte, at de kunne være ankomne til Christiania i det seneste i Mai Maaned bemeldte Aar, paa det at de Studerende, som have underkastet sig Examen Philosophicum, kunne efter Slutningen af det første

academiske Nar nu gaae over til at begynde deres Hovedstudier.

Den tredie Periode indtræder med 1ste August 1815, naar de øvrige Universitetslærere ere udnævnte og ankomne til Universitetet, og fra den Tid af maae det saaledes fuldstændige Universitet føre Navn af *Universitas Regia Fredericiana*.

Skulde imod Forventning, formedelst uovervindelige Hindringer, nogen af de foransførte Perioder, især den tredie, ikke kunne indtræde til fornævnte Tid, da skal den dog paaskyndes saa meget, som efter Omstændighederne er mueligt.

- 9) Angaaende Universitetslærernes Stilling og Forhold til hinanden, den akademiske Borgerrets Erhvervelse, Forelæsninger, Studier, Examina, Understøttelse for trængende Studerende og den akademiske Disciplin m. v. ville Vi i sin Tid, naar Universitetet sættes i Virksomhed, lade det Fornødne bekjendtgjøre efter de Grundsetninger, som Vi desangaaende allerede

have bifaldt og og antaget; imidlertid bestemme Vi herved, at ogsaa Embedsexamina skulde holdes i Christiania som i Kiøbenhavn efter den Orden, som for samme nærmere vil blive foreskrevet, saa at det skal staae enhver Studerende frit for, at underkaste sig saadan Examen, i hvilket af Bore Riger han finder det sig beleiligt.

- 10) Universitetet i Norge skal i alle Maader have samme Friheder og Rettigheder som det i Kiøbenhavn.

Ved saaledes at beslutte om Hovedbestemmelserne, have Vi tillige befalet Vor Direction for Universitetet og de lærde Skoler, under hvilken ogsaa Universitetet i Norge er henslagt, at see Planen for samme saavel i det Hele som i dens enkelte Dele nøiagtigen iværksat, ligesom Vi og allernaadigst og paa det kraftigste have paalagt bemeldte Direction, at fremsthynde Iværksættelsen og Udførelsen med mueligste Anstrængelse, paa det Vi desto før maae kunne nyde den Tilfredsstillelse, at see Frugterne af et Værk, som Vi med landsfaderlig Deeltagelse og Kongelig Omhye have grund-

lagt, og ønske fuldført, til Gavn for Vore
troe og fiere Undersaatter i Almindelighed,
og dem i Vort Rige Norge i Særdeleshed.

Skrevet i Vor Kongelige Residensstad
København den 10de April 1812.

Frederik R.

Malling. Moldenhawer. Nothe. Treschow.

D.

De lærde Skoler.

I. Presbeviisninger, Befordringer og Afgang.

Den 28 Jan. d. N. ere Rector ved Nykøbing Cathedralsskole, Mag. S. R. J. Bloch, og Oberlærer ved Christiania Cathedralsskole S. Platon udnævnte til Riddere af Dannebrog.

Den 2 Jan. 1811 er Rector ved den lærde Skole i Frederiksborg, Mag. B. Bendtsen, udnævnt til Professor med Rang i 6te Classe No. 13 *).

Den 11 Jan. d. N. er Oberlærer ved Christia-

*) Denne Befordrings Anmeldelse i disse Annaler er i sin Tid bleven forglemt.

nia Cathedralsskole, P. Arnesen, efter Ansøgning i Raade entlediget fra dette Embede.

Den 10 Febr. f. N. er Overlærer C. U. Lund entlediget fra sit Lære-Embede ved Horsens lærde Skole.

II. G a v e r o g L e g a t e r.

Hentæggelse af 2000 Rd. aarlig fra det Ankerfke Fideicommiss til Understøttelse for trængende Disciple i Christiania Cathedralsskole.

Under 24 Decbr. f. N. har det behaget Hs. Majestæt allernaadigst at bestemme, at 2000 Rd. D. C. aarligen maae udredes af det Bernt-Ankerfke Fideicommisses Midler til Christiania latinske Skole til Understøttelse for de Disciple, hvis Underholdning disse Fædre eller Forsørgere maatte mangle Eone til, uden saadan Hiælp at bestride; ligesom at Uddelingen af bemeldte Sum skal bestemmes af et Medlem af Overtilsyns- og Forligelses Commissionen og en af Administratorerne, samtligge af bemeldte Fideicommiss, samt et Medlem af Skoleraadet; og at ved det aarlige Regnskab fremlægges Specification over de Personer,

til hvilke disse Understøttelser ere blevne uddeelte,
og hvormeget til Enhver især.

III. Necrolog

(meddeelt).

Den 17 Januar 1812, døde Mag. Carl Frederik Schultz, Rector ved den lærde Skole i Koeskilde. Han var fød. d. 10 Novbr. 1763. Hans Fader, Christopher Schultz var Domprobst til Koeskilde Domkirke i en lang Række af Aar, og opnaaede en høi Alder: 83 Aar. Hans Moder Anne Marie Reimarus, en Datter af Superintendent Reimarus, døde for faa Aar siden, 77 Aar gammel. Vor Afdøde var den yngste af mange Sønnen. Han blev sat i Koeskilde Skoles nederste Lectie 1772, og erhvervede sig giennem hele sin Skolegang sine Læreres eenstemmige Koes for sine Anlæg, Klid og Sædelighed. Herom vidne de gamle Skoleprotokoller, hvor der ved hver fuldendt Examen i Skolen vedfoies af Rector et kort Vidnesbyrd om hver Discipel. Aar 1781 i Sept. blev han af daværende Rector, Magister (siden Justitsraad) Saxtorph dimitteret til Academiet med et særdeles hæderligt Testimonium, som, udfødt af denne retskafne, men nderst strænge Rectors Pen, har særdeles Vægt.

Iblandt andet findes disse mærkelige Ord: "brevi tempore læta futuri profectus omina habuit; eminebat enim jam tum in puero ardor discendi et honestatis studium, ut non solum litteras quam diligentissime coleret, sed et divino quodam instinctu improborum et male feriatorum consortium cane pejus et angve fugeret. Denne udmærkede Flid og Eadelighed bevarede han ved Høiskolen. Efter velsindende forelobige Examina, tog han allerede i Junio 1784 sin Skole Embeds-examen (den saa kaldte store philologiske), og erholdt Laudabilem. Efter sin forrige Rectors fiertlige Indbydelse indtraadde han som 2den Lectie-Herer 1785 i den Skole, han nys havde forladt, og med inderlig Kierlighed til denne Skole har han i samfulde 26 Aar været dens utrættelige Lærer. Aar 1786 blev han 3die Lectie-Herer, og fra 1795 var han i Mag. Sevels Svagelighed Vicarius for Conrector. Aar 1797 fik han Prædicat som Subrector og 50 Rd. Tillæg som Godtgjørelse for Tabet af 5te Lectie-Horerens uviste Indtægter. 1799 overdroges ham efter egl. Resolution. Underviisning i det Tydske Sprog i øverste Lectie, (hvilken allerede en Tidlang havde været indført) med 30 Rd. aarlig Løn. 1800 blev ham forundt et aarlig Tillæg af 150 Rd., med Hensyn til, at hans Embedsløn endnu ikke udgjorde mere end 300 Rd., at hans Vicariat intet

indbragte ham, og "fordi, saa lod den Kongl. Resolution, han stedsse havde viist sig som en duefig og retskaffen Lærer." 1801 blev han virkelig Conrector med fast aarlig Løn 650 Rd., som siden blev forhoiet til 900 Rd. 1806 fik Skolen en forandret Indretning, og, istedet for at han forhen som Conrector havde deelt Ugen med Rector og underviist blot i den saa kaldte Mesterlectie, blev ham nu Underviisning i flere Classer til Deel. Men hans Embedsiver fordobledes, og den gjorde, at han med hierreligt Venstreb antog sig de nye Lærere, ved hvis Hielp han haabede fornyet Held for sin Skole. 1808 blev han constitueret Rector, da Dr. og Prof. Tauber blev i Naahe entlediget formedelsi Alderdom; 1810 blev han udnævnt til Rector med 1200 Rd. aarlig Løn og 100 Rd. til Huusleie. 1811 forundtes ham et Tillæg af 300 Rd. Men han nød kun disse sine forbedrede Kaar kort.

1798 havde han giftet sig med Ane Marie Hass, som fødte ham 4 Born, hvoraf den ældste kun er 12 Aar.

Hans Skrifter

ere foruden hans Magister. Disputats: de disciplina veterum, cum ea, quæ apud nos viget, com-

Universitets og Skole-Annaler 1812. 1 B. ©

posita. Hafniæ 1791, en Oversættelse af Cicero's Brutus, og nogle Skolekrifter.

Hans Medlærere og Disciple begræde hiertelig hans Tab; thi han var Lærernes fortroelige Ven og Disciplenes kjerlige Fader.

IV. H ø i t i d e l i g h e d e r.

I. Ved Odense Cathedralsskole.

(meddeelt).

Hs. Majestæts Fødselsdag, d. 28 Jan., blev, efter foregaaende Indbydelse ved et af Hr. Professor Rector Heiberg forfattet Indbydelseskraft om Grækerne og Romernes Musik*), samme Dag heitideligholdt paa Gymnasiets store Hørsal ved en Tale af Hr. Overlærer Bjørn, som handlede om, hvad saavel Oplysning i Almindelighed som Videnskaber i Særdeleshed kan bidrage til Folks Lykkelighed. Taleren gik ud fra den Sætning, at Folkets Vel er hver enkelt Borgers Vel; jo flere lykkelige Borgere en Stat tæller, desto lykkeligere er den; men Mennesket føler sig desto lykkeligere, jo flere, større og varigere de Glæder ere, som det nyder; disse Glæder inddeelte Taleren i de grovere sandfelige, de finere sandfelige, og de mentale. Først berørte han de grovere sandfelige, som de, der ere de første

*) Som er anført i dette Hefte S. 1 ff.

i bort Liv, og viste, hvorledes disse aftage i deres Værd, efter som Fornuften mere og mere opklares, og at deres Værdighed kun er kort. Vel ere de den menneskelige Natur medfødt, men de udarte let til vilde Udføvelser, naar Fornuften ikke styrer dem; ja selv endog om Fornuften styrer dem, have de dog den Ufuldkommenhed, at deres Nydelse allene indskrænker sig til os selv, og de opvække altsaa aldrig Almeenaand. Langt flere Fordeler have derimod de finere sandfælsige Glæder, da de ved den Flid og Anstrængelse, deres Nydelse koster Sjelen, sætte samme i Virksomhed, og bidrage derfor mere end hine til Sjæleevnernes Udvikling. De have ogsaa det Fortrin, at, da disse Glæder endog forøges ved Meddelelse, saa opvække de ikke Egoisme eller Egennytte. Men langt over begge disse Slags Glæder have sig de mentale; da de ere afhængige af Sjelen allene og ikke af udvortes Omstændigheder, saa kan den forskaffe sig dem, naar den vil, og saa ofte den vil. Ved Exempler viste Taleren, at Sjelen foler disse Glæder ved at beskue sine egne og andres Fuldkommenheder, og at de vare desto større, jo større de Fuldkommenheder vare, som den beskuede, hvorfor ogsaa de religiøse Glæder med Rette henregnes til de største blandt alle.

Efterat have gienngaaet disse 3 Slags Glæder, viste Taleren, at alle de Under, som

Mange have fremstillet som Følger af Oplysning, langt fra ikke ere det, men snarere følge af Bankundighed, da den Uoplyste ei viner Forbindelsen imellem sit eget og andres Vel, men er blot egennyttig, saasom han ei kiender andre Glæder i Livet end de sandfelige. Vel har Hierarchiet engang sat Oplysningen i Band, men det var heller ikke Folkets Ulyksalighed, men Egennytte og Herksesyge, den svævede Hierarchiets Ypperste for Dinene. Ligeledes anførtes flere berømte Mænd, som have anseet Oplysningen for at have en skadelig Indflydelse paa Staten; men Taleren viste, at saavel Fornuften som Erfaringen lærer Urigtigheden heraf; thi hos de raae Folkelag ere store Forbrydelser ikke saa sjeldne, som hos de mere cultiverte.

Den Indvending, som Adskillige have fremsat, at almeen Oplysning er et Ideal, som vi seent eller maaskee aldrig naae, besvarede Taleren ved at henvise til Oplysningens langsomme Gang, og at man ei maae vente, i saa Nar at see et Folk gaae over fra uoplyst til oplyst, men endskiondt Maalet er langt borte, dog stræbe efter at nærme os til samme, om vi endog ei kunde naae dets yderste Grændser. Derfor viser Fædrelandets Ven sin Iver for sine Medborgeres Held ved af alle Kræfter at bidrage til Oplysningens Fremme; thi som hiin store atheniensiske

Statsmand Pericles siger: "jo mere cultiveret Mennesket er, jo flere Hjælpemidler har han til at indpræge i Hjertet de ædleste Følelser, til Dyden, til de reneste Fornoielser, til den eneste sande Lyksalighed; jo mere cultiveret Folket er, jo mere kan det under heldige Omstændigheder uddannes baade til Foradling og borgerlig Lyksalighed."

Endnu viste Taleren i Korthed den Indflydelse, Videnskaberne have paa Menneskets Lyksalighed, og det saavel ved at forfine og foradle de grovere sandfælsige Glæder, som især ved at forædle og opløse Sielen, og forskaffe deres Dyrkere utalige Sielégæder.

Endelig efterat have viist, hvad Grund Fædrelandets varme Ven har til at fryde sig ved at vende Biet hen paa Tillingriget og see, hvor levende den Grundsætning har i de sidste Decennier svævet Landsfaderen for Vinene: at hos den Unge skal nedlægges Spiren til den Sæd, som hos Borgeren skal bære moden Frugt, og efterat have ønsket Held og Betsignelse over Kongen og Folket, sluttedes Taler med dette Guldbærs Ønske:

Det Sande, det Gode, det Skionne

Du hylde som Barn og som Mand,

Dg Himlen din Wandel skal lønne

Med Salighed over dit Land. —

Bryder alle Hierter ud:

Svagt er Støv; — o styrk ham Gud!

Den 7 Jan. blev Adjunct N. K. Mülertz offentlig indsat i sit Embede som Lærer ved Odense Skole. Handlingen, som fandt Sted paa Gymnasiets store Horesal, bivaanedes efter Indbydelse i Byens Nøiser af en talrig Mængde af Studets og Egnens Honoratiore, Embedsmænd og Borgere. Indsættelsen selv skete af Hr. Rector Professor Heiberg ved en dansk Tale, hvori han søgte at vise, at Læreres indbyrdes Eenighed kan bidrage saare meget til at gjøre det offentlige Underviisningsarbejde gavnligere, lettere, behageligere. Derpaa holdt Hr. Adj. Mülertz selv en Tiltrædelsestale, hvis Thema var: Mogle af de Gienstande, til hvis Opnaaelse Lærerne i broderlig Gendragtighed kan samvirke, for at Diemedet med den lærde Underviisning kan vorde opnaaet.

2. Ved Nyborg Skole.

Hs. Majestæts Kongens Fødselsdag blev d. 31 Jan. i Overværelse af en talrig Forsamling af Byens Embedsmænd og andre Indbudne hoitideligholdt ved en Tale af Skolens Rector, Hr. E. Munthe, i hvilken han henlede Tilhørernes Opmærksomhed paa de Belgieringer, som Twilling-

riget i det henfarne Nar modtog af Frederiks
 veldædige Haand. "Har ei vor Konge — sagde
 Saleren blandt andet — rørt over Embedsmændes
 billige Klager, faderligen lindret deres Kaar
 ved et overordentlig Tilskud? Ei retteligen søgt at
 sætte Skranker for de hyppige Egteskabsbrud og
 den umættelige Vindepsyge? Ei alborligen befalet
 Dannersprogets Dyrkelse i de Provindsfer, hvor
 vort Modersmaal var hidindtil deels ganske ube-
 kiendt, deels endog foragtet? Ei rigeligen under-
 støttet unge Studerende paa deres videnskabelige
 Reiser i og udenfor Landet? Ei viseligen besluttet,
 for at gjøre Kundskabsveien mindre besværlig og
 farlig for Norges Sønnen, og end mere opvække
 Kappelysten blandt Musernes Dyrkere, hist at
 aabne et nyt Tempel for Minerva, der, glad over
 denne Hædersgave, vil sikkert velsigne Folket og
 Efterlægten med de herligste Frugter? Ja, har
 han ei menneskekierlig vendt sit Die selv til hine
 Skrækkens og Jammerens skumle Boliger, hvor
 den Fordærte eiielden vorder fordærvet, og den
 Fordærvede forhærdet? Ei naadig budt, i en høiti-
 delig Forsamling af Statens ypperste Mænd at
 løse deres Lænker, som gave utvetydige Tegn paa
 et forandret Levnet? Ei villig tilladt de Midler,
 hvorved Fængslerne maaskee engang kunde blive til
 det, som alle Gode længe have ønsket, til Forber-
 edning, ei til Fordærvelse; hvorved hine Ulykkelige

kunne ledes fra Mørke til Lys, fra Last til Dyd, fra Evang til Frihed, fra Jammer til Glæde?" Efter at have ledsaget denne Fremstilling med de Opmuntringer hvortil Dagen og Materien gav Anledning, og med passende Opfordringer til den forsamlkede Skoleungdom, stroede Læseren en Mindeblomst paa Unglingens, Hans Christian Sørensens Grav, hvilken haabefulde Discipel der i Skolen Døden nylig havde udrevet af en om Moders, af elskende Læreres og Medbrødrers Arme.

3. Ved Roeskilde Skole.

(meddeelt).

I Anledning af sal. Rector, Mag. C. F. Schultz's Død *) blev der foranstaltet en Sørgehøitid af hans Medlærere og Disciple paa Skolen i Roeskilde d. 24 Febr. 1812. Musiksalen i Skolens anden Etage var behædet med Festsels af sorte Krands; overalt og for alle Binduer hang lange, sorte Gadiner. I Salens Baggrund var opreist et Stillads, sort malet og hvori var anbragt tre Transparenter. I det første læstes den Henfarnes Ravn, Fødsels- og Dødsdag; i den

*) See ovenfor S. 95.

midterste og største var malet en Minerva med Hielm, frandsende den Hensarnes Urne med en Egefrands, hvori der var stettet Forglemmigeier. Den anden Haand holdt Gudinden sorgende til Rinden. Hendes Spyd laae bag Mausoleet, og paa Foden sad hendes Ugle. Over Urnen svævede en Sommerfagl. I det nederste Transparent stod: Den Retfærdiges Ihusommelse er til Belsigeneise. Paa hver Side og omkring Scilladset hang lange tykke Krands og Festsous. Omkring Transparentet var Orchestret, som, nogle faa undtagne, der til Accompanimentet vare fornødne, bestod af Schultz's Medlærere, Disciple og Wenner. Orgemusiken var componeret af Skolens Cantor, Hr. Hartmann, og Texten af Hr. Adjunct Smith. Hr. Amtsprovst Ridder Hertz, den franske Lærer Mr. de Clozier og Hr. Hartmann selv udforte de værdeligste Sangpartier, og Chorene samt Choralerne bleve afhangne af Disciplene. Til Høitiden vare Byens og adskillige af Omegnens Honoratiore, Embedsmænd, Præster, og den Afdodes Wenner indbudte ved et Epicedium paa latiniske Vers af Hr. Adjunct Ribiger, der, saavel som Hr. Adjunct Smith, havde dobbelt Grund til af Hiertet at begræde Skolens Tab, da de begge havde været den Saliges Disciple. Den sidste holdt Taleren frit staaende foran Transparentet — og de Tilhør

debarende, henved 150, Tilhørere gave ved deres Lærer og den dybe Stilhed, der herskede i Salen under hele Festen, det tydeligste Bidnesbyrd paa deres hiertelige Deeltagelse i Skolens Sorg, deres Kierlighed for den Afdøde og deres Tilfredshed med Festen. Først da alle vare forsamlede i Læseværelserne, bleve de af en Lærer indbudne at træde op i Salen, hvor en anden Lærer rangerede dem paa deres Sæder. Hele Festen varede lidet over 2 Timer.

Hr. Adjunct Smith havde valgt sig til Motto for sin Tale de Ord, som stode paa det underste Transparent. Salen selv havde til Hovedindhold den Afdødes velfortiente Roes. Efter en Indledning, hvori han fremstillede den Trost, som den Dydiges herlige Minde indgjød det sorgende Hjerter, hvorledes det ansaae Ytringen af sin Erkiendelighed for sin kiæreste og helligste Pligt, skildrede han de Følelser, som maatte opfylde alle Schultz's Disciple, Embedsbrødre og Venner, i det de mødtes for at ihukomme den Afdøde paa det Sted, hvor han i samfulde 26 Aar saa hæderligen havde tilbragt sit Liv, hvor han havde selv som Barn lagt den Grundvold, paa hvilken hans dyderige Livsbygning var opført. I det Saleren nu fremstillede hans Levnetshistorie, havde han deels Leilighed til at udkaste hans Billede som Skolemand, Disciplenes faderlige, Lærernes fortrolige

Den, som Huusfader, Statsborger og Umgangsvæn; deels til, ved at henvende sig særskilt til Disciplene, sine Medlærere og de Afdødes Benner, at vise, hvorledes den Rettskafnes Minde kunde være alle til Betsignelse, til Trost og Efterligning. Taler endtes med Bøn til Gud. I Anledning af den Afdødes Skoleliv priste Taleren hans utrættelige Flid, hans Sagtmødighed, alvorlige Mildhed mod Disciplene, hans Fredsommelighed og Bønsfæbelighed mod Lærerne, hans fældne Gave at forbinde den Anseelse, der tilkom ham som deres Foresatte, med en saa høi Grad af fordringsløs Beskedenhed, at han vandt alles Hjærter, og udbredte den for en Skole saa vigtige, som fældne Kierligheds Aand mellem Disciple og Lærere indbyrdes og mod hinanden. For prestes hans Orden, strænge Jagttagelse af sine Pligter, som udsprang af Kierlighed til Arbeidet, og ei af Egen nytte eller Frygt; thi i hans lange Embedstid havde han, trods den strængeste Sparomsbed, havt trange Kaar; de dyre Tider havde gjort hans i Dansk Courant fastsatte Løn efterhaanden utilstrækkelig, og, da hans Familie voksede, maatte han i de sidste Aar tage Elever i Huset, og saaledes uden Hvile arbejde ude og hjemme. Hans Embedsiver kunde intet rokke; men hans Helbred blev, uden at man ahuede det, undergravet ved denne alt for store Anstrængelse, der midt i hans ædle

Virksomhed bragte ham i Graven. Sine Med-
 lærere opfordrede Taleren til at efterligne den
 Saliges Dyder, til at stræbe efter at bevare Sie-
 lens Munterhed og inderlige Kierlighed til de-
 res i for Fædrelandet saa vigtige og ei med li-
 den Møjsommelighed forbundne Arbejde, men hvís
 herlige Løn de og som han kunde fortjene; en
 Løn, som uafhængig af Ere og Gode, boer i det
 stille Sind, der veed med sig selv at have røgtet
 sit Raad. Disciplene opfordredes til at bruge de-
 res flygtige Dage og deres Evner saa vel, som
 han anvendte sin Ungdom, og saaledes leve værdis-
 gen deres elskede Lærers Jhufommelse. Baade
 Lærere og Disciple ønskede Taleren, at den Een-
 drægtigheds Aand, som den Afdøde udgjød over
 Skolens hele Samfund, maatte stadigen hvile
 over dem og arves paa deres Efterkommere.

Før Taleren blev sunget:

Lyd Smertens Sang! vor stille Graad
 skal ved den Godes Minde flyde.

O Gud! det var dit vise Raad!

Dog — bittere Taarer vi udgyde.

Hvor glade gif vi ved hans Haand,
 og tænkte længe saa at vandre!

Hvor kiert var os det milde Haand,
 hvormed han bandt os til hverandre!

Og da han sank paa Leiet ned,
 hvo haabed' ei, han skulde levet?
 Men knust er Haabet, Hiertet med;
 Ak! Baandet er nu sonderrevet.

Han venlig stod nys blandt os her;
 nu har vi lagt ham kold i Jorden.
 Os vogt r ei hans Dje meer,
 og uden Hyrde banker Hiorden.

Vor elskte Schultz! Du borte er;
 din fromme Siel til Gud mon drage;
 men dine Venner, Lærlinger
 kun Minde har og Savn og Klage.

Af Hiertets Væld vi græde maae;
 det tunge Slag os alle rammer.
 Med arme, faderløse Smaa,
 med Enken blande vi vor Jammer.

Efter Talen:

Smertens Braadde søves,
 hoiæ Veeraab døves
 ved vor Son til Gud.
 Troe og Haab oprinder
 mildt, som Solen skinner
 giennem Skyens Brud.

O! Gud kun med din Villie
 nedfalder Spurven død.
 Du klædte Markens Lilie,
 som Stormen sønderbrød.
 Du raader vore Skiebner,
 har talt hvert Hovedhaar:
 den Troe vort Bryst bevæbner,
 at det i Kamp bestaaer.

Det Ord, Du til os taler:
 "Hos Gud er Salighed!"
 Det kraftig os husbater,
 det dulmer Smerten ved.
 Du Enkens Qual vil lindre,
 fra Dig hun Kraft vil faae;
 Du naadig vil erindre
 de faderløse Smaae.

Vor Schultz! vi vil velsigne
 den Stund, Du vandred' her,
 og stræbe Dig at ligne
 i blid, retsindig Færd.
 Din Mand skal os omsøve,
 vor Lærer og vor Ven!
 blandt os dit Minde leve
 her, hvor dit Liv svandt hen.

Fader! styrk os Svage,
 at de onde Dage
 maae som Fadertugt
 bære Livets Frugt!
 Os, som er tilbage,
 styrk, at vi kan drage
 trossig, som vor Ven,
 til Dig, Fader! hen!

Det af Hr. Adjunct Fibiger som Indbydelses-
 skrift forfattede Epicedium var følgende:

Τίς ὀδεν, εἰ τὸ ζῆν μὲν ἐσι κατθανεῖν,
 τὸ κατθανεῖν δὲ ζῆν; — —
 Χωρεῖ δ' ὀπίσω τὰ μὲν ἐκ γάλας
 φυντ' εἰς γάλαν τὰ δ' ἀπ' αἰθερίου
 βλαστοῦντα γονῆς, εἰς οὐράνιον
 πύλου ἤλθε παλιν.

(Euripid. in *Fragm.*).

Quid moesto querulas effundo pectore voces,
 quid carum, tristi pectine, tento pius
 a leto revocare caput? si fletibus obstat,
 si fati nulla mobilis ordo prece est!
 Cur animi frustra sensus expromere conor,
 carmina vel fidibus nectere digna viro?
 si nec lingua valet justam cantare querelam,
 arsque mihi pariter si ingeniumque deest!—

At poscunt luctus, at poscit nos venerandi
 doctoris, patris sancta anima et merita,
 pectoris ut grati quid dicent sensa, tenella
 dicere tentemus voce; jubet pietas
 ferre tuo dona hæc busto, licet artificis non
 plexa manu sërta, heu! roscida sed lacrymis —
 heu madefacta oculis, vegetum te qui modo læti
 cernebant, merito semper amate pater!
 Nam vultu, verbis totum sensuque paterno
 hoc, memores, caro nomine te pueri
 adpellant cuncti, qui fletibus ante sepulcrum
 mittunt, æternum fende! tibi inferias. —
 Plangite! et in luctus animos date, liberi et uxor!
 et pueri et juvenes, atque senes gemite!
 Illius castum longo qui pectus habetis
 exploratum usu! Vos et amicitiae
 NOSTRO, et vos nodo conjuncti dulcis amoris,
 hamata tetigit quos dolor indomitus
 cuspide, dum socium, genitorem, dumque maritum
 tam fidum, ingenuum, sollicitumque pie
 ploratis! — vos et, placidus quos ille probusque
 vocibus et blandis, ac vigili studio,
 ad nitidos duxit fontes pulchrique bonique
 Palladies artes — illius ad tumulam
 plangite et in luctus animos date, plangite cuncti!
 et pueri, et juvenes, atque senes gemite! —
 Præcipiti penna nobis sic labitur hæcce
 vita, et quantula sint munera pulveree

terræ, defuncti a busto nos ora monemur
tollendo ad regni lumina siderei. —

Dic, homines o tu, qui justo examine pendis,
tu, cui præstrinxit purpura nulla oculos,
pulchrior illane sit, quæ in marmoreis monumentis,
arma canente tuba, Fama superba sedet,
quam cineres qui ornat civis recta usque secuti
flos speciem tenuis, splendidus at lacrymis. —

Quadrupedes diros freno flagroque fatigans
tartareo, belli sangvinolenta Soror,
scilicet herois lateri adstans, flectit habenas,
curribus hic Martis dum volat, arma tonans,
per terras, calido et late rigat arva cruore,
in validasque arces, ceu deus ignipotens,
fulmina contorquet, comites cui sunt rabida Ira,
Clamorque horrissonus, pallidus atque Timor.
Ecce triumphales surgunt portæ, ac redeunti
circum illustre caput laurus odora viret.

Scriptum aurum radiat narrans facta exitiosa,
nimirum, et fallit gloria tempus edax. —

At sapiens, recte at felix modo dicier ille
dignus erit, gratis tempora cui latebris
prætereunt, instar rivi, per florida prata
silvasque irriguis lene sonantis aquis,
cujus ad umbrosas residens ripas procul audit
tranquillus pastor murmura sæva maris.

Illius ambitio demens non pectora vexat,
 sentibus haud implet tetra cor invidia;
 nec tamen aut hebetem, segnemve vocaris eundem;
 — nempe humilis casa est; pectus at alta capit!
 Pauperiemque pati callet durosque labores;
 armaque et is sumit, sola sed in vitia,
 is tacitis victor precibus procumbit ad aram,
 — audit qua Virtus, verus Honorque bonos. —

Ac non ultimus hasce quidem procedit ad aras;
 vix est, cui faveant numina justa magis,
 quam teneram pubem patriæ qui reddidit aptam,
 officium sancta religione colens.

Ignis de coelo repetiti luce Prometheus
 hicce animos alma suscitât atque fovet:
 hunc dulcis patriæ vere dicamus amantem,
 præmia qui temnens gloriolæ fragilis,
 contentus modico, mitis, frontemque modestus;
 ast idem et constans, propositique tenax,
 rebus in angustis virtutem passibus æquat: —
 adspicias illum luminibus placidis,
 cara parens! natum, cui tot lætissima debes
 artibus insignes muneribusque viros! —

Schultzius, heu! vixit, moesti quem plangitis omnes,
 vos, o, qui veram hanc noscitis esse viri
 effigiem — ad puri migrasti templâ beatus
 ætheris, et patrem haud amplius excipiet

læta domus, natæ non oscula dulcia carpent,
 nec petet amplexus uxor amata tuos!
 labraque compressit jam lamentabile fatum,
 e quibus est toties missa salutifera
 vox pueris, toties qui præcipientis ab ore
 pendebant — fletis! — clausa sed illa manent!
 Dextera pulvis erit, dextræ quam jungere amicis
 gaudebas, tibi enim par manus atque fide
 pectus, — solaque erunt sævi solatia casus
 ante domum gelidam stantibus hæcce tuam:
 quod retro in terram sidunt terra edita cuncta; —
 ast coelo orta polum sidereum repetunt. —

P. G. Fibiger,

Adjunctus Scholæ.

V. Skoleskrifter.

Gamle Efterretninger om Kuglse. Herred i Laaland, af utrykte Haandskrifter. Andet og sidste Hefte, udgivet som et Indbydelsesskrift til den offentlige Examen i Odense Cathedralsskole i Sept. 1811, af E. Trojel, forhen Overlærer ved bemeldte Cathedralsskole, nu Rector ved Fredericia lærde Skole. Odense 1811. 30 S. 8.

Dette Program indeholder Fortsættelse af de Efterretninger, hvoraf Begyndelsen, med Dplys-

ning om sammes tvende Kilder, var meddeelt i et foregaaende Indbydelseskraft. S. disse Annaler 1811 2 B. S. 105 f. I dette Hæfte finder man vedkommende Præsters Efterretninger om 10 Sogne, alle meget korte, undtagen Beskrivelsen over Østøste Sogn, der af 30 Sider indtager 14, og er forfattet af Præsten Jacob Jacobsen og undertegnet den 8 Dec. 1624. Anm. udhæver nogle Notizer. Den Lund paa Odden ved Stranden, hvoraf Rebbelund har sit Navn, var allerede 1624 aldeles afhugget og ødelagt. I Tirsted Kirke har Landets Geistlighed i Middelalderen holdt dens Landemoder og Forsamlinger, hvorpaa det yngre Manuscript anfører som Beviis følgende Documenter, betreffende Rubbeluffs Bortgivelse til Præstebolig:

Universis Christi fidelibus, ad quos præsens scriptum pervenerit, Johannes Hynderbergh, sacrae rector ecclesiae Thorebye, officialis venerabilis in Christo Patris ac Domini, Domini Voldemari, divina miseratione Episcopi Otthoniensis, per Lalandiam in spiritualibus generalis, salutem, crescentiam et orationes in Domino salutares! Cum illa, quæ inter contrahentes aguntur, ob labilitatem memoriæ hominum oblivionis defectum inciderent, nisi scripturæ testimonio longum servarentur in ævum, sicq. lucidius veritas, dum opus fuerit, in lucem redeat, ut

videatur ab omnibus, ne avaritiæ, victui, deservientes de sua malitiosa machinatione commodum possint diutius apportare, coram omnibus, quorum interest, seu interesse poterit in futurum, in verbo veritatis protestamur, quod Anno Dni MCCCLXXXII. tertia feria proxima post Dominicam Trinitatis synodo generali in Ecclesia Tyersted, præsentibus honorabilibus viris, Dnis Sacerdotibus universis et singulis Ecclesiarum Rectoribus dictæ terræ Lalandiæ, aliisque providis viris et famosis nobilibus laicis, qui pro tunc propter commune bonum universalis ecclesiæ terræ Lalandiæ pristinae convenerant constituti discreti viri, æternæ suæ felicitatis memores, considerantes, mundi cursus breves et vagos fore, videlicet quidam Petrus Gallæ, Petrus Hertey, Jo. Hertey, Petrus Drumma, Petrus Jan. . ., Jo. Guldmandesen, Matthæus Wechæ, Jo. Lauridz, quædam Botild. Galles, Bo. Friis, parochiani Ecclesiæ Tyrsted præfatae, terras dictas Rubbelychæ sibi pertinentes ad mensam Sacerdotis Parochialis in Tyrsted sano animo et matura deliberatione cum omnibus et singulis adjacentiis, aquis, pratis, sylvis, pascuis, rubetis, humidis et siccis ad omnes fines camporum, nullis duntaxat exceptis, rite et rationabiliter in salutem animæ suæ contulerunt, et secundum canonicum jus scotaverunt, Dno Paulo medio tempore eius-

dem Ecclesiæ Rectores scotationem legitimam acceptantes, jure perpetuo sine cuiuscunque reclamacione veraciter possidendas. Ita quisvis plebanus, quicumque fuerit, dictas terras libere possideat, et in usus habitandi juxta velle disponat et disponere debeat, eisdemque pacifice perpetuis temporibus fruatur, memoriamque animarum suarum in missis, vigiliis, orationibus, prædicationibus ac aliis piis exercitiis divina stipendia reddens in perpetuum habeat, quæ facere sibi inspiraverit clementia Salvatoris. In cuius protestationis cautelam et ad dimovendam futuram calumniam sigillum nostri officii una cum sigillis honorabilium virorum Dominorum quorundam distincte audientium, videlicet Hermanni in Naxsfov, Erenberti in Saxtiopinge, Johannis in Naxsted, Hermanni in Rothebye, Marquarti in Hilbested, Lamberti in Zerindleue, Matthiæ in Dolfesfylde, Johannis in Bursoe, Olai in Arnunge, Petri in Herritz Kirke, et Michaelis in Tylse præsentibus sunt appensa. Datum et actum anno, die et loco supradicto.

Ru følger Biskoppens Confirmation saaledes:
 Voldemarus Dei gratia Episcopus Otthoniensis universis Christi fidelibus, ad quos præsens scriptum pervenerit, salutem et mutuam in Domino caritatem! Dudum, divina clementia in mentes fidelium provocante, terras quasdam dic-

tas Rubbelyche quidam Parochiani in Tyrsted terræ Lalandiæ nostræ Dioecesis ob salutem animæ suæ ad mensam sacerdotis in Tyrsted cum omnibus et singulis pertinentiis, prout scotatione legitima et jure canonico per literas officialis nostri de synodo generali sub fideli bonorum testimonio nobis porrectas sufficienter edocetur, contulerunt perpetuo sine omni reclamatione possidendas; Nos igitur sacro illorum desiderio admoniti, ne ipsi Sacerdotes Parochiales aliquas incurrant molestias, juxta dictorum fidelium voluntates, literas et acta discretorum promissorum in nomine Domini tenore præsentium roboramus et confirmamus, inhibentes sub pæna excommunicationis, ne aliquis, cuiuscunq. conditionis aut status extiterit, plebanum prænominate Ecclesiæ Tiersted, quicumq. fuerit de cætero, de ipsis terris aliquo modo molestet seu infestet in futuro. Qvas terras in gremio sanctæ matris Ecclesiæ ad præsens recepimus a nobis et nostris Successoribus canonice defendendas. Datum anno Dni MCCCLXXXIII in profesto Sixti Papæ et martyris nostro sub secreto præsentibus impenso. (Underkrifterne mangler.)

Tiersted Præstegaard blev ødelagt, da de Lybste afbrændte Lolland, hvorefter Mensalgaarden, Rubeløkke, i Annexet Skioring blev benyttet som Præstegaard. Østøste Sogn har sit Navn af,

at det er det østerste Sogn i Sønderherred. Det kaldtes forudm Skovbyer; men da den Skovbegroede Strækning efterhaanden blev opryddet til dyrket Land eller Toster, gav man denne Navn af Ndre-Toster. Kirken er under Pave Clemens 6 d. 4 Jul. 1345 af Erkebiskop Johannes og elleve andre Biskopper indviet til Apostelen Peder, ifølge et Pergamentsbrev med 12 Biskopers Navne og underhængende Seigl (hvilket altsaa Præsten Jacobsen formodentlig endnu i Aaret 1624 har haft for sig). Under Overkriften: *Habitus parochianorum* gives om den Tids Klædedragt der i Egnen følgende Underretning. "Hvis Sognesfolkens Klædedragt vedkommer, haver den i gamle Dage været enfoldig og alsørlig. Mændene de bare Kiortler hængende midt neder paa Laaret; paa Ryggen sad 2 store Folder, og 2 over hver Albue for Styrkes Skjld. Den nederste Part af deres Klædedragt var Buxer og Hoser udi eet, hvilket de kaldte Broghoeser. Paa Hovedet havde Hver et lidet Bonnet, som var nopped, hvilket de kaldte Kophett og paa Fodderne Tuenge Skoe. — Kvinderne, naar de ginge til Kirke, brugte over dennem deres Skjorter af adskillige Farver, at de og paa andre Tider dennem kunde bruge at gaa: udi uden videre Bekostning. De og vel brugte til Prydelse blankt Sølvs og forgyldt, at,

naar Saadant blev gammelt og forslidt, duede Stykkerne at giemme."

"Hus og Gaard var prydet med allehaande Bohav; Kammer og Kielder frydede dem med adskilligt Forraad. *Atas vertit omnia.* Nu skal man ei skille Bønder og Borgere fra hverandre i Klædedragt, eller Borgerster og Bønderkvinder, saa at mange af disse Bønderfolk have byttet med deres Forsædres mere Ganimedis; for Lævelighed Hofart i Klæder, for velbygte Gaarde og god Formue tomme Huse og bedrøvet Fattigdom. *Omnia cedant in meliora!*" Angaaende en Jordlod, som er skænket til Østfste Præstegaard, fortæller Indberetningen Følgende: "Til denne Præstegaard er givet af en S. Velbyrdig Jomfrue for mange Aar forleden et Rud i Skoven (som vi kalder) eller et lidet Enemærke og Skovhave med noget Agerland, Engbund og Skov, som kaldes Sibe rud. Steden haver sit Navn af Jomfruen. Hun hed Jomfru Sibilla, og derfor med gammelt Navn kaldes Haven efter hende Sibils Rud. Udi dette Rud ligge nogle store Stene sankede, og siges efter gammel Beretning, at denne Jomfrue lod lægge med Forsæt at ville lade der opbygge et Kapel. Men midlertid døde hun, og siges at ligge begravet strax Bøsten Ruddet i en Høi omsat med Stene, som store ere, og kaldes Sibils høi. Og ligge

dette Rud strax ved Skillet mellem Østøffe-Sogn og Stockemarle-Sogn." Paa ruu Bye, bestaaende af 8 Gaarde og 5 Gadehuse, laae dengang til Soroe. Erich Storp Bye angives at have sit Navn af en Befæstning, som haver ligget Norden ved denne Bye, hvor endnu er til Siune en breed Vold eller Vads, med 2 Rundgrave, og imellem begg Gravene en Omgang, og en Korsgang igiennem Volden, saa Omgangen ikke kan sankes, hvilket kaldes Slottet Erich sir op. Ved Byen Laaged hedder det: "Udi denne Bye ligger en breed Steen oylagt paa nogle andre Stene, hvilkken Steen kaldes Altharsteen, og er en gammel Salehos Bymændene, at, før Østøffe Kirke blev opbyggt, da holdtes Messe og Gudstjeneste hos denne Steen, og uddeeltes det hellige Sakramente, og efter gammel papistisk Bits paa denne Steen viedes deres Mad ic. Berettes og om denne Steen, at udi en Præst Tid for mange Aarsiden, ved Navn Hr. Peders, Tid lod han sætte 6 Heste for en Sluffe, at age den til Præstegaarden, den at ville bruge, men der de kom uden Byen, blev Stenen saa tung, at de den ikke kunde draage, saa Hestene bleve fraspændte, og 2 Stude igien fraspændte, kunde hende til den forrige Sted lettelig draage. (Dette skete gierne in papatu, hvor mange selfomme Strykker skete)." I samme Bye laae 6 Gaarde, i Nærheden deraf et Enbygge med passe-

lig Jord og skion Skov, kaldet Kaalding, i Siarup Bye 5 Gaarde til den adelige Skole i Sorøe. Saa historisk, statistisk mærkværdig som frimodig er følgende Hr. Jacobsens Beretning om Byen Haverlykke: "Den Begyndelsen var denne Bye den bedste i Sognet, men nu med de ringeste, 5 store Gaarde afbrudte ere og lagte under Gaardens (Haverlykkegaards) Frihed, ikke udi den sal. Velbyrdig Mands (Lars Buchs) Tid alene, men og udi denne B. Mands Tid, som nu eier Gaarden, Velb. Erich Bilde til Kiærsgaard i Byen, som ved Bøndernes Jord forme rer Gaardens Eiendom. Stedet, hvor Herregaarden ligger, var oprindelig en Gaard, paabødes af en Eiendomsbonde og laae under Kronen, men blev solgt til en Adelsmand. (Hvor lærerigt, om man havde saa detaillerede Efterretninger om alle Herregaardes Oprindelse og Tilbøxt!). Med Hensyn til Oldsager anmærker Hr. Jacobsen om samme Bye: "Midt i Byen ligger en stor Hoi, omsat nedentil med store Stene, som kaldes Korshøien, og udaf denne Hoi ere udgravne Folkebeen og Menneskers Hovedpander. Berettis af Oldtale, at skulle have standet paa denne Hoi et Kapel ved Naavn hellig Kors's Kapel. Om Byen Keenæs gives følgende Beskrivelse: "Denne Bye menis at have bekommet sit Navn udaf den Ort, som den er paabygt, som er et Næs

eller Odde, som udflyder sig i Stranden, og yderst paa Næsset ligger en Høi, kaldet Suanne-Høi, og holder Navnet deraf, at af Arilds Tid til denne Dag haver dette ganske Sogn holdt Vagt ved Vagt Svende paa dette Sted, at Skibe i Feide Tid ei skulle indkaste i Landet paa denne Plads Krigsfolk, og af denne Høi er vidt Udseende ud i Stranden. Denne Bye udi høiløstlig Konning Woldemars Tid haver ligget til Wordingborrigs Lehn, som Old efter anden veed af at sige, og var et frit Birk, saa at Tingestokkene endnu ere til Siene paa Gaden næsten midt udi Byen. — Hele Bannholm Bye (11 Gaarde i Gaardsfæde, 6 Gadehuse) hørte til den adelige Skole i Sorø *). Midt imellem Reesnæs og Bannholm udi Skielled, ligger (S. 26) en Viig, som kaldes Suanevig, og skal have sit Navn deraf, naar Konning Woldemar seiled fra Wordingbore, kom Hs. Maj. med sin Jagt, Svanen, hvilken blev indlagt i denne Viig, og efter dens Navn siges Vigen eller Havnen at have Navnet Svanens Viig. Der pleier udi stor Storm og Vinters Tvang udi denne Viig at forsamles levende Svaner. Om de gamle Forsædre deraf

*) Næmlig som en Deel af det forrige Mariboec Klosters Gods, som til bemeldte Skole var henlagt.

have givet denne Haab sit Navn, veed man ikke, om Verne Hemse, Fæse og Alfse ere de sidste Sogne, om hvilket Manuscriptet af 1624 meddeeler Efterretninger, men meget ufuldstændige.

VI. Blandede Efterretninger.

Til Slagelse lærde Skole er henlagt Kongetienden af Heininge Sogn i Soroe Amt, hvis Hartkorn er 147 Tdr. 5 Skp. 2 Fdk. i Alb, fordeelt paa 16 Gaardmænd, deels Selveire, deels Fæstebonder. I Sommeren 1811 begierte saavel hine som disse Husbonde, i Henhold til Forordningen af 8 Jan. 1810, alle 3 Tiender fastsatte til en bestemt bestandig Afgift. Ved Tiendecommissionens Fragtning af 22 Jun. 1811, med hvilken Kirke- og Præstetiendens Tiere have erklæret sig tilfreds, og i hvilken Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler derefter ogsaa paa Slagelse lærde Skoles Vegne har acquiesceret, forsaavidt bemeldte Sogns Kongetiende angaaer, er det bestemt, at af de 16 Jordbrugende skulle til nysnavnte lærde Skole svare aarligen

10 Gaardmænd, hver 7 Tdr. 6 Skp. 3 Fdk. Byg.
 3 Gaardmænd, hver 6 Tdr. 4 Skp. 3 Fdk. Byg.
 3 Gaardmænd, hver 5 Tdr. 2 Skp. 3 Fdk. Byg.
 i alt 114 Tdr. 2 Skp. Byg, som Bederlag for deres Kongetiende, Bygget at erlægge i Natura

inden ethvert Aars Udgang i Slagelse eller Cor-
for efter Tiendetagerens Anviisning.

Ved denne Bestemmelse erholder Skolen c.
 $6\frac{1}{4}$ Skp. Byg pr. Tonde Hartkorn af hele Sog-
net. Total-Indtægten i Korn udgior 50 Tonder
Byg mere, end i de sidstforegaaende Aar af be-
meldte Tiende var svaret.

Følge Kgl. Resolution af 21 Jan. d. A. er
en Aarhuns Cathedralsskole tilhørende Jordlod
paa Grønfeld Byes Mark i Agrie Sogn, Mols
Herred, Randers Amt, af Hartkorn 1 Tonde og
af Areal $8\frac{11}{1000}$ Tonder Land geometrisk Maal,
som er boniteret til omtrent $5\frac{1}{2}$ Td. Land, overdraget
Capt. Møller til Møllerup til Eiendom mod en
aarlig Afgift i Korn, nemlig 1 Td. Rug
at betale med Penge efter Middeltallet af de
sidste 10 Aars Capitelstaxter, hvilket forandres
hvert 5te Aar, og en Riibesum af 125 Rd.
eengang for alle. Den aarlige Afgift i Korn
eller sammes Beløb i Penge hæfter stedse paa
Jorden og gives deri første Prioritets Pant og
Sikkerhed. Alle af Jorden gaaende Skatter og
Afgifter eller andre Byrder, af hvad Navn nær-
nes kan, udredes af Riiberen uden mindste Ud-
gift for Skolen.

I Leie af denne Jord havde Skolen i den sidste Tid havt 8 Rd. aarlig.

I Skoleaaret fra 1 Oct. 1811 til ult. Sept. 1812 er Beneficiaternes *) Antal ved de lærde Skoler i Danmark og Norge i alt 256. Deraf ere Gratister 72, Stipendiater 184. Beløbet af den Sum, der i samme Skoleaar efter de af Directionen approberede Stipendieforslage **) er tildeelt samtlige Stipendiater, udgjør 3770 Rd., hvoraf 1920 Rd. ere bestemte til frag at udbetales vedkommende Disciple, men de øvrige 1850 Rd. til for dem at oplægges, for siden ved deres Dimission og i Løbet af deres første academiske Aar at udbetales i tre Terminer paa den i Skoleforordn. §. 81 foreskrevne Maade.

*) Beneficiater kaldes de, som nyde Beneficium enten af fri Underviisning eller tillige af Pengestipendium. Det første Slags Beneficiater kaldes Gratister, det andet Slags Stipendiater.

**) Disse Forslage indsendes af Rectorerne ved ethvert nyt Skoleaars Begyndelse. Idn. 7 Nov. 1809 §. 82.

E.

Udenlandske Universiteter og Skoler.

I. Frankrig.

Under 15 Novemb. 1811 er udkommet et nyt keiserligt Decret, angaaende Universitetet *) i 193 Artikler og 5 Capitler. De vigtigste Bestemmelser deri ere følgende:

I. Capitel.

1. Tit.

Om Lyceer.

Art. 1. Lyceernes Antal i hele Riget skulle forøges til 100; de 30 skulle i det mindste være i

*) Jvf. de keiserlige Decreter af 17 Mart. 1808 (diffe Ann. 1808 1 B. S. 128 ff.) og af 17 Sept. s. A. (diffe Ann. 1808 2 B. S. 296 ff.).

Virksomhed i Løbet af Aaret 1812, og de 20 andre inden Udgangen af 1813.

2. Stornestøren skal inden i Mart. indlevere sit Forslag, angaaende hvilke Collegier der skulle ophøies til Lyceer; de skulle tages af dem, som befinde sig i de bedst beliggende Byer, der tillige tilbyde de beqvemteste Localer og have vliist meest Iver for at fremme Underviisningsvæsenet.

3. De Communer, hvis Collegier oprettes til Lyceer, skulle vedblive at udrede Befølningerne til den første Indretning og til Localernes Vedligeholdelse, forsaavidt de betydeligste Reparationer angaar.

4. De allerede værende Lyceers Localer skulle i Aarets Løb sættes istand til, saavidt muligt, at rumme 300 Elever. Befølningerne, saa vidt maatte behøves, udredes efter foregaaende Artikel.

5. De ny oprettede Lyceers Localer maae kunne rumme i det mindste 200 Elever.

6. De fornødne Planer og Overslag blive at forelægge Ministeren for det Indre til Approbation.

7. De allerede udfærdte Reglementer skulle iagttages i alle Lyceer.

8. Der maa kun være eet Lyceer i een og samme Bye.

9. I Paris skulle oprettes fire nye Lyceer, og de tvende Lyceer, som ingen Pensionærer have, skulle sættes ifrand til at modtage saadanne i Løbet af Aaret 1812.

2. Tit.

Om Collegier.

10. Collegierne deles i tvende Classer efter Omfanget af den Underviisning, som i enhver er autoriseret.

11. Bestyrernes og Lærernes Lønninger bestemmes af Keiseren selv, og sættes paa Listen af Byernes faste Udgifter.

12. De Summer, som de respective Communer have at udrede til deres Collegier, fastsættes hvert Aar af Keiseren i Communerens Budget.

13. Regnskabet over disse Udgifter skal revideres af en Commission, bestaaende af Mairen, Præsidenten, et Medlem af Academiets Raad, to Medlemmer af Departements, og to af Municipal-Raadet.

14. Fra 1 Jan. 1812 bære Collegiernes Elever en blaa Uniform, som nærmere bestemmes af Stormesteren.

Om Instituter og Pensionnater.

15. De Instituter, som ere i Byer, der hverken have Lyceer eller Collegier, kunne ikke gaae videre end til Humaniora; de som befindes sig i Byer, der have et Lyceum eller et Collegium, kunne ifkun give Underviisning i de første Elementer, der ikke udgiore Deel af den Underviisning, som meddeles i Lyceerne eller Collegierne, og repetere Collegiets eller Lyceets Underviisning for deres egne Disciple, som maae besøge Lyceet eller Collegiet og følge Classerne i samme.

16. De Pensionnater, som befindes sig i Byer, hvor der hverken er Lyceum eller Collegium, kunne ikke gaae videre i Underviisningen end til Grammatikens Classer og Elementerne af Arithmetiken og Geometrien. De maae sende deres Elever til Lyceet eller Collegiet.

17. Fra 1 Nov. 1812 maae Forstanderne for Instituter eller Pensionnater ikke have Pensionnærer i deres Huus over en Alder af 9 Aar, uden forsaa vidt det Lyceum eller det Collegium, der ligger i samme Bye, har det fulde Antal, det kan tage imod.

18. Til den Ende skal Antallet af de Pensionærer, som Lyceet eller Collegiet kan modtage, opgives af Praefecten.

19. En saadan Beviislighed maa derfor den Eleve medbringe, som, over 9 Aar, skal kunne optages i et Institut eller Pensionnat.

20. Disse Artikler skulle være anvendelige paa de nye Lyceer fra Begyndelsen af det næste Skoleaar efter deres Oprettelse.

21. Fra næste Skoleaars Begyndelse skulle alle Instituternes og Pensionaternes Elever bære Lyceernes Uniform, under Straf af Anstaltens Luffelse. Inspecteurerne skulle ansille de fornødne Visitationer for at forvise sig om Jagttagelsen af denne Disciplinarforskrift.

22. I de Byer, hvor der er et Lyceum eller et Collegium, skulle Instituternes eller Pensionaternes Elever, som ere over 10 Aar, ledsages af en Lærer til Lyceernes eller Collegiernes Classer.

23. De Studerende, som indstille sig for at tage Grader i Literaturen eller Videnskaberne, ere forbundne til at fremvise et Vidnesbyrd om deres Studier i en Skole i samme Bye, med mindre de beviisliggjøre, at de ere bleve opdragte af en Privatlærer, af deres Fader, Farbroder, Morbroder eller Broder.

4. Tit.

Om de Skoler, som i Særdeleshed ere bestemte til de Elevers Underviisning, der opofre sig til den geistlige Stand.

24. De Skoler, som i Særdeleshed ere til Underviisning for de Lærlinge, der bestemme sig til den geistlige Stand, ere de, hvori Eleverne undervises i Literaturen og Videnskaberne i Overensstemmelse med det keiserlige Decret af 9 Apr. 1809 *).

25. Alle disse Skoler bestyres af Universitetet og kunne ikke organiseres uden af det, og Underviisning deri kan ikke gives uden af Universitets-Medlemmer, som staae til Stormesterens Raadighed.

26. Regulativerne for disse Skoler redigeres af Universitetsraadet, paa Stormesterens Forslag.

27. Der kan kun være een geistlig Secundærskole i hvert Departement; Stormesteren foreslaaer inden næste 15 Decb., hvilke der bør vedligeholdes; alle de andre skulle lukkes fra 1 Jan.

28. Fra 1 Jul. 1812 skulle alle geistlige Secundærskoler, som ikke befinde sig i de Byer, hvor der gives Lycee eller Collegium, lukkes.

*) Jvf. disse Annaler 1809 1 B. S. 514.

29. Ingen geistlig Secundærskole maa befindes sig paa Landet.

30. Alle Huse og Meubler i de geistlige Skoler, som ikke vedblive, tages i Besiddelse af Universitetet, for at anvendes i offentlige Underviisningsanstalter.

31. Til Sværkættelsen af disse Artikler skulle General-Procureurerne være behjælpelige.

32. Allevegne, hvor geistlige Skoler findes, skulle Eleverne i disse Skoler bringes til Lyceet eller Collegiet, for der at følge Classerne.

Eleverne i de geistlige Secundærskoler bære den geistlige Dragt; alle Dvælserne skee efter Klokkelyd.

5. Tit.

Om det administrative Opsyn over de Anstalter, som bestyres af det keiserlige Universitet.

33. Ved de foregaaende Artikler indskrænkes ikke Præfecternes Ret og Pligt, at føre Opsyn med de offentlige Underviisningsanstalter i deres respective Departementer.

34. De have især at undersøge, om Anordningerne efterleves nøiagtigen; om for Elever-

nes Sædelighed og Sundhed haveS tilborlig Omhu.

35. De visiterer desaaarsag fra Tid til anden Lyceerne, Collegierne, Institutterne og Pensionaarterne i deres Departementer.

36. I deres Sted kunne de sende Underpræfecterne til at visiterer de Lyceer og Collegier, som ligge uden for Hovedstædet.

37. Præfecterne kunne paa deres Visitationer lade sig ledsage af Byens Maire.

38. Provisorerne og Forstanderne for de forskellige Anstalter ere forbundne til at meddele dem alle fornødne Oplysninger.

39. De kunnr modtage, i fornødent Fald fordre Professorernes, Lærernes og Betientenes samt Familiefædrenes Oplysninger.

40. Præfecterne kunne selv intet forandre eller foreskrive i Henseende til Lyceernes og Collegiernes administrative Orden, men ere forbundne til at indsende til Ministeren for det Indre de Underretninger, de have indsamlet, og at ledsage dem med deres Bemærkninger.

II. C a p i t e l.

Om Universitetets Disciplin og Jurisdiction.

(Dette Capitel indeholder 7 Titres og 124 Artikler og forbigaaes her, da dets juridiske Indhold har mindre almindelig Interesse).

III. Capitel.

Om Rectorernes og de academiske
Corpsers Rang.

165. Academiets Corps, bestaaende af Rectoren, Inspecteurerne, det academiske Raad og Faculteterne, tager Rang umiddelbar efter Municipals Corpset.

166. Naar et Facultet residerer i et Departements Hovedby, som ikke tillige er Academiets Hovedsæde, tager det samme Rang. Decanus gaar i Facultetets Spids.

167. Provisorerne ved Lyceerne skulle bivaane de offentlige Ceremonier og gaae med Academiet eller Facultetet efter deres Rang ved Universitetet.

IV. Capitel.

I. Tit.

Om de Dotationer og Fonds, som have deres Oprindelse fra Universiteterne, Academierne og Collegierne, saavel i Rigets gamle som nye Territorium, og nu ere tillagte det keiserlige Universitet.

168. Efter Decret. af 11 Dec. 1808 skal Universitetet uopholdelig sættes i Besiddelse af dem

blandt foransatte Fonds, som ei endnu ere til det asseverede.

169. Stormesten skal forelægge en Status af de blandt de allerede modtagne Fonds, som ei endnu ere henlagte til Stipendier (Bourses), og maatte formedelsi deres Bestaaffenhed være Universitetet mere til Byrde end Gavn, for at han derefter kan blive bemyndiget til at afhande dem til Universitetets Fordeel.

170. Alle de Foundationer og Dotationer, som have været oprettede til Understøttelse for den studerende Ungdom i de gamle, nu ophævede, Universiteter, Academier og Collegier saavel i de gamle som nye Provindsler, og som ei endnu ere inddragne under nogen anden offentlig Cassé, og som fra dette Decrets Datum maatte opdages, skulle tilhøre det keiserlige Universitet.

171. Stormesteren skal modtage Indberetningerne om saadanne Dotationers Existence, til videre Foranstaltning.

172. Have Stifterne forbeholdt sig selv Udnaavnelsen til vedkommende Stipendier eller forordnede, at deres Familie dertil skulde have fortrinlig Rettighed, blive disse Dispositioner i Kraft.

173. Ere Legaterne bestemte alene for Born, som ere fødte i en vis Bye eller Provinds, maae

ingen andre deraf nyde godt, undtagen i Tilfælde af Mangel paa saadanne Subjecter, som i Legaterne bestemmes.

174. Naar Stipendier ere vacante, som ikke ere henlagte til Børn fra en vis Bye eller Provinds, eller hvis Stiftere ikke have forbeholdt sig Udnævnelsen, eller ikke efterladt sig Arvinger til at udøve deres Rettighed, udnævner Keiseren selv Stipendiater, hvilke fortrinsviis vælges af Stifternes Familie.

2. Tit.

Om de Dotationer og Stiftelser, som gøres i Fremtiden.

175. Stormesteren er bemyndiget til at modtage alle Legater, som skee til Universitetet, naar derved iagttages, hvad der er foreskrevet i Henseende til Antagelsen af Legater til Communer og Hospitaler.

176. Stifterne af saadanne Legater kunne dermed forbinde alle de Vilkaar, som ikke ere stridende mod Forskrifterne i Decretet af 17 Martii 1808, Universitetets Politie eller de almindelige Retsregler.

177. 178. Gavebrevene bør indeholde en nøiagtig Fortegnelse paa det, som derved stian-

tes. Originalerne afgives til Universitetets Archiv.

179. Dersom Stifteren har indnævnt særskilte Bestyrere af det legerede Gods, skal denne Bestyrelse staae under Opsyn af det Academiets Rector, i hvis District Legatets Hensigt skal opfyldes, og han kan aarlig derfor lade sig giøre Regnskab.

180. Bestemmelserne i den 172. 173 og 174 Artik. blive at anvende paa Legater, som stiftes i Fremtiden.

181. Givernes og Stifternes Navne skulle indskrives i en særskilt Protokol i Universitetets Archiv; de skulle proclameres ved den almindelige Uddeling af Præmier i det Lycee eller det Collegium, hvortil Legatet er stiftet. De, og efter dem deres Hovedarving, skulle have en udmærket Plads ved Præmiernes Uddeling, ved offentlige Dvælses og ved de Høitider og Ceremonier, som maatte finde Sted ved Lyceet eller Collegiet *).

*) Indholdet af denne §. har Lighed med §. 65 i den for Organisation af det offentlige Opdragelsesvæsen i Kongeriget Italien i Aaret 1802 givne Lov (s. disse Ann. 1807 1 B. S. 329). Man skulde ved offentlige Underviisningsinstituter ikke forsømme, ved passende Leiligheder paa en høitidelig Maade at fornye de Privates Minde, som vare stige

182. De Communer, som, foruden dem, der ere indbefattede i Decretet af 10 Mai 1808 *) angaaende Stipendiens Oprettelse ved Lyceerne, ville stifte særskilte Stipendier ved Lyceerne for Elever af deres Collegium eller for Børn, som ere fødte i Communen, kunne tilstådes at oprette saadanne, efter foregaaende Indstilling igiennem Præsfecten, Universitetsraadet, Stormesteren og Ministeren for det Indre.

183. 184. Forslaget maa være affattet med Noiagtighed og Fuldstændighed. Gavebrevet kan ikke formeligen udstædes, forinden det af Keiseren er confirmeret.

Stiftelsers Belgiørere. Ei blot vilde saadant bevise en viss nok meget aarværdigere Tankemaade end den modsatte Egegyldighed, men ogsaa Exemplet af taknemmelia Erindring om forfiente Forfædre virke gavnligen paa den Uagdom, der ikke nok kan indpræntes Agtelse for patriotiske Grundsætningaer og Handlinger. Den vilde derhos blive en ny Opmuntring og Opfordring for Mulevende, ved lignende Godgjorenhed at erhverve sig Adkomst til berømmeligt Eftermæle. Paa en Tid, da den private Godgjorenhed mod offentlige Undervisningsanskulter er taget af næssen i samme Forhold, som Velstand og Rigdom har tiltaget, finder Udgiv. dobbelt Anledning til at gientage de i hans Skrift om Nationalopdragelsen S. 298 ff. ogsaa herom fremsatte Meningsyttringer.

*) Jvf. disse Ann. 1808 2 B. S. 154.

185. Bedkommende Communer kunne forbeholde sig Denominationsret til de af dem oprettede Stipendier; i Mangel deraf skeer Udnævnelsen paa den i 3 Art. af Decret. af 2 Mai 1811 foreskrevne Maade.

186. Communerens Udnævnelser skee efter Municipalitetens Overveielse og efter Approbation af Departementets Præfect.

V. C a p i t e l.

Almindelige Bestemmelser.

187. Universitetsraadet skal giøre Forslag angaaende, hvilke Professioner det kunde være passende at paalægge den Forpligtelse, at tage Grader i de forskjellige Faculteter.

188. Universitetsraadet skal indkomme med Forslag til et Decret for at regulere Lægers, Chirurgers og Apothekeres Underviisning og Antagelse.

189. Stormesteren skal i den mueligst korte Tid aflægge Beretning om de juridiske Faculteters Stilling i de forskjellige Stæder og om den Fremgang, som de have gjort siden deres Forening med Universitetet.

190. Ligeledes om Forholdsbregler, som i Henseende til Primærunderviisningen ere tagne for

at bringe den 107 og 108 Art. i Universitetets Statuter af 17 Martii 1808 i Udøvelse, og om Resultaterne deraf.

191. Ministeren for det Indre skal gjøre en Indberetning angaaende, hvorledes et nærmere Op-
syn kan have med Skolemestere og Lærere i Primærskoler.

192. Indtil videre skulle Præfecterne og Underpræfecterne vedblive at have Opsigt med Primærskolerne. Academie-Inspecteurerne skulle vaa-
ge over, at Lærerne ikke udstrække deres Underviis-
ning over Læsning, Skrivning og Regning, og i øvrigt iagttage Reglementerne.

193. Ministrene, hver forsaavidt ham ved-
kommer, have at fuldbyrde dette Decret, som ind-
rykkes i Lovbulletinen.

(Af Moniteuren).

Brüksel.

Rector ved det keiserlige Universitets Aca-
demie her, v. Hultzen, har i Febr. Maaned d.
N. udstædt følgende Bekiendtgjørelse:

"Det Brükselske Academies Rector, Medlem
af Vreslegionen, i Betragtning af, at det la-
tinske Sprog's Studium er en af Hovedgjen-
standene for Underviisningen i Lyceer og Col-

legier, og at grundig Kiendskab til alle dets Rigdomme blot erhverves ved stadig Læsning af de classiske Skribenter og ved en bestandig og næsten daglig Øvelse; og i det Dulle at fremme dette Sprogs Studium og at vække Kappelyst hos dets Dyrkere; efter at have hørt det academiske provisoriske Raad, beslutter:

1) Professorerne i Rhetoriken ved Lyceerne og Collegierne skulle aarligen ved den høitidelige Premienddeling holde en latinff Tale over en bestemt Materie.

2) For indebærende Nar skal denne Tale handle om Nytten af Kundskab i det latinffe Sprog.

3) Rector skal udnævne en Commissiøn af fem Medlemmer, der bedømmer alle Talerne og den af dem, som erkiendes for den bedste, belønnes med en Guldmedaille af 400 Frankers Værdie.

4. En Laurbærkrands skal tilkiendes Forfatteren af det bedste Digt paa latinffe Hexametre om Studeringernes Gienopreisning ved det keiserlige Universitets Stiftelse.

5) En Guldmedaille af 300 Frankers Værdie skal tildeles Forfatteren af den bedste Dialog, skrevet paa Latin, om Midlerne til at bringe Smagen for den latinffe Literatur i

Dybfomst og erhverve en grundig Kundskab i dette Sprog.

(Af offentl. Blade).

2. Kongeriget Preussen.

Breslau.

Vort Universitet er i en blomstrende Begyndelse, og hvis endnu ikke Alt er i Orden, saa ligger Skylden derfor alene i Kortheden af den Tid, i hvilken det Hele skulde være indrettet. Vi have fem Faculteter, da det theologiske er inddeelt i det protestantisk og catholisk theologiske, hvoraf det første har Forrang i nærværende, det andet i tilkommende Aar, og saaledes afvejlende. Det protestantisk theologiske har 6 Professorer, det catholisk theologiske ligesaa mange, det juridiske 4, det medicinske 5, det philosophiske 18. Grev Haugwitz er Curator. Faculteterne bestaae af de ordentlige Professorer, det academiske Senat af 18 Medlemmer, af hvilke Rector, Exrector, de 5 Decani og de 5 Exdecanier ere bestandige Medlemmer; de øvrige 6 vælges aarlig ved Stemmesæerhed ud af Faculteterne, nemlig af det philosophiske Facultet 2, af hvert af de øvrige 1. I Universitetsbygningen holdes

kun Forelæsninger for Studentere; andre Tilhørere kunne blot med Curatoriets specielle Tilladelse have Adgang dertil, ligesom en Professor og saa maa forskaffe sig en særdeles Tilladelse, hvis han vil læse for Studentere uden for Universitetsbygningen. Denne — det forrige Insuiter-Collegium — er saavel i Henseende til dens Skionhed som indvortes Indretning fortreffelig. Den indeholder 1) en herlig stor Promotions Sal (den saakaldte aula Leopoldina), 2) to Forsamlingsale, 3) ti store og fire mindre Auditorier, 4) fire Sale for de naturhistoriske, physiske og chemiske Samlinger, 5) et ypperligt Observatorium, 6) Boliger for ti ugifte Professorer, 7) Universitets-Apotheket, 8) to Bærelser, hvori Professorerne kunne aftræde imellem deres Forelæsninger, 9) adskillige endnu ikke udbyggede Partier, hvoriblandt en Sal ligesaa stor som Promotionsalen, 10) det hele Partierre, som indeholder Boliger for Castellanen, for tvende Pedeller, og en Mængde Leiligheder til allehaande Brug. Indtil 28 Oct. vare 192 Studentere indskrevne. Til den botaniske Haves Forordenhed er bestemt et Terræn, 20 Morgen stor, hørende til de forrige Kæstningsværker.

(Af et Brev fra Breslau af 30 Oct. 1811 i Hall. allg. Lit. Zeit. 1811 No. 32).

Med Universitetet her gaaer det saa godt, som man med Billighed tør vente af en nyegrundet Universitets og Skole-Annaler 1812 1 B. K

Anstalt. Blandt de Studerende hersker en anstændig Tone. Den første offentlige Disputations-Actus holdtes d. 15 Febr., da Hr. Reichsteig, en Schlesier, forsoarede pro facultate legendi sin Disputation: De nostræ ætatis indole et conditione rerum rusticarum et de optimo agricolationem rationalem propagandi modo. Bidsøiet er en lærd Excurs de aratro Hesiodico et Virgiliano, som ikke lidet forandrer og berigtiger de hidtidige Forestillinger om de Gamles Ploug.

(Af Leipz. Lit. Zeit. 1812. Intell. Bl. No. 76.)

3. Kongeriget Sachsen.

Wittenberg.

Ved et allerhøieste Rescript af 16 Oct. 1811 er Universitetet her til Godtgjørelse for de til militær Brug indrømmede Universitetsbygninger af Hielpcassen anvist en Sum af 2500 Rd., hvorhos det er bestemt, at af denne Summe fisco fundationis først skal tilbagebetales de til bemeldte Bygningers Restitution giorte Forskudde.

Et høieste Rescr. af 21 Oct. indeholder følgende Bestemmelse: "Det er blevet bemærket, at de fleste Studerende ved begge Bore Universiteter

indsfrænke til meget snevne Grændser Omfanget af det, hvormed de ved deres videnskabelige Studier gjøre sig bekiendte, og alene lægge sig efter det Alleruundværligste af den Hovedvidenskab, til hvilken de opofre sig, derimod forsomme Hielsevidenskaberne. Men da Vi saa meget mueligen ville have en saadan skadelig Forsømmelse af Hielsevidenskaberne forebygget; saa eragte vi tienligt, at det gøres de juridiske og medicinske Faculteter til Pligt, ved de Prøver, som af dem anstilles, ikke blot at indsfrænke sig til Examinandens Hovedvidenskab, men ogsaa at undersøge, om han har erhvervet sig Kundskab i de med samme beslagtede Hielsevidenskaber.

Universitetet bestod ved Slutningen af Maret 1811 af 4 Professorer i Theologien, 5 i Jurisprudentsen, 4 i Medicinen, 11 i det philosophiske Facultet. Doctorværdigheden i Jurisprudentsen erholdt 2, i Medicinen 10; det philosophiske Facultet creerede 42 Lærde til Doctorer i Philosophien og Magistre i de frie Kunster.

(Af Leipz. Lit. Zeit. 1812 No. 39. Intell. Bl.)

Warschau.

I de første Maaneder af Maret 1810 udnævnedes Over-Opdragelses- og Skole Collegiet i Hertugdømmet Warschau et Udstud af de meest erfarne

Pædagoger for at bedømme og forfatte Elementarværker for det hele Land. Hr. Linde, Rector ved Lycæet i Warschau, er Præsident i dette Selskab.

(Af Høll. allg. Lit. Zeit. 1811 No. 183).

4. Kongeriget Westphalen.

Marburg.

Universitetet her tæller for nærværende Tid 250 Studerende. Kongen er saa gavmild imod det, som et nytopstaaet Riges Forholde nogenlunde tillade. Endnu for kort Tid siden har han skienket et Hus til Hospitalet, et større Locale til den botaniske Have, det Corvey'ske Bibliothek til Udvalg af det meest Brugbare, og sin Bøsse. Men den til samme Tid decreterte Udvidelse af Bibliotheksbygningen og det Observatorium, som paa samme skal opføres, er endnu ikke begyndt; man veed ikke, hvorfor. Bibliotheket er blevet meget forøget. For kort Tid siden er ogsaa en stor Sidebygning ved Bibliotheket, i hvilken forhen Stipendiaterne boede og nøde fri Kost, en ældgammel mørk Bygning, nedreven, hvorved en skøn Plads er bundet foran Bibliotheket, der skal prydes med Poppeltræer og et Springvand.

(Af Leipz. Lit. Zeit. 1812. Intell. Bl. No. 76).

Kongen har gjort Universitetet en Forøring af det Corvey'ske Bibliothek. Bibliothekarerne have af det tilsendte Catalog udvalgt de Bøger, som de ansaae Transporten værd, omtrent 5000 Bind, og deriblandt udmærker sig en meget anseelig Samling af Palæotypa og et betydeligt Forraad af historiske Skrifter, Skolastiker og vigtige catholiske Theologer.

(Af Jen. allg. Lit. Zeit. 1812. Intell. Bl. No. 72).

---

5. Kongeriget Bayern.

München.

Til de academiske Senater i Landshut og Erlangen er under 24 Febr. 1811 udstædt en Forordning, som har til Diemed at forebygge, at de Studerende ikke ile til Specialstudierne, forinden de tilstrækkeligen ere forberedede ved de almindelige Videnskabers Studium.

(Efter Jen. allg. Lit. Zeit. Octbr. 1811 Intellig. Bl. No. 65).

---

6. Kongeriget Würtemberg.

Tübingen.

For kort Tid siden blev af den Würtemberg'ske Regiering nedsat en Commission, for at udkaste

en ny, til Læderne svarende, Forsatning for Universitetet her. Denne er kommen istand. Over Indtægten søres nu Regnskabet af en Kongl. Cameral-Embedsmand; dog skal Overskuddet alene anvendes til Universitetets Bedste. Ogsaa Jurister og Medicinere blive ved deres Antagelse prøvede strengt i Philologien, og alle fire Faculteter slutte det halvaarige Cursus med en Prøvelse af Tilhorerne. Til Glidens Opmuntring udsættes Præmier af 15 Ducater. Til Bibliothek og øvrige Indretninger anvises aarlig de fornødne Summer.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. 1811 No. 308).

---

7. Storhertugdømmet Baden. Freiburg.

Storhertugen af Baden har ved Universitetet oprettet en ny Læreplads for Architecturen.

(Af Jen. allg. Lit. Zeit. Oct. 1811, Intell. Bl. No. 68).

---

8. Rusland. Kasan.

(Af Breve fra Kasan af 25 Sept. 1811).

Endskjønt allerede i Midten af Sept. 1810 efter Oplysnings-Ministerens Befaling en Rector,

Decani, Secretærer ic. ere blevne valgte, for at Universitetet her kunde erholde sin fuldkomne Organisation, ere dog disse Valg ikke endnu confirmerede og Universitetet ikke formeligen aabnet.

Universitetslærernes Personale er blevet forset med tvende Professorer fra Tydskland. Den eene af dem har, foruden et Tillæg til de bevilgede Rejsepenge, endnu erhholdet en Godtgjørelse af 2927 Rubler til hans Bøgers og Samlingers Transport.

Academiske Programmata, Disertationer og Taler har Universitetet endnu ikke at opvise. Rogle Taler ere vel holdte, men have ikke kunnet blive trykte af Mangel paa latinske Typer, da her endnu ikkun er et russisk Trykkerie. Desuden er Mangel paa de fornødne literære Subsidier en anden Hindring for den lærde Flids Frembringelser.

Iblandt de Studerende, som meest underholdes paa Kronens Bekostning, have nogle saaledes udmærket sig, at de allerede have kunnet fremmes til Candidater og Magistre. Især er Mathematiken den Videnskab, unge Russere med Iver lægge sig efter. Sprog derimod finde her, som næsten overalt, ikke mange Benner. Den classiske Literatur tæller taa, den orientalske endnu færre, udmærkede Dyrkere, hvilket dog tildeels kan have sin Grund i den hidtilværende Mangel paa Hjælpe midler. — For Astronomien

haves endnu kun faa brugbare Instrumenter; men 4300 Rubler ere allerede bestemte til Anskaffelse af nogle af de meest fornødne. Ogsaa skal der oprettes et Interims- eller privat Observatorium.

(Est. Jen. allg. Lit. Zeit. Dec. 1811. Intell. Bl. No. 80).

I forrige Sommer bleve i det store Gymnasium i Kasan de offentlige Prøver afholdte i Overværelse af Stadens Gouverneur og adskillige Personer af første Rang. Der blev ved denne Leilighed holdte Examen i 8 Sprog, i det Russiske, Franske, Tydske, Latinske, Græske, Engelske, Italienske og Tatariske Sprog. Disciplene af Russisk, Tatarisk og Tydsk Nation ere nu 188. Keiser Paul I. forøgede dette Gymnasiums desuden anseelige Fonds endnu med 300000 Rubler, Halvdelen i Sølvs og Halvdelen i Banknoter.

I adskillige Gouvernementer oprettes stedse flere Kreditskoler. Blandt andre er ved vældig Understøttelse en saadan bleven indrettet i Nertschenjsk paa den chineisiske Grændse.

(Af Leipz. Lit. Zeit. 1812. Intell. Bl. No. 71).

Dorpat.

"Dorpats Beskaffenhed og Forholde have siden Deres Afreise herfra saa meget forandret sig, at

De nu ikke mere vilde gienkiende Byen. Af den forrige Domkirke staaer endnu kun en ubetydelig Leoning, der skal forvandles til en Universitetskirke. Det hele Dombjerg, ellers en skaldet Høi, er nu ziret med de skønneste Bygninger, som høre til Universitetet. . . Den store Universitetsbygning, opført paa Nicolai Kirkens Grund, er et sandt Palæ. Deri befindes Auditorierne, og tillige det physiske, mathematiskke, chemiske, techniske, militære og Naturalcabinet, ligesom og Museet for Malerier, Landkortter, Kobberstykker, Antiquiteter og Kunstsager. Alt er yderlig fuldstændigt og smagfuldt; kun Museet og Bibliotheket behøve endnu større Fuldstændighed, hoori vi meget hindres ved den nuværende Crisis og den lave Pengecours.

Faculteterne ere alle besatte paa Professoratet i Chirurgien nær. . . . Antallet af de Studerende er for nuværende Tid mellem 250 og 300; de fleste ere Medicinere; Jurister omtrent 40 og Theologer 40 — 50; men just den nuværende Generation synes ikke at være den bedste. Under Forelæsningerne opføre Studenterne sig i øvrigt meget sædeligt; men desto værre kiender man ogsaa her allerede saa meget fra fremmede Universiteter overbragt, som man gierne vnskede bort. Ogsaa her ligge allerede nogle Martyrer for den falske academiske Point d'honneur begravede.

I det Hele behager det de udenlandske Lærde her meget vel; ikkun tage vore officielle Forretninger os for megen Tid bort, og mere end en Lærd vel kan undvære. Saaledes er f. Ex. Hofraad.... Medlem af det academiske Conseil, af Appellationsretten, af Skolecommissionen og desuden endnu Director for det Dorpatke Gymnasium og alle herværende Skoleanstalter. — — Meget kunde afskaffes og lettes, og da vi ifølge Universitetets Statuter have Ret til, hver 10de Aar at forandre for at forbedre, og nu 10 Aar næsten ere forløbne, saa haabe vi alle paa bedre Tider, siden vort Salarium ogsaa behøver en stor Forbedring. Thi da Universitetet for 10 Aar siden blev stiftet, svarede 2500 Rd. i Bankassignationer til 2000 Rubler i Sølø, men nu udgiøre de formedelst Papirpenge, nes flette Cours neppe 600 Rubler. Vi ville derfor søge, igien at sætte os paa den gamle Fod — i det mindste maae vi faae et betydeligt Tillæg, eller der er at befrygte, at Alt igien ophører. Udskillige Udsændinge ere desaaarsag allerede udvandrede, om ikke herfra, saa dog fra andre russiske Universiteter, f. Ex. fra Charkov, hvor Dyrheden endnu er større end her, og det har stedse været meget vanskeligt, igien at besætte Vacancerne med duelige Mænd. Mange herværende Lærere ere ogsaa alene under den Betingelse gangne herhid, at Salariat i næste Aar betydeligen bliver forhøiet.

For nogen Tid siden hedte det, at den be-
 fiendte Doctor Fesöler, som var kaldet til Moskau,
 var bleven myrdet imellem Twer og Moskau; men
 det befandtes siden efter, at det ei var ham, men
 en udenlandsk Doctor Medicinæ, som vilde reise
 til Moskau, en saadan Ulykke var hændet.

(Efter et Udtog af Greve fra Dorpat i Leipz. Lit.
 Zeit. 1812 No. 51. Intell. Bl.)

9. S v e r r i g.

Upsala Stift.

Ved sidste Rigsdag i Örebro foreslog Overhof-
 prædikant Dr. Lillienvalldh som værdigt Min-
 desmærke for den ømt savnede Kronprinds, Carl
 August, Opførelse paa Statens Bekostning af et
 nyt Skolehuus for Trivialskolen i Stockholm.
 Erangen til et saadant kunde, efter hans Paastand,
 ikke nægtes af Nogen, der havde seet den endnu
 kun med Nød til sit Hiemed anvendte, brostfældige
 Bygning, som i det mindste i de sidste 30 Aar ikke
 havde faaet nogen Reparation af Betydenhed.
 Under saadanne Omstændigheder vilde det, meente
 han, være en Nationen ikke uærdig Tanke, at for-
 syne sin Hovedstad med et Skolehuus, som kunde
 blive Ungdommen til Gavn, og som Fremmede og
 Udlandinge kunde bese, uden at man behøvede at
 redme ved den Mistanke om Koldblodighed mod

et af Fædrelandets Hovedanliggender, som Husets nuværende Udseende ei kan andet end opvække. En med Smag og Sands forfattet Inscription skulde forebige det dobbelte Diemeed, som den nye Bygning havde at takke for sin Tilværelse, og naar Disciplenes Antal, som uagtet udmærkede Lærere nu Aar for Aar var aftaget, igien tiltog, naar disse der dannedes til ædle Mennesker og duelige Medborgere, skulde derved et uforgiangeligt Minde reises den begrædte Fyrste, og Fædrelandets Søner, opfostrede saa at sige ved hans Urne, søle sig dobbelt opmuntrede til saadanne Bestræbelser, hvorved det Almeenvel kunde fremmes, som vilde være blevet hans Bærf. Men paa dette Forslag blev intet videre Hensyn taget.

Uden Sammenhang dermed paalagde Kongen under 28 Sept. 1810 Magistraten i Stockholm, paa et mere frit og tienligt Sted end det usunde og upassende, hvori Storskolens forfaldne Huus nu er beliggende, at indkøbe nogen Leilighed, som tilfulde maatte svare til denne Indretnings Behov, og derom skyndsomst at indkomme med Forslag. Denne Kongens Skrivelse, som var foranlediget ved en Forestilling fra Cancelliet, fastsætter ogsaa, at Skolelærerne, der siden 1798, da de flyttede ud af deres Baaningsleiligheder i det forfaldne Skolehuus, ikke havde kunnet erholde nogen skielig Huusleie, fra 1 Apr. 1809, og saa længe

de saane fri Bolig, skulle i aarlig Huusleie nyde Rectoren 66 Rd. 32 Sk., Conrectoren 50 Rd., Apologisten, de 3 Colleger og Skole Adjuncter hver 33 Rd. 16 Sk. Cancelliet havde ogsaa andraget om Godtgjærelse til Huusleie for de foregaaende 11 Aar, men derom forbeholdt Kongen sig, nærmere at afgive Resolution, naar visse Oplysninger først vare indhentede.

(Af C. U. Broocmans Magazin för Föräldrar och Lärare 1810, andra Häftet S. 189 ff.).

Herndø sands Stift.

I Herndø sand er nyligen stiftet en Indretning under Navn af Stiftshus, som har til Hensigt, at forsyne den studerende Ungdom med Bolig for en taaleligere Leie end hos Byens Borgere. Indretningen er bleven grundlagt ved Biskop Nordins Gæmildhed samt Geistlighedens Overenskomst om, dertil at anvende nogle af de under Consistorii Varetægt staaende Cassamidler. Men Stiftelsen er endnu i sin Begyndelse og Huset ikke engang fuldkommen indrettet, saa at endnu kun faa af Ungdommen have kunnet flytte derind.

(Sammeff. S. 196).

Wisby Stift.

Sognepræsten J. P. Laurin fra Gulland indgav under sidste Rigsdag til Præstestanden et Memorial angaaende Nødvendigheden af en Gymnasti-Indretning paa fornævnte De, som hidtil blot har havt en Trivialskole i Wisby. Standen ansaae Forslaget at fortiene Opmærksomhed; men nogle Medlemmer troede, at en Cathedral-skole var mere overeensstemmende med det lille Wisby Stifts Lær- end et Gymnasium. Resultatet blev, at i Standens Navn afgik under 14 Sept. til Kongen en underdanig Skrivelse, hvori anholdtes om Udvidelse og Forbedring af den eeneste videnskabelige Underviisningsanstalt, som hidtil fandtes paa Gulland. Kongen har siden remitteret dette Andragende til Wisby Consistorium.

(Sammet. S. 192).

Göteborg.

I Göteborg er i senere Aar blevet opbygget og indrettet et saa kaldet Conubernium, som nu er i fuldkommen Orden. Dets første Diemed er, at afhielpe den formedelst Stadens Ildbrand 1804 opkomne Bauskethed i Henseende til Logis for den Ungdom, der ankommer til Göteborg for at studere ved Underviisningsanstalterne samment, i Særdeleshed ved Gymnasiet, og saaledes

at forekomme, at de fattigere Studerende ei skulle have behov at tilfætte paa en dyr Huuslere, hvad de uomgiængeligen behøve til Bøger og Ophold, og endda at boe i saadanne ringe Leiligheder, der foruden Skaden for deres Helbred, ogsaa kunde formedelst den Omgang med mindre vel dannede Mennesker, hvortil de gave Anledning, faae usor-deelagtig Indskydelse paa deres Sæder. I saadant Niemed har Kongen tilladt Consistoriet i Göteborg, ved Rentebesparselser og Laan af visse Skolers Stipendiecasser samt for de Gaver, hvormed veldi-ge Mennesker efter Consistorii Opfordring komme til Hielp, at opføre et grundmuret Steenhuus paa en dertil indkøbt og i Nærheden af Gymnasiet og Trivialskolen beliggende Tomt, hvori 14 Værelser, hvert af 40 Quadratalens Indhold, kunde uden Leie indrommes den mere uformuende Ungdom, paa den Maade, at tvende Ynglinge beboe hvert Kammer og der forsynes med Varme og fornødent Inventarium, bestaaende af Bord, Stole, Foghylder, Sengenklæder og et Sengested til hver Yngling særskilt.

Denne Indretnings anden Hensigt er, at for- skaffe Lærerne en nærmere Leilighed, end hidtil i en vidtløftig Sted var muelig, til at vaage over en fra Forældre og Paarørende skilt Ungdoms Sæder hjemme, i hvilket Niemed ei alene Gymnasti-Adjuncten og Notarius bør have Bolig i Contubernii-Huset, men ogsaa jevnlige Besøg der anstilles af Biskoppen, Gymnasiets Rector og de øvrige Lære-re. Contubernii tredie Formaal er at aabne for den saa vel i som uden for Indretningen boende Gymnasti-Ungdom en hidtil savnet Leilighed til gymnastiske Øvelser.

Det er Hr. Rector J. Hellberg, som Vren tilkommer for at have først giort Forslag til denne nyttige Anstalt, og i Særdeleshed befordret dens

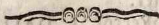

Indretning. Hans, Biskop Wingårds og Lecto-
rernes Nidkierhed overvandt alle Vanskeligheder.
I alle Stifter skete Collecter, og inden Januar 1807
indkom henved 4000 Rd.; Kongen bevilgede Under-
støttelse og Laan af visse Stipendii-Ridder, en be-
qvemtliggende Tomt indkøbtes, og et Steenhuus
blev færdigt 1808.

Et i Göteborg 1809 særskilt udfkommet
Skrift, med Titel: "Handlingar rörande en Con-
tubernie. Inrättning för medellösa Studerande i
Göteborg, .. giver udførlig Underretning om denne
Stiftelses Anlag og Beskaffenhed, og viser, hvor-
ledes tænkende Mand forstaae, og viser, hvor-
lykkes til varigt Gavn for det Almene, og gien-
nem vedholdende Nidkierhed at seire over alle Hin-
dringer og vinde deres Maal.

I en Skrivelse fra Göteborg af 12 Sept.
1810 hedder det: "Indretningen gaar sin jevne
Gang og ansees af Stiftet som en Velgierning.
De Studerendes Antal i Gymnasiet har i de sidste
Aar tiltaget, ventelig for denne Indretnings Skyld.
28 af dem ere indlogerede i Contubernium, og
alle tage Deel i den gymnastiske Underviisning,
hvortil Apparatet er bragt i Orden ved Fægtmester
King i Lund. Ogsaa et Par af dem, som have
giort meest Fremgang i de gymnastiske Øvelser, un-
dervise nu heri de Yngre og Nyankomne, hvorfor
Rectoren ved Stipendie-Uddelingen opmuntre dem
med noget Extra-Lilskud."

(Sammet. S. 197 ff.).

A.

I. Kort Udsigt over Lægevidenskabens Historie i Danmark fra det Kiøbenhavnske Universitets Reform (1539).

(Udtog af Hr. Prof. Joh. Dan. Herholdts Program i Anledning af den aarlige Reformationsfest ved Universitetet den 11 den Nov. 1812).

Lægevidenskabens Historie i Fædreslandet staaer i nær Forbindelse med Universitetets Historie, forsaavidt den Kiøbenhavnske Høiskole, især ogsaa fra dens ved Reformationen foranledigede Forbedring og Udvidelse i Aaret 1539, har haft en vigtig Indflydelse paa de medicinske Studier, deels som Læreanstalt, deels som en nærmere Anledning til at opløse didhørende videnskabelig Virksomhed. Mærkbærdigt er det, at just til samme Tid, da Luther begyndte at ryste den pavelige Auctoritet, havde Universitets og Skole-Annaler 1812. 2

ogsaa en større Tænkefrihed begyndt at yttre sig i de medicinske Videnskaber, i hvilken Henseende den navnkundige Paracelsus paa en vis Maade gav Loven an *). I sig Tingenes Sammenstød er meer end Tilfælde; det guddommelige Forsyns Styrelse lader sig heri ikke miskiende.

De medicinske Videnskabers Historie i Danmark fra 1539 oversees bedst ved at betragte hver Hovedgreen deraf for sig.

I. Den medicinske Klinik. Den er i vort Fædreland som andensteds ældre end Videnskaben selv. Hvad Under da, at den først aabnedes vore Fædre den Bane, paa hvilken de kunde forsøge deres Kræfter? At dette ogsaa har været Tilfældet, besyrke Lektionscatalogerne fra hine Tider tilfulde. Thi disse vise, at fra Aaret 1539 indtil den Dag idag er har denne vigtige Green af Medicinen endnu aldrig været forsømt, men er fra hiin gamle Tinde af hvert Aar bleven foredraget. De, som denne Green har været overdraget, have næsten alle, og med Rette, afholdt sig fra Theorier, og mere forladt sig paa deres daglig voksende Erfaring. Forend Hovedstaden blev for-

*) Det medicinske Studiums Tilstand i Europa paa den Tid, da Reformationen begyndte, er af Hr. Professor Herholdt udførligen fremskillet i samme Program.

synet med Hospitaler eller practiske Skoler, kunde Klinikens Læresætninger, skønt de stedse her i Landet bleve foredragne, dog ikke være tilstrækkelige for den studerende Ungdom, som derfor udenlands maatte søge den nødvendige Øvelse, Erfaring og Bekjendtskab med det Practiske. Da endelig Hospitalet ogsaa her vare indrettede, i Særdeleshed ogsaa Frederiks Hospital 1756 stiftet, saanedes de Studerende ei heller her hjemme ønskelig Leilighed til med Held at danne sig practisk.

II. Pharmacologien eller Materia medica, ligesom det Rusikammer, hvorfra Lægen henter de Waaben, med hvilke han bekriger Sygdommene, holdt næsten lige Skridt med Cliniken. Men da Læren om Medicamenterne sildigere blev uddannet og bragt i videnskabelig Form, saa lode Professorerne sig i Begyndelsen noie med, af Dioscorides, Plinius og andre at forskrive Lægemidler for enhver Sygdom. Dette viser den første Medicinaltaxt, som blev udgivet i Kiøbenhavn 1619, klarligen, da den ei grunder sig paa nogen Pharmacopoe *). Endelig fremtraadde de store Mænd Helv. Dietherich, Tomas Bartholin, Nic. Steno, Jørg. Fiuren, Otto Sperling,

*) Den berømte Chemiker, Joh. Hartmann, er den første i Europa, der nævnes som Professor

Pet. Th. Wuyngk og Jan Nhasph. Pa-
 yngk, og Simon Pauli, ved hvis Indsigter
 og Bestræbelser (imellem Aarene 1638 og 1658)
 Botaniken og (ved Hielp af Chemien) Pharmaci-
 en gjorde saadan Fremgang i Danmark, at den
 danske Lægekunst fik sit eget Dispensatorium (1653).
 Derefter blev Pharmacologien særskilt foredraget,
 Aar 1660, af Rasm. Bartholin ("de propor-
 tionibus medicamentorum,"); 1664 af Osten-
 feldt ("de remediis popularibus,"); 1671 af
 Ole Borch ("de pharmaceuticis præparati-
 onibus,"); 1686 holdt den sidste Forelæsninger over
 "Chemiæ pharmaceuticæ elementa,*). Bege-

i Chemien, nemlig ved Universitetet i Marburg
 1609. Hans Apophthgma var:

Dogmata non juro in Paracelsi aut scita
 Galeni,

Vera utriusque placent, falsa utriusque
 jacent.

Den første Apotheker-Tart i Europa udfom 1538.
 (Om Apothekerkonstens og Medicinaltærtens Hi-
 storie i Danmark fortæner i øvrigt at eftersees
 Forfatterens interessante Afhandling i det Skan-
 dinaviske Liter. Selsk. Skrifter 1811 S. 137 —
 264. Udg. Anm.).

*) Herved fortæner at bringes i Erindring det che-
 miske Laboratorium, som Ole Borch lod indrette
 for Alumnerne paa det af ham stiftede Collegium
 (i. Badens Universitets-Journ. 1794 S. 14).

tabiliske Midler, vrangeligen kaldte Galenske) vare i Begyndelsen meest i Brug; siden kom chemiske Midler (under Navnet Sphagyrice) i Mode. Hvordan i øvrigt Tidens Mand var, og hvor stor Indgang Adepternes Drømmerier havde fundet endog hos Apothekerne, dette sees noksom af Titelesen paa et Skrift, som haves i det kongelige Bibliothek *).

III. Anatomien. Denne Green af Lægekunsten, hvis Fremgang den romerske Paves Myndighed og Concilierne engang modsatte sig, blev i vort Fædreland meget sildigere dyrket end Cliniken og Pharmacologien. Men ligesom Anatomisens Lys i vort Fædreland sildigere opgik for Medicinen, saaledes bleve vore Landsmænd, da de

*) "Tractatus de lapide philosophorum admirabili, sive Tractatus was vom lapide philosophorum admirabili zu halten, und wo derselbe mit der heiligen Schrift als dem wahren Eckstein Christo Jesu, sowohl auch dem grossen Welt Buch der Natur concordire, entgegenesetzt allen denen, so denselben ex rebus seu materiis vulgaribus und nicht antimonio magico seu chao universali zu erlangen sich unternehmen wollen. (Auctore Benedicto Campero Pharmacopola Fridericiæ anno 1664; sub inscriptione: Loquente veritate taceat discedatque mendacium."

først havde begyndt at lægge sig derefter, heri Frem-
 medes og Efterslægtens Lærer. Paa den Tid, da
 Kiøbenhavns Universitet blev stiftet, beherskedes
 Norden endnu alt for meget af Overtroe til at
 nogen, hvor oplyst han endog ellers var, vovede
 at lægge Haand paa et menneskeligt Cadaver.
 De første Professorer ved Kiøbenhavns Universitet
 bleve hentede udenlandsfra, og havde hos Fremme-
 de forskaffet sig den Kundskab, de havde i Anato-
 mien. Johann. Franciscus maatte mellem
 Aarene 1560 og 1584 saa godt som uden al De-
 monstration foredrage Osteologien efter Galens
 Skrifter. Andreas Christianus, som kom
 efter Franciscus og var Professor indtil 1601,
 havde, da han først forsøgte offentlig at anstille
 Dissectioner, omtrent samme Skiæbne som for-
 dum Democrit hos Abderiterne. For Aaret 1628
 eiede Kiøbenhavns Universitet ei engang et Ske-
 let, og det første, som H. Arnifæus i dette Aar
 forærede Universitetet, udstillede Professorerne med
 en Spade i Haanden, i det Niemeed, at den al-
 mindelige Mand skulde vænne sig til Synet deraf
 som et Sindbillede paa Døden. Endnu gaves der
 i Kiøbenhavn ingen Hospitaller, hvorfra Lægerne
 kunde faae Menneske-Cadavera; ei heller var der
 før 1644 noget anatomisk Huus opbygget. Disse
 Omstændigheder tilsammen vise, at Lægekunstens

Dyrkere dengang endnu ei have haft Leilighed til noget videre end Zobtomie *).

For Casp. Bartholin's (Faderens) Tid, som var født 1585 og døde 1629), var der i vort Fædreland ingen, som synderligen fremhævede det anatomiske Studium. Denne sidste efter at have udenlands behyret sig af de ypperste Mænds Veiledning og erhvervet sig en stor Færdighed, udgav i Aaret 1611 sine institutiones anatomicæ, hvilke alligevel ikke bleve optagne med forønsket Bifald. Men det var saa langt fra, at han derved lod sig affkræffe fra dette Studium, at han meget mere, saavidt Tidernes Leilighed tillod det, iøvrigt anførte sine Tilhørere til at dyrke samme, hvilket hans i Goslar 1631 udfomne Controverslæe anatomicæ tydeligen vise. I det Anatomiske var imidlertid Henning Arnisæus (fra 1620 Kong Christian den fjerdes Læselæge) næsten mere bevandret end C. Bartholin. Af Kunsthistorien erfarer man ogsaa, at H. Arnisæus er den, som anatomerede og præparerede de Menneske Cadavera, som den berømte Maler, Christ. Berther, efter den

*) S. Professor W. Skielderups Program om Anatomiens Historie i Danmark, hvoraf en forkortet Oversættelse findes i disse Amaal. 1817 2 B. S. 161 ff.

brunsvigiske Hertugs Henrich Julius's Befaling, betiente sig af ved sine Malerier, hvilke Conring roser som mageløse. Umiddelbar efter Arniseus og næsten paa samme Tid fremstaae de tvende Mænd Simon Pauli og Thomas Bartholin, der hos os bragte Anatomien til dens hvieste Glands. Simon Pauli forklarede først offentligen, Aar 1641, Galenus om Venene, efter det Universitet tilhørende Skelet, som Ole Worm havde forfærdiget i Aaret 1628. Han udviklede ogsaa i en egen Afhandling Anatomiens Oprindelse, Fortritt og Nytte *), og holdt, da et anatomisk Huus i Aaret 1644 var indrettet, offentligen anatomiske Demonstrationer paa Menneske Cadavera. Th. Bartholin blev især berømt ved sin Anatomie **), hvis Anseelse bedst skønnes af de mange Oversættelser, som deraf udkom næsten i alle cultiverede europæiske Sprog, og ved sin paa den Tid nye Lære om vasa lactea og lymphatica, foruden ved utallige andre Skrifter, som han i faa Aar

*) Syntagma. Hafn. 1643.

**) Dens forskjellige Udgaver vare: Lugd. Bat. 1641, 1645, 1651, 1669; Hagæ Comit. 1655, 1660, 1663, 1669.

udarbejdede *). Aldrig og ingensteds blomstrede det menneskelige Legemes Anatomie i en høiere Grad end under disse tvende udødelige Mænd.

IV. Chirurgien. Denne havde fra sin Oprindelse af næsten samme Skiebne som Cliniken. Støttende sig fordem næsten allene paa Erfaringer, blev den længe med Lidsid udøvet, inden den hævdede sig til Videnskabs Rang. Saa længe Anatomien endnu var i sin Barndom, maatte Chirurgiens Hielp være meget mislig. Thi hvilket større Bøvestykke end at foretage chirurgiske Operationer paa det menneskelige Legeme, uden at kiende i det mindste dets fornemteste Organer. Chirurgiens Historie i vort Fædreland er endnu alt for lidet oplyst. Vi vide ikke, om Egypters, Grækers, Arabers og Middelalderens haandskrevne Bøger i dette Fag ere komne til Norden tidligere end Bogtrykkerkunstens Opfindelse, og ligesaa lidet, i saa Fald hvilke? Ei mindre uvist er det, om Chirurgerne til den Tid have været lærde nok for at forstaae Skrifter i disse Sprog. Studerede Chirurgers Antal var endnu i det 16de Aarhundrede endog i Frankerig saare lidet. I vort Fædreland synes al klinisk Lægekunst, saavel den chirurgiske som medicinske, fra de ældste Tider af

*) Mere herom i Professor Skielderups foranførte Program.

at have været overladt i Fruentimmernes Hænder *). I det 17te Aarhundrede tales der først om Mand, som udoede begge Grene af Lægekunsten **). Fra den Tid af og indtil Universitetets Reform finder man ikke Spor til, at den danske Chirurgie har gjort noget betydeligt Skridt fremad; ei heller havde Chirurgerne før Simon Paullus Tid (1639) nogen Leilighed til at faae Underviisning i det menneskelige Legems Anatomie, dette før Chirurgen saa uundværlige Hielpemiddel. Ligesaa manglede Hospitaler, der, som præcise Skoler, kunde aabne Udgang til dens Udoelse ***). Endelig veed man ikke, naar Danmark først har havt nogen Kunstner, som forstod at forfærdige chirurgiske Instrumenter. Heraf kan man slutte, hvor liden Kyndighed de Chirurger maac have havt, for hvis Skyld Kong Frederik 2 allerede 1577 stiftede et chirurgisk Collegium. Forsaavidt de forstode noget, have de vist

*) M. Særtorp om Sodsels Hospit. Stift. i Nye Samling af Vidensk. Selsk. Skrift. 2 B. 1783. S. 112. Særtorps samlede Skrifter 1 B. S. 59.

**) Myerup Udsat over Tædrenel. Literat. i Middeald. 1804. S. 5.

***) Waden om Lægevidenskabens Forsatning i Oldtiden og Middelalderen. 1807.

nok været fremmede. Nie gels, hvis store Iver for det chirurgiske Studium fortjener Efterverdens Tak, lafter uden Grund de Professorer i Medicinen, som vare Caspar Bartholins Forgiængere, for at de maaskee ikke have foredraget Anatomien uden efter Bøger og maaskee ikke givet sig af med Chirurgen, og derfor manglet Velvillie mod Chirurgerne *). Men dersom Chirurgiens Tilstand var saaledes, som foranført, hvad kunde da disse lærde Mand udrette meer? Chirurgerne selv hentedede næsten al deres Wijsdom af Albucasis og især af von der Stytle's Skrifter. Saa bad Nødvendigheden og Tidens Belskaffenhed **). Efter Simon Pauli's og Thomas Bartholins Tid havde man upaatvivlelig her i Landet ikke faa i

*) De fatis chirurg. p. 358.

**) I Christ. 4 Kirke-Ordinan; af 2 Jul. 1607 tales vel om Hospitaler, hvori Spedalske og Syge kunde indtages, men hverken om Læger eller Chirurger, som skulde have Omforg for disse Syge. Paa Diæt og Baden sættes al Haab om Helbredelse. Iffun skulde Lægerne udi Kiøbstæderne giøre deres Bedste til, at de Sygdomme, som lægelige vare, kunde læges, og tage en billig Løn for deres Arbeid og Omkostning, at de fattige maatte ei alene opholdes, men ogsaa hielpes til Førlighed, saavidt mueligt var.

Anatomien vel oplærte Chirurger, og det anatomiske Studiums Fremgang synes tillige at være bleven en Anledning til, at Chirurgerne nu bortlagde de ufaldkomne Skrifter, der hidtil havde be-
 tient sig af. Men til Døelse for den studerende Ungdom savnedes endnu Hospitaller eller practiske Skoler. De academiske Lærere miskiendte imidlertid ikke Chirurgiens Vigtighed, meget mere lode de sig dens Lærere være meget magtpaaliggende, hvilket man blandt andet ogsaa seer af D. Worms Brev til Andreas Torotius i Aaret 1616 *).

V. Fødselsvidenskaben. Da sammes Historie hos os for faa Aar siden udførligen og nøiagtigen er fremstillet af vor berømte *Math. Saxtorph* **), saa bemærkes her allene, at for Fødselsstiftelsens Oprettelse var denne Kunst ikkun lidet dyrket. Et Bidrag til dens Tilstand i det 17de Aarhundrede afgiver Christian 4des Kirke-Ordinanz af 2 Jul. 1607, hvor iblandt andet foreskrives: "Saadanne Jordemødre skal man have, som ere ærlige og gudsfrygtige, som forstaae sig noget paa sit Embede. — Prædicanterne skulle undervise disse Jordemødre, hvorledes de sig skulle

*) Wormii Epistol. I. 4

***) Om Fødsels-Hosp. Stiftelse i Nye Saml. af Vidensk. Selsk. Skrift. 2 D. 1783.

have, baade med Barsel-Qvinder og med Fosteret. De kunne troste Qvinderne med, at Gud er selv nærværende tilstæde, gjørendes selv det beste, dersom han paakalder. Dersom Barnet er i Livsfare, efter det er fød, da skal Jordemøderen med andre gudfrygtige Dannede Qvinder, som hos ere, strax befale det Gud med disse eller flige Ord: O Herre Jesu, dette Barn ofre vi dig, efter dit eget Ord, og beder dig, at du annammer det, og lader det blive en Christen. Gudsvidenskaben blev ikke ved Kiøbenhavn's Universitet ordentligen lært, enten for Jordemødre eller Studerende, for 1739, da B. J. de Buchwald først gjorde sig bekiende.

VI. Physiologie. Philosopherne sysselatte sig tidligere med at undersøge den menneskelige Siels Evner og Forretninger, end af Lægemets Bygning at forklare Livets Phænomenener. Psychologien blev derfor tidligere bearbejdet end Physiologien. Ja den Mening er meget rimelig, at Physiologien skylder Læren om den menneskelige Siels Evner og Sygdomme sin Oprindelse. Hippocrates var den første, som opmuntrede til den egentlige Physiologies Studium, i det han lærte: stræb at vorde en Naturkyndig. Fra den Tid af vare de største Læger og alle Secter stedse eenige deri, at Lægekunsten er høist usfuldstændig og skrøbelig, hvis den ikke er bygget paa sikre physiologiske Grundsatninger. Men da Physiologien især

henter sine Principer fra Anatomien, Chemien, Physiken og Mathematiken, ligesom samlede under eet, saa blev det uundgaaeligt, at hvad i disse forskellige Videnskabsfag enten manglede eller var ufornuftigt, maatte faae Indflydelse paa Physiologien. Det langsomme i hines Fremgang sinkede derfor ogsaa dennes. Hvad i denz vanskelige Lære er udrettet indtil Midten af det 16de Aarhundrede, sees af den store *Kernelii* *) Skrifter. Her anmærkes kun, at Physiologien for *Harwey's* og *Thom. Bartholins* Tid var kun dyrket stykkvis og fuld af Bilsfarelser. Det er derfor ei at undre over, at *Gellius Sascridis* (1612 — 1613) efter Tidernes Smag lagde *Ph. Melanchtons* Bog om Sielen til Grund for de Forelæsninger, han holdt for Physiologiens Dyrkere. Ligesaa lidet bør det være os paafaldende, i *Casp. Bartholins* (1708) og de *Frankenau's* (1712) physiologiske Forelæsninger at finde saadanne Urigtigheder, som vi siden have lært at forfaste. Nemlig om Blodets Omløb var dengang endnu intet bragt til Bished; Veien til Næringsfastens Indgang i Blodet var ei endnu opdaget; Leveren tillagde man Blodets Tilberedelse; om Lungernes Forretning vare Lægerne endnu ei eenige med sig selv. Imidlertid begik mange, forre-

*) *Physiolog. Lib. VII.*

sten endog ypperlige, Læger de største Feil formedelst Anatomiens, Chemiens ic. ufuldkomne Tilstand, fordi de byggede Physiologiens Grundsætninger ikke paa dem alle foreenede, men paa en eller anden enkelt deraf særskilt. Heraf opkom efterhaanden forskiellige physiologiske, deels eensidige deels paa blotte Hypotheser opførte Systemer. Dog tilkommer Physiologerne især den Roes, at de aldrig have ophørt at nære en for Medicinen saare gavnlig Iver, og at de altid have bragt Lægevidenskaben til Live igien, naar den var falden i en vis Afmagt.

VII. Den tinglige Medicin (*Medicina forensis*, Lægekunsten i Forbindelse med Justiz og Politie). Denne høistvigtige Deel af Lægekunsten, uden hvilke saa mange Tilfælde i det daglige og borgerlige Liv ikke rigtig kunne bedømmes, maatte formedelst den Kundskab i de medicinske Videnskabers hele Omfang, som den forudsætter, langsomt udvikle sig. Uvidenhed, religiøse Fordomme og Geistlighedens Herkesyge havde i Middelalderen indført en Mængde af ligesaa usikre som tildeels grusomme Midler til Sandhedens Opdagelse ved Justitz- og Politiefagers Behandling, blandt hvilke de saa kaldte Gudsdomme ere noksom bekendte. Dette var Kilden til mangfoldige Uretfærdigheder og Ulykker. Først mod det 16de Aarhundrede be-

gyndte denne Videnskab, medicina forensis, at grundes, og Carl 5tes i Maret 1532 udfomne Hals- Gerichtsordnung gjorde først Epoche i Henseende til Lægekunstens Forbindelse med Justiz og Politieafsenet *), hvorfor den tinglige Medicins Oprindelse med Rette herfra udledes; men den første Lærde, der som Forfatter lagde Grundten til samme, var, mod Slutningen af det 16de Aarhundrede, den Sicilianske Læge Fortunatus Fidelis **), i hvis Spor siden Pave Innocenz den 10des Livlæge, Paul Zacchias ***), og efter ham mangfoldige andre traadde. Carl den 5tes Halsretsordning affæddede de saakaldte Gudsdomme og hemmelige Retter. Religionens Reformation ved Luther og Medicinens ved Paracelsus og Helmont udbredte Tænke- og Skrivefrihed. Torturen blev endelig til Lægernes store Glæde affæddet, hos os dog først ved Edn. 30 Dec. 1771. Hvilken Tortur maa den Læge troes selv at have udholdt, som befalede at over-

*) Geschichte der peinlichen Gerichtsordnung Kaiser Carl des Fünften. Nürnberg. 1784. 4.

***) Som ffrev 16 Bøger de relationibus medicorum Panorm. 1598. Palermo 1602. 4. Venet. 2617. 4. Lips. 1674. 4.

****) Quaestiones medico-legal. Rom. 1621. 4. Francof 1666. 1666.

være siige piinslige Forhør? Imidlertid havde man fra Paræus indtil Harwey og Thomas Bartholin gjort stor Fremgang i Chirurgie, Siordemoderkønst, Anatomie og Physiologie. Mange Urimesligheder og megen Overtroe *), som var kommen ind i Medicinen, adspredtes af Kornustens Lys, og gavede Plads for det Sikkrere og Paalideligere.

*) Nogle Exempler paa de Urimesligheder, som fandt Sted i Norden, ere følgende, taane af de norske Love: "End om Kone doer med Barnet i Varnsnod, da skal man begrave hende i Kirkegaarden, som andre Mænd, og ikke skære Barnet fra hende. (Kong Magni Gule-Tings Lov CXV. p. 218)... Det er nu dernæst, at ethvert Barn, som bliver fød, skal udi vort Land opfoedes, med mindre det er fød med den Skavank, at Ansigtet vender did, hvor Naffen skulle vende, eller Læerne did hen, hvor Hæl skulle være, da skal det Barn føres til Kirken og døbes, men siden maa man legge det ned i Kirken, og lade det der døe. (Kong Hagen Udelsteens Gule-Tings Lov Cap. 20 pag. 29). Bliver nogen overbevist at have beblandet sig med Bo-Sæ, da skal han gildes, og skal saadan udædift Mand fare af vor Konges Land-Egn, og aldrig mere komme tilbage. De Dyrigheds-Personer, som der ere satte baade paa Kongens og Biskoppens Bæne, skulde lade den Mand gilde (samme Lov C. 29 p. 44).

Dermed vandt den tinglige Medicin uendelig. Blandt Læger i vort Fædreland, som i dette Tidsrum udmærkede sig ved Fortienester i denne Henseende, bør især nævnes Henric. Arni søus *) og Jorg. Frank. de Frankenu **), Hoflæge og Pfalzgreve. Forresten var det Consiistorium overdraget, at løse og bedømme tvivlsomme Spørgsmaal i dette Fag ***). Saa vidt man kan see af Lektions-Catalogerne, var Detharding den første, som offentlig foredrog den tinglige Medicin (1738). Saa sildig finde vi dette Videnskabsfag dyrket i vort Fædreland; at det ikke desto mindre dengang var meget usuldfkommen, kan man slutte deraf, at Chemien før Slutningen af det 17de Aarhundrede endnu kun havde gjort ringe Fremskridt.

*) De partus humani legitimi terminis. Francof. 1642.

**) Han udgav Zacchiæ Qvæstiones 1636 og auct. 1688.

**) See Thom. Bartholini's Cista Medica LXLIX. pag. 399 og 522 a. Responsum in causa inquisitæ, quæ peperisse judicatur, quod in mammis lac inventum est; b. an lac in mammis arguat partum præcedentem.

II. Udsigt over de private Stiftelser og Legater ved Kiøbenhavns Universitet, som ere bestemte til Understøtning for Studerende eller Landen Hensigt.

(Fortsat fra forrige Hæfte S. 32).

XIII. Det Buchwaldtske Legat

stiftet af Prof. Med. Etatsr. Baltzer Johan von Buchwaldt *), som ved Testament af 17 Jan. 1763 legerede til Hielp og Opmuntring for Studiosi Medicinæ 4000 Rd. Ordentlig Fundats blev først affattet og confirmeret en Tidlang efter hans Dod, nemlig i Aaret 1785. Efter denne skulle Legatets Renter deles mellem tvende duelige Studiosi Medicinæ, som beholde samme i tre Aar; dog at det overlades til Ephori, som ere Rector Magnificus med de tvende ældste Medlemmer af det medicinske Facultet, efter Omstændighederne allene at lade een Candidat i tre Aar nyde godt af de halve Renter, men at oplægge den anden Halvdeel af Renterne, indtil de opvoxe til 600 Rd., for deraf at udrede et Reifestipendium paa to Aar, nemlig 300 Rd. aartlig, til en haabesuld medicinsk Candidat. Man har sædvanlig giort Brug af

M 2

*) Om ham jof. disse Ann. 1811 2 B. S. 188 f.

denne sidste Tilladelse, saa at Legatet desaaarsag inddeles i Stipendium majus og minus; det større er Reifestipendiet, eller 300 Rd. aarlig; det mindre er den Deel af den aarlige Rente, som tillægges en Studiosus Medicinæ hiemme. Capitalen er nu 6126 Rd. $30\frac{1}{2}$ fl.^*); Renten var til 11 Jun. 1811 222 Rd. $7\frac{1}{2}$ fl. Stipendium minus blev oppebaaret med 75 Rd. **).

XIV. Legatum Cosmianum

stiftet af Studios. Theolog. Cosmus Budolph Mortensen, som døde 13 Jul. 1712, og paa sin Sygeseng testamenterede Universitetet 300 Glattedaler med Vilkaar, at Renten deraf hver 11 Jul. maatte gives en fattig skikkelig Studioso, som hans nærmeste Venner maatte præsentere, i tre Aar, fra det første han civitatem academicam erlanger, og indtil han udi sit triennio haver absolveret alle pensa academica efter leges et statuta. Capitalen udgiorde til 11 Jun. 1811, med Increment, 212 Rd. og Renten 8 Rd. 4 fl. 15 fl.

*) I Aaret 1805 5237 Rd. I den nuværende Capital er ogsaa indbesattet det til Reifestipendium Oplagte, som i sidste Tid ei er blevet uddeelt.

**) Fundatsen er trykt i disse Annal. 1812 1 Hæfte S. 57 — 63. Legatet omtales af Janzon S. 21.

Det uddeles for nærværende Tid af Hr. Statsraad Ridder Treschow, som Medlem af Consistorium, og Hr. Generalauditeur Ridder Bornemann, som nærmest af Familien *).

XV. Dalgaard's Legat

Stifteren er Studiosus Niels Dalgaard, siden Klokker til Budolphi Kirke i Aalborg, som først 1687 skænkede 100 Slettedaler i Croner, og siden i Aaret 1710 paa ny 65 Rd. 4 Mk. Croner. Capitalen med en endnu tilkommen Incrementsum udgjør for Tiden 265 Rd. 60 Sk., hvis Renter nydes af en skikkelig Student, helst fra Aalborg eller Herlufsholm Skoler, med 9 Rd. 5 Mk. 8 Sk. Rector og Professorer disponere over Stipendiet, og dets nuværende Ephorus er Hr. Statsraad Ridder Treschow **).

*) Om dette Legat s. Hofman I. S. 186. Janson S. 25. Badens Univ. Journ. I. 132. Fundatsen, som er dateret 11 Jul. 1715 og underskrevet af Stifterens Stiffader, Biskop Franz Tbesstrup i Aalborg og hans Moder Magdalene Bornemann, er ikke trykt in extenso. I Udtog findes den hos Hofman a. St.

***) Fundatsen, som er af 12 Nov. 1687, er hidtil ikke fuldstændigen trykt. Efterretninger om samme findes hos Hofman I. S. 184. Janson S. 26. Baden I. 122.

XVI. Legatum decollatæ virginis *)

(Den halsbuggede Jomfrues Legat).

saaledes kaldet af en adelig Jomfrue, som var bleven henrettet, og som formenes at være en Christence Kruchov **). Capitalen, 500 Rd. Species, blev 1623 indbetalt til Universitetet, og udgjør nu i alt 531 Rd. 24 s. Renten, 19 Rd. 24 s., uddeles aarlig til tre fattige Studenter, saa at enhver nyder 6 Rd. 40 s. Nuværende Exhorrus er Hr. Prof. P. E. Müller. Fundats synes aldrig at have eksisteret ***).

XVII. Stipendium domus regiæ.

Dette Legat er opstaaet af tvende Legatsummer, nemlig:

*) Dets oprindelige Benævnelse er Legatum nobilis virginis, supplicio affectæ.

***) Nye Danske Magaz. I. S. 379.

****) Jvfr. Hofman I. 141, hvor mere kan læses om Afvoeringer i Capitalens Stiæbne; Janson S. 25 og Myerup Efterretninger om Regentsen S. 41. Af de tvende sidste erfares, at Legatets Renter uddeles til tre paa Regentsen boende Studiosk, som forberede sig til Missionærer, naar saadanne ere. Denne Foranstaltning grundet sig paa Kongl. Resolut. af 8 Mart. 1737.

1) af 1200 Rd. som i Aaret 1766 bleve af
 Communitetets Midler, istedet for at anvendes
 til en Report, med allerhøieste Samtykke henlag-
 te til et eget Stipendium for to Alumni paa Regent-
 sen under Navn af Stipendium Carolino-Mech-
 tildianum.

2) af 1000 Rd., som Kongehuset i Aaret
 1777 stænkede til et Haandbibliotheks Oprettelse
 paa Regentzen, og hvoraf de 400 Rd. strax an-
 vendtes til Bogers Indkjøb (som nu udgiøre en
 Deel af Communitetsbibliotheket), men de 600
 Rd. udsattes paa Rente til samme Brug.

Disse 600 Rd. sammensmeltedes nu med hine
 1200, og begge Summer samlede erholdt det sæl-
 les Navn af Stipendium domus regię, dog saales
 des at enhver af begge Capitalerne beholdt sin
 særegne Anvendelse. Saaledes uddeles Renterne
 af de 1200 Rd. til tvende Alumni paa Regentzen,
 som hver nyde henved 24 Rd. aarlig i tre Aar.
 Men Rente af de 600 Rd. eller ligesaa meget
 aarlig, kommer Communitetsbibliotheket tilgode.
 Legatet staaer under det theologiske Facultets Be-
 styrelse, og Ephorus for det Stipendium, som ud-
 deles til tvende Alumni paa Regentzen, er Prof.
 Theol. primarius, for nærværende Tid Hr. Dr.
 Prof. Ridder Hornemann *).

*) Om dette Legat findes intet hos Janson eller
 Baden noget i Nyrups Efterretninger om Ke-

XVIII. Det Finckiske Legat.

Det er oprettet af Professor i Medicinen ved Kjøbenhavn's Universitet, Dr. Thomas Fincke (rettere Finck), som ved Fundats af 6 Jan. 1619 stiankede en Capital af 2000 Rd., hvis Renter især skulde anvendes til Reifestipendium for en Studiosus Medicinæ. Ved en ny Gave forøgede Descendenterne i Aaret 1681 Capitalen til 3000 Rd. Spec., og skulde da Renten af de 2000 Rd. være et Reifestipendium for en, som studerer Medicin og Philosophie, at nyde i fem Aar, og hvad de øvrige 1000 Rd. angaaer, Renten af de 700 Rd. aarligen uddeles til 6 stikkelige Studiosi, at nyde i det høieste i fem Aar, og Renten af de 300 Rd. distribueres til tvende Professores Medicinæ, Senior i det philosophiske Facultet og Decanus i samme, dog at 2 Rd. blive til dens Disposition, som har cistam medicam i Siemme, til smaa Udgifter. Capitalen er for nærværende Lid 5182 Rd. $3\frac{1}{2}$ f. *), Renterne

gentzen S. 24 ff. Fundatserne for begge de Capitaler, hvoraf det bestaaer, ere trykte i disse Annal. 1809 2. B. S. 213 - 224.

*) I Aaret 1755 var Capitalen 3400 Rd.; i Aaret 1787 var den steget til 3450 Rd.; i Aaret 1800 til 4213 Rd.; og i Aaret 1805 til 4608 Rd.

udgiøre i alt 187 Rd. 81 β ., og den Deel deraf, som er bestemt for Stipendiarii, deles i Stipendium majus og minus; det første er Reifestipendium for en Studiosus Medicinæ (86 Rd. 6 β .), det andet oppebæres af 5 *) fattige Studenter, saa at hver nyder 5 Rd. aarlig i 5 Aar. Til begge Medici ordinarii i Facultetet, til Senior i det philosophiske Facultet og Decanus i samme Facultet udredes til hver 3 Rd. 2 Mk. 8 β ., og til cista medica 2 Rd. 1 Mk. 15 β . Det medicinske Facultet udnævner Stipendiarii. Nuværende Ephorus er Hr. Etatsraad Bang **).

XIX. Dr. Henrich Guirens Legater.

Dr. Med. Henr. Guiren, som døde 1659, har skænket til Universitetet:

1) en Capital af 500 Rd. til dets Naturalmuseum og Anatomiehuus ***). Denne Capital er

*) Fundatsen taler om sex.

***) Om dette Legat jvfr. Hofman I. S. 155 ff. Janson S. 16. Begge Fundatserne af 1619 og 1681 ere trykte i Badens Univ. Journ. VII. S. 73 ff., hvor ogsaa findes videre Efterretninger om Capitalens Tilvæst.

****) Hofman I. 281. Baden VII. S. 78 f. Fundatsen af 18 Dec. 1660 er endnu ikke trykt.

- bleven sammensmeltet med Thomas Fuirens Legat, som nedensfor skal omtales.
- 2) en Capital af 500 Rd. Spec., hvis Renter skal nydes af tre fattige og stikkelige Studenter. Denne Capital udgjor nu 573 Rd. 72 $\text{\textit{S}}$, og Renten, 20 Rd. 77 $\text{\textit{S}}$, deles mellem tvende *) Stipendiarii. Familien foreslaaer. Consistorium udnævner. Nuværende Ephorns er Hr. Etatsr. Ridder Treschow.
- 3) en Capital af 300 Rd., hvoraf Subbibliothecarius ved Universitetsbibliotheket skal nyde Renten til sin Løns Forbedring **).

XX. Diedrich Fuirens Legat.

Stifteren, en Brodersøn af den forrige, Baron, Eier af Bindingegaard og Syndervang, staaende 1674:

1) til Natural-Museets Vedligeholdelse 500 Rd. ***). Denne Capital er siden bleven sammen-

*) Fundatsen nævner tre. Den findes trykt i disse Annal. 1806 1 B. S. 250 f. Jvf. Hofman I. 189.

***) Hofm. I. S. 266. Fundatsen, underskrevet af Testators Arvinger 18 Dec. 1660, er endnu ikke trykt.

***) Hofm. I. S. 281 Baden VII S. 78.

smeltet med Thomas Fuirens Legat, som anføres under næste No.

2) til Universitetsbibliotheket 500 Rd. til at vedligeholde Bogskabenes Laase, Vindver og Døre, samt, forsaavidt Renten ei dertil maatte være fornoden, til physiske og mathematiske Forsøg *).

XXI. Thomas Fuirens Legat.

Stifteren var Dr. Med, T. h. F u i r e n, som i Aaret 1658 stænkede til Universitetet en Capital af 2000 Rd., Renten at nydes i fem Aar af en Studiosus Medicinæ eller Philolog., hiemme eller som Reises stipendium. Stipendiarius udnævnes af Decani i det medicinske og philosophiske Facultet, og nyder Renten af c. 2300 Rd., hvortil Legatcapitalen er opvoxet **).

Med denne Capital ere sammensmeltede de tvende Fuirenske Legater, hver paa 500 Rd., som

*) Hofm. I. S. 267. Begge Legater ere stiftede ved Fundats af 14 Jun. 1674, hvilken ikke er trykt.

**) Gavebrevet, udfærdiget efter hans Død under 14 Jun. 1674, findes hos Baden VII S. 79 f.; i Udtog hos Hofman I. S. 190 f. Det omtales af Janson S. 16, men uden fornoden Oplysning i Henseende til de flere Capitalers Sammensmeltning.

ere anførte under XIX. 1. og XX. 1., hvilke til-
 sammen ere forøgede til noget over 1100 Rd.,
 saa at Thomas Fuirens Legat i Forening med
 disse tvende Legater udgjør nu i alt en Capital
 af 3459 Rd. 43 S. *). Renten af hine 2300
 Rd. udgjøre det Fuirenske Reifestipendium, og
 Renten af det øvrige anvises til de under XIX. 1.
 og XX. 1. ommeldte Legaters Bestemmelse **).

XXII. Det Fossiske Legat

oprettet 1701 af Lauritz Foss, Assessor i Can-
 cellie-Collegio, som stiftede en Capital af 2000
 Rd., hvis Rente nydes af en stikkelig Student i
 4 Aar, men hver femte Aar oplægges Renten til
 Capitalens Forøgelse. Stipendiarius maa ikke
 nyde Renten af mere end 6000 Rd. Det aar-
 lige Overskud oplægges da saa længe, indtil atter
 en Capital af 6000 Rd. er opnaaet, af hvis
 Renter da en ny Stipendiarius skal nyde godt;

*) I Aaret 1787, efter Janson, 3400 Rd.

**) Jofr. Baden a. St. Thomas Fuirens Legat i
 Forbindelse med de tvende andre, hvis Capitaler
 dermed ere sammensmeltede, kaldes ogsaa Legatum
 Fuirenianum majus til Forskiel fra det under
 XIX. 2. anførte, som da benævnes Legatum Fui-
 renianum minus.

og saaledes fortsaeres i det Uendelige, saa at Stipendiariernes Antal foroges med en ny, hver Gang Capitalen er foroget med 6000 Rd. Legatet er egentligen alene bestemt for den Fossiske Families Descendentere, dog at en Professors Son ved hver fjerde Omgang maa nyde samme, indtil Capitalen er steget til 24000 Rd., fra hvilken Tid af en Professors Son altid skal nyde Renten af 6000 Rd. lige med Familien. Under visse Omstændigheder kan Stipendiet med Denominators Samtykke deles mellem flere. Den ældste af den Fossiske Familie har Nominationsret. Ephorus er en af Consistorii Medlemmer. Capitalen beløber nu 13464 Rd. 5 Mk. 3 f. *) og Renten var til 11 Jun. 1811 486 Rd. 4 Mk. 10 f. Deraf node i bemeldte Aar 6 Studerende hver et Stipendium af 75 Rd. Jus denominandi udøves for nærværende Tid af Hr. Kammerherre v. Foss, og Ephorus er Hr. Etatsr. Woldike **).

*) Efter Ildbranden 1728 udgjorde Capitalen 5440 Rd. 5 Mk. 8 f. i Croner; 1755 var den opporet til 5000 Rd., 1787 til 9,600 Rd., 1794 til 11,024 Rd. 6 f., 1800 til 12410 Rd.

**) Fundatsen læses hos Hofman I. 194. Om Capitalen Skiebne og Renternes Anvendelse mere hos Barden II. 109 ff. og V. 30. Legatet omtales hos Janson S. 17.

XXIII. De Frisers Legat

først stiftet af Cantzler Johan Friis til Hæselager, som kort før sin Død (1570) skænkede Universitetet en Capital af 3500 Rd. til fattige Studenteres Underholdning. Hans Broder, sønner Niels, Frederich og Christiern Friis oprettede derefter 1584 en Fundats *), ved hvilken bestemtes, at Renten skulde oppebæres af 6 fattige Studenter, saa at enhver i 3 Aar nyder Renten af 500 Rd. Ved samme Fundats forøgedes Legatcapitalen med 500 Rd. til den Professor, der skulde have Opsyn med Stipendiarierne. Frederich Friis til Hæselager lagde til hiin Capital af 3500 Rd. endnu, til 4 fattige Studenteres Underholdning, 2000 Rd. Spec. **), saa at bemeldte Capital nu blev 5500 Rd., og Stipendiariernes Antal 10. I Aaret 1671, da Capitalen var voxet til 6000 Rd. Spec., blev Stipendiariernes Antal fastsat til 11. Den ældste paa Skoldskiden af de Friser af Hæselager har Denominationsret. Til Exhorus eller Distributor af Legatet har Fundatsen indsat Lector eller Professor Pædagogus, der svarer til nuværende yngste Professor i Consistorium. Le-

*) Denne findes trykt hos Hofman I. 39 ff.

**) Hofm. I. 47. Fundatsen selv ikke trykt.

gatets Capital udgior for nærværende Tid 7458 Rd. 72 fl ., af hvis Rente, som udgior 270 Rd. 35 fl ., 11 Stipendiariier, nyde hver 22 Rd. 52 fl .. Efterat de Frisers Familie paa Skold- siden med Generalmajor O. Zuel er uddød, udøves Denominationsretten af Consistorium E). Nuværende Ephorus er Hr. Professor B. Thorlacius.

XXIV. Det Gludiske Legat

stiftet 1755 af Klokker Niels Glud, som stiftede 666 Rd. 4 fl ., for at Renten skulde uddeles til 2 Alumni paa Regentens, især saadanne, som have devoneret fra Horsens Skole. Stipendiet oppebæres de, saa længe de ligge paa Regentens, enhver med 6 Rd. 24 fl . aarlig. Ephorus er altid Professor Theologiae primarius, for nærværende Tid Hr. Professor Dr. Kilder Hornemann **).

*) S. Baden V. 19 — 22.

**) Fundatsen, som er af 15 Mai 1755, læses hos Hofman I. 389 — 392. Legatet omtales af Janson S. 23. Jof. Baden I. 19. Myerup Esterretn. om Regentens S. 30.

XXV. Det Griisfiske Legat
 oprettet af Etatsr. Nicol. Griis, dansk En-
 voyé i Holland, som døde 1746. Den af Etatsr.
 Gram opsatte Fundats er af 19 Febr. 1748 *).
 Ifølge samme legeredes til Universitetet 4000 Rd.,
 saaledes, at Renten af de 3000 Rd. skulde anvendes
 til en vis Legatarii Underholdning, saa længe
 han levede, og, for saavidt noget blev tilovers,
 dette at komme Ephoro og hans Haandskriver til-
 gode; dog, dersom denne Sum skulde gaae over
 20 Rd., da at gives til en sengeliggende Student.
 Men efter vedkommende Legatarii Død skulde Ren-
 ten af bemeldte 3000 Rd. være til Stipendie- Un-
 derstøttelse paa 2 Aar for 4 skikkelige og fattige
 Studiosi, som især lægge sig efter den gamle Phi-
 lologie. Af de 1000 Rd. af Grundcapitalen skulde
 Professorerne nyde Renten for deres Meie med
 Legatets Administration. Ephorus skal altid være
 en Professor i Philologien. Nu anvendes Renten
 af de 3000 Rd. saaledes, at fire efter Fundatsen
 kvalificerede Studenter nyde hver i to Aar c.
 21 Rd. 4 Mk. 8 f. eller c. 87 Rd. aarlig, c. 10
 Rd. aarlig uddeles til syge Studenter i Portioner

*) Den er trykt hos Hofman L. 219 ff. Jofr. Ba-
 den V. 68 ff. Legatet anføres ogsaa af Janson
 S. 19.

af 2, 3 eller 5 Rd. efter Syge-Attester, og hvad derfra bliver tilovers, oppebæres af Ephorus som Godtgjørelse for hans specielle Umage. Legat-Capitalen staaer som de øvrige under Consistorii almindelige Administration. Nuværende Ephorus er Hr. Professor Thorslacius.

XXVI. Det Grønbeckske Legat

stiftet 1720 af Mag. Anders Grønbeck, Rector i Kiøge, som ved sit Testamente forordnede, at, naar nogle andre Legata vare udredede af hans Eterboe, skulde de øvrige Midler leveres til Universitetet, og af Renterne 4 stikkelige Studentere, tvende fra Kiøbenhavn og tvende fra Helsingørs Skole, nyde aarlig hver 20 Rd. i Croner. Capitalen er nu 2491 Rd. 49½ Sk.). Af Renten, 90 Rd. 1 Sk., nyde 4 Studentere hver 16 Rd. i fire Aar. Nuværende Ephorus er Hr. Etatsr. Waldike **).

*) I Aaret 1731 var den 2105 Rd. 3 Sk. 8½ Sk.; 1775 var den voxet til 2200 Rd.; 1787 til 2350 Rd.; 1800 til 2439 Rd. 64½ Sk.

***) Udtoget af Sundatsen findes hos Hofman I. 195. Legatet omtales af Janson S. 17. Jos. Baden III. S. 103 f.

XXVII. Det Havenske Legat

stiftet 1778 af Mag. v. Haven, Sognepræst i Bøker-
Belling i Jylland, som har skænket til Universitetet en
Capital af 922 Rbd., hvis Rente, naar den var op-
voxet til 1000 Rbd., skulde nydes i tre à fem Aar
af en Student, helst af Fundators Familie. Sti-
pendiarus udnævnes af Consistorium. Capitalen
blev først indbetalt 1790. Nuværende Ephorus er
Hr. Prof. Ridder Hornemann*).

Det Hersleb'ske Legat

paa 400 Rbd., givne 1755 af Biskop P. Hersleb til Un-
derstøttelse for en fattig Student fra Trondhjem; næv-
nes her historisk som et til Bedste for en trængende Stude-
rende ved Universitetet bestemt Legat, men uden i øvrigt
at gives Plads blant Stiftelser ved Universi-
tetet, da hverken Capitalen administreres eller Renten
uddeles af Universitetet, men af Sjællands Biskop*).

*) Fundats have ikke.

***) Marsagen, hvorfor denne Legatecapital ikke, som
de øvrige af lignende Bestemmelse, er kommet
under Universitetets Administration eller nogen
Universitets-Professors Ephorat, kan eftersees hos
Baden II. S. 138 ff. Spørgsmaal, om ikke dette
Legat nu burde gaae over til det norske Univer-
sitet?

XXVIII. Det Holbergſke Legat.

(til Jomfruers Udſtyr)

Ved Teſtament af 28 Dec. 1753 ſegerede Baron Ludvig Holberg 16000 Rd. Croner til fornemme, ſikkelige og uformuende Jomfruers Udſtyr. Hvert andet Aar udſtyres en ſaadan Jomfrue med to Aars Renter af dette Legat, med Fra- drag af Renten af 1000 Rd., hvilken Rector og Professoreſ, under hvis Administration Capitalen er ſat, nyde til Deling. Til dem er det ogſaa overladt at udnævne og indſkrive til bemeldte Udſtyr, hvilket for nærværende Tid beløber noget over 1500 Rd. Hele Capitalen udgjør nu 20187 Rd. 3 Mk. *).

XXIX. Det Holmſke Legat

ſtiftet af Dr. Theol. og Professor ved Kiøbenhavnſ Universitet, Peder Holm, ſom ved Gavebrev af 10 Oct. 1766 ſtænkede 400 Rd., hvis Renter nydes i tre Aar af tvende Studioſi Theologiae, ſom ere Alumni paa Regentſen. Ephorus er altid Pro-

R 2

*) Fundatſen findes hos Hofman I. 244 ff. Juſt. Baden II. 29 ff. Janson C. 22.

fessor Theologiae primarius, for nærværende Tid
Dr. Professor Ridder Hornemann *).

XXX. Det Høynerſke Legat

ſtiftet af Johan Høyner, Licent. jur., ſom
i Aaret 1676 teſtamenterede **) til Univerſitetet,
foruden ſit Bibliothek ***) og ſin Gaard, 5000
Rd. til et Reifeſtendium for en Studiosus Phi-
loſogia og Theologia, at nyde i fire Aar; 1000 Rd.
til ſyge og ſengeliggende Studioſi, og, hvis noget
overblev, til andre fattige Syge og Sengeliggende;
og 1500 Rd., af hvis Renter deels Bibliothekets
Conſervation ſkulde beſtrides, deels 50 Rd. aarli-
gen til Bibliothecarius for Umage og Tilſyn ud-
redes. Ved den ſkænkede Gaards Salg forøgedes

*) Janson S. 23. Baden I. S. 19. Nyerup Ef-
terretninger om Regentſen S. 31. Grundſatſen er
endnu ikke trykt. Et andet Legat af ſamme Dr.
Holm til Walkendorphs Collegium er omtalt
i forrige Hæfte S. 18.

**) Teſtamentet er med adſkillige Oplysninger trykt
hos Baden VI. S. 12 — 18. Udtog deraf hos
Hofman I. 191 f. Legatet omtales af Janson
S. 17.

***) Dette opbrændte i Kiøbenhavnſ Iſdebrand 1728
tilligemed alle over Legatet holdte Protocoler.

Capitalen med 6000 Rd. Croner. En af Professorerne har under Navn af Mandatarius Hopnerianus den specielle Forvaltning af dette Legat og vælger selv sin Eftermand. Renten af de 6000 Rd., hvorfor Gaarden blev solgt, anvendes som et Bidrag til Huusleie for nogle af de Professorer, der ei endnu have fri Bolig *), det øvrige saaledes: Renten af 5000 Rd. til Reifestipendium; af 1000 Rd. til fattige, syge og sengeliggende Studenter; af 2000 Rd **) til Huusarme; af 600 Rd. til Universitetets Bibliothek, af 200 Rd. til Famulus ved bemeldte Bibliothek og af 1000 Rd. til Honorarium for Mandatarius eller Ephorus ***). Capitalen er nu 16787 Rd. 3 Mk., og nuværende Ephorus er Hr. Etatsr. N. C. Hall.

*) Om den seneste Indretning heraf s. disse Annal. 1810 1 B. S. 201 ff.

**) Disse 2000 Rd. vare en senere Gave af Testator ved Codicil af 26 Jul. 1675. Baden VI. S. 17.

**) Alt dette ifølge den Underretning, som findes hos Baden a. St., sammenlignet med en af Consistorio i Maret 1800 til Cancelliet indgivet Beretning. Ved Testamentet er intet tillagt Mandatarius for hans Umage. De første Mandatarier havde, for at bøde paa Fundators Glemksomhed i denne Henseende, gjort sig selv til Bibliothekarer

XXXI. Dronning Juliane Mariæ
Legat

oprettet af Enkedronning Juliane Marie, som i Maret 1787 har ved at skænke en Capital af 10000 Rd. stiftet en Løn af 400 Rd. aarlig for en Professor artis obstetriciæ, imod at denne skal give fri Underviisning i Giordemoderkunsten ved den paa hendes Beføstning oprettede Fødselsstiftelse *). Denne Løn nydes for Tiden, af Hr. Professor Saxtorph.

for det Hopnerfke Bibliothek, og i denne Egen- skab selv oppebaaret den Rente (af 1000 Rd.), som Bibliothekaren skulde nyde. Da Bibliotheket 1725 var opbrændt, og Bibliothekarens Embede saaledes var ophørt med Bibliotheket, foresloges i Consistorio, at Mandatarius Hopnerianus maatte til Erstatning for det tabte Emolument for bestandig tillægges 20 Rd. aarlig procura, hvilket ved Stemmeskerhed blev vedtaget. Hvad der siden kan have givet Anledning til at forhøje Mandatarii Løn til Renten af 1000 Rd. eller det Dobbelte, var Vaden (a. St. S. 18) ubekjendt.

*) Fundats Hayes, saavidt Udg. bekjendt, ikke trykt. Om Legatet er Consistorium blevet underrettet ved Cancellieprivelse af 23 Febr. 1787. Historisk erindres det hos Vaden IV. S. 184, hvor Hoitideligheden ved Universitetet i Anledning af Hds. Majest. Dod omtales. Jvf. Janson S. 12.

XXXII. Julii og Deichmans Legat.

Dette saakaldte Legatum Julianum eller Julio-Deichmannianum er stiftet 1728 ved Testament af Anders Julius, Præst i Steenmagle i Siælland, og hans Hustrue Margrethe Deichman, som legerede en Capital af 200 Rd. til fattige paa Regentsen liggende Studenter. I den Tid, da Regentsen efter Ildbranden 1728 endnu ei var opbygget, forøgedes Capitalen ved Opsparrelse til 300 Rd., som nu er dens Beløb. Den aarlige Rente oppebæres af tvende Studenter paa Regentsen. Ephorus er den anden Professor i Theologien, og for nærværende Tid Hr. Dr. Professor P. E. Müller *).

XXXIII. Jens Justsøns Legat.

Dette Legat, som pleier at kaldes Justinum, er stiftet 1683 af Sognepræst til Trinitatis Kirke i

*) Fundatsen er med tilføjet Efterretning om Capitalens Forøgelse trykt i disse Annal. 1809 2 B. S. 58 ff. I øvrigt anføres det af Hofman I. 207. Janson S. 25, og i Nyerups Efterretninger om Regentsen S. 32. At den anden Professor i Theologien skal være Ephorus, omtales ikke i Fundatsen. Dette maa altsaa berøe paa en Vedtægt.

Kiøbenhavn, Jens Justsen, som først havde været Provst paa Regentsen. Den legerede Capital var 1000 Glettedaler i Croner, hvis Renter skulde nydes af fattige Studentere. Den udgjør nu 708 Rd. 2 Mk., og den aarlige Rente, 25 Rd. 65 S., sees i Henhold til Kgl. Resol. af 8 Mart. 1737 mellem tre Alumni paa Regentsen, som ere Seminarister for den grønlandiske Mission, for saavidt saadanne Seminarister der findes. Legatet horer under Theologi 2di Ephorie. Rubricerede Ephorus er Hr. Dr. Prof. P. E. Müller *).

XXXIV. Det Kratzensteinske Legat

siftet af Prof. i Physik og Medicin ved Kiøbenhavns Universitet, Christ. Gottl. Kratzenstein († 1795), som ved Testament af 30 Jan. 1789 har til Universitetet legeret, foruden sit physiske Apparat og den største Deel af af sit Bibliothek **), en Capital af 12000 Rd. til Experimentalphysikens Bedste, dog at Renten deraf oppebæres af hans Enke, saa længe hun le-

*) Gavebrevet af 11 Dec. 1683 er trykt i disse Annal. 1809 2 B. S. 64 ff. Legatet anføres af Hofman I. S. 183. Janson S. 25. Nyerup a. Et. S. 39 f.

**) Disse Samlinger ødelagdes ved Kiøbenhavns Ildbrand 1795.

ver *). Esten hendes Død skal bemeldte Rente, i alt 480 Rd. aarlig, anvendes saaledes, at Læresten i Experimentalphysiken erholder deraf som aarlig Løn 400 Rd., saa længe han ingen Løn nyder af Universitetet selv, og de 80 Rd. til nye Instrumenter og Bøger; men naar han opnaaer Løn ved Universitetet, da saaledes, at de 240 Rd. nydes af ham som Tillæg til denne Løn, og de øvrige 240 Rd. bestemmes til det physiske Apparats Forøgelse og Forbedring **).

XXXV. De Lassonske Legater.

Justitsraad Peder Lassen, Assessor og Justitiarius i Høiesteret († 1681), har, ifølge Foundation af 16 Jan. 1713 ***) , oprettet af Arvingerne efter hans Død, legeret til Gavn for Universitetets Studerende:

1) en Capital af 12333 Rd. 2 Mk. Croner, hvoraf to eller flere skikkelige Studiosi af god For-

*) Hun lever endnu.

**) Fundatsen er trykt hos Baden III. S. 196 ff.

***) Confermeret under 19 Mart. 1714. Den findes trykt i W. Lassons Foundationer udgione af E. de Hofman. Kiøbenhavn 1753. 4. Udtog haves i Hofmané Fundatser I. 204. Det omtales ikke af Janson.

haabning skulle nyde Stipendium til Udenlands-
 reise i tre Aar. Fundators Paarsørende have nær-
 mest Adgang; dernæst de, som ere fødte i Randers.
 Overdirector skal være den af Familien, som har
 høieste Grad fra Academiet; i Mangel af en saar-
 dan Paarsørende, Biskoppen i Siælland og den
 øverste Borgemeester i Kiøbenhavn. Overdirecto-
 ren nævner og præsenterer de Personer, som maae
 nyde dette Stipendium. Professorerne ved Kiøben-
 havns Universitet have Inspection med Legatet og
 bedømme de udnævnte Stipendiariers Qualifica-
 tion. Overdirectoren eller Ephorus har selv Le-
 gatcapitalen under sin Forvaltning, men tilstiller
 Consistorium Extract af sine Regnskaber *). Capita-
 talen er nu 15,052 Rd. 3 Mk., og ethvert af de
 tvende Reifestipendier, hvortil Renten anvendes,
 udgjør lidet over 300 Rd. Nuværende Overdi-
 rector er Hr. Dr. jur. Secret. Hammeleff.

2) en Capital af 340 Croner, hvis Renter
 aarlig skulle komme en fattig Person tilgode, som fra
 Randers Skole dimitteres til Universitetet, og ved
 Deposits dygtig erkiendes. De, som ere af Fami-
 lien, have Fortrin, saafremt de behøve dette

*) Om Capitalens Skiebne og Forvaltningens Hi-
 storie have's udførlig Underretning hos Baden
 II. S. 68 — 79.

Stipendium *). Capitalen udgjør for nærværende Tid 1059 Rd. 78 ø.; Renten altsaa omtrent 42 Rd. I Henseende til Overdirection og Inspection forholdes som med den forsinævnte Legatcapital.

XXXVI. Det Liliendahl'ske Legat
oprettet af dansk Consul i Bordeaux, Friedrich Hansen de Liliendahl, som ved Testament af 23 Sept. 1773 legerede en Capital af 36000 Rd., der skulde staae under det Kiøbenhavn'ske Universitets Forvaltning, hvilken Capital tilsidst blev bestemt til 20000 Rd., hvis Renter ifølge bemeldte testamentariske Desposition af 23 Sept. 1773, samt Cocardil af 7 Nov. 1774, og seener Kongelig Resolution af 28 Febr. 1781, anvendes saaledes, at Professores Consistoriales nyde Renten af 4000 Rd. for Legatets Administration; at Renten af 4000 Rd. falder til Helsingørs Hospital, og af de øvrige 12000 Rd. gives til at udfyre Bønder, som begive sig i Egteskab, og som ere frie (ikke hoveriegierende), hver med 60 Rd., saaledes at Bønderne i Siælland dertil have Fortrinsret.

*) Fundatsen er trykt i det omtalte Værk af Lycho de Hofman, og i disse Annal. 1810 2 B. S. 105 — III. I øvrigt jvfr. Baden a. St.

Capitalens Beløb er nu 25,684 Rd. 3 Mk. 4 Sk.
 Nuværende Ephorus er Hr. Etater. N. C. Kall *).

XXXVII. Det Longomontanske Legat

stiftet af den berømte Professor i Mathematiken ved Kiøbenhavn's Universitet, Christian Longomontanus eller Christen Sørensen Langberg († 1647), som i Aaret 1643 *) funderede ved Universitetet en Capital af 300 Rd. Spec., for at Renten deraf skulde oppebæres af en Person fra Lemvig Skole i Jylland, frem for andre af Fundators egen Slægt, som efter de første i Lemvig Skole lagte Fundamenter forsendtes til Kiøbenhavn's Skole, for der at fortsætte sine Studeringer, saaledes, at han først, imedens han freqventerede sidstnævnte Skole, skulde nyde samme i tre Aar, og siden, efter at være bleven Student, ved Universitetet i to Aar. Efterat den latinske

*) Om dette Legats Historie findes en lidførlig Underretning hos Bøden IV. S. 96 — 117 og 148 — 162, hvilken ogsaa er ledsaget med alle dertil hørende Actstykker. Det anføres af Janson S. 22. Da var Capitalen 20000 Rd.; i Aaret 1800 var den voret til 25,109 Rd. 53½ Sk.

**) Udtog af Fundatsen findes hos Hofman I. S. 177 f.

Skole i Lemvig var nedlagt, blev dette Stipendium henlagt til en Discipel i Kiøbenhavn's latinske Skole, som Legatets Ephorus skulde vælge af tre, hvilke Skolens Rector foreslaaer *). Capitalen, som i Aaret 1714 var voxet til 400 Rd. Spec., udgør nu 459 Rd. Nuværende Ephorus er Hr. Etatsr. Ridder Treschow.

XXXVIII. Det Lûrdorphske Legat.

I Anledning af Geheimeraad Lûrdorph's Testament tilfaldt Communitetsbibliotheket en Capital af 400 Rd. Renterne deraf anvendes til bemeldte Bibliothek's Forøgelse **). Ephorus er det theologiske Facultet.

*) S. Baden I. S. 122. Legatet omtales af Janson S. 24.

**) Der existerer intet Gavebrev eller Fundats, og Gaven selv findes, saavidt Udg. bekiendt, hidtil ikke nogensteds omtalt. I Testamentet, som er af Aaret 1783 og beroer i Hof- og Stadsrettens Archiv, hedder det, at, efterat alle øvrige nævnte Summer vare udbetalte, skulde, hvis noget endda blev tilbage, Executores betænke Communitetsbibliotheket. Da dette er da Oprindelsen til det Lûrdorphske Legat.

XXXIX. Det Masio, Klostgaardfke
Legat.

Det har sin Oprindelse af en Capital, 533 Rd., som fra den i Aaret 1709 afgangne Hofprædikanthæft. Gottfr. Masii Sterboe blev af hans Svigerdatter Conradine Sophie, en Datter af den lærde Klostgaard, udbetalt til Universitetet, for at anvendes som et Stipendium for trængende Studerende. Paa denne Capital er under 12 Jan. 1736 oprettet en Foundation*), ifølge hvilken Renten er bestemt til fire Studenter paa Regentsen, hvoraf enhver nyder det i tre Aar. Ephorus er Professor Theologiæ primarius, for Tiden Hr. Dr. Ridder Hornemann. Capitalen udgjør nu 533 Rd. 2 Mk., og hver Stipendiat nyder c. 5 Rd.

XXXIX. Det Medeanfke Legat

stiftet 1663 af Mette Winstrup, Enke efter Prof. Theol. Dr. Niels Pedersen. Hun stænkede til Universitetet 400 Rd., hvoraf Renten aarligen skulde uddeles til tvende flittige og skikkelige Stu-

*) Denne er ikke trykt. Efterretninger om Legatet s. hos Hofman I. 208. Janion S. 25. Baden I. 19. Nyerup a. St. S. 32.

dentere. Stifterindens Naarværende have fortrin-
lig Udgang, og den, som er nærmest af Familien,
foreflaaer Stipendiarii. Capitalen udgjør for nær-
værende Tid 459 Rd. Nuværende Denominator er
Hr. Mag. v. Haven, og Ephorus Hr. Statsraad
Ridder Treschow *).

XL. Legatum Mentzianum

oprettet af Mentz Christophersen, Pastor
primarius til Domkirken i Trondhiem, som i Aaret
1651 funderede ved Universitetet en Capital af
600 Rd. Spec., og bestemte, at en Fierdedeel af
Renten skulde nydes af Professorerne for deres
Umage med at administrere Capitalen, de tre øv-
rige Dele, i 3 Aar efter hinanden, komme tvende
Studerende fra Trondhiems Bye eller Lehn tilgode,
dog, at Stifterens Descendentere have Fortrinet.
Capitalen udgjør nu 688 Rd. 3 Mk., og Ephorer-
ne ere, af Familien Pastor Rynning til Binger

*) Fundatsen, som er undertegnet af Vitus Bering
d. 11 Jun. 1663, findes trykt i disse Annal. 1806
I B. S. 252 ff. Udtog deraf hos Hofman I.
S. 179 ff. hvor ogsaa adskillige Efterretninger
haves om Legatcapitalens Skæbne. Jvfr. Va-
den I. 121. Janson S. 25.

og Pastor Angel i Trondhjem, af Consistorium Hr. Etatsraad Ridder Treschow *).

XLI. Det Moltkeske Legat

oprettet af Hs. Excellence, Geheime-Conferensraad og Ordenscantsler, Greve Joachim Godske, Moltke, som i Følge af sit under 28 Jan. 1810 udstedte Gavebrev **) har, foruden den ham tilhørende Samling af Naturalier med sammes Tilbehør og foruden flere lignende siden anskaffede Samlinger ***), skænket en Capital af 11000 Rd., hvis Renter skulle anvendes til Gavn for det naturhistoriske Studium ved Universitetet, og desuden henlagt 200 Rd. aarlig fra Grevsfabet Bregentved til aarlig Forsøgelse af det Moltkeske, Universitetet skænkede, Naturaliecabinet. Hine 11000 Rd. vare ved Renters Oplæggelse og desuden ved

*) Udtog af Fundatsen, som hidtil ikke er trykt in extenso, findes hos Hofman I. 182. Jvfr. Wadén I. 122. Janson S. 24 og disse Annual. 1811 2 B. S. 254. Dette Legat gaar nu ifølge den Kongl. Resolut. af 2 Sept. 1811 over til det norske Universitet.

**) Indført i disse Annual. 1810 1 B. S. 224 ff. Jfr. 1811 1 B. S. 79 f.

***) S. disse Ann. 1812 1 B. S. 66.

Lilbert af opsparede 500 Rd. i Slutningen af ind-
 beværende Aar forogede til noget over 12,400 Rd.

XLIII. Det Mulske Legat.

Hans Jørgensen Mule, Assessor i Høiesteret
 og Kammer, Collegio samt Deconomus for Com-
 munitetet i Kjøbenhavn, har ved Testament af 18
 Aug. 1669 skænket til Universitetet, foruden sit
 Bibliothek, 500 Rd. Species, af hvis Renter
 Halvdelen skulde anvendes til Bibliothekets For-
 gelse, Halvdelen til Løn for Sub-Bibliothecaris
 us *). Denne Capital er sammensmeltet med ad-
 skillige andre, tildeels forhen anførte, Legatcapita-
 ler, f. Ex. de Brochmanske og Quirenske, hvis Be-
 stemmelse er til Fordeel for Bibliotheket eller dets
 Personale.

XLIV. Det Müllerske Legat

stiftet 1785 af Conferenzr. Otto Frederich
 Müller, som, foruden sit physiske Bibliothek,
 hvilket han skænkede Universitetet, har legeret en

*) Testamentet læses hos Hofman I. 261 ff. Genere
 er under 20 Jul. 1670 oprettet en separat Fun-
 dats, som hidtil ikke er trykt. Jøfr. Baden I.
 21. 34. Janson S. 21.

Capital af 200 Rd., hvis Rente skal komme en Studerende paa Regentsen tilgode. Stipendiarius udnævnes af det theologiske Facultet *). Nuværende Ephorus er Hr. Professor P. E. Müller.

XLV. Det Mannedadske Legat

oprettet 1744 af forhenværende Provst paa Regentsen, da Biskop i Aarhus Stift, F. Mannedads, som til Bedste for tvende fattige og flittige norske Studenter fra Aagershuus Stift skænkede den Capital 200 Rd. Renten oppebæres af tvende Stipendiarer. Ephorus er Theologus 2dus; for Tiden Hr. Professor P. E. Müller **).

*) Dette Legat omtales af Waden I. S. 19, 34, 94. Janson S. 26 og i Myerups Esterretninger om Regentsen S. 33 — 35.

***) Fundatsen er trykt i disse Annal. 1809 2 Bind S. 67 ff. Legatet omtales af Hofman I. 208. Janson S. 28. Waden I. 18. Myerup a. St. S. 35 f. Dette Legat skal nu ifølge Kongl. Resolut. af 2 Sept. 1811 gaar over til det norske Universitet. S. disse Annal. 1811 2 B. S. 255. — Et andet Legat af samme Biskop Mannedads til Walfendorps Collegium er omtalt i forrige Hæfte S. 18., hvorom Gavebrevet m. v. hos Waden I. 115 ff.

XLVI. Det Roldiske Legat

stiftet af Dr. Christian Roldius, som var Professor ved Kiøbenhavns Universitet, og døde 1683. Han legerede til samme 600 Rd. i Cro-
ner. Renten deraf er bestemt til Brønde for
Regentsen *). Capitalen udgjør nu 637 Rd. 3 Mk.

XLVII. Det Obelitziske Legat

bestaaer i 200 Rd., som afg. Professor juris ved
Kiøbenhavns Universitet, Conferenzraad Baltha-
sar Gebhard von Obelitz, ved Gavebrev af
13 Febr. 1797 har legeret til Balkendorphs
Collegium. Renten deraf kommer den ældste
Alumnus paa Collegiet tilgode **).

XLVIII. Legatet: Pro comparandis
libris

er funderet 1810 ved Beløbet af det, som ind-
kom ved Salget af en i Aaret 1808 af Udgiver,

D 2

*) Disse ufuldstændige Efterretninger om dette Legat
meddeles efter Hofman I. 206. Janson S. 26.
Baden I. 19. Nyerup S. 45. Ann. Fundatsen
er, saavidt Udgiv. bekendt, ikke trykt.

**) See disse Annal. 1809 1 B. S. 40 f. 232 f.
1812 1 Hæft. S. 18.

ren holdt academisk Tale. Capitalen er 600 Rd. Renten er bestemt til Understøttelse for en trængende og værdig Student, som, efterat have overstaaet de præliminære Examina, begynder sine Embedsstudier, saaledes, at den anvendes til Indkøb af Bøger, som for disse hans Studier især kunne ansees nyttige. For at kunne have Udgang dertil, maa Vedkommende være dimitteret fra en offentlig Skole, og der have været enten Stipendiat eller Gratist. Stipendiarius udnævnes aarligen af det philosophiske Facultet efter Stemmeskerhed *).

XLVIX. Det Resenske eller Winstrup, Resenske Legat.

Dette er dannet af tre forskiellige Donationer, nemlig:

1) af en Capital 1000 Rd. Species, som Biskop over Siellands Stift og Prof. Theologiae Peter Johann. Winstrup i Aaret 1613 skænkede til Universitetet i det Hiemed, at Renten deraf skulde i 4 Aar efter hinanden gives til en fattig Studiosus Theologiae **).

*) Fundatsen, som er af Hs. Majestæt confirmeret under 1 Jun. 1810, findes indrykket i disse Annal. 1810 I B. S. 231 — 237.

***) Udtog af Fundatsen hos Hofman I. 146.

2) af Capital 1000 Rd., hvormed Biskop Hans Poulsen Resen i Aaret 1634 forbedre nysnævnte sin Formands Legat, saaledes at den Studiosus, som oppebar det Winskruppe Stipendium, tillige skulde nyde dette Resenske, dog at Stipendiariens aarlig holdt en latinssk Oration over et theologisk Emne *).

3) af Capital 1000 Rd. Specie, som Statsraad, Professor juris og Præsident i Kjøbenhavn, ved Bavebrev af 10 Nov. 1685 har skænket, for derved at forbedre forebemeldte tvende Legata, med Vilkaar, at en Studiosus Theologiæ skulde nyde alle tre Legater som Reifestipendium. Stipendiarius skal, før han udreiser, holde en Oration og have taget theologisk Embedsexamen med bedste Character. Kommer han siden i verdslig Stand, skal han refundere det Oppebaarne **). Capitalen udgier for nærværende Tid 3800 Rd. ***). Stipendiarius udnævnes af det theologiske Facultet og Biskoppen over Siellands

*) Fundatsen i Udtog hos Hofman I. 150, hvor ogsaa gives nærmere Efterretning om Capitalen.

***) Fundatsens Indhold udtogsvis hos Hofman I. 154. Det Winskruppe-Resenske Legat omtales hos Janson S. 15.

***) 1787 var den efter Janson 3500 Rd.

Stift. Nuværende Ephorus er Hr. Professor
Ridder Hornemann.

L. Det Riisbrighske Legat
stiftet af Statsraad Børge Riisbrigh, Pro-
fessor i Philosophien ved Kiøbenhavns Universi-
tet, som ved Gavebrev af 18 Nov. 1805 skæn-
kede 600 Rd. til Walkendorphs Collegium. Ren-
ten deles lige imellem de to Alumner, som næst
Inspector ere de ældste paa Collegiet *).

II. Det Rosborgske Legat
oprettet 1761 af Anne Cathrine de Woss,
afg. Jacob Rosborgs Enke, som legerede til
Universitetet den Capital 5000 Rd. Renterne
deraf ere bestemte til at uddeles mellem 8 fattig-
ge og flittige Studiosi Theologiæ, saaledes at
enhver nyder dette Stipendium i tre Aar. Sti-
pendiarii udnævnes af det theologiske Facultet,
men ingen antages, som er over 22 Aar gam-
mel *). Ephorus er altid Professor Theologiæ

*) Gavebrevet er trykt i disse Annal. 1809 I B. S.
230 f. Jvfr. 1812 I H. S. 18.

*) Fundatsen, som er af 29 Jun. 1761, confirmeret
under 3 Aug. s. A., findes trykt i disse Annal.
1810 I B. S. 59 ff. Det omtales af Janson
S. 20.

primarius, for nærværende Tid Hr. Prof. Ridder
Hornemann. Capitalen udgjør nu 5450 Rd. *).

LII. Det Rosenkrantziske Legat

først stiftet af Rigsraad Holger Rosenkrantz
til Rosenholm, som i Aaret 1622 funderede til
en Person i sin Studering at underholde Capital
2500 Rd. Spec., saaledes, at Renten af de 2000
Rd. skulde i 4 Aar nydes som Reifestipendium
af en duelig Studerende, men Renten af de 500
Rd. enten gives til den samme Person, naar han
var kommen tilbage eller i andre Maader usor-
forget, eller samles til Increment. Directionen
over Legatet forbeholdt Stifteren den ældste af
sine Descendentere paa Sværd siden **). Capi-
talen blev først i Aaret 1675 indbetalt til Uni-
versitetet. I Aaret 1711 var, især ved Oplæg-
gelse af Renten af de 500 Rd., Capitalen saa-
ledes voxet, at der kunde oprettes et nyt Rosen-
krantzisk Stipendium lige saa stort som det første

*) Denne Tilvært af 450 Rd. har sin Grund i
nogle Aars indeholdne Renter. Janson S. 30.

**) Udtog af Fundatsen, som er af 3 Jul. 1622, hos
Hofman I. 126 f. Udforligere Underretning om
Legatet har Baden meddeelt i sine Univerf. Ann.
III. S. 97 — 103.

(nemlig paa 120 Rd.), og en ny Stipendiarius antages. I Aaret 1751 oprettedes endnu en tredie Rosenkrantzisk Stipendieportion lige saa stor som enhver af de forrige, saaledes at der for nærværende Tid ere tre Portioner af dette Legat, hver til 120 Rd. Den hele Capital udgior nu 10,050 Rd. *). Director er for Tiden Hr. Kammerherre Rosenkrantz til Rosenholm, og Ephorus Hr. Prof. Ridder Hornemann.

LIII. Det Rostgaardske Legat

stiftet af den berømte danske Lærde, Conferenzraad Frederich Rostgaard, som ved Gavebrev af 18 Jun. 1736 har skænket Universitetet, foruden sit Bibliothek **), den Capital 4000 Rd., hvilken dog først skulde udbetales efter hans og Hustrues Dod. Renten deraf skal bestandig oplægges saa længe, indtil Capitalen er voret til 31,046 Rd., deri ikke indbegrebne de første fem Aars Renter eller 1105 Rd., hvoraf skulde dannes en egen Capital, hvis Renter skulde som Honorar for Umage

*) I Aaret 1787 var den efter Janson voret til 9500 Rd.; i Aaret 1800 var den end videre forøget til 9958 Rd.

***) Baden I. 18.

med Administrationen aarligen deses mellem Professores Consistoriales. Naar Hovedstolen er forøget til 31,046 Rd., skal, efterat Kongelig Samtykke dertil er erholdet,

1) et Professorat i Fædrelandets Historie, Sprog og Antiquiteter oprettes ved Universitetet, og til hans Løn og Underholdning bestemmes Renten af 22000 Rd. (altsaa à 4 pCt. 880 Rd.).

2) til Bolig for samme Professor anvises Renten af 4000 Rd.

3) til bestandig Tilvæxt af de Universitetet staaende Bøger Renten af 1000 Rd., dog saaledes, at de 5 Rd. gives til Underbibliothekarius.

4) Professorerne for deres Umage tilfalde Renten af 1046 Rd. (foruden Renten af de foranstaaende 1105 Rd.).

5) til Stipendium for tvende lærde Studenter paa Regentens, som udnævnes af det theologiske Facultet, henlægges Renten af 640 Rd., dog med Vilkaar, at de bevilgis hvert Aar offentlig disputere i Regentens Auditorium.

6) Renten af 1000 Rd. henlægges til at forøge en eller anden af ovennævnte Foundationer, men den anden halve Deel til Hovedcapitalens stedsevarende Forøgelse.

7) Renten af de øvrige, endnu tilbageværen-

de 500 Rbd. tilfalde samtlige Professores, som et tredie Honorar *).

Da Conferenzraadinde Koffgaard først døde 1770, saa traadde Universitetet ei for Aaret 1771 i Besiddelse af den legerede Capital. Testator havde gjort Regning paa, at den tilsigtede Sum af 31,046 Rbd. skulde være opnaaet efter 47 Aars Forløb. Nu ere 41 Aar forløbne, siden den oprindelige Capital begyndte at gøres frugtbringende til Universitetets Fordeel. Den er nu ved Renter og Renters Rente opvoxet til 15,096 Rbd. 7 s. **).

LIV. Det Skeelske Legat
 stiftet af Rigsraad Christen Skeel til Ju-

*) Hvad Fundator har tiltænkt Professores pro cura, er selvfølgelig i alt Renten af 2651 Rbd.

**) I Aaret 1787 var Legatcapitalen endnu kun voxet til 6500 Rbd., og 1791 til 8397 Rbd. Af hvilke Aarsager Legatet endnu ikke dengang havde naaet den Heide, det burde have naaet, derom meddeeler Baden VI. S. 41 nogle Forklaringer, hvoraf den een er, at Universitetets Dvæstor, Geheimeraad Stampe, havde undlaaet sig for at sørge for dets Tilvæert. I evrigt findes den fuldstændige Fundats paa Latin og Dansk med videre Underretning hos Baden VI. S. 29 — 41. Jvfr. Hofman I. S. 216 f. Janson S. 18.

singøe, som ved Fundats af 12 Jun. 1647 *)
gav

1) 7500 Rbd. Spec. til Hielp for Studentere
og Skoleborn, saaledes, at

a) Renten af 4500 Rbd. hver Paaaske uddeles
til 10 Studentere, som dertil af de Sceeler ere
indskrevne;

b) Renten af 2000 Rbd. staaer til Fremvegt,
indtil atter 1000 Rbd. ere oplagte;

c) Renten af 1000 Rbd. halvt nydes af den
Professor, som har Inspection med de 10 Studen-
tere, halvt gives til Studentere, som derfor skulle
disputere.

2) 1500 til sengeliggende og hielpeløse Hunds-
arme. I Aaret 1705 var Legatet saaledes voxet,
at Capitalen til 11 Jun. s. A. befandtes at være
18400 Rbd. Spec. Dette gav Anledning til, at
med Patronens Samtykke Alumnernes Antal blev
forøget til 20, og Distributsen overhoved forhalet
efter følgende Repartition:

*) Fundatsen fuldstændigen aftrykt hos Waden II.
S. 117 — 121, med adskillige tilføiede Dplysning-
er. Jose. Hofman I. S. 156 — 140. Janson
S. 15, berigtiget i noget af Waden a. St. S.
117.

8000 Rd. Spec. til 20 Alumni ordinarii
 4000 Rd. Spec. til Sengeliggende og Huusarme
 3000 Rd. Spec. til Capitalens Fremvæxt
 1100 Rd. Spec. til Disputantes og Ephorus;
 Hvad ellers blev tilovers, skulde kunne forundes
 Alumni extraordinarii.

Efter den Tid vare der bestandig 20 Alumni ordinarii, som hver aarlig i 4 Quartaler oppebare 20 Rd. 4 Mk. i en Tid af 4 Aar, efter i Forveien dertil at være indskrevne af Legatets Patron. Da i Aaret 1801 Legatcapitalen var steget til over 34000 Rd. Cour., gav Patronen, Etatsr. Scheel, sit Samtykke til, at de ordentlige Alumnus's Antal maatte forøges til 30, hvorefter endda vilde blive omtrent 200 Rd. tilovers til extraordinært Stipendium. Tillige foreslog Legatets daværende Patron, at det, der skulde anvendes til Disputantes, maatte gives til den Studiosus, som skrev den bedste Afhandling i det theologiske eller philosophiske Fag paa Latin, og, isald samme fandtes saa vel skrevet, at den fortiente at trykkes, Omkostningerne maatte udredes af de Scheelske Stipendiens Fonds Renter, om end de extraordinære Stipendiater's Antal derved skulde indskrænktes. Imidlertid er de ordentlige Stipendiater's Antal for Tiden kun 22 — 25; de extraordinæres, hvilke sædvan-

*) Baden IX. 135.

lig nyde 5 à 10 Rd., har derimod siindum været indtil 40. Legatets Patron er stedse den ældste af Fundator's Descendentere paa Sværd siden, for nærværende Tid Hr. Kammerherre Scheel i Slagelse. Ephoratet besørger af et af Consistorii Medlemmer. Nuværende Ephorus er Hr. Professor Thorlacius. Capitalen udgior nu 35,200 Rd., og Renten heraf, undtagen af de 3000 Rd., som staae til Fremvejt, altsaa for Tiden omtrent 1280 Rd., anvendes efter Fundatsen og de senere Bestemmelser. De 22 ordentlige Stipendiariier nyde hver aarlig i 4 Aar 20 Rd. 4 Mk., som udbetales qvartalsviis af Ephorus, der ogsaa holder Protocol over de Indskrevne efter den Designation, som af Legatets Patron meddeles ham.

LV. Det Smithske Legat

stiftet af Professor Ridder Jens Smith, som ved Gavebrev af 6 Sept. 1812 *) har staaet til

*) Dette Gavebrev tilligemed den kongelige Confirmation findes indrykt i nærværende Binds anden Afdeling under Rubriken: Legater. I forrige Hæfte kunde dette Legat ikke omtales med de øvrige til Walkendorphs Collegium staaende, S. 18 anførte, Capitaler, fordi det dengang endnu ei eksisterede.

Wassendorphs Collegium 400 Rd. D. C. med den Bestemmelse, at Renten deraf maatte tillægges en Studiosus eller Candidatus Medicinæ paa bemeldte Collegium; i Mangel deraf en Alumnus paa Collegiet, som studerer Physik, Chemie og Matematik, og, hvis ingen saadan er, da den blandt de øvrige Alunner, som Consistorium anseer meest værdig.

LVI. De Stampiske Legater.

Statsminister Geheimeraad Henrik Stampe's Enke, Magrethe Elizabeth Grøn, har efter hans Død og i Henhold til hans yttrede Ønske og Villie legeret til Universitetet:

1) ved et under 30 Jul. 1790 allernaadigst confirmeret Gavebrev *) den Summa 3000 Rd. til et Reifestipendium, samt 200 Rd., hvis Rente oppebæres af den Professor, som udnævnes til at være Ephorus. Stipendiarius, som skal have taget den juridiske Embedsexamen med bedste Character, oppebærer Renten, medens han er udenlands, med 120 Rd. aarlig i 3 paa hinanden følgende Aar. Han udnævnes af den ældste af Testators Familie. Capitalen, som ved Dplag og en

*) Aftrykt hos Baden IV. S. 140 f.

senere Gave af Geheimeraadinde Stampe *) paa 400 Rd. er forsgget, udgior nu 5403 Rd. 83 f. **). Nuværende Denominator er Hr. Baron Kammerherre Stampe til Nysø, og Ephorus Hr. Conferenzraad Ridder Schlegel.

2) ved Codicil af 24 Sept. 1798 ***) 5000 Rd. til et Stipendium for tvende fattige Studenter. Capitalen er for nuværende Tid 5303 Rd. 34 f., og enhver af de tvende Stipendiarii nyder for Ti den 90 Rd. 72 f. Denominator og Ephorus ere de foransførte †).

3) ved Gavebrev af 7 Aug. 1790 til Walkendorphs Collegium 200 Rd., hvis Renter nydes af den Alumnus, som er Collegiets Inspector, medens han forestaaer Inspectoratet ††). Hertil kommer :

*) Baden a. St. S. 183.

**) I Maret 1800 4351 Rd. 21 St.

***) Udfrift af vedkommende Artikel i denne Codicil hos Baden VII. S. 85.

†) Særskilt Fundats og nærmere Bestemmelser i Henseende til bemeldte Legat ere, saavidt Udgiv. bekiendt, ikke affattede.

††) Gavebrevet trykt hos Baden IV. S. 140. Jvfr. disse Annal. forrige Hæfte S. 18.

4) en Capital af 800 Rbd., som i Anledning af Geheimeraad Stampes Testamente blev i Aaret 1800 af Arvingerne udbetalt til Professorernes Enkekasse *).

LVII. Det Steenbuchske Legat

hvis egentlige Navn er Legatum ad pauperes Studiosos Nidrosiensens. Det er stiftet af Professor Theolog. H. Steenbuch († 1740), som legerede 1000 Rbd. Croner til et Stipendium for fire fattige Studerende fra Trondhiems Bye eller Stift, dimitterede fra Trondhiems Skole, at oppebære i tre Aar. Skulde findes Mangel paa Nidrosiensens, antages først Bergenses, dernæst Christian-sandenses, siden Christianiensens **). Capitalen udgjør for nærværende Tid 1062 Rbd. 3 Mk., og nærværende Ephorus er Hr. Prof. P. E. Müller ***).

*) Baden VIII. S. 42 f.

***) Fundatsen er trykt i disse Annal. 1809 2 B. S. 62 ff. Legatet omtales hos Hofman I. S. 207. Janson S. 25, og i Myerups Esterretninger om Regentens S. 36.

***) Dette Legat er et af de tre, som ifølge den Kgl. Resolution af 2 Sept. 1811 nu gaae over til det norske Universitet. S. disse Annal. 1811 2 B. S. 254 f.

LVIII. De Thottske Legater.

Statsminister Grev Otto Thott har ved Testament af 4 Jul. 1783 og Codiciller af 22 og 30 Jul. s. A., samt af 28 Oct. 1784 skienket til Universitetet, foruden 5000 Rd., hvorfor Bøger skulde paa hans Auction kjøbes til Universitets-Bibliotheket *).

1) 10,000 Rd., hvoraf Renten skal anvendes som Reifestipendium for tvende Studerende, som hver nyde det i tre Aar, for paa Udenlandsreiser at lægge sig efter de physiske og oeconomiske Videnskaber. Stipendiarii udnævnes af Consistorium, fornemmelig efter Professorum Matheseos og Physices Vidnesbyrd **). Rubærende Ephorus er Hr. Etatsraad Ridder Bugge.

*) Dette Fete ogsaa, og de saaledes kjøbte Bøger besleb sig omtrent 6500 Bind. Baden I. S. 35.

**) Udskrift af Testamentet og Codicillerne, forsaavidt disse Legater angaaer, hos Baden IV. 182 f. For Reifestipendiet er forst i Aaret 1804 af Consistorium affattet en formelig Foundation, hvilken under 24 Febr. s. A. er af Hs. Majestæt confirmeret. Denne Fundats er aftrykt i disse Annaler 1807 2 B. S. 97 — 100. Ved en Trykfeil staaer S. 100 1803 for 1804. Jof. Janson S. 22 f.

2. 2500 Rd. til Forbedring af Bibliothecarii Løn ved Universitetets Bibliothek, saa at han nyder den aarlige Rente, 100 Rd.

3) 1250 Rd. til Underbibliothecarii Løns Forbedring ved den aarlige Rente, 50 Rd. Det hele Beløb af disse Legatcapitaler udgjør for nærværende Tid, 13,750 Rd. 83 β . Hertil kommer

4) 950 Rd., som udbragtes ved Salget af Catalogerne over det Thottiske Bibliothek, og 1792 af Hr. Kammerherre Keetz Thott bleve stænkede til Universitetet med Bestemmelse, at Renten deraf aarlig skulde gives som Understøttelse til en gammel fattig Student *). Stipendiarius udnævnes af Consistorium.

LIX. Det Tonboeske Legat

stiftet af Dorte Hansdatter Lotterup, afg. Anders Tonboes Enke i Horsens, som ved Testamente af 10 May 1710 blandt andet har legeret til Universitetet 400 Rd., hvis Rente aarlig gives til een eller tvende trængende og værdige Studiosi. Ephorus er ethvert Aars Rector Mag^o

*) Fundats for dette Legat høves, saavidt Udg. bekiendt, ikke trykt.

nificus. Capitalen er endnu den oprindelige, 400 Rd. *).

LX. Det Erellundſke Legat

ſtiftet af Johannes Erellund, Biſkop i Biſborg († 1735), ſom ſkænkede til Univerſitetsbibliotheket 6000 Rd., hvoraf den aarlige Rente ſkulde anvendes til Indkøb af gode theologiske, philologiſke og hiſtoriske Bøger. Capitalen, hvis Renter anvendes efter Beſtemmelfen, ſaaer under Qvæſtorens Beſtyrelſe **).

LXI. Det Uldahlſke Legat.

Juſtitſraad og Høieſterets-Advocat Uldahl har ved Gavebrev af 16 Jul. 1791 ſkænket til Clerſens Collegium 300 Rd., hvis aarlige Rente ſkal komme Stiftelſens ældſte Alumnus, ſom ſtuderer Lovkyndighed, Politik eller Deconomie, tilgode ***).

¶ 2

*) Fundatſen findes hos Hofman II. S. 312 ff. Legatet omtales af Hofman I. S. 207. Janſon S. 24.

***) Fundatſen er aftrykt hos Hofman I. S. 277. ff. Legatet omtales af Janſon S. 34. Baden I. S. 34.

****) Gavebrevet er trykt hos Baden II. 158. Iſſe diſſe Annał. forrige Hæfte S. 21 f.

LXII. Det Windingske Legat

oprettet af Professor Poul Winding, som ved Gavebrev af 27 Mart. 1694 stienkede en Capital 400 Rd., af hvis Renter tvende Alumni paa Regentsen skulde nyde godt. Capitalens Belsb er for nærværende Tid kun 283 Rd. 2 Mk., og af de tvende Stipendiariet, hvilke det theologiske Facultet udnævner, erholder enhver i tre Aar c. 10 Rd. 20 Sk. aarlig *).

LXIII. Det Wisingske Legat.

Hans Wisning, Eier af Herregaarden Odden i Vensboffell, havde i sit Testamente af 13 Januar 1762 bestemt til Understøttelse for Studenterne af Familien 2500 Rd., angaaende hvilken Capital er under 13 Jun. 1763 af Professor Peder Rosenstand Goiske affattet en Fundats **). Stipendiarietii skulde ifølge samme være af Fundators Descen-

*) Gavebrevet er trykt i disse Annaler 1807 2 S. 101 f. Jof. Nyerups Esterretninger om Regentsen S. 37 ff. Legatet omtales af Hofman I. S. 206. Janson S. 26. Baden S. 18.

**) Denne Fundats er trykt med adskillige Ophøininger i Badens Univerf. Journ. III. S. 11 — 17. Legatet omtales af Janson I. S. 20.

dentere, og kunne ikke nyde det længere end 4 Aar. Hver femte Aar indeholdes Renterne for at opsamles til Increment. Naar en Fond paa 500 Rd. er paa denne Maade tilveiebragt, skal Renten deraf komme Ephorus tilgode. Naar atter en Fond af 1000 Rd. er samlet, nyder en filius Professoris Renten af disse 1000 Rd. Naar atter 1000 Rd. ere oplagte, skal funderes et nyt Wissing'sk Legat. Stipendiarii kunne vælge hvilket Studium de ville, men skulle hvert Aar med Attester bevise deres academiske Fld. Ephorus er ethvert Aars Rector Magnificus. Capitalen udgjor for nærværende Tid 3773 Rd. 36 s. *). Tvende Stipendiarii nyde hver 45 Rd. 30 s., og Ephorus 18 Rd. 12 s.

Foruden fornævnte Legater, hvis Capitaler Universitetet er i Besiddelse af, blive her endnu at anføre

- a) nogle, som ere undergaaede; nemlig:

LXIV. Legatum Bartscherianum.

Det nævnes af Hofman **) efter Thura, og formodes at være stiftet enten af Dr. Joh. Dide-

*) 1787 efter Janson 3050 Rd.

**) I. S. 211 s.

richsen Bartscher, som først var Rector ved Herlufsholms Skole, siden Hofprædikant og endelig Biskop i Viborg († 1661), eller af hans Fader, Diderich Bartscher, Raadmand i Kiøbenhavn. Hofman tilføier, at man om dette Legat intet havde kunnet erfare, og at til hans Tid intet Legat af dette Navn havde været bekiendt ved Universitetet.

LXV. Legatum Petreum

stiftet af Peter Petersen, Probst til Billands Herred og Præst til Nahuus i Skaane, som 1643 skienkede en Capital af 200 Rd. Spec. til fattige Studenterne. Denne Capital stod paa Rente hos Jacob Grubbe til Røgle, men tabtes ved Debtors Uesterrettelighed eller Fallit efter den svenske Krig i Aarene 1658 ff. *).

LXVI. Det Stougaardske Legat

oprettet af Christian Stougaard, Doct. Medic. og Prof. Eloquent. ved Kiøbenhavns Universitet, som kort før sin Død († 1645) testamenterede 300 Rd. Spec., hvoraf Renten aarlig skulde gives til en fattig skikkelig Student, fornemmes

*) Hofman I. S. 211 f.

sig af hans egne Aarsørende. Capitalen, som af Arvingerne blev indbetalt 1648, tabtes, ligesom den forrige, ganske hos den ovenmeldte Jacob Grubbe til Rogle *).

Endskjønt disse tre Legaters Capitaler saaledes ere forkomne, har deres Stifteres gode Hensigt ikke mindre paastaaet og deres Navne ikke forbigaaet, hvor Talen er om dem, som ved private Stiftelser til den studerende Ungdoms Bedste have givet hæderlige Beviser paa deres Gavnelyst, deres Agtelse for Videnskabelighed og deres Erkiendtlighed mod den Høiskole, som de skulde saavel deres lærde Dannelse som de udvortes Fordele, høortil den ne havde banet dem Veien.

b) et, som mueligen engang kan tilfalde Universitetet, nemlig:

LXVII. Det Londeman - Rosenkrøneste Legat.

Edvard Londeman, i nogle Aar Professor ved Kiøbenhavn's Universitet, siden Lector Theologiae i Bergen med Biskops Character, adlet med Tilnavn af Rosenkrone, fik i Aaret 1749 Kongl. Tilladelse til at oprette den adelige Sædegaard, Rosenfald, i Bergens Stift, som allerede havde Privi-

*) Hofman I. S. 209 — 212.

legier af et Baronie, til et Stamhuus for sine ægte Børn og Descendenter. I Erectionsacten af 9 Sept. 1749 er det i §. 15 bestemt, at, hvis den første Stamherres ægte Afkom skulde aldeles uddøe, skal hele Stamhuset med alle dets Eiendomme, Herligheder og Rettigheder tilfalde Kiøbenhavns Universitet, og af sammes visse Indkomster samles en Fond, hvoraf skal funderes og i fuldkommen Stand sættes et Collegium, som skal føre Navn af de Rosenkroners Collegium academicum *). Bemeldte Stamhuus Rosendal er nu, efterat Geheime-Conferenzraad Grebe M. G. de Rosenkrone i Aaret 1811 ved Døden er afgaaet, ved Arv tilfaldet dennes Søstersøn Major, Baron H. Christ. Hoff de Rosenkrone.

Tovrigt bemærkes, at ved Universitetet endnu findes nogle andre Legatcapitaler, som i det Foregaaende ei ere ommeldte, fordi de efter deres Bestemmelse ikke egentlig komme Universitetet selv tilgode eller have nogen umiddelbar Forbindelse med dets Diemed og Instituter, f. Ex. Dr. Caspar Bartholin's Legat, deels til fattige Disciplei Frue Skole, deels til Huusarme i Kiø-

*) Udførligere Underretning om denne Disposition samt om Fundator's Descendentere findes hos Barden II. S. 159 — 162.

benhavn, Statsraad Kasinus Bartholinus
til Huusarme ic.

Kaster man nu et Blik paa samtlige de for-
anferte, til trængende Studerendes Understøttelse
eller andet academisk Diemed bestemte, Donatio-
ner, saa tilbyde sig adskillige ikke uinteressante
Bemærkninger.

Først er det ikke lidet paafaldende, at i en
Række af over 270 Aar, som ere forløbne siden
Universitetets Reform i Aaret 1539, saa meget
saa af de gamle adelige Familier, som især i det
sextende og syttende Aarhundrede besadde saa
store Rigdomme, kunne nævnes som Universite-
tets Velgiørere. Desto taknemmeligere skulle dets
Aarbøger opbevare Navnene Griis, Griis,
Moltke, Rosenkrantz, Skeel, Thott,
Walkendorph.

For det andet giver Forholdet imellem
deres Antal, som af enhver Borgerklasse *) have
attraet, ved academiske Legaters Stiftelse at
fremme Universitetets Diemed og for saavidt Fæ-
drelandets Lær, Anledning til en Sammenligo

*) Den Kongelige Families Legater altsaa ikke heri
indbefattede.

ning, som indeholder Stof til adskillige Betragtninger. Dette Forhold er følgende:

Professorer ved Kiøbenhavn's	
Universitet eller deres Enker	26
Civile Embedsmand, høiere	
og lavere	17
Geistlige Embedsmand	
a) Biskopper og deres Enker	6
b) Præster	6
c) Klokkere	2
Private Lærde og Videnskabsyndere	7
Proprietærer	3*)
Kiøbmand	1**).

For det tredie. I det sextende Aarhundrede findes kun eet Legat at være af Private stiftet ved Universitetet, nemlig det Frisiske. I det syttende Aarhundrede tæller man derimod 27, og der ere visse Familier, f. Ex. den Brochmanske, Guirenske og Bartholin'ske, der ligesom kappedes med hinanden om, paa saadan Maade at vise deres Belvillie mod Universitetet. Betsbet af de Summer, som i dette Aarhundrede flere academiske Lærere saae sig istand til, ved

*) Nemlig J. Rosborg (Eier af Haraldslund i Jylland), D. Tonboe og H. Wisling; Biskop Lonsdemans eventuelle Legat er her ikke iberegnet.

***) Og denne eene dog boende udenrigs.

deres testamentariske Dispositioner at skænke Universitetet, opbække en behagelig Forestilling om det Velhavende i deres oeconomiske Forsatning. I det attende Aarhundrede oprettedes ved Universitetet 38 nye Legater, og det nittende Aarhundrede har allerede forskaffet det 4, af hvilke det Moltkeffe er det vigtigste.

Samtlige academiske Legater, saa forskjellige endog deres særegne Bestemmelser maatte findes at være, alt efter Tidernes og Fundatorernes Smag, Synsmaade og specielle Hensigt, vidne ei blot om Stifternes Taknemmelighed eller Velvillie mod Universitetet, men ogsaa, hvilket giver denne Velvillie et forøget Værd, om deres Ugtelse for Høiskolens store og velgiørende Diemeed.

Freder. Münter, Theol. D. og Prof.
P. D. — B. Den Theologiske Encyclopædie og
den mosaiske Archæologie.

P. E. Müller, Theol. og Phil. Dr. P.
P. D. — S. Brevet til Hebræerne; Dogmatis-
ken; den christelige Moral. — B. Christelig
Apologetik; Dogmatik; christelig Moral.

M. B. Thorsaciuss, Prof. Lingv. Lat.
Ord. — S. Pauli Brev til Romerne. — B.
De catholske Breve og Johannis Aabenbaring.

J. Møller, P. P. E. — S. Middels-
derens Kirkehistorie; Salomons Sentenzer; Skri-
ve- og Disputere-Dvælses. — B. Kirkehistorien
fra Reformationen efter Munscher; den første
Bog af Psalmerne; Indledning til det N. T.

2. I det juridiske Facultet.

J. F. W. Schlegel, J. U. D. og P. P.
D. — S. Den dansk-norske Criminalrets Grund-
sætninger i Sammenligning med den almindelige
Lovgivnings Fordringer; den romerske Personer-
nes Ret; Skrive-dvælses. — B. Den dansk-nor-
ske Criminalret; Naturretten; Kristlige Dvælses.

F. Th. Hurtigkarl, J. U. P. P. D. —
S. Den romerske Ret til Tingen og Criminal-

ret; den overordentlige Dansk-norske Process. —
 B. Den romerske og den Dansk-norske Personer-
 nes Ret.

Christ. Brorson, J. U. P. P. E. —

C. Den Dansk-norske Personernes Ret og Ret
 til Ting. B. Den Dansk-norske Ret i Ting-
 en og Processen efter Fædrelandets Love.

Matth. Hastrup Bornemann, J. U.
 P. P. E. — C. Bisse Dele af Naturretten;
 den Dansk-norske Ret i Ting. — B. Den al-
 mindelige Statsret; den Dansk-norske Ret til
 Ting.

C. J. Møller, Høiesterets-Secretær og Ad-
 junct ved det juridiske Facultet. C. Udvalgte
 Titler af Vandecterne den absolute, hypothetiske
 og Europæiske Folkeret; Politievesenet. — B.
 Udvalgte Capitler af den Dansk-norske Retslære;
 juridisk Encyclopædie; den Europæiske practiske
 Folkeret. Skrives og Disputeres-Ovvelser.

3. I det medicinske Facultet.

Kr. L. Bang, Pr. Med. P. O. — C.
 Den almindelige Therapie. — B. Den specielle
 Therapie.

Joh. Sylv. Saxtorph, M. Dr. og P.
 P. O. i Chirurgie og Giordemoderkunst. — C.
 Byldenes Chirurgie; Operationer paa Phanto-

met. — B. De chirurgiske Operationer; Fodfælskæren; Haandgreb ved Operationerne paa Phantomet.

Ol. Hier. Mynster, M. D. og P. P. E. — C. Practisk Medicin ved de Syges Senge; Udsigt over de fornemteste Systemer i den practiske Medicin. — B. Practisk Medicin ved de Syges Senge; Pharmacologie.

J. D. Herholdt, M. D. og P. P. E. — C. Den tinglige Medicin. — B. Udoalgte Capitler af Sæe-Medicinalvæsenet.

Mich. Skjelderup, M. D. og P. P. E. — C. Osteologie og Physiologie. — B. Syndesmologie, Myologie, Neurologie; det dyriske Livs Physiologie.

4. I det philosophiske Facultet.

M. Abrah. Kall, Prof. Hist. P. D. — C. Hovedmomenterne af det forhen saakaldte Romersk-tydske Riges Historie fra Carl den Stores Tid af. — B. Danmarks og Norges Tilstand under Hedenskabet; Fædreslandets Historie fra Knud den Store indtil Christian 4 Regierings Tiltrædelse.

Thom. Bugge, Math. og Astron. P. P. D. — C. Optik, Catoptrik og Dioptrik; sphaerisk og theoretisk Astronomie og mathematisk Geo-

graphie. — B. Statik og Hydrostatik; den sphaeriske og theoretiske Astronomie og den mathematisk Geographie.

M. R. C. Kall, K. D. P. P. D. — S. Det arabiske Sprog; Amos's, Obadia og Jonas's Spaadomme. — B. Det arabiske Sprog; Micha, Nahums og Habakuks Prophetier.

M. J. Woldike, Math. P. P. D. — S. Begyndelsesgrundene af Algebra; den rene Mathematik efter Kåfner. — B. Ligesaa.

J. Wolf, Math. P. P. D. — S. Arithmetiken og Begyndelsesgrundene af Algebra; den theoretiske Geometrie og den plane Trigonometrie efter Karstens. — B. Ligesaa.

Greg. Wad, Hist. Nat. Prof. P. D. — S. Den theoretiske Dryctognosie efter Werners System; Geognosie. — B. Forberedende Dryctognosie, Geognosie.

Dr. Ric. Treschow, Phil. P. P. D. — S. Empirisk Psychologie og Metaphysik; Begyndelsesgrundene af Naturretten. — B. Kirkeret og almindelig Encyclopædie.

M. B. Thorlacius, Prof. Lingv. Lat. D. — S. Romersk Statsforfatning; Lucretius Carus om Tingenes Natur. — B. Lucretius Carus fortsat. Latinske Skrive og Taleøvelser.

M. Nic. Schow, Prof. Archæol. P. E. —
 S. Hugins Fabler; den nyere Kunsthistorie —
 B. Hesiodi Theogonie; Archæologien.

M. R. Nyerup, Prof. Hist. Lit. og Univ.
 Bibliothekar — S. De første Linier af Videns-
 skabernes Encyclopædie — B. Videnskabernes
 Fremskridt under Christ. 7.

L. C. Sander — S. Declamationsøvel-
 ser; tydsk Grammatik. — B. Declamations-
 øvelser; tydske Skrive- og Taleøvelser.

M. Greg. Tegtrup, Decon. P. E. — S.
 Handelsplanternes Cultur; Landoeconomien —
 B. Dvægaflen; Foderurternes Cultur; Landoe-
 conomien.

Eh. Bruun, Prof. L. Angl. — S. Det
 Engellske Sprog og Skrivesøvelser i samme — B.
 Forklaring af Miltons tabte Paradis; Oversæ-
 telses-Øvelser.

M. L. Engelstoft, Hist. & Geogr. Prof.
 P. E. — S. Den gamle romerske Historie paa
 Latin; Fædrelandets Statistik — B. Nye Eu-
 ropæisk Statshistorie efter Heeren; den Romerske
 Histories Kilder og disses rigtige Brug, paa Latin;
 Fædrelandets Statistik.

P. R. Müller, Philos. & Theol. Dr.
 Prof. Theol. P. D. — S. Den philosophiske
 Moral. — B. Ligefaa.

G. Sverdrup, Lings. Græc. P. P. E. —
 S. Sophoclis Electra; Plato's Phædrus — B.
 Æschyli Coephora; Plato's Phædo.

M. J. C. Ørsted, Phys. P. P. E., var
 med Kongl. Tilladelse fraværende; hans Lærefor-
 retninger ere imidlertid besørgede af Overlærer
 ved Kbhavns Cathedralsskole, J. Krum, som har
 foredraget — S. Experimentalphysik — B.
 Den samme.

M. R. Puerari, Lings. & Lit. Gall. P. P.
 E. — S. Fransk Grammatik; Voltaires Alzi-
 re — B. Franske Tale, og Skrive-Ovelser; nogle
 af Molières Comœdier.

J. Rathke, Zoolog *). P. P. E., var fravæ-
 rende paa en efter allerhøieste Befaling til Norge
 foretaget Reise.

H. Dehlenschläger, Æsthet. P. P. E.
 — B. Æsthetikens Grundsætninger.

M. Er. Ch. Werlauff, Hist. & Antiquit.
 Patr. Prof. P. E. — S. Den danske Historie
 fra Calmar-Unionen — B. Fædrelandets Histo-
 rie fra Christian 4.

*) Den under 15 August 1810 til Professor extraor-
 dinarius i Astronomien ved Kiøbenhavn's Univer-
 sitet udnævnte Dr. H. C. Schumacher havde end-
 nu ei tiltraadt sit Embede.

F. C. Dahlmann, Dr. Philos. — S. Over den første Bog af Thucydids Historie paa Latin.

Jer. Müller, Dr. Philos. — S. Den græske Kunsthistorie; Cicero's Taler de Signis et Suppliciis.

II. Befordringer.

Den 27 August d. A. er hidtilværende Secretær og Bureauchef under Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler, Justitsraad Professor L. Engelstoft, udnævnt til Assessor med Sæde og Stemme i bemeldte Direction, og Cancellist i Generalauditeurens Contor, Auditeur Christian Lund i hans Sted beskikket til Secretær og Bureauchef under samme Direction.

III. Legater.

- 1) Professor Jens Smiths Gave til Walkendorphs Collegium.

Practiserende Medicus, Professor Jens Smith, Ridder af Dannebrog, har ved Gavebrev af 6 Sept. 1812, som under 29 Decbr. næste efter er af Hs. Majestæt allernaadigst stadfæstet,

stænket til Wakkendorphs Collegium den Capital
400 Rd. D. C. *). Den igiennem Directionen
for Universiteterne og de lærde Skoler derpaa ud-
færdigede allernaadigste Confirmation, hvori Sa-
vebrevet selv er indført, lyder saaledes:

Vi Frederik den Siette x. xc. Gjør
vitterligt: at efter som hos Os allerunderdanigst
er ansøgt og begiært Bores allernaadigste Stad-
fæstelse paa et af Os elskelig Professor J.
Smith, Ridder af Dannebrogen, under 6te
Sept. d. N. affattet Udkast til et Gavebrev, saa-
ledes lydende:

"Allerede i en meget ung Alder blev det
"min Lød, deels ved mine Forældres Uformu-
"enhed, deels endnu mere ved deres tidlige
"Død at sørge for mit eget Ophold og min
"Fremtids Skiebne. Ved de forskiellige Weie,
"jeg dertil fandt Leilighed at vælge, lykkedes
"det mig, uden Byrde for andre at erhverve
"for endeel Aar det fornødne. Men da min
"Hovedtilboielighed hæftede sig til Videnska-
"berne, og jeg derefter blev academisk Bor-
"ger, skulde jeg have fundet store Hindringer
"for en heldig Fremgang paa denne Bane,

*) Dette Legat er allerede anført iblandt de øvrige
academiske Legater ovenfor S. 221 ff.

"dersom jeg ikke havde haft det med Taknem-
 "melighed paaskionnede Held, at finde deel-
 "tagende Belyndere, og at nyde Deel i den
 "Understøttelse, som de Studerende efter
 "aflagt Prøve have Udgang til. Dog kunde
 "jeg ikke efter det Begreb, jeg stedse var vant
 "til at giøre mig om Menneskets egne Kræf-
 "ter og dets Forpligtelser, betragte eller mod-
 "tage nogen sliq Belgierning anderledes end
 "et Laan, hvilket jeg soledet det inderlige
 "Ønske, engang at kunne, ligesom min For-
 "pligtelse til, ved bedre Kaar at burde tilba-
 "gebetale, forsaavidt det lader sig tænke, at
 "Belgierninger kunne betales. Ligesom jeg
 "ingenfinde lod dette Maal af Sigte, saa
 "ere mine Bestræbesser ved Forsynets Bi-
 "stand saaledes blevne understøttede, at jeg,
 "da jeg under 16 Junii sidst havde den For-
 "nsielle at tilstille det Kongl. Consistorium i
 "Kiøbenhavn 400 Rd., der omtrent kunde
 "være Beløbet af den Hielp, som af Universi-
 "tetet, og deriblandt Valkendorfs Collegium,
 "har været mig tildeelt, torde glæde mig
 "ved at troe, derved at afdrage den sidste
 "Giæld af dette Slags, som mig bevidst end-
 "nu hviler paa mig.
 "Da velbemeldte Consistorium ogsaa ved
 "at underrette mig om ovenmeldte Gums

Modtagelse og foranstaltede Udsættelse ikke
 har fundet noget at erindre imod den Anven-
 delse af samtes Renter, som jeg tillod mig
 at ønske, saa har jeg som svagt Beviis paa
 den Erkiendtlighed, jeg følede mig at skyde
 det Kiøbenhavniske Universitet, villet skienke
 og give, ligesom jeg ved nærværende Gaver
 brev og Disposition skienker og bortgiver,
 til nogen Hielp for en ved bemeldte Kiøben-
 havns Universitet duelig Studerende den til
 Consistorium allerede indsendte Summa,
 400 Rd. Dansk Courant, hvilke ønskes ud-
 satte blandt Walkendorfs Collegii Capitaler,
 og de aarlige Renter at maatte tillægges en
 Studiosus eller Candidatus Medicinæ paa
 bemeldte Collegium, saalænge han har Plads
 i samme, og findes med Glid at fortsætte
 sine academiske Studier.
 Hvis ingen medicinsk Studerende for et
 eller flere Aar skulde have Plads paa Colle-
 giet, tillægges for saadan Tid bemeldte Ren-
 ter en paa Collegiet værende Alumnus, som
 studerer Physik, Chymie og Mathematik,
 om han gjør samme til sit Brodstudium
 Saalænge heller ikke saadanne Studerende
 skulde findes paa Collegiet, overdrages det til
 Consistorium, at tildele den meest Værdig-
 e blandt de øvrige Alumner samme Renter

"hvilke han da kan vedblive at nyde, indtil
 "han efter sin Anciennitet kan opstige til de
 "extraordinaire Stipendier, som af andre alle-
 "rede ere bleuue de ældre Alumner tillagte,
 "hvis ikke nogen af de forhen værende mere
 "Berettigede imidlertid skulde optages i Colle-
 "giet, i hvilket Gald han efter det løbende
 "Nars Nydelse maa fratræde samme til disse.

"Jkkun udbeder jeg mig Tilladelse til, saa
 "lange jeg lever, af de Alumni, som Consisto-
 "riet ved hver Vacante behager at foreslaae,
 "at nominere den ene, paa det at jeg, om jeg
 "ved nøiere Bekiendtskab skulde finde ham sær-
 "deles værdig og trængende, mueligen kunde,
 "enten i hans Studeringer eller paa nogen
 "anden Maade, have den Fornøielse at være
 "ham til nogen videre Nytte. Hvorimod
 "Valget efter min Død overlades til Consisto-
 "rii beste Skiønnende i Henhold til de oven-
 "angførte Bestemmelser..

Kiøbenhavn den 6te Septbr. 1812.

J. Smith,

practiserende Medicus, Professor og
 Ridder af Dannebrog.

Da vilde Vi allernaadigst have bekræftet og stadfæstet, ligesom Vi og herved bekræfte og stadfæste forbemeldte Gavebrev i alle dets Ord og Puncter, saaledes som det af ham er affattet og her indført. Forbydende alle og enhver, imod det, som foreskrevet staaer, Hinder at gjøre.

Givet i Vor Kongelige Residentestad Kiøbens havn den 29de December 1812.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Frederik R.

2. Anvendelse af et Overskud af det Bingske Legat.

Blandt de Capitaler, som Dr. Med. Etatsraad Jens Bing ved Testament af 11 Mai 1749 lagde under Universitetets Bestyrelse *), var ogsaa en paa 4000 Rd., for hvilken efter hans Huusholderstes Død skulde kjøbes 6 Senge i Bartow Hospital, og Resten af Capitalen blive staaende paa Rente til flere Senges Oprettelse i Fremtiden.

*) De af disse Capitaler, som komme Universitetet og de Stnderende tilgode, ere anførte i forrige Hæfte S. 27.

I Aaret 1771 bleve de sex Senge i Bartow fiabte. Et lidet Overskud, som da blev tilbage, og som siden foragedes ved en af General Plessens stænket usikker Gieldsfordring, hvorfra dog noget efterhaanden erholdtes, er nu voxet til en Capital af 4800 Rd., under Benævnelse af: det Bingiske Legats eget Overskud.

Ephorns for bemeldte Legat, Hr. Statsraad N. C. Kall, har nu foreslaaet, at den overskydende Rente heraf maatte, som passende til nærværende Omstændigheder og overeensstemmende med Testators gode Hensigter, for Fremtiden anvendes paa den Maade, at de, som ligge paa Testators Senge i Bartow, forundtes et ugentligt Tillsæg af 1 Mk. 8 s. à 2 Mk. til de 3 Mk. ugentlig, de hidtil have havt.

Dette Forslag er af Directionen under 30 Oct. d. N. approberet.

IV. Academiske Examina.

1. Examen Artium.

a. Overordentlig Examen Artium i April Maaned.

Bed allernaadigst Resolution af 26 Febr. blev Directionen hemyndiget til at foranstalte en over-

ordentlig Examen Artium ved Universitetet afholdt i April Maaned. Efter derom sket Bekjendtgjærelse meldte sig 8 Dimittender, hvis skriftlige og mundtlige Prøvelse overdroges en Examensdeputation, bestaaende af p. t. Decanus i det filosofiske Facultet Hr. Etatsraad N. C. Kall, Hr. Etatsraad Ridder N. Kall, Hr. Etatsraad Wolf og Hr. Justitsraad Schow. Udfaldet af bemeldte Examen viser Bilag I.

Af dem, som havde meldt sig, vare tvende dimitterede fra Kiøbenhavn's Skole, een fra Husum Skole, sex af Institutbestyrere eller private Lærere.

Med samme Examen indstillede sig 6 Candidater, for i Overensstemmelse med Fdn. af 22 Martii 1805 §. 20 at underkaste sig nye Prøver i visse Fag, og erholdt da

1. H. H. Aschehoug *) ved ny Prøvelse i Geographie. Characteren temm. godt; i Historien Characteren temm. godt.
2. Ole Berg**), i Hebraisk, temm. godt; i Geographie, temm. godt; i Historie ligesaa temm. godt.

*) G. disse Ann. 1811 2 B. S. 206 Bil. III. A. 2.

**) samment. Bil. III. A. 5.

Examen Artium

ved Kiøbenhavn's Universitet i April 1812.

Examensdeputation.		Statsraad Ridder Abr. Kall.	Statsraad Nic. Christ. Kall.	Statsraad Wolf.	Justitsraad Schow.										
Examinander.	Hvorfra og af hvem dimitterede.	Examens Characterer:													
		Dansk Stilf.	Latin.	Latin Stilf.	Græk.	Hebraisk.	Tysk.		Fransk.		Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.
							Oversættelse af Dansk paa Tysk.	Oversættelse af Tysk paa Dansk.	Oversættelse af Dansk paa Fransk.	Oversættelse af Fransk paa Dansk.					
1. Wang, Andreas	Kiøbenhavns Cathedralsskole	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	— —	godt.	— —	godt.	— —	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	godt.	tem. godt.
2. Brandis, Julius Ferdinand Frid.	Privatist fra Kiøbenhavn, dimitteret af Stats- raad Brandis	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	— —	godt.	— —	maadelig.	— —	godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.
3. Clasen, Ernst Heinrich	Brendstrup's og v. Westens Institut	godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	— —	godt.	— —	godt.	— —	tem. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.
4. Dreyer, Joachim Lund	Privatist fra Christiania, dimitteret af Stud. J. Hansteen	godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	— —	tem. godt.	— —	maadelig.	— —	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.
5. Kuglede, Philip Christian	Brendstrup's og v. Westens Institut	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	— —	tem. godt.	— —	godt.	— —	godt.	udm. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.
6. Haring, Martin	Kra Husum Skole	tem. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	— —	maadelig.	— —	tem. godt.	godt.	tem. godt.	maadelig.	maadelig.
7. Møldenbawer, Carl Eddard	Privatist fra Kiøbenhavn, dimitteret af Conse- lterraad Møldenbawer	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	godt.	— —	godt.	— —	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.
8. Winnes, Poul	Privatist fra Kiøbenhavn, dimitteret af Stud. Theol. P. C. Bøye	meg. godt.	udm. godt.	tem. godt.	udm. godt.	meg. godt.	tem. godt.	— —	maadelig.	— —	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	tem. godt.	godt.
I Overensstemmelse med Forordningen af 22de Martij 1805 S. 20 indstillede sig til nye Prøve:															
1. Aschehoug, Hans Hammond	Stud. Theol. Hsbor Aschehoug	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	tem. godt.	tem. godt.	— —	— —
2. Berg, Ole	Studios. Theol. P. C. Bøye	— —	— —	— —	— —	tem. godt.	— —	— —	— —	— —	— —	tem. godt.	tem. godt.	— —	— —
3. Blicher, Jens	Studiosus J. G. Adler	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	meg. godt.	— —	— —	— —
4. Johnsen, Carl Gustav	Borgerdyds Skolen	— —	— —	— —	— —	tem. godt.	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
5. Preus, Hans Henrich	Christiansands Cathedralsskole	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	tem. godt.	— —	— —
6. Svenfen, Christian	Stud. Theol. J. M. Hansteen	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	meg. godt.	— —	— —	— —

INDEX

Page

Präliminar

Einleitung

- 1. Einleitung
- 2. Einleitung
- 3. Einleitung
- 4. Einleitung
- 5. Einleitung
- 6. Einleitung
- 7. Einleitung
- 8. Einleitung

Einleitung

- 1. Einleitung
- 2. Einleitung
- 3. Einleitung
- 4. Einleitung
- 5. Einleitung
- 6. Einleitung
- 7. Einleitung
- 8. Einleitung

3. J. Blicher *), i Geographie Characteren meget godt.
4. C. G. Johnsen**), i Hebraisk Characteren temm. godt.
5. H. S. Preus ***), i Historie Characteren temmelig godt.
6. Christ. Svendsen †), i Geographie Characteren meget godt. Tvende andre, som vare forpligtede til ligeledes at aflægge ny Probe (s. disse Annal. 1811. 2 B. S. 211), udebleve.

b. Ordentlig Examen Artium
i Octob. Maaned.

Til denne Examen vare deels fra offentlige Skoler, deels fra private Instituter og private Lærere anmeldte 100; men deraf indfandt sig kun 98. Af disse vare 57 dimitterede fra offentlige Skoler, i begge Riger, nemlig 52 fra dem i Danmark og 5 fra dem i Norge. Privatsdimitterede vare 41, hvoriblandt een fra det Slesvigste.

*) S. disse Annal. 1811. 2 B. S. 206 Bl. III.

II. 6. **) sammest. Bil. I. S. 7. ***) sam-

mesteds Bil. I. N. 21. †) sammest. Bil. I. S. 21.

Forholdet imellem de enkelte Skolers Dimissioner var følgende:

Danmark.

Fra Kiøbenhavn's Skole dimitteredes	9
— Roeskilde	7
— Frederiksborg	7
— Herlufsholm	7
— Seykøbning	7
— Odense	4
— Nyborg	1
— Ribe	1
— Aarhus	4
— Randers	3
— Aalborg	2

(fra Helsingør's, Slagelse, Eolbing, Fridericia, Horsens og Viborg Skoler vare ingen dimitterede).

Norge.

Fra Christiania Skole	3
— Bergen	1
— Trondhiem	1

(Fra Christiansands Skole var ingen dimitteret).

I Henseende til Formen af denne Examen var kort iforveien ved allerhøieste Resolution af 9 Oct., paa Directionens derom giorte allerundandigste Forestilling, allernaadigst bifaldt, at den

maatte affholdes med følgende Forandringer i Fdn.
af 22 Martii 1805:

- 1) at istedet for, at enhver Examensdeputation hidtil havde bestaaet af een Examinator i de gamle Sprog, een i Religionslæren, een i Historien og een i Mathematiken, samtlige Examinanders Prøver i Sprog og Videnskaber kun skulle bedømmes af de Professorer, til hvis academiske Lærefag enhver Prøve henhører, altsaa een Deputation at bestaae af Philologiske, een af theologiske, een af mathematiske Professorer, een af Lærere i de nyere Sprog.
- 2) at den anordnede Prøve i det tydske og franske Sprog, hvilken hidtil har bestaaet i Oversættelse fra Dansk i Fransk og Tydsk, indskrænkes til Oversættelser fra disse tvende Sprog i Dansk, og overhoved Antallet af de skriftlige Udarbejdelser saaledes formindskes, at istedet for tvende Opgaver i Religionen og Bibelhistorien kun tvende, og istedet for fire Opgaver saavel af Historiens som af Arithmetikens og Geometriens Omfang ikkun halvt saa mange skriftligen besvares af Examinanderne, hvorimod nu ogsaa i nyere Sprog og Mathematik mundtlig Prøvelse kommer til.

3) at der gives Hovedcharacterer, som uddrages af de speciellere Censurer over de af hver Candidat i hver Sprog- og Videnskabs-
 Rubrik skriftlig og mundtlig afslagne Prover, hvorhos af Hs. Majestæt var befalet, at Allerhoist-
 samme derefter skulde forelægges allefunderdanigst Beretning om den med saadanne Modificationer i Formen afholdte Examen's Udfald til nærmere al-
 lerbøieste Bestemmelse for Fremtiden.

Til Iværksættelse af den tredie Punkt bleve de i Examen Artium deeltagende Professorer af Directionen anmodede om at sammentræde for at overlægge de Grundsætninger, efter hvilke en Hovedcharacter burde uddrages af de specielle Characterer. Pluraliteten var af den Formening, at, saa længe i Henseende til de specielle Characterers Benævnelse ingen Afvigelse fra Forordningen kan være tilladelig og Hovedcharacterens Benævnelse altsaa maae rette sig efter hiin, ville følgende Regler provisorisk kunne ansees at være de antageligste.

- 1) Udmærkelse bestemmes efter 24de §. og tilkændiges ved Udmærket af 1ste, 2den og 3die Klasse.
- 2) I Analogie med Forordningens Bydende i 2ode §. og den Vigtighed, som er givet Religionslæren, Geographie o. s. v., formenes, at en Candidat, som i nogen af de benævnte Rubriker har faaet 1 stek eller 4

maa delig, bør nøies med Hovedcharacter
 maa delig, og den Fremgang, som efter de spe-
 cielle Characterer i disse Fag endnu befindes slet-
 tere, eller tillige er stempet med ligesaa
 slette Characterer i nogen af Rubrikerne: Geo-
 metrie, Arithmetik eller nyere Sprog, bør vir-
 ke Rejection. Dog synes dette sidste ei strax
 denne Gang at burde iværksættes, da saa
 stræng en Forholdsbregel ikke betimeligen har
 været Bedkommende bekiendt. Videre synes
 den, som har udi de ovennævnte i Forordnin-
 gen nævnde Fag erholdt 1 à 3 maa delig,
 ei at burde have høiere Character, end t e m m.
 godt.

3) Da Forordningen i samme §§ Begyndelse med
 Feie har lagt særdeles Vægt paa de 3 første
 Rubrikers Fag, formenes ogsaa, at en ringe
 Character i et eller andet af disse bør have
 nogen særdeles Indskjeldelse paa Hovedcharacte-
 ren. Desaaarsag bør den, som i en af be-
 nævnte Rubriker har faaet t. godt, ikke
 kunde faae høiere Character, end godt; den,
 som i 2de har faaet t. godt, eller og i den
 latinske Stil maa delig, bør lade sig nøie
 med Characteren t. godt, og den, som har
 faaet 3 t. godt, eller 1 t. godt og 1 maa-
 delig for latinsk Stil, bør nøies med Ho-
 vedcharacteren maa delig.

4) Til at afgjøre Mellemcharactererne imellem de høieste og ringeste Grader bør, hvor ingen af forannævnte Tilfælde bestemmer Characteren, denne afgjøres efter Pluraliteten, og hvor denne er fuldkommen lige, og Spørgsmaalet bliver om at vælge imellem 2 nær paa hinanden følgende Characterer, da vælges den ringeste. Altsaa naar f. Ex. 6 have stemmet for godt og 6 for t. godt, bliver Hovedcharacteren t. godt; har derimod 1 stemmet for m. godt, 5 for godt, 6 for t. godt, erholder Dimittenden godt for den Overvægtsskyld, som 1 m. godt giver. Er derimod Spørgsmaalet om Valg ved 2 fra hinanden afftaaende Characterer, f. Ex. 6 have stemmet for m. godt og 6 for t. godt, bliver Hovedcharacteren den midterste imellem begge, altsaa godt.

Dette saaledes til Prøve Bedtagne blev af Directionen provisorisk samtykt, forinden det efter Indberetning om Examens Udfald nærmere kom under Overveielse, hvorvidt det for Fremtiden der ved kunde forblive, eller nogen Modification maatte være fornøden. Ligeledes bifaldt Directionen, at Examinatorernes Forsamling overdrog til en Committee, bestaaende af et Medlem af hver Klasse, saavel at opgive Thema til dansk Udarbeidelse, som ogsaa at bedømme de udarbeidede danske Prøver.

Examen tog sin Begyndelse dets 20 Oct. De
 til skriftelig Besvarelse eller Oversættelse forelagte
 Themat og Pensa vare følgende:

I. I Modersmaalet

Man udvikle Tanken af den Sætning hos Horaz:

Quid prosunt leges, sine moribus vanæ?

Hvad gavne Love, kraftløse uden Sædelighed.

2. Oversættelse af Latin paa Dansk

(af Jul. Cæsar. Bell. Alexand. c. 33).

Julius Cæsar, cum Ægypto atque Alexan-
 b dria potitus erat, reges constituit, quos Ptolomæus
 r mæus testamento scripserat, atque obtestatus erat
 q populum Romanum, ne mutarentur. Nam ma-
 jore ex duobus pueris rege amisso, minori trans-
 b didit *) regnum, majorique ex duabus filiis **),
 O Cleopatræ, quæ manserat in ejus fide, minorem
 A Arsinoën, cujus nomine Ganymedes diu impo-
 tententer ***) regnaverat, deducere ex regno sta-
 stuit; nequa rursus nova dissensio, priusquam
 b diuturnitate confirmarentur regia imperia, per

*) Transdo d. e.trado. **) filiis, Døttre. ***) im-
 potent, despotisk.

homines seditiosos nasceretur. Multas ibi legiones reliquit, quo firmitus esset eorum imperium, qui neque amorem suorum habere poterant, quod fideliter permanserant in Cæsaris amicitia, neque vetustatis auctoritatem *), paucis diebus reges constituti. Simul ad imperii Romani dignitatem utilitatemque publicam pertinere existimabat, si permanerent in fide reges, præsidii eos Romanis esse tutos: et hos, si essent ingrati, posse iisdem præsidiis coërceri.

3. Oversættelse af Dantse paa Latin.

Om Digterne Pacubius og Accius fortælles følgende Historie: Da Pacubius blev gammel og svagelig, drog han fra Rom til Tarent, for her at opholde sig. Accius, som da var i sin blomstrende Alder, gjorde handelseværits paa den Tid en Reise til Assen, og vilde nu aflægge et Besøg hos **) den navnkundige Olding. Han blev venstabeligen modtaget, og opholdt sig hos Pacubius nogle Dage. Engang oplæste han for sin Vert, efter dennes Begiering, sit Sorgespil Atreus. Pacubius bemærkede, at Digtet røbede Kraft og

*) vetustatis auctoritatem, d. e. auctoritatem ex vetustate. **) aflægge Besøg hos, divertere ad.

Høihed *), men forekom ham tillige noget raat og upyntet. Accius modtog Oldingens Dom med Beskedenhed og Opmærksomhed, og tilføiede blot, at han haabede, hans følgende Arbejder vilde blive bedre. "Med Genierne, sagde han, gaaer det som med Frugterne; disse, naar de i Begyndelsen ere haarde og bittere, blive siden des modnere og behageligere; men ere de strax i Hørstningen bløde og vandige **), saa vorde de siden ikke modne, men raadne. Saaledes maa hos det sande Genie noget overlades Tiden og Alderen at affile ***).

4. 5. Oversættelse af Tydsk og af Fransk paa Dansk.

Dertil vare tvende passende Stykker opgjorte †).

6. I Religionen.

- 1) Hvad kan Religionen lære os om vor Bestemmelse paa Jorden?
- 2) Hvilke velgiørende Følger har Jesu Opstandelse havt?

R 2

*) Høihed, grandor (grandoris).   *) vandig, uvidus.

***) affile, limare.

†) De forbigaaes her for Kortheds Skyld.

7. I Historien.

1. Exponatur origo, instituta atque fata coloniarum græcarum in Asia minori.
- 2) Hvorvidt strakte Keiser Carl den femtes Herredømme sig, og hvilke ere de vigtigste Begivenheder, der vedkomme hans Regiering?

8. I Arithmetik og Geometrie.

- 1) At forklare, hvad den geometriske Proportion er, og at bevise de vigtigste Læresætninger, denne Proportion vedkommende.
- 2) At bevise, at i en retvinklet Triangel er Kvadratet paa Hypothenusen saa stort som Summen af Kvadraterne paa begge Cathederne; og af dette Theorem at opløse følgende tvende Problemer:
- a) at lægge tvende givne Kvadrater sammen.
- b) fra en given større Kvadrat at drage en given mindre.

Under de skriftlige Prover forlode tvende Dimisser Examen, og trende andre kunde, formeddelt Udfaldet af Censuren over deres skriftlige Udarbejdelser og Oversættelser, ei stædes til den mundtlige Examen. Til denne indstillede sig derfor i alt 93, af hvilke, saaledes som Bil. III — V vise,

Første Liste over Dimittenderne til Examen Artium i October Maaned 1812.

Dimittendernes Navne.	Hvorfra og af hvem dimitterede.	De specielle Characterer i de enkelte Rubriker.												Hoved Character.
		Udarbeidelse i Moders-maal.	Latin.	Latin Skil.	Græsk.	Hebraisk.	Tyds.	Fransk.	Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.	
Arends, Christoffer	Kiøbenhavn's Cathedralsskole	udm. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	—	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	Meget godt.
Bach, Thomas	Randers Skole	tem. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	godt.	Temmelig godt.
Barner, Helm Gotthard	Dim. af K. S. Groth, Undercancellist	tem. godt.	godt.	maadelig.	meg. godt.	—	godt.	godt.	maadelig.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	Maadelig.
Dichmann, Gustav	Kiøbenhavn's Cathedralsskole	meg. godt.	udm. godt.	godt.	udm. godt.	—	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Gliemann, Johan Georg Theodor	Dim. af Cand. Theol. W. R. Messer	godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	—	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Godt.
Hammerich, Peter Carl Christ.	Dimitteret af samme	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	—	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	Maadelig.
Hoafs, Eric Christ. Andreas	Randers Skole	godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	godt.	Godt.
Jessen, Georg	Christiania Cathedralsskole	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	—	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Leuning, Søren Johan	Kiøbenhavn's Cathedralsskole	godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	Meget godt.
Levy, Lazarus Michael	Samme Skole	udm. godt.	tem. godt.	godt.	meg. godt.	—	meg. godt.	udm. godt.	—	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Godt.
Nerens, Emil Jørgen	Samme Skole	godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Godt.
Nielsen, Palle	Ribe Cathedralsskole	meg. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	—	godt.	udm. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	Godt.
Ponfain, Carl Georg Anton	Kiøbenhavn's Cathedralsskole	udm. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Reisler, Aug. Ludo. Wilh.	Borgerdyds Skole	meg. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	—	udm. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	Meget godt.
Roed, Jens Diderich	Randers Skole	tem. godt.	godt.	maadelig.	meg. godt.	—	tem. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	maadelig.	maadelig.	Maadelig.
Schumacher, Andreas Christ.	Dim. af K. S. Groth, Undercancellist	godt.	meg. godt.	tem. godt.	udm. godt.	—	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	Godt.
Schwach, Conrad Nicol.	Christiania Cathedralsskole	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	—	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Siewers, Carl	Samme Skole	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Stjernholm, Rasmus de	Dimitteret af Bogholder Thomsen	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	—	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Godt.
Sorensen, Søren Anton Wilh.	Dimitt. af Faderen Biskop Sorensen	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	—	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Thaning, Jørgen Severin	Kiøbenhavn's Cathedralsskole	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Thurah, Christ. Eric	Samme Skole	udm. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Weidemann, Poul Friderich	Samme Skole	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	—	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	Godt.
Wichmann, Carl Frid.	Borgerdyds Skole	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	—	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	tem. godt.	godt.	Meget godt.

Saaledes affattet i Censur, Forsamlingen den første November 1812 bevidne

N. C. Kall,
p. t. Dec. fac. philos.
Fra Skoleraadet i Christiania er indberettet, at Dimittenderne dersaa ved afholdt Skole-Examen have erholdt følgende Characterer:

Physik. . . . . meg. godt.
Jessen . . . . . udm. godt.
Schwach . . . . . udm. godt.

B. Thorlacius.
Anthropologie. . . . . meg. godt.
 . . . . . meg. godt.
 . . . . . meg. godt.

D. E. Müller.
Naturhistorie. . . . . udm. godt.
 . . . . . meg. godt.
 . . . . . udm. godt.

A. Kall.
Engelsk. . . . . godt.
 . . . . . godt.
 . . . . . meg. godt.

J. Wolf.
Bruun.

Dimittendernes Navne.	Hvorfra og af hvem dimitterede.	De specielle Characterer i de enkelte Rubriker.												Hoved-Character.
		Udarbejdelse i Moders-maal.	Latin.	Latin Skrift.	Græsk.	Hebraisk.	Yndsk.	Fransk.	Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.	
Arch, Jens Nicolai	Herlufsholm Skole	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	—	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Nismussen, Peter Christ.	Marhuus Cathedralsskole	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	Meget godt.
Bang, Claus	Borgerdyds Skole	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	—	godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	Godt.
Hadtke, Ludvig Adolph	Samme Skole	godt.	godt.	godt.	maadelig.	—	meg. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	godt.	Tømmelig godt.
Carstensen, Hemming Christofh.	Ryefiabing Cathedralsskole	godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	—	godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	Godt.
Erons, Christian	Herlufsholm Skole	meg. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Godt.
Clemmensen, Gomme Graae	Herlufsholm Skole	godt.	tem. godt.	maadelig.	godt.	godt.	godt.	udm. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	Maadelig.
Klindt, Friderich Wilhelm	Dimitteret af Stud. R. Lampe	godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	—	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	Meget godt.
Friis, Friderich	Borgerdyds Skole	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	—	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Gude, Niels Hoegh	Ryefiabing Cathedralsskole	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	—	tem. godt.	udm. godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	Maadelig.
Hoppe, Peder Fjeldsted	Dim. af C. N. Thoring, Varer ved Censur	tem. godt.	godt.	godt.	godt.	—	godt.	udm. godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	Godt.
Kaarlund, Lauris Peder	Dimitteret af Cand. Theol. Balle	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	tem. godt.	godt.	udm. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	meg. godt.	Maadelig.
Kabel, Lauris Westergaard	Marhuus Cathedralsskole	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	—	tem. godt.	udm. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	Maadelig.
Klemke, Alexander Ferdinand	Samme Skole	godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	—	meg. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	maadelig.	godt.	godt.	Tømmelig godt.
Krarup, Niels Bygum	Borgerdyds Skole	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	Meget godt.
Lech, Johan Friderich	Marhuus Cathedralsskole	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Mansa, Friderich Wilhelm	Ryefiabing Cathedralsskole	udm. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	—	godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Mürer, Thomas Christopher	Herlufsholm Skole	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	Godt.
Møller, Poul Martin	Ryefiabing Cathedralsskole	godt.	udm. godt.	tem. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Narelius, Marcus Hegge	Samme Skole	tem. godt.	maadelig.	maadelig.	tem. godt.	godt.	maadelig.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	maadelig.	godt.	Maadelig.
Petersen, Jens Christian	Dimitt. af Stud. Halvor Alschoug	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	—	udm. godt.	udm. godt.	mea. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	mea. godt.	Meget godt.
Stampe, Thuge Korbe	Dimitteret af Stud. J. Hansteen	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	—	godt.	udm. godt.	meg. godt.	mea. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Syde, Claus Winholt	Ryefiabing Cathedralsskole	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Wulff, Johan Christ.	Samme Skole	tem. godt.	maadelig.	godt.	tem. godt.	—	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	Maadelig.
	Herlufsholm Skole	tem. godt.	maadelig.	godt.	tem. godt.	—	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	Maadelig.

Caaledes affattet i Censur-Forsamlingen den fjerde November 1812 bevidne
 B. Thorslacius P. E. Müller.

N. E. Kall,
 p. t. Dec. fac. philos.

N. Kall.

J. Wolf.

Bruun.

Tredie Liste over Dimittenderne til Examen Artium i October Maaned 1812.

Dimittendernes Navne.	Hvorfra og af hvem dimitterede.	De specielle Characterer i de enkelte Rubriker.												Hoved Characterer.
		Udarbeidelse i Modersmaal.	Latin.	Latin & Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Egypt.	Fransk.	Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.	
Achlund, Carl	Herlufsholm Skole	meg. godt.	meg. godt.	gødt.	tem. godt.	—	meg. godt.	udm. godt.	gødt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meget godt.	
Colding, Hans Erich	Odense Cathedralskole	gødt.	gødt.	tem. godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	udm. godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Gødt.	
Gamborg, Immanuel	Roskilde Skole	tem. godt.	udm. godt.	gødt.	meg. godt.	gødt.	tem. godt.	udm. godt.	gødt.	tem. godt.	tem. godt.	meg. godt.	Gødt.	
Hertz, Christ. Ehlers	Samme Skole	tem. godt.	meg. godt.	tem. godt.	udm. godt.	gødt.	tem. godt.	udm. godt.	gødt.	tem. godt.	tem. godt.	udm. godt.	Temmelig godt.	
Jacobsen, Jacob Friderich	Schouboeske Institut	tem. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	—	gødt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	gødt.	meg. godt.	Gødt.	
Kall, Johan Christian	Roskilde Skole	gødt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Meget godt.	
Knudsen, Philip Julius	Herlufsholm Skole	meg. godt.	udm. godt.	tem. godt.	tem. godt.	—	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Gødt.	
Krag, Mourig Gotthold	Nyborg Skole	meg. godt.	gødt.	gødt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Meget godt.	
Krage, Thomas Herman	Dimitteret af Stud. P. C. Boye	tem. godt.	gødt.	tem. godt.	meg. godt.	—	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Temmelig godt.	
Leib, Jergen	Odense Cathedralskole	gødt.	meg. godt.	gødt.	gødt.	gødt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.	
Lindegaard, Otto	Samme Skole	tem. godt.	gødt.	tem. godt.	tem. godt.	—	gødt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	maadelig godt.	gødt.	Temmelig godt.	
Lütichan, Hans Helmut	Schouboeske Institut	gødt.	meg. godt.	gødt.	gødt.	—	gødt.	udm. godt.	gødt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	Gødt.	
Monrad, Georg Herman	Dimitteret af Stud. P. C. Boye	gødt.	gødt.	tem. godt.	meg. godt.	—	tem. godt.	udm. godt.	gødt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Gødt.	
Riis, Johan Andreas	Samme Institut	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	gødt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.	
Rode, Gottfried Reimer	Samme Institut	tem. godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	gødt.	meg. godt.	gødt.	meg. godt.	gødt.	meg. godt.	Temmelig godt.	
Rosenkrantz, Niels Preeten	Roskilde Skole	gødt.	meg. godt.	gødt.	gødt.	—	gødt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	gødt.	udm. godt.	Meget godt.	
Sommer, Rogens	Samme Skole	tem. godt.	meg. godt.	gødt.	meg. godt.	gødt.	meg. godt.	udm. godt.	gødt.	gødt.	gødt.	meg. godt.	Gødt.	
Stauffeldt, Carl Friderich	Schouboeske Institut	meg. godt.	meg. godt.	gødt.	meg. godt.	—	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	gødt.	meg. godt.	Meget godt.	
Tauber, Johan Henrich	Roskilde Skole	tem. godt.	tem. godt.	maadelig godt.	tem. godt.	—	tem. godt.	udm. godt.	gødt.	gødt.	tem. godt.	meg. godt.	Maadelig.	
Uwe, Friderich	Herlufsholm Skole	gødt.	udm. godt.	tem. godt.	udm. godt.	—	gødt.	udm. godt.	gødt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Gødt.	
Westengaard, Lars Christ. Ditlev	Roskilde Skole	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	gødt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.	
Wilsner, August Carl	Schouboeske Institut	gødt.	udm. godt.	gødt.	udm. godt.	—	gødt.	udm. godt.	gødt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.	

M. C. Kall.
R. 4. Dec. fac. philos.

Saaledes affattet i Censur. Forsamlingen den fjerde November 1812 bevindes
D. Thorlacius. P. C. Müller.

H. Kall.

J. Wolf.

Brunn.

Fjerde Liste over Dimittenderne til Examen Artium i October Maaned 1812.

Dimittendernes Navne.	Hvorfra og af hvem dimitterede.	De specielle Characterer i de enkelte Rubriker.											Hoved-Character.	
		Udarbejdelse i Moders-maal.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Endl.	Fransk.	Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.		Geometrie.
Abel, Leonard	Kriderichsborg Skole	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	Meget godt.
Amdisen, Jens Christian	Dimitteret af Stud. N. J. Stadfeldt	tem. godt.	tem. godt.	maadelig.	godt.	—	godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	maadelig.	tem. godt.	Maadelig.
Arcander, Wilhelm August	Kriderichsborg Skole	godt.	tem. godt.	maadelig.	godt.	—	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Bendtsen, Poul	Samme Skole	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	tem. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Cappelen, Christ. Dorph v.	Dimitteret af Stud. J. M. Hansteen	meg. godt.	meg. godt.	godt.	—	—	udm. godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Colban, Nathanael Angel	Leonhiems Cathedral-skole	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Fangel, Holger	Kriderichsborg Skole	tem. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	—	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	godt.	Godt.
Fasting, Christian Ditlev	Samme Skole	godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	Godt.
Fogsh, Hector Frid. Jansen	Aalborg Cathedral-skole	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Friis, Fridrich Ferdinand	Dimitteret af Stud. J. Hansteen	tem. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	—	godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Temmelig godt.
Fons, Hans Jorgen Ring	Dimitteret af Dr. Philos. J. Müller	meg. godt.	godt.	maadelig.	godt.	—	godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	Temmelig godt.
Giarved, Jens	Dimitteret af Stud. J. Hansteen	meg. godt.	tem. godt.	godt.	meg. godt.	—	tem. godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	Godt.
Günthelberg, Christ. Carl Herm. Frid.	Dimitteret af samme	tem. godt.	tem. godt.	maadelig.	—	—	godt.	udm. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	Maadelig.
Hemsen, Johan Dybsen	Dimitteret af Pastor Nsmassen	tem. godt.	udm. godt.	godt.	udm. godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	maadelig.	godt.	Godt.
Holty, Ole Hein	Dimitteret af Stud. J. Hansteen	meg. godt.	meg. godt.	godt.	—	—	godt.	meg. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	meg. godt.	Godt.
Kierulf, Jorgen	Dimitteret af Pastor N. C. Kierulf	tem. godt.	godt.	maadelig.	meg. godt.	—	tem. godt.	godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	Meget godt.
Scavenius, Peter Brønnum	Dimitteret af Stud. P. Lemming	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	—	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Commer, Jorgen Gottberg	Kriderichsborg Skole	godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.	tem. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	Meget godt.
Thura, Christ. Gerh Wolf	Dimitteret af Faderen Pastor Thura	godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Thurman, Jacob Schielderup	Dimitteret af Cand. Theol. J. Brix	meg. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	Godt.
Wadum, Iver Hansen	Aalborg Cathedral-skole	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	Meget godt.
Wimh, Peter Lassen	Dimitteret af Secretair Neder	godt.	udm. godt.	godt.	godt.	—	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Woren, Ole	Dimitteret af Stud. N. J. Stadfeldt	tem. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	—	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	Godt.

Saaledes affattet i Censur Forsamlingen den fjerde November 1812 bevidne
 B. Thorlacius. P. E. Müller.

N. C. Kall.
 p. t. Dec. fac. philos.

A. Kall.

J. Wolf.

Bruun.

Sønner af Proprietærer, Forpagtere	12
og Jordegodsforvaltere	12
— Borgere og Haandværkere	8
— Bønder	3

3. Philologisk-Philosophisk Examen.

A. i April.

a. Philologisk Prøve.

Den 2 April.

1. Balthas. Münter. — Laudab.
2. Joh. Th. Neergaard. — Laudab.
3. Jørg. Holger Waage. — Laudab.
4. Fr. Sev. Lorentzen. — Laudab.
5. Christ. Henr. Würtzen. — Laudab.
6. Ved. Salicath. — Laudab.
7. Joh. Henr. Preus. — Haud illaudab.
8. Laur. Smith. — Laudab.
9. Jac. Alb. Gad. Danæus. — Haud illaudab.
10. Joh. Christ. Riise. — Laudab.
11. Pet. Laur. Ingerslev. — Haud illaudab.
12. Fred. Bekker. — Laudab.

Den 3 April.

1. Noul Egede Sporon. — Laudab.
2. Carl Christ. Kroyer. — Laudab.
3. Joh. Stein Hoffmann. — Laudab.
4. Jan. Laur. Arup. — Laudab.
5. Pet. Did. Jbsen. — Laudab.
6. Sev. Christ. Petersen. — Laudab.
7. Christ. Lemvig. — Laudab.
8. Ped. Jungersen Estrup. — Laudab.
9. Fris. Ud. Andr. Eberlin. — Haud
illaudab.
10. udeblev
11. udholdt ei Examen
12. Jens Georg Lind. — Laudab.

Den 4 April.

1. Aug. Kreidahl. — Haud illaud.
2. Gebh. Helm. — Laudab.
3. udholdt ei Examen
4. Jens Bang Frigaft. — Laudab.
5. Joh. Bunkeslod. — Haud illaudab.
6. Sev. Georg Aug. Wedel. — Haud il-
laudab.
7. udholdt ei Examen
8. Dit. Did. Lütken. — Laudab.

9. Joh. Christ. Lütken. — Laudab.
 10. Jorg. Pet. Rasch. — Laudab.

Den 6 April.

1. Christ. Mejer Lund — Laudab.
 2. Mads Schou. — Laudab.
 3. Ped. Galthen. — Laudab.
 4. Fr. Wilh. Gamborg. — Laudab.
 5. Frid. Bierulf. — Haud illaudab.
 6. Jens Andr. Garde. — Non Contemn.
 7. Carl Fred. Ehlers. — Haud illaudab.
 8. Carl Ludv. Soeborg. — Laudab.
 9. Sev. Clemens Langøe. — Laudab.
 10. Jens Blicher. — Haud illaudab.
 11. Carl Gust. Johnsen. — Laudab.
 12. udeblev

Den 7 April.

1. Thyge Schow. — Laudab.
 2. Adam Christoph. Holsteen. — Laudab.
 3. Brod. Christ. Brorson. — Laudab.
 4. Pet. Hiort. — Laudab.
 5. udeblev
 6. Theod. Bøggild. — Laudab.
 7. Er. Pet. Rosendahl. — Laudab.
 8. Christ. Leth. — Laudab.

9. Ludv. Ferd. Komer. — Laudab.
10. Knud Pet. Kierulf. — Laudab.
11. Jens Lund. — Laudab.
12. Jac. Nic. Wilhelm. — Haud illaud.
- Den 10 April 1792.
1. Ol. Joh. Freuchen. — Laudab.
2. Carl Ferdin. Mourier. — Laudab.
3. Nic. Willemoes. — Haud illaudab.
4. Imman. Wallich. — Laudab.
5. Alb. Pet. Scharling. — Haud illaud.
6. Laur. Pet. Winding Gruner. — Haud illaudab.
7. Sev. Christ. Sommerfeld. — Laudab.
8. Sam. Leop. Heyse. — Haud illaudab.
9. Eil. Andr. Kongsted. — Ron Coh
temnendus.
10. Thor. Joh. Bentzen. — Haud illaud.
- Den 13 April 1792.
1. Carl Ludv. Kirstein. — Laudab.
2. Christ. Frid. Zenthen. — Laudab.
3. Andr. Orbech. — Haud illaudab.
4. Joh. Emm. Grove. — Laudab.
5. Joh. Pet. Boye Hertz. — Laudab.
6. Christ. Frid. Heerfordt. — Laudab.

7. Joh. Asebehong. — Laudab.
8. Wilh. Aug. Honum. — Laudab.
9. Kield Pet. Hagenström. — Laudab.
10. Ufr. Wilh. Møller. — Laudab.
11. D. H. Keyser. — Haud illaudab.
12. Gulb. Ehesen. — Laudab.

Den 14 April.

1. Joh. Georg Dibelst. — Non Contem-
nendus.
2. Christ. Friis. — Laudab.
3. ndeblev
4. Gerh. Ad. Gradman. — Haud illaud.
5. Fred. Christ. Hillerup. — Non Con-
temnendus
6. Christ. Ehrh. Jantzen. — Haud il-
laudab.
7. Pet. Abrah. Kruuse. — Haud illaud.
8. Helle Laur. Matthiesen. — Laudab.
9. Gust. Michaelsen. — Haud illaudab.
10. Carl Frid. Nagel. — Haud illaudab.
11. Georg Thisted. — Laudab.
12. God. Matth. Pflugmacher. — Haud
illaudab.

Den 15 April.

1. Hertning Gotfr. Lindberg. — Laudab.
2. Nic. Fred. Lassen. — Laudab.
3. Clem. Fog Nic. Dahl. — Haud illaudab.
4. Wilh. Rich. Dahl. — Laudab.
5. Joh. Hammond Afschehoug. — Haud illaudab.
6. Nic. Bierfreund Sætofte. — Laudab.
7. Ol. Wahl. — Laudab.
8. Nic. Andr. Thrap. — Laudab.
9. Er. Svitzer. — Laudab.
10. Thom. Bruun. — Laudab.

Den 16 April.

1. Nic. Conr. Rannestad. — Laudab.
2. Jens. Dav. Osten. — Haud illaudab.
3. Joh. Christ. Osten. — Haud illaudab.
4. Christian Svendsen. — Haud illaudab.
5. udeblev
6. Joh. Wilh. Doy Mandahl. — Laudab.
7. udeblev
8. Fred. Ferd. Hansen. — Haud illaudab.
9. Frants Wilh. Strom. — Laudab.

Den 17 April.

1. Christ. Alb. Bluhme. — Laudab.
2. udeblev.
3. Jv. Christ. Walling. — Laudab.
4. Fr. Siegf. Krag Juul Wind Arenfeld.
— Laudab.
5. Andr. Kirsch Hanne. — Haud illaud.
6. Fr. Wilh. Bentzon. — Haud illaud.
7. J. Ant. Westergaard. — Laudab.
8. Chr. Sveistrup Kistbye. — Laudab.
9. Jerg. Erichsen. — Laudab.
10. Holg. Nic. Nyholm. — Laudab.
11. Bigfus Erichsen. — Laudab.
12. udeblev.

b. Philosophisk Prøve.

Den 9 April.

1. Andr. Pet. Knudsen. — Haud illaud.
2. Andr. Daae. — Haud illaud.
3. Henr. Lysholm. — Laudab.
4. Pet. Kaasbol. — Haud illaud.
5. Christ. Saxild. — Laudab.
6. Jens Gotfr. Christensen. — Haud illaud.
7. Joh. Hielm. — Haud illaud.
8. Mich. Bull. — Laudab.

9. Matth. Wille Kiorboe. — Haud illaudab.
 10. Ad. Joc. Petersen. — Laudab.

Den 11 April.

1. Henn. God. Lindberg. — Laudab.
 2. udeblev
 3. Joh. Christ. Knudsen. — Laudab.
 4. Jens Pet. Karmark. — Laudab.
 5. Jensen. Sommer. — Haud illaudab.
 6. Christ. Carl Langhorn. — Laudab.
 7. Ol. Kynsberg. — Haud illaudab.
 8. udholdt ikke Examen.

Antallet af dem, som havde indstillet sig til den philosophiske Prøve, var 17, af hvilke 8 erkjendtes Laudabiles, 8 Haud illaudabiles og 1 udholdt ikke Examen. Antallet af dem, som havde indstillet sig til den philologiske Prøve, var 116, af hvilke 75 erkjendtes Laudabiles, 33 Haud illaudabiles, 4 Non Contemnedi og 4 udholdt ikke Examen.

B. i October.

a. Philologisk Prøve.

Den 7 October.

1. Carl Ev. Moldenhawer. — Laudab.

2. And. Pet. Knudsen. — Haud illaud.
3. Povet Winsnes. — Laudab.
4. Jens Pet. Karmark. — Laudab.
5. Mart. Harring. — Laudab.
6. Phil. Christ. Fuglede. — Haud illaud.
7. Ernst Christ. Claesen. — Laudab.
8. N. Daae. — Haud illaudab.
9. Mich. Byll. — Haud illaudab.
10. Henr. Lysholm. — Laudab.
11. Ole Berg. — Haud illaudab.

Den 14 October.

1. Andr. Pet. Høst. — Laudab.
2. Joh. Abel Hielm. — Haud illaudab.
3. Casp. Fred. Westergaard. — Haud illaudab.
4. Matth. Wille Kierboe. — Laudab.
5. Conr. Christ. Kielschow. — Non Contemnendus
6. Joh. Thorbiørnsen. — Haud illaudabilis
7. Joh. Lund Drejer. — Laudab.
8. Ole Rynsberg. — Laudab.
9. Christ. Saxild. — Haud illaudab.
10. Joc. Hornemann Bindesbøll. — Laudabilis.
11. Laur. Høst. — Non Contemnendus

b. Philosophisk Prove.

Den 1 October.

1. Nd. Christ. Holsteen. — Laudab.
2. Brod. Sever. Brorson. — Laudab.
3. Ole Wahl. — Laudab.
4. Gebh. Helm. — Laudab.
5. Fr. Sev. Lorentzen. — Haud illaud.
6. Knud Pet. Kierulf. — Laudab.
7. Joh. Aschehoug. — Laudab.
8. Joh. Ham. Aschehoug. — Haud illaud.
9. Joh. Ant. Westergaard. — Laudab.
10. Sev. Christ. Sommerfeld. — Laudab.
11. Christ. Leth. — Laudab.
12. Jens Bang Frigast. — Laudab.

Den 2 October.

1. Poul Egede Sporon. — Laudab.
2. Pet. Hiort. — Laudab.
3. Jerg. Holg. Waage. — Laudab.
4. Pet. Did. Ibsen. — Laudab.
5. Joh. Thom. Neergaard. — Laudab.
6. Andr. Orbech. — Laudab.
7. Jac. Alb. Danæus. — Haud illaudab.
8. Laur. Pet. Gruner. — Laudab.
9. Sev. Christ. Petersen. — Laudab.

10. Fr. Christ. Bekker. — Haud illaudab.
 11. Christian Lemvig. — Laudab.

Den 5 October.

1. Joh. Emman. Grove. — Laudab.
 2. Carl Ferd. Mourier. — Laudab.
 3. Pet. Galthen. — Laudab.
 4. Mads Schow. — Laudab.
 5. Jens Lund. — Haud illaudab.
 6. Christ. Henr. Würtzen. — Laudab.
 7. Wilh. Buch. Dahl. — Haud illaudab.
 8. Ludo. Ferdin. Komer. — Haud illaud.
 9. Nic. And. Trap. — Laudab.
 10. Holg. Wilh. Nyholm. — Laudab.

Den 5 October.

1. Carl. Ludo. Kirstein. — Laudab.
 2. Balthas. Münter. — Laudab.
 3. Joh. Pet. Boye Hertz. — Laudab.
 4. Ol. Joh. Freuchen. — Laudab.
 5. Cr. Pet. Rosendahl. — Laudab.
 6. Pet. Salicath. — Laudab.
 7. Christ. Lütken. — Laudab.
 8. Otto Lütken. — Laudab.
 9. Jorg. Erichsen. — Haud illaudab.
 10. Carl Gust. Johnsen. — Laudab.
 11. Joh. Christ. Riise. — Haud illaudab.

Den 6. October.

1. Christ. Fred. Heerfordt. — Haud illaudab.
2. Nic. Willemoes. — Haud illaudab.
3. Dve Henr. Kenfer. — Haud illaudab.
4. Carl Fred. Ehlers. — Haud illaudab.
5. Eil. Andr. Kongsted. — Haud illaudab.
6. Joh. Bunkeslod. — Haud illaudab.
7. Joh. Georg Dibbelt. — Laudab.
8. Nic. Bierfreund Soetofst. — Laudab.
9. Fr. Ferdin. Hansen. — Haud illaudab.
10. udholdt et Examen.

Den 8. October.

1. Christ. Fr. Zeuthen. — Laudab.
2. Christ. Ehrgott Jantzen. — Haud illaud.
3. Kield Pet. Hagenstrom. — Haud illaudab.
4. August Krejdahl. — Laudab.
5. Christ. Sveistrup Kiolbhe. — Laudab.
6. Georg Pet. Rasch. — Laudab.
7. Carl Ludv. Søeborg. — Laudab.
8. Nic. Fog Dahl. — Laudab.
9. Thom. Thomsen Bruun. — Laudab.
10. Jens Georg Lind. — Laudab.

11. Fred. Gierulf. — Haud illaudab.
 12. Fr. Utr. Andr. Eberlin. — Haud illaudab.

Den 9 October.

1. Christ. Alb. Cold. —	} funde ingen Character gives, forinden de havde aflagt de endnu tilbagestaaende Prover fra Examen Art.
2. Gusi. Michaelsen. —	

3. Carl Fred. Nagel. — Haud illaudab.
 4. Joh. Christ. Osten — Haud illaudab.
 5. Nic. Fr. Lassen. — Laudab.
 6. Jac. Nic. Wilhielm. — Laudab.
 7. Wilh. Aug. Honum. — Haud illaudab.
 8. Jan. Andr. Garde. — Non Contemnendus
 9. Thor Joh. Bentzen. — Laudab.
 10. Pet. Alex. Clausen. — Non Contemnendus
 11. Jens Blicher. — Laudab.

Den 10 October.

- I. Carl Christ. Krøyer. — Haud illaudab.

2. Christ. Meyer Lund. — Haud illaudab.
3. Utr. Vilh. Møller. — Laudab.
4. Nic. Conr. Rannestad. — Haud illaudab.
5. Guldb. Thesen. — Laudab.
6. Imman. Wallich. — Laudab.
7. Sev. Clem. Langøe. — Haud illaudab.
8. Udeblev.
9. Iigefaa.

Den 12 October.

1. Jens Dav. Osten. — Haud illaudab.
2. Pet. Abr. Kruse. — Haud illaudab.
3. Ol. Berg. — Non Contemnendus.
4. Fr. Christ. Heltterup. — Non Contemnendus.
5. Christ. Magn. Hom. — Haud illaudab.
6. Joh. Mandall. — Haud illaudab.
7. Gerh. Ad. Gradman. — Haud illaudab.
8. Sal. Hertz. — Haud illaudab.
9. Christ. Svendsen. — Laudab.

Den 13 October.

1. Sigfr. K. Juel Arenfeld. — Laudab.
2. Fr. Vilh. Gamborg. — Laudab.

3. Seb. Henr. Aug. Wedel. — Laudab.
4. Cr. Svitzer. — Haud illaudab.
5. Andr. Frisch Honne. — Laudab.
6. Pet. Jagerslew. — Haud illaudab.
7. Joh. Henr. Preus. — Haud illaudab.
8. Wigfus Erichsen. — Laudab.
9. Laur. Smith. — Laudab.
10. Joh. Cast. Thorbjørnsen. — Laudab.
11. Fr. Wilh. Strøm. — Laudab.

Til den philologiske Prove havde fremstillet sig 22 Candidater, af hvilke 11 erholdt Characteren Laudabilis, 9 Haud illaudabilis, 2 Non Contemnendus; til den philosophiske 105, af hvilke 63 tilkiendtes Characteren Laudabilis, 35 Haud illaudabilis, 4 Non Contemnendus, 1 udholdt ikke Examen; tvende kunde ingen Character gives, forinden de havde aflagt de endnu tilbagestaaende Prover i Examen artium.

Iblandt dem, som havde fuldendt begge Proverne, befandtes følgende værdige til offentlig Berømmelse, hvilken dem ved Censuren d. 17 Oct. af Decanus offentlig blev tilkiendegivet: 1) Georg Holg. Waage. 2) Poul Egede Sporon. 3) Joh. Thom. Neergaard. 4) Ad. Christoph. Holsteen. 5) Broder Sever. Brorson. 6) Pet. Hiorth. 7) Sever. Christ. Petersen.

8) Jens Pet. Karmark. 9) E. Christ. Sommerfeld. 10) J. Bang Frigast. 11) Carl Fred. Mourier. 12) Christ. Fr. Zeuthen.

Med denne Leilighed tilføies, at Udgiø. er gjort opmærksom paa nogle Trykfeil, som ere indløbne i disse Amaal. Aargang 1811, 3 Dv. S. 159, hvor de for E. C. Guldberg, Joh. N. Lund og J. J. O. Praem ansatte Characterer blive saaledes at rette, at for enhver af dem anføres Characteren: *Haud illaudabilis*. Det Navn, som Anmeld. af hine Trykfeil savner ved den philologiske Exam. i April 1811, hører til No. 5 af de under 6 April ansørre. "Blandt dem, hedder det i Facultetets Protocol, som regnedes for ei at have udholdt Examen, er J. M. H....., som, skjønt han for Decanus havde anmeldt at angive Hebraisk og som saadan var opslaaet, dog udeblev fra den hebraiske Examen..

3. Theologisk Embedsexamen.

a. i April

Den 17 April.

I. Jac. Samuel Hertel. En Søn af Pastor

- C. W. Hertel i Øster-Torsløv i Aarhus Stift, fød 1791, blev Student 1801. —
Laudabilis et quidem egregie.
2. Pet. Jv. Holm. En Søn af Provst L. Holm, Sognepræst til Sindal i Aalborg Stift, fød 1788, blev Student 1804. —
Laudab.
3. Joh. Slotzheim. En Søn af Sillevær-
ver E. Slotzheim, fød 1779, blev Student
1799. — Laudab.

Den 20 April.

4. Joh. Pet. Barfoed. En Søn af Riis-
mand Barfoed i Raskov, fød 1786, blev
Student 1804. — Laudab.
5. Sever. Bugge Schelven. En Søn af
Sognepræst J. Schelven i Mandal, fød 1790,
blev Student 1808. — Laudab.

Den 21 April.

6. Rasmus Rasmussen. En Søn af Pro-
prietær J. Rasmussen, fød paa Krabbes-
holm i Jylland 1787, blev Student 1808.
— Laudab.
7. Henr. Göttsche. En Søn af Sognepræst
C. Göttsche i Ørsted i Aarhus Stift, fød

1788, blev Student 1808. — Haud illaudab.

8. Lorenz Ditlev Monrad. En Søn af Sognepræst D. Monrad i Østervelling i Viborg Stift, fød 1788, blev Student 1806. — Haud illaudab.

Den 25 April.

9. Jac. Joh: Laurberg. En Søn af Toldcasserer L. Laurberg i Svendborg, fød 1787, blev Student 1805. — Haud illaudab.
10. Jac. Joh. Braem Galskiot. En Søn af Th. M. B. Galskiot, Sognepræst i Hyllested i Sieland, fød 1788, blev Student 1805. — Non Contemnendus.

b. i Julii.

Den 20 Julii.

1. Jac. Thune. En Søn af afg. J. Thune, Sognepræst til Vixnese i Holland, fød 1791, blev Student 1807. — Laudab. et quidem egregie.
2. Ludv. Fred. Holm. En Søn af Sognepræst B. Holm i Raskov, fød 1782, blev Student 1800. — Haud illaudab.

Den 21 Julii.

3. Niels Clausen Bagge. En Son af afg. Sognepræst P. C. Clausen i Glud i Nars-huus Stift, fød 1788, blev Student 1808. — Laudab. Specimen scriptum egregia lande dignum
4. Joh. Seest Holm. En Son af afg. Capitain P. Holm, fød i Odense 1786, blev Student 1805. — Laudab.
5. Frederik Bagger Tauber. En Son af Dr. Professor J. H. Tauber, fød i Odense 1786, blev Student 1805. — Laudab.
6. Fred. Sigfr. Selmer. En Son af Sognepræst N. Selmer i Gamtofte i Kven, fød 1787, blev Student 1805 — Laudab.
7. Jens Gade, fød i Kiøbenhavn 1774, blev Student 1794. — Non Contemnendus.

c. i October.

Den 16 October.

1. Laur. Pet. Haubroe. En Son af H. L. Haubroe, Borger i Kiøbenhavn, fød 1791, blev Student 1807. — Laudab.
2. Nic. Christian Bierregaard. En Son af J. Bierregaard, Borger i Kiøbenhavn,

fød 1784, blev Student 1803 — Haud
illaudab.

Den 17 October.

3. Poul Matthias Bildsøe. En Søn af afg.
N. Ch. Bildsøe, forhen Sognepræst til Løs-
ning og Korning i Marhuus Stift; fød
1799, blev Student 1808. — Laudab.
4. Salve Salvesen. En Søn af Kjøbmand
D. Salvesen i Mandal; fød 1788, blev Stu-
dent 1808. — Haud illaudab.
5. Joh. Henr. Bondo. En Søn af Forpag-
ter P. C. Bondo; fød paa Høsten i
Fyen 1786, blev Student 1805. — Haud
illaudab.

Den 19 October.

6. Daniel Luplau. En Søn af Porcellæns-
Fabrik-Inspector N. C. Luplau, fød i Kjø-
benhavn 1789, blev Student 1808. —
Laudab.
7. Ludvig Daae. En Søn af Provst og Sog-
nepræst til Leganger i Bergens Stift, N.
Daae, fød 1786, blev Student 1809 —
Haud illaudab.

4. Juridisk Embedsexamen.

a. i April.

A. Theoretisk Prøve.

a. Latinsk.

Den 6 April.

1. Joh. Hansteen (see disse Annal. 1811 i B. S. 223). — Haud illaudab.
2. Sever. Jbsen. En Son af Proprietar N. Jbsen til Raakilde i Aalborg Stift, fød 1790, blev Student 1807. — Laudab.
3. Bernh. Henr. Carl Wilkens. En Son af Justitsraad B. C. Wilkens, fød i Kiøbenhavn 1789, blev Student 1808. — Haud illaudab.

Den 8 April.

4. Ole Mich. Schmidt. En Son af Kiøbmand C. Schmidt i Tronhiem, fød 1784, blev Student 1801. — Laudab.
5. Pet. Nic. Hansteen. En Son af afsd. Soldinspecteur J. M. Hansteen, fød i Christiania 1786, blev Student 1804. — Laudab.

Den 10 April.

6. Joh. Dittl. Fr. Linstow. En Son af Ge-
heime-Conferenzraad C. H. Linstow, fød 1787,
blev Student 1806. — Laudab.
7. Joh. Rybroe Jessen. En Son af Riob-
mand Jessen, fød i Kiøbenhavn 1790, blev
Student 1807. — Laudab.

b. Dansk.

Den 11 April.

1. Borge Christ. Peterfen. En Son af B.
Peterfen, residerende Capellan til Stavanger
Menighed, fød 1787. — Beqvem
2. Ole Nic. Møldrup. En Son af afd. Gart-
ner Møldrup, fød paa Rosenlund i Sieland
1788. — Beqvem
3. Andr. Lannig. En Son af Toldeasserer
Lannig i Moss, fød 1790. — Beqvem.
4. Laur. Hee Lutzhöft. En Son af Møller
M. Lutzhöft, fød paa Cathrinebjerg i Sieland
1791. — Beqvem

Den 13 April.

5. Carl. Ludv. Paulsen. En Son af General-

major P. Paulsen, fød i Horsens 1791. —
Beqvem

6. Niels Ntter (s. disse Annal. 1811 2 B. S. 228)
— Beqvem

7. Christoph. Pet. Willumsen. En Søn af
Kjøbmand R. Willumsen i Assens, fød 1787.
— Eiubeqvem

8. Joh. Carl Penne Nielsen (s. disse Annal.
1811. 2 B. S. 230) — Beqvem

Den 15 April.

9. Fred. Dan. Timme, Premierlieutenant og
Ridder af Dannebrog. En Søn af afg.
Landfoged F. D. Timme, fød i Norge 1789.
— Beqvem

10. Christ. Christensen (s. disse Annal. 1811.
2 B. S. 227) — Beqvem

11. Conr. Gust. Schmith (s. disse Ann. 1811.
2 B. S. 228) — Beqvem

12. Christ. Rasmussen. En Søn af Selbeiers
bonde Rasmus Jensen i Nalsrup Bye, Nars
huus Amt, fød 1783. — Beqvem

Den 17 April.

13. Fred. Bruenech. En Søn af Soldinspec

teur Bruenech i Laurvig, fød i Kiøbenhavn
1787. — Ei ubeqvem

14. Niels Hansen Bierding. En Son af Post-
mester og Forligelses-Commissar H. N. Bier-
ding, fød i Nysted i Lolland 1781. — Ei
ubeqvem

15. Gunder Naas. En Son af L. Gundersen,
fød paa Gaarden Dyaas ved Tronhiem 1785.
Beqvem

16. Hans Vilh. Bloch. En Son af Klokker
Bloch i Nykiøbing paa Falsler, fød 1788. —
Beqvem.

Den 18 April.

17. Hans Bagger Mommé. (Se disse Ann. 1811.
2 B. S. 229). — Beqvem

18. Fr. Ludv. Fabricius. En Son af Com-
maodeur, Capitain Ridder Fabricius, fød
1793. — Beqvem

19. Ole Stampe Fosø. En Son af Landsover-
rets-Procurator Holger Fosø, fød paa Nebøls
legaard paa Falsler 1789. — Beqvem.

20. Anders Andersen. En Son af Sognesøgd
Anders Rasmussen i Skrobelev paa Lange-
land, fød 1788. — Beqvem.

B. Practisk Prove.

a. Candidati juris.

1. Hans Holtermann (Ex. theor. d. 21 Junii 1809, Haud illaud). — Laudabilis
2. Kammerjunker Andreas Nicolai Hauch (Ex. theor. d. 10 Oct. 1810, Laudab.) — Laudabilis
3. Christian Ditlev Høgh Nissen (Ex. theor. d. 8 Jan. 1812, Laudab.). — Haud il. — Laudab.
4. Lieutenant Johan Henrik Nye (Ex. theor. d. 10 Jan. 1812, Laudab.) — Laudabilis
5. Kammerjunker Christian Ludv. Stemann (Ex. theor. d. 11 Jan. 1812, Laudab.). — Haud illaudab.
6. Ole Michael Schmidt. — Laudab.
7. Peter Nicol. Hansteen. — Laudab.
8. Johann. Ditlew Franciscus Linssow. — Haud illaudab.

b. Examinati juris.

1. Capitain Magn. Synnestvedt (Ex. theor. d. 20 Jan. 1806, Beqvem). — Vel
2. Hans Schlytter (Ex. theor. d. 14 Oct. 1811, Beqvem). — Vel

3. Borge Christ. Petersen. — Temmelig
Bel
4. Ole Nic. Møldrup. — Temmelig Bel
5. And. Lannig. — Bel
6. Niels Peter. — Bel
7. Lieutenant Fred. Dan. Timme. — Tem-
melig Bel
8. afviist
9. Conr. Gustab Schmidt. — Temmelig
Bel
10. Christen Rasmussen. — Bel
11. Sunder Nas. — Bel.
12. Hans Vilh. Bloch. — Temmelig Bel
13. Hans Bagger Momme. — Bel
14. Ole Stampe Foss. — Bel
15. Anders Andersen. — Temmelig Bel

b. 3 Junii og Jult.

— Theoretisk Proved

a. Latinsk.

Den 15 Junii

1. Lieutenant Jac. Dan. Wesenberg. En

Søn af Amtsforvalter J. K. Wesenberg, fød
i Randers 1787, blev Student 1805. —

2. Laudab. —

2. Lieutenant Chr. Mr. Em. Reimuth. En
Søn af Sognepræst P. Reimuth paa Den
13de Mæ, fød 1787, blev Student 1807. —
Laudab.

3. Carl Luno. En Søn af afg. Følder Luno,
fød i Mariager 1784, blev Student 1801.
— Haud illaudab.

— Den 18 Junii.

4. Lieutenant Samuel Fred. Kindgreen. En
Søn af afg. Bildhugger C. F. Kindgren,
fød i Kiøbenhavn 1788, blev Student 1804.
— Laudab.

5. Laur. Christ. Amberg. En Søn af J. L.
Amberg, Bogholder ved det Kongel. Tallot-
terie, fød i Kiøbenhavn 1791, blev Student
1808. — Laudab.

6. Carl Adolph Mühle. En Søn af Forpag-
ter M. Mühle, fød paa Skougaard i Fyen
1786, blev Student 1803. — Laudab.

Den 19 Junii.

7. Joh. Billeschou Jansen (s. disse Annal.
1812. 2 B. S. 127). — Haud illaudab.

8. Nic. Ditt. Am. Røder. En Søn af afg.
— Oberflieut. J. G. Røder, fød i Molde 1790,
blev Student 1809. — Haud. illaudab.

Den 20 Junii.

9. Lieutenant Marc. Gab. Wilh. Greve af Sponneck. En Søn af afg. Greve af Sponneck, fød 1788, blev Student 1805. — Laudab.
10. Lieutenant Joh. Jac. Jacobsen. En Søn af Provst Jacobsen i Dresslette i Kjøbenhavn, fød 1788, blev Student 1805. — Laudab.
11. Joh. Christ. Dyrhauge. Fød i Kjøbenhavn 1788, blev Student 1806. — Laudab.

Den 22 Junii.

12. Hofjunker Jac. Wilh. de Munthe af Morgenstjerne. En Søn af afg. Stiftamtmand C. B. de Munthe af Morgenstjerne, fød i Folland 1788, blev Student 1806. — Laudab.
13. Andr. Møller. En Søn af Landmand P. Møller i Rørre, Jylland, fød 1787, blev Student 1806. Laudab.
14. Freder. Emil Fridsch. En Søn af Justitsraad Fridsch i Kjøbenhavn, fød 1790, blev Student 1809. — Laudab.

b. Dansk.

Den 24 Junii.

1. Fuldmægtig Johan Hansen. En Søn af H. Christophersen, fød i Kiøbenhavn 1791. — Beqvem
2. Jens Hoff. En Søn af afd. J. P. Hoff, Borger i Colding, fød 1792. — Beqvem.
3. Gerhard Rhein. En Søn af Handelsmand F. Rhein, fød paa St. Thomas 1785. — Beqvem
4. Jac. Fred. Tillge. En Søn af afd. Læreredshandler Tillge, fød i Kiøbenhavn 1792. — Beqvem

Den 26 Junii.

5. Hans Malling. En Søn af Kiøbmand Hans Malling, fød i Kiøbenhavn 1791. — Beqvem
6. Ludv. Jacobsen. En Søn af Arvesøster Engelbr. Jacobsen, fød 1794 i Allsted, Flintterup Bye under Sorø Amt. — Beqvem
7. Carl Sever. Pontoppidan. En Søn af Justitsraad og Raadmand Pontoppidan, fød i Kiøbenhavn 1795. — Beqvem
8. Joh. Dav. Christ. Brorson. En Søn af

Professor Ridder Brorson, fød 1795. —
Ei ubeqvem

Den 27 Junii.

9. Christ. Østrup Uøler. En Son af Berg-
mester Uøler, fød paa Kongsberg 1786. —
Ei ubeqvem

10. Joh. Pedersen Hviid. En Son af Gart-
ner P. Hviid paa Stamhuset Lenborggaard
ved Ringkjøbing, fød 1788. — Ei ubeqvem

11. Berth. Nic. March. En Son af Sogne-
præst March i Herslev i Viborg Stift, fød 1789.
— Beqvem

12. Christ. Rasmus Otterstrøm. En Son af
Stomagermester Otterstrøm, fød i Kiøben-
havn 1795. — Beqvem

Den 29 Junii

13. Lieutenant Soren Juel. En Son af Han-
delsmand J. Juel, fød i Kiøbenhavn 1788.
— Beqvem

14. Morten Müller. En Son af E. Müller,
Sognepræst i Borre Præstegield i Grevska-
berget Charlshøje, fød 1790. — Beqvem

15. Christian Henning Reisz. En Son af

— Hoffkandestober Reisz, fød i Kiøbenhavn 1794.
— Beqvem

16. Christen Christensen. En Søn af Lær-
redshandler G. Christensen, fød i Kiøben-
havn 1794. — Beqvem

Den 1 Julii.

17. Jost Dider. Magn. Schneider. En Søn
af afd. Etatsraad Alb. Schneider, fød i Kiø-
benhavn 1790. — Ei ubeqvem

18. Jørgen Fogh. En Søn af afd. Landmand
J. Fogh i Nørre: Jylland, fød 1780. — Ei
ubeqvem

19. Rasmus Rasmussen. En Søn af Land-
inspecteur Rasmussen, fød i Høen 1792. —
Beqvem

Den 2 Julii.

20. Henr. Guntelberg Ploug. En Søn af
afg. Kiøbmand Ploug i Stavanger, fød 1790.
— Beqvem

21. Christian Ottesen. En Søn af Handels-
mand Ole Ottesen, fød i Kiøbenhavn 1793.
— Beqvem

22. Christian Beengard. En Søn af Feldt-

betient J. C. Beengaard, fød i Riobenhavn 1794. — Bequem

B. Practisk Prøve.

a. Candidati juris.

1. Lieutenant Jac Claud. Pingel. (Ex. theor. d. 17 Jan. 1806, Haud illaud.). — Haud illaudabilis
2. Cancellist Carl Owe Voigt. (Ex. theor. d. 13 Jan. 1810, Haud illaud.). — Haud illaudabilis
3. Jens Sam. Grønlund. (Ex. theor. d. 16 Junii 1810, Laudab.). — Laudabilis
4. Jes. Fæster. (Ex. theor. d. 15 Junii 1811, Laudab.). — Laudabilis
5. Jens Lange. (Ex. theor. d. 12 Junii 1811, Laudab.). — Laudabilis
6. Hans Koefod. (Ex. theor. d. 14 Junii 1811, Haud illaud.) — Laudabilis
7. And. Dahl. (Ex. theor. d. 13 Jan. 1812, Laudab.) — Laudabilis
8. Kammerjunker v. Bülow. (Ex. theor. d. 7 Oct. 1811, Laudab.). — Laudabilis
9. Kammerjunker G. H. v. Moltke. (Ex. theor. d. 11 Jan. 1812, Laudab.). — Laudabilis

10. Lieutenant Christian Ullr. Keimuth. —
Laudabilis.
11. Lieutenant Sam. Fred. Rindgreen. —
Haud illaudab.
12. Laurent. Christian Umberg. — Haud il-
laudab.
13. Carl Adolph Muhle. — Laudab.
14. Fred. Emil Fridsch. — Laudab.

b. Examinati juris.

1. Hans Ramm. (Ex. d. 21 Junii 1811, Be-
quem). — Semm. Vel.
2. Anders Andersen. (Ex. theor. d. 18 April
1812, Bequem). — Semm. Vel.
3. Gerh. Rhein. — Vel.
4. Jac. Fred. Lillge. — Vel.
5. Jens Hoff. — Semm. Vel.
6. Niels Carl Andrup. (Ex. theor. d. 28
Junii 1811, Bequem). — Semm. Vel.
7. Carl Ludv. Poulsen. (Ex. theor. d. 13
April 1812, Bequem). — Semm. Vel.
8. Christ. Henn. Reisz. — Semm. Vel.
9. Morten Møller. — Vel.
10. Joost Dider. Magn. Schneider. — Sem-
melig Vel.
11. Rasmus Rasmussen. — Semm. Vel.
12. Christian Beengard. — Semm. Vel.

c. 1 October.

A. Theoretisk Prøve.

a. Latinff.

Den 12 October.

1. Fr. Wilh. Cass. Benzon, Hofjunker. En Søn af Kammerherre L. Benzon, blev Student 1809. — Laudab.
2. Christ. Th. Carl Wormskiold. En Søn af Conferensraad og Deputeret i det Kongl. Rentekammer, P. Wormskiold, fød i Kiøbenhavn 1790, blev Student 1807. — Laudab.
3. Christ. Wilh. Haagen. En Søn af Generalauditeur J. Haagen, fød i Kiøbenhavn 1792, blev Student 1809. — Laudabilis

Den 13 October.

4. Marc. v. Schmidten. En Søn af Generalkrigscommissair U. C. v. Schmidten, fød paa Urup i Jylland 1791, blev Student 1809. — Laudab.
5. Joh. Georg Holm. En Søn af Statsraad D. P. Holm, fød i Kiøbenhavn 1792, blev Student 1809. — Laudab.

6. N. C. Bendz. En Søn af Overauditor N. B. Bendz, fød i Laurvig 1789, blev Student 1807. — Laudab.

Den 14 October.

7. Matth. Friis Jrgens Bergb, Cancellist i det udenlandske Departement. En Søn af G. G. Bergb, Sognepræst i Kingsager i Aggershuus Stift, fød 1786, blev Student 1807. — Laudab.
8. Nic. Ditt. Amund Ræder (s. ovenfor ved 19 Jun. S. 288) — Laudab.
9. Christen Estrup. En Søn af Amtsprovst P. Estrup i Randers, fød 1790, blev Student 1809. — Laudab.

Den 15 October.

10. Jens Andr. Graah. En Søn af Conferentsraad og Høiesterets Assessor P. H. Graah, fød 1788, blev privat inscriberet som Student 1804. — Laudab.
11. Jul. Marc. Biering. En Søn af afg. Sognepræst til Usminderød C. P. Biering, fød 1784, blev Student 1802. — Laudab.

12. Egeb. Ludb. Langberg. En Søn af Dis-
pacheur K. L. Langberg i Kiøbenhavn, fød
1791, blev Student 1808. — Haud ill.
laudab.

Den 16 October.

13. Bernh. Henr. L. Wilkens (s. ovenfor S.
282 ved 6 April). — Haud illaudab.

14. Christ. Mich. Kottbøll. En Søn af afg.
Conferenzer. og Prof. i Medic. Christ. Frijs
Kottbøll, fød 1791, blev Student 1809. —
Laudab.

Den 17 October.

15. L. C. Brink Seidelin (s. disse Annal.
1811. I B. S. 63 ved 18 Jan.). —
Laudab.

16. Joh. Rasm. Brandt. En Søn af afg.
Sørenskriver H. A. Brandt, fød 1789, blev
Student 1807. — Laudab.

17. Joh. Christ. Wittusen. En Søn af Pros-
prietær Christ. Wittusen til Overkebygaard
i Sieland, fød 1791, blev Student 1808.
— Haud illaudab.

Den 19 October.

18. Eiler Holck Marcker. En Son af afg. Sognepræst Elem. Funch Marcker, fød 1787 i Aggersborg i Aalborg Stift, blev Student 1806. — Haud illaudab.

b. Danff.

Den 20 October.

1. Henr. Christ. Schönberg. En Son af Dvergraver Schönberg i Odense, fød 1790. — Beqvem
2. Pet. Lor. Jac. Eiler. En Son af Sognepræst D. Eiler i Tierebye, fød i Spandet i Ribe Stift. — Beqvem
3. Gabr. Fougner. En Son af Proprietær S. Fougner, fød 1791 i Eger i Buxferuds Amt. — Beqvem
4. Thor. Nic. Petersen. En Son af Bys og Herredsfogd Petersen i Ringsted, fød 1792. — Beqvem

Den 22 October.

5. Lauritz Ostenfeld. En Son af Møller Ostenfeld, fød i Jylland 1789. — Beqvem

6. And. Jac. Schytk. En Søn af Dr. Sognepræst Schytk paa Falster, fød i Jylland 1790. — Beqvem
7. Jens Petersen. En Søn af Skoleholder Peder Jensen i Suldrup i Aalborg Stift, fød 1790. — Beqvem
8. Jørgen Nielsen. En Søn af Bonden Niels Rasmussen, paa Ballesgaard i Veile Amt, fød 1791. — Beqvem

Den 23 October.

9. Landmaaler Simon Jørgensen. Faderens Bonde paa Biørnsholms Gods i Aalborg Amt. — Ei ubeqvem
10. Jac. Gregor. Graah Fabritius (s. forr. Hæfte S. 39 ved 24 Jan.). — Ei ubeqvem
11. Joh. Pedersen Hviid (s. ovenfor S. 291 ved 27 Jun.). — Beqvem
12. Jens Munthe. En Søn af afd. Probst Ch. Munthe i Sognedal i Christianssands Stift, fød 1788. — Beqvem

Den 24 October.

13. Rasmus Møller. En Søn af E. Møller, Eier af Uttersløb Mølle, fød 1790. — Ei ubeqvem

14. Hans Breien. En Søn af Proprietær Michael Breien, fød paa Ringetiget 1791. — Beqvem
15. Hans Pet. Alsing. En Søn af afg. Degn til Bierlev i Sieland, A. Alsing, fød 1791. — Beqvem
16. Thyge Jesper Nyegaard. En Søn af Forvalter Joh. Nyegaard, fød 1791 i Egeholms Mølle i Veile Amt. — Beqvem

Den 26 October.

17. Jørgen Fogh (s. over S. 292 ved 1 Jul.) — Ei ubeqvem
18. Jens Hansen Schmidt. En Søn af S. N. Schmidt, fød i Kiøbenhavn 1791. — Ei ubeqvem
19. Joh. Nyres. En Søn af dansk Generalsconsul Nyres i Lissabon, fød 1792. — Ei ubeqvem
20. Fred. Georg Lindorff. En Søn af afg. Forvalter Lindorff ved Speciesbanken, fød 1792. — Ei ubeqvem

Den 27 October.

21. Pet. Alex. Petersen. En Søn af afg.

- Kammerlaqvai J. Petersen, fød i Horsens
1785. — Ei ubeqvem
22. Niels Pagh. En Son af Brøndeviins-
brænder Pagh, fød i Kiøbenhavn 1791. —
Ei ubeqvem
23. Kasim. Blichfeldt. Fød 1791 paa Gaar-
den Fuglsang under Grevskaftet Frisenborg.
— Ei ubeqvem

Den 29 October.

24. Thom. Sever. Birch. En Son af Sog-
præst Birch i Hammel i Jylland, fød 1789.
— Beqvem
25. Fred. Wilh. Wilcke. En Son af Garte-
ner Wilcke, fød 1793. — Beqvem
26. Soren Nielsen Siirsbeck. En Son af
Selveier Niels Siirsbeck ved Ringkjøbing. —
Ei ubeqvem

B. Practisk Prove.

a. Candidati juris.

1. Albr. Pet. Gude (Ex. theor. d. 5 Oct. 1811,
Laudab.). — Laudab.
2. Kammerjunker Fred. Wilh. Caspar de
Wenzon. — Haud illaud.

3. Christ. Thøger Carolus Wormskiold. — Laudab.
4. Christ. Vilh. Haagen. — Haud illaudab.
5. Johann. Georg Holm. — Laudab.
6. Nic. Christ. Bendz. — Laudab.
7. Math. Friis Jørgens Bergh. — Laudab.
8. Nic. Ditt. Amund. Ræder. — Haud illaudab.
9. Jens And. Graah. — Laudab.
10. Christ. Mich. Kottbøll. — Laudab.
11. Ludv. Christ. Brink Seidelin. — Haud illaudab.
12. afviist

B. Examinati juris.

1. afviist
2. Fred. Ludv. Fabricius (Ex. theor. d. 18 April 1812, Beqvem). — Lemm. Vel
3. Hans Ramm (Ex. theor. d. 21 Junii 1811, Beqvem) (cfr. 5 Julii 1811 og 9 Julii 1812) Lemm. Vel
4. Rasm. Schmidt (Ex. theor. d. 10 Oct. 1811, Beqvem) — Vel
5. Christ. Christensen (Ex. theor. d. 29 Junii 1812, Beqvem). — Lemm. Vel

6. Henr. Christ. Schönberg. — Vel
7. Pet. Lor. Eiler. — Lemm. Vel
8. Gabr. Fougner. — Vel
9. Thor Nicol. Petersen. — Vel
10. Lauritz Ostenfeldt. — Lemm. Vel
11. Jens Petersen. — Vel
12. Jørgen Nielsen. — Vel
13. Jens Munthe. — Vel
14. Rasmus Møller. — Lemm. Vel
15. Hans Breien. — Vel
16. Hans Ped. Alfing. — Vel
17. Thyge Jesper Nygaard. — Vel
18. Jørgen Fogh. — Lemm. Vel
19. Thom. Sev. Birch. — Lemm. Vel

Ved denne Leilighed anmærkes, at i forrige Hæfte S. 36 bliver ved Navnet J. F. Carse Characteren: *Laudabilis* at rette til: *Haud illaudabilis*; ligesaa S. 42 ved Navnet P. B. Hammerich Characteren: *Laudabilis* til: *Haud illaudabilis*. I Henseende til disse tvende Feil, hvorpaa Udg. er bleven gjort opmærksom, har han ved nærmere Undersøgelse fundet, at den første er indlobet ved hans egen Forseelse, at den anden derimod hidrører fra en Urigtighed i de officielle Lister.

5. Medicinsk Embeds: Examen.

(Fortsat fra forrige Hæfte S. 44).

Den 3 Julii.

1. Bernh. Georg Hasberg, fød i Christiania 1789, blev Student 1807. — Laudab.

Den 17 December.

2. Nasm. Emil. Bruun, fød i Kiøbenhavn 1790, blev Student 1807. — Laudab.

6. Pharmaceutisk Examen

i Aaret 1812.

Den 2 Martii.

1. Laur. Jens. Eeg, fød 1791. Faderen Giests giver ved Randers. — Laudab.

Den 23 April.

2. Erich Nasm. Wiborg. En Son af Klæde-
fabrikdirecteur Wiborg, fød 1792. — Lau-
dabilis

Den 1 Mai.

3. Johan Preuert. En Son af Borger
Preuert i Tronhiem, fød 1791 — Laudab.

Den 12 Mai.

4. Hans Adolph Keetz. En Søn af afg. Sognepræst Keetz i Christrup i Jylland, fød 1791. — Laudab.

Den 16 Mai.

5. Lorenz Holst, fød 1791. Faderen Sognepræst i Skibsted i Jylland. — Laudab.

Den 23 Mai.

6. Lauritz Gottlob Ulstrup, fød 1793. Faderen Eier af Kalkbrønderiet ved Lyng. — Laudab.

Den 18 Julii.

7. Jørg. Carl Ustwald, fød 1790. Faderen Borger i Viborg. — Laudab.

Den 1 August.

8. Met. Fred. Schive, fød 1787. Faderen Copiist i Rentekammeret. — Laudab.

V. Privatinscriberede *).

i Maret 1812.

Den 4 Januarii.

1. Pet. Hansen Steenschwang, akademisk Borger i Kiel.

Den 2 Martii.

2. Henning Gottfr. Lindberg, akademisk Borger i Halle.

Den 18 April.

3. Matth. Nic. Sothman, akademisk Borger i Kiel.

VI. Promotion.

Den 5 Sept. forsvarede constitueret Lærer ved Slagelse lærde Skole, Candidat. Theolog. Jacob Jacobsen Dampé, offentligen i Kærgentkirken sin af det philosophiske Facultet med følgende Censur:

*) I Overensstemmelse med Fdn. angaaende Examen artium af 22 Mart. 1805 og den kongelige Resolution af 26 Jun. 1806.

Doctam hanc disquisitionem Facultas Philosophica Hafniensis dignam censet, quæ ad summos in Philosophia honores apud nos obtinendos publicæ disputationi sub- jici possit.

N. C. Kall.

p. t. Decan. fac. philos.

antagne Inauguraldisputats: *Conspectus et æst-
matio ethicæ Corani* (62 pp. 4.). De or-
dentlige Opponentere vare efter Directionens
Anmodning dHr. Etatsr. Prof. N. C. Kall,
Dr. Prof. P. E. Müller og Prof. J. Møl-
ler. Efterat Udsaldet af denne offentlige Actus
var igiennem Directionen til Hs. Maj. indbe-
rettet, behagede det Allerhoifssamme, under 29
Dec. allernaadigst at tillade, at Magistergraden
ved Kiøbenhavns Universitet maatte confereres
fornævnte J. J. Dampé, og til den Ende Ma-
gisterdiplomet for ham udfærdiges.

VII. Fortegnelse paa de Studiosi, som
i Aaret 1812 have erholdt Com-
munitets-Stipendiet.

L. Nagaard, Theolog, dimitt. fra Eolding Skole.
P. E. Bechman, Medic., dimitt. fra Kiøbenh. Sk.
M. Bull, Theol., dimitt. fra Bergens Sk.

- H. Bunkeslod, Theol., dimitt. fra Odense Skole
 F. Bøggild, Theol., dimitt. fra Aarhus Sk.
 J. Cornisch, Jurist, dimitt. fra Christiania Sk.
 N. Daae, Jurist, dimitt. fra Bergens Sk.
 R. Ellefsen, Theol., dimitt. fra Christiania Sk.
 H. Estrup, Theol., dimitt. fra Randers Sk.
 F. W. Gamborg, Theol., dim. fra Roskilde Sk.
 J. M. Hartman, Theol., dim. fra Christiania Sk.
 C. S. B. Hejberg, Medic., dim. fra Horsens Sk.
 H. B. Helm, Theol., dim. fra Odense Sk.
 H. A. Hielm, Theol., dim. fra Christiansand Sk.
 H. E. Hirsch, Theol., dim. fra Christiania Sk.
 H. H. Holmbo, Theol., dim. fra Christiania Sk.
 J. M. Hoeg, Theol., dim. fra Randers Sk.
 J. Jørgensen, Jurist, dim. fra Viborg Sk.
 P. F. Jørgensen, Jurist, dim. fra Fredericia Sk.
 C. E. N. Langhorn, Theol., dim. fra Rykiøbing Sk.
 F. E. Lorentsen, Theol., dim. fra Friderichsb. Sk.
 A. Olsen, Jurist, dim. fra Bergens Sk.
 J. S. Olsen, Theol., dim. fra Slagelse Sk.
 H. H. Preuss, Theol., dim. fra Christiansand Sk.
 P. Sandal, Theol., dim. fra Helsingørsk Sk.
 J. A. Westergaard, Medic., dim. fra Aarhus Sk.
 H. Würzen, Jurist, dim. fra Friderichsborg Sk.

VII. Høitideligheder.

- 1) Rectorskifte og Præmiers Uddeling.

Torsdagen den 25 Jun. nedlagde Dr. Prof. Ridder E. F. Horneman det i afsigte academiske Aar førte Rectorat ved Universitetet, og overlevede samme til Hr. Conferensraad Ridder J. F. W. Schlegel. Den fratrædende Rector holdt i Regentkirken en Tale, som handlede om Nødvendigheden og Nytten af, tilbørligen at iagttage Forskiellen mellem Menneskets lavere og høiere Natur.

Efterat Talen var tilende, uddeltes Universitetets Præmiemedailleer i Guld til de Studerende, hvilke samme tilforn vare tilkiendte, nemlig Candid. juris (nu Secretær i Høieskeret) Christian Kothe, Studiosus N. F. B. Schiern, Studios. H. W. Thriege og Studios. Bernh. Sev. Inge mann, Alumnus paa Balchendorfs Collegium.

Det i Anledning af denne Høitidelighed udstødte academiske Program, forfattet af Professor B. Thorslacius, handlede om Menneskeofsere i de første Aarhundrede efter Rom's Anlæggelse.

2) Reformation'sfesten.

Onsd. d. 11 Nov. celebreredes den aarlige Universitetsfest til Erindring om den danske Kirkes og Høiskoles Reformation og i Anledning af de nye academiske Borgeres Optagelse. Den offentlige Tale holdtes af Prof. Med. Dr. J. D. Herholdt, der fremstillede de Fordele, som

Menneskeheden og i Særdeleshed Fædrelandet har høstet af de medicinske Videnskabers Dyrkelse efter Reformationen.

Derpaa fremtraadde Statsraad N. C. Kall, som p. t. Decanus i det philosophiske Facultet, og meddeelte en kort Udsigt over Udsaldet af den nysafholdte Examen Artium.

Til Hoitideligheden var indbudet af Professor Herholdt ved et latinſk Program, som indeholdt en Udsigt over Medicinens Historie saavel hos Nationerne i Almindelighed, som i Særdeleshed i Fædrelandet efter Reformationens Indførelse *).

IX. Academiske Leilighedsskrifter og Disputatser.

1. *Quomodo in sacrificiorum humanorum, a vicinis sibi tradito, instituto versati fuerint primis ab U. C. seculis Romani.* Programm. scripsit *B. Thorlacius*, Prof. Ling. Lat. Ord. 4 p. fol.
2. *Selecta ex historia artis medicæ.* Programm. Scripsit *Joh. Dan. Herholdt*, Doct. et Profess. Med. P. E. 78 p. 4.

*) Af dette Program, forsaavidt det angaaer Medicinens Historie i Fædrelandet, er meddeelt et Udtog i dette Hæfte S. 161 — 178.

3. *De viis compendiaris strenuo literarum cultori haud facile commendandis.* Prolusio, qua commilitones suos ad scribendi disputandique exercitia secum instituenda officiosissime invitat *Janus Möller*, in Universitate Hauniensi Theolog. Prof. [P. E. 26 p. 8. *),
4. *Conspectus et æstimatio ethicæ Corani*, adjecto animadversionum philologicarum in arabicos scriptores specimine. Dissert. inauguralis, quam pro summis in philosophia honoribus rite obtinendis publico examini subjicit *Jacobus Jacobi Dampe*. 62. p. 4.

X. Studenterbøining **).

Under 19 Jul. d. A. har det behaget H. S. Majestæt Kongen at befale, som følger:

- 1) Alle Studerende ved Kjøbenhavns Universitet skulle, naar ikke Legems Svaghed forbyde

*) Denne Prolusio er nu aftrykt i Forfatterens Theologiske Bibliothek 3 B. S. 1 ff.

***) Formedelt Mangel paa de fornødne Meddelelser har denne Artikel ikke kunnet fortsættes i disse Annaler, fra den Tid den ophørte med Aargangen 1809 2 B. S. 76.

dem det, være pligtige at indtræde i Bort Livcorps, saasnart de have taget Examen Artium, og forblive der, indtil de have taget Embedsexamen eller forlade Universitetet. Det paalægges Universitetets Foresatte, som Pligt, at paasee denne Befalings Opfyldelse.

2) Tiden til Corpsets Waabensøvelser bestemmes saaledes: at de begynde i de første Dage af Julii Maaned og ere endte forinden samme Maanedes Udgang, og skal Corpset til Øvelse i alt kun samles otte Gange aarlig. Det paalægges Professorerne at tage Hensyn hertil ved Bestemmelsen af de offentlige Læretimer i denne Maaned af Aaret.

3. Saalænge Krigen varer, maa ingen Ansøgning om Embeds Erholdelse indgives af nogen Candidat eller Studerende ved Kiøbenhavns Universitet, med mindre den ledsages med Paategning af Chefen for Bort Livcorps, hvori angives, hvortænge Ansøgeren har staaet i Bort Livcorps, eller Aarsagen, hvorfor han ikke har været ansat i samme.

I Overensstemmelse dermed har Directionen foranstaltet en offentlig, under 13 Aug. udfærdiget, Bekiendtgjørelse af denne allerhøieste Befaling, og foranlediget, deels at denne Bekiendtgjørelse strax ved at oplaaes paa behørigte Steder er bleven bragt til de Studerendes Kundskab, deels

at et Exemplar af samme bliver tilligemed de academiske Leges overleveret enhver, der herefter immatriculeres som Student ved Universitetet.

Med Udgangen af Aaret 1812 udgjorde det i 8 Compagnier inddeelte Corpsets Total-Styrke: 8 Compagnie-Chefer, 8 Prem. Lieutenanter, 7 Sec. Lieutenanter, 61 Underofficerer og 434 Mand; desforuden 2 Chefs-Adjutanter og 1 Corps-Adjutant. Af de samtlige Corpsets Medlemmer vare omtrent 80 Candidater i Theologie eller Lovkyndighed.

XI. Blandede Efterretninger.

Med allernaadigst Resolution af 30 Mai d. A. er hidtilbørende Volontair ved Universitetsbibliotheket, Kasimus Christian Rask, antaget til Amanuensis sammesteds, med en fast aarlig Gage af 100 Rd.

Det theologiske Facultet havde andraget om, at det, i Betragtning af Tidsomstændighederne og alle Fornødenheders høie Priis, maatte bemyndiges til, ogsaa *) for indevarende Aar af Communitetsskaffens Overskud at inddele en

*) Jvf. disse Annal. 1811 i B. S. 89.

vis Sum til overordentlig Hielp for trængende og værdige Studerende ved Kiøbenhavn's Universitet, især dem, som enten ved den sidste Besættelse af vacante Communitetspladser maatte formødelst de Sogendes Antal forbigaaes, eller, fordi de tyiligen vare til Universitetet dimitterede, ei endnu havde Adgang til ordentlige Universitets-Stipendier. Paa Directionens i denne Anledning giorte allerunderdanigste Forestilling behagede det Hs. Majestæt Kongen, ved allernaadigst Resolution af 22 April d. A. at tillade, at en Sum af indtil 2500 Rd. maatte som overordentlig Understøttelse af Communitets-Cassens Overskud uddeles blandt de meest værdige og trængende Studerende ved Kiøbenhavn's Universitet, saaledes at den høieste Understøttelse blev 45 Rd., den ringeste 25 Rd. for hver.

Ligesom Universitetsbogtrykker Directeur Schulz, som nuværende Forpagter af Almanakens Udgivelse, ved allerhøieste Resolutioner *) var, i Betragtning af Materialiers og Arbeidsløns stegne Priser, bleven bemyndiget til at forhøje de danske Almanakkers Udsalgspriis til $3\frac{1}{2}$ Sk. for de uhæftede og 4 Sk. for de hæftede

*) S. disse Annal. 1811 I B. S. 91.

pr. Stykke, saaledes er han ogsaa ved allernaadigst Resolution af 17 Jul. d. A. tilladt at udsælge for Aaret 1813 de almindelige danske Almanacker til en Priis af $7\frac{1}{2}$ Sk. for Stykket af de uhæstede og 8 Sk. for Stykket af de hæstede, hvilken Priis trykkes paa Tittelbladet; dog betaler han for bemeldte Aar til Universitetet en Forhoielse af 1700 Rd. i den ellers ved Forpagtningscontracten bestemte Afgift *).

*) Det Kiøbenhavnske Universitet blev ved D. L. 2—21—5 og N. L. 2—20—5 forundt Privilegium paa at lade trykke og forhandle alle Slags Almanacker i begge Riger. Denne Ret er siden ydermere bleven stadfæstet ved Rescripterne af 1 Martii 1684, 18 Aug. 1685, 2 Dec. 1690, 8 Martii 1727. Imidlertid hengik over et Aarhundrede, forinden dette Privilegium blev i nogen Grad frugtbringende for Universitetet. Den liden Fordeel, man lovede sig af Almanackers Afsetning, blev i Aaret 1725 forundt Professor Ramus formedelt hans særdeles Fortjenester. Han affod atter med kongelig Tilladelse 1750 sin Ret til Joh. Høpsner og dennes Son Nic. Christ. Høpsner. Gaavel Faderen som Sønnen svarede allene 200 Rd. Honorarium til Professor Astronomiæ. Men ved Rescript af 21 Jul. 1773 blev efter Consiliorii Forestilling fastsat, at, naar Bogtrykker N. C. Høpsner ved Døden afgik, skulde Kiøbenhavns Universitet, til

af det Universitet tilhørende Strægegods i
Marhuus Stift, Præbenda Eweed kaldet, ere

Fordeel for det astronomiske Observatorium og
astronomiske Jagttagelser, allene, isolæ Loven og
de derom ergangne Anordninger, vare berettiget
til at lade trykke alle danske Almanacker, med
Forbeholden af, nærmere at bestemme, hvorle-
des den deraf flydende Fordeel bedst maatte være
at anvende. Efter bemeldte Høpfners Død blev
Rettigheden af Consistorio bortforpagtet til den
Afsdeds Son Peter Marquard Høpfner, som var
bleven hoisbydende ved offentlig Auction, mod en
aarlig Afgift af 1070 Rd. paa 10 Aar, nemlig
fra 1785 til 1794 incl. Et Kgl. Rescript af 14
Jan. 1785 bestemmer, at heraf 100 Rd. Skulde
tillægges Prof. Peder Horrebom aarlig for me-
teorologiske Jagttagelser, 200 Rd. aarlig til Bi-
bliothecarius ved Universitetets Bibliothek, 100 Rd.
til Samulus ved samme, og 200 Rd., ligesom
forhen, til Prof. Astronom. for hans Umage med
Almanackerne m. m., men det øvrige anvendes
til at vedligeholde Observatorii Indretning samt
at besørge Observationer anstillede og til Trykken
befordrede. Henimod den Tid, da Forpagtnings-
Contracten udløb, blev den efter P. M. Høpfners
Ansøgning fornyet paa andre 10 Aar imod en
ringe Forhoielse, saa at han i alt kom til at
svare 1100 Rd. Kort efter den store Ildbrand
1795 tilkøbte Directeur Schulz sig det Høpfner-
ske Bogtrykkerie og tilligemed samme Ret til at

end videre *) indtil 12 Sept. d. A. afhændede til Eiendom:

trykke og udsælge Almanacker. Da den med afdøde Directeur Hopfner affluttede sidste Contract vilde udløbe 1804, og Directeur Schulz, ved at anholde om Contractens Fornyelse, tilbød allerede for 1803 og følgende Aar, altsaa 2 Aar for den stipulerede Tid, den Forpagtningsafgift af 2000 Rd. aarslig, som af andre Lyshavende var anbudet, foruden at han paatog sig den Forpligtelse, til Norges Bedste at besørge egne Almanacker for tvende nordligere Polhøider end Kiøbenhavn's, saa overdrog Consistorium i Aaret 1801 Directeur Schulz Almanackens Udgivelse fremdeles paa 25 Aar fra den sidste Forpagtnings Udlob, og skulde Almanacken da sælges for den gamle Pris (1½ Sk. for Stykket af de ubæstede og 2 Sk. for Stykket af de bæstede). Men i Anledning af en fra bemeldte Directeur Schulz i Aaret 1801 indkommen Ansøgning om Almanackens Forhoielse og dermed forbundne Tilbud af en Forhoielse af 300 Rd. i Forpagtningsafsten modificeredes ef-

*) S. disse Annal. 1810 2 B. S. 249. Det er ved allerhøieste Resolution af 6 Martii 1807, at Commissionen for Universitetets og Communitetets Jordegods's bedre Indretning er bleven bemyndiget til, paa den for Universitetet fordeelagtigste Maade at afhænde dette Strøegods. (S. disse Annal. 1807 1 B. S. 121).

1) fem Gaarde i Hinnerup, af hvilke enhver staaer for 6 Tdr. 3 Skp. 1 Kdk. Hartk., og hvois Landgilde hidtil har været aarlig for hver 2 Td. Rug, 3 Td. 4 Skp. $3\frac{1}{2}$ Kdk. Byg, 2 Td. Havre, $1\frac{1}{2}$ Ditting Smør og $\frac{1}{4}$ Boelsvoin, til disse Gaardes Fæstere mod en Kiebesum af 3200 Rd. D. C. for hver Gaard. J 11 Jun. 1811 have de modtaget Skiode.

2) et Huus i bemeldte Hinnerup med 4 Skp. 1 Alb. Hartk., hvoraf hidtil er svaret Landgilde 4 Rd. 68 Sk., til Fæstere med en Kiebesum af 400 Rd. D. C. Skiodet er udstedt under 4 Dec. 1811.

3) en Gaard i Højvorre, som staaer for Hartkorn 7 Td. 2 Skp. $2\frac{1}{2}$ Alb., og hvoraf hidtil er svaret i Landgilde $2\frac{1}{2}$ Td. Rug, 6 Td.

ter Brevvevling mellem Consistorium, Patronatet og det kongl. Danske Cancellie, den første Bestemmelse derhen, at 1) Forpagtningstiden indskrænkedes til 13 Aar (1805 — 1817 incl.) 2) Forpagteren fulde erlægge til Universitetet 2300 Rd. aarlig. 3) Almanakernes Pris maatte forhøies med 1 St. Stykket, altsaa til $2\frac{1}{2}$ Sk. for de ubæftede, og 3 Sk. for de bæftede. Denne Forpagtnings-Contract mellem Universitetet og Directeur Schulz er underskrevet den 29 Mai 1802, og vil saaledes udløbe med Udgangen af Aaret 1817.

Byg 5 Td. Havre, 1 Boelsviin og i Penge 36
Sk., til Fæsteren mod en Kiobesum af 3000 Rd.
D. C. Skiodet er udfærdigt i 11 Jun. 1812.

4) En Gaard i Bisdstrup, staaende for 5
Td. 4 Skp. 1 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. Hartk., og hvis Land-
gilde hidtil har været 1 Td. 2 Skp. Rug, 3
Td. Byg, 5 Td. Havre, 1 Eviin, 1 Godenød
og 42 Sk. i Penge, til Fæsteren for 2800 Rd.
Danst Courant. Skiodet udfærdiget i 11 Jun.
1812.

5) en Gaard i Kølse, som staaer for Hartk.
6 Td. 5 Skp. 3 Fdk. 1 Alb., og hvis Landgilde
hidtil har været aarlig 5 Td. 1 Skp. 1 Fdk.,
Byg, $1\frac{1}{4}$ Otting Smør, $\frac{2}{3}$ Boelsviin, og 14 Sk.
i Penge, til Fæsteren for en Kiobesum af 7000
Rd. Danst Courant. Skiodet udfærdigt i 11 Jun.
1812.

6) en Gaard i Veilbye, staaende for Hartk.
5 Td. 2 Skp. 3 Fdk. 2 Alb., og hvoraf hidtil
er svaret i Landgilde $3\frac{1}{8}$ Td. Rug $2\frac{2}{3}$ Td. Byg,
1 Otting Smør, 1 Boelsviin og i Penge 64 Sk.,
til Fæsteren for 2500 Rd. Danst Courant. Hele
Summen indbetales i Viborg Snapsting 1813
med et Aars Rente, og da udfærdiges Skiodet.
Endelig har

7) Fæsteren af Kiær Mølle vedtaget at be-
tale med 7000 Rd. D. C. bemeldte Mølle med

Tilliggende, og derom bliver med ham oprettet behørig Kiøbe-Contract. Møllen staaer for Harts Korn Jordskyld 3 Skp. 2 Fdk. 2 Alb., Møllens skyld 4 Skp. 1 Fdk. Den aarlige Landgilde har været 4 Td. 5 Skp. Rug, 4 Td. 7 Skp. Byg, 1 Ditting Smør, og 86 Sk. i Penge.

Den 17 Jun. har Consistorium approberet den nu paa de orientalske Sprogs Studium udenlands reisende Mag. Jens Lassen Kasemusens Udnævnelse til at nyde det Hopnerke Legat.

D. 15 Jul. har Consistorium udnævnt Stud. Theol. J. H. Bredsdorff til Alumnus paa Balchendorfs Collegium.

D. 30 Sept. ligeledes Cand. Theol. Joh. Wilh. Angell og Cand. Theol. Jens Fred. Becker til Alumni paa Elersens Collegium.

D. 28 Oct. ligeledes Stud. Theol. M. Keysholtz, Stud. jur. And. Olsen og Stud. Theol. Hector Fred. Estrup til Alumni paa Balchendorfs Collegium; og Stud. Jacob Løchte til Alumnus paa Elersens Collegium.

D. 18 Nov. har Consistorium udnævnt Sophia Dorothea Bentzen, en Datter af afg.

Oberstlieutenant Bentzen, til at nyde det Høf-
bergske Udstyrsløst.

Den 16 Nov. fratraadde Statsraad Professor
M. C. Kall Decanaten i det philosophiske Facul-
tet, og overleverede samme til Statsraad Professor
Ridder Abrah. Kall.

C.

U n i v e r s i t e t e t i N o r g e .

I. Medfættelse af en Bygningscom-
mission.

Allerede i det Kongelige aabne Brev af 10 April d. N. er tilkiendegivet, at Hs. Majestæt vil lade Planer til Bygninger for Universitetet affatte ved duelle og betroede Mænd, som dertil udsees, og at Allerhøiøstsamme under s. D. har udnævnt en Bygningscommissiön i Christiania, til at drage Omförsorg for Bygningsarbeidets Udförelse. Denne Commissiön, som strax skulde træde i Virksomhed, blev det tillige overdraget at handle om de fornødne Pladser. Til Medlemmer af Bygningscommissiönnen behagede Hs. Majestæt at udnævne, foruden nuværende Stiftamtmand, Hr.

M. G. Rosenkrantz, Storkors af Dannebrog,
 Adhr. Kammerherre P. Anker, Storkors af Dan-
 nebrog, og forhenværende Stadshauptmand i Chri-
 stiania, Poul Ehrane, Ridder af Dannebrog. Det
 i denne Anledning udstødte allernaadigste Commis-
 sorium lyder saaledes:

Frederik den Siette *rc. rc.* Vor
 synderlige Bevaagenhed! Da Vi have beslut-
 tet i Vort Kongerige Norge at oprette et Uni-
 versitet, som antages i Christiania, og til
 dette Universitets Bestemmelse udfordres ad-
 skillige Bygninger og Indretninger, for hvil-
 ke Vi ville lade affatte Planer og Tegnin-
 ger; saa have Vi fundet for godt, i denne
 Anledning at nedsætte en Commission, i hvil-
 ken Vor Stiftamtmand over Aggershuus Stift
 skal have Forsædet. Thi er Vor allernaadigste
 Villie og Befaling, at J, Os Elskelige Mar-
 cus Gise Rosenkrantz, Storkors af
 Dannebrogen, Vor Kammerherre, som nuvæ-
 rende Stiftamtmand over Aggershuus Stift; Pe-
 der Anker, Storkors af Dannebrogen, Vor
 Kammerherre; Poul Ehrane, forhen Stads-
 hauptmand i Christiania, Ridder af Danne-
 brogen, sammentræde i en Commission, for i
 Almindelighed at overlægge om Alt, som an-
 gaer bemeldte Bygninger og i Særdeleshed

paa Boreſ Approbation at handle om de fornødne Pladſer, at indkøbe Bygningsmaterialer efterhaanden, ſom de beqvemmeſt og til antagelige Priſer kunne erholdes, og ſiden i Forening med den Bygningskyndige, ſom Vi maatte overdrage Overbeſtyrelſen af Bygningsarbeidet paa Stedet, og ſom da indtræder i Commiſſionen, at fremdrive Bygningsarbeidet med al den Kraft, ſom i behorig Orden kan gøres muelig. De Bekoſtninger, ſom hertil medgaae, vilſe Vi have Eder bemyndigede til at anvife paa de ved frivillige Subscriptioner i danſk Courant og Species indkomne eller indkommende Summer, hvorom J have at henvende Eder til Subscriptionſfondets Admiſtrateurer. J øvrigt have J i alle fornødne Tilfælde at brevvekle med Vor Direction for Univerſiteterne og de lærde Skoler, til den at indberette om Indkøbeneſ og Bygningsarbeidets Fremgang, og til den at indſende alle de Betænkninger og Forſlage, ſom ſamme maatte forlange, eller J finde Eder foranledigede til at afgive. Dermed ſkeer Vor Willie. Befalende Eder Gud! Skrevet i Vor Kongl. Reſidentſtad Kiøbenhavn den 10 April 1812.

Under Vor Kongl. Haand og Seigl.

Frederik R.

I Begyndelsen af Jun. Maaned androg den saaledes nedsatte Bygningscommission det Onske, at Antallet af dens Medlemmer maatte, da de hidtil tilværendes øvrige Forretninger ofte vilde gjøre det umueligt for dem alle, stedse at være tilstæde, for at lette de dem overdragne Forretninger og fremme disse hurtigere Gang, forsøges med tvende nye, og at disse maatte være dHr. Amtmand over Buskeruds Amt, Johan Caspar Herman, Greve af Wedel Jarlsberg, Commandeur af Dannebrog, og Major Chr. Juell, forhen Capitain og Bagtmester i Aggershuus Fæstning. Efterat derom allerunderdanigst var indstillet, behagede det Hs. Majestæt, under 22 Jun. at tillægge Sidstnævnte allernaadigst Befaling til at indtræde i den af Allerhøiøstamme under 10 Apr. nedsatte Bygningscommission, hvilken saaledes nu bestaaer af fem Medlemmer, hvortil vil komme den Architect, som Bygningernes Opførelse i sin Tid maatte blive betroet.

II. Kongelig Gave af Gaarden Tøyen med Tilliggende til Universtetet.

Med allernaadigst Resolution af 24 Martii d. A. havde Hs. Majestæt befalet, at Universtetet

i Norge skulde oprettes i Christiania, naar des dertil fornødne og bequemme Bygningspladser der vare erhholdte. Med Hensyn til de forskielliges Egenskaber af Omfang, Grund, Beliggenhed o. s. v., som maatte ansees enten for ønskelige eller uundværlige ved de Grunde og Pladser, hvorpaa Universitetsbygninger skulde opføres, blev Anstæffelsen af saadanne Grunde og Pladser et af de første og væsentligste Anliggender. For at forkorte Omhandlingerne herom, behagede det Hs. Majestæt, under 15 Jun. d. A. at tillægge Hr. Geheime Conferenzraad Walling, Medlem af Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler, Storkors af Dannebrog, og Hr. Overbygningsdirecteur Etatsraad Hansen, Ridder af Dannebrog, at foretage en Reise til Christiania, for der i Forening med Bygningscommissionen at overlægge, og efter Omstændighederne at afslutte, angaaende Pladser og andre Leiligheder for det tilkommende Universitet, ligesom og at udsee og i fornødent Fald at træffe Foreninger om saadanne Leiligheder, som kunde benyttes ad interim, saalænge indtil Universitetsbygningerne kunde blive færdige, og i øvrigt paa lige Maade at tage under Overveielse, om ellers skulde være noget, som paa Stedet kunde være fornødent at omhandle for at fremme den for Universitetets Istandsættelse lagte Plan; alt paa nærmere allerhøieste Approbation.

Efterat denne Reise var tilendebragt, og Resultaterne af de i Forening med Bygningscommissionen foretagne Undersøgelser og Omhandlinger, saaledes som de vare blevne Bygningscommissionens Protocol tilførte, vare med tilføiede Oplysninger og et af Oberbygningsdirecteuren besørget Kort til Directionen afgivne, saae denne sig nu i Stand til allerunderdanigst at foredrage Hs. Majestæt denæ Sag med Betænkning og Forslag.

Blandt de ved Undersøgelsen paa Stedet omhandlede Pladser i og ved Byen, hvis Grund og øvrige Omstændigheder tillode dem at komme i Betragtning, befandtes især Gaarden Løyen, uden for Byen paa dens østre Side, tilhørende Justitsraad Ridder Bull, at fortiene Opmærksomhed, og i Sammenligning med de andre Eiendomme at have udmærket Fortrin.

Løyen er en samlet Sædegaard's Eiendom, og indbefatter 11 à 1200 Maal Jord eller circa 255 Edr. Land; deraf ere omtrent 800 Maal Jord for Tiden bortforpagtede, men dog c. 350 Maal strax disponibel Jordvei, hvilket allerede betydelige, med fuld Raadighed strax disponible, Areal i Tiden kan forøges, efterhaanden som de bortforpagtede Lodder falde tilbage. Af alle paa-tænkte eller tilbudne Pladser frembød denne, efter Oberbygningsdirecteurens Erklæring, den skiondeste Beliggenhed, ogsaa beqvem til Anlæg af et Observatorium. Sat i Forbindelse med Byen

ved mellembygte Professorgaarde, kunde den dan-
 ne et nyt Qvarteer af samme, smukkere end no-
 get af dem, Staden allerede har. Omkring
 Universitetsbygningerne kunde anlægges Plant-
 ninger til de ellers ved Christiania nu aldeles
 savnede Spadseregange, saavel for Studerende
 som for Byens Indvaanere. Professorerne, som
 fik Boliger omkring Universitets-Bygningerne,
 kunde gives tillige ikke allene rummelige Haver,
 men endogsaa saa megen Jord, at de kunde hol-
 de sig hver et Par Koer, hvilket for Familier i
 Christiania af lige Classe med dem er et Slags
 Nødvendighed. For Professorernes Huusholdnin-
 ger vilde det ogsaa være til Bequemmelighed, at
 de kom til at boe i Nærheden af Waterlands-
 Torvet, hvor den egentlige Handel med Victua-
 lier foregaaer. Skulde Universitetsbygninger,
 Professorer og Studerende samles i den nu meest
 bebyggede Deel af Byen, vilde denne nye Til-
 væxt af Bygninger og Personer mueligen end
 mere fordyre Vaaningsleiligheder m. v., hvilket
 mindre kunde befrygtes, naar Universitetsbygnin-
 gerne gabe en ny Tilvæxt til Byen og saa at
 sigge dannede et nyt Qvarteer. Paa Tønen vilde
 Universitetsbygningerne ikke alene aldeles være
 sikke for Jldsvaade fra Byen af, men ogsaa
 ligge uden for Fæstningens Skudvidde. Dens
 Afstand fra Byen kunde vel synes at medføre

nogen Ubequemmelighed for Professorer og Studerende; men denne Afstand, beregnet fra den yderste Deel af Vyen mod den Side, eller fra Lassekaden, udgjør dog ikke over 1200 Alen *). Da nu desuden den Priis, for hvilken bemeldte Gaard Tøyen med Tilliggende kunde erholdes, nemlig 170,000 Rd. D. C., var antagelig frem for den, hvorfor nogen af de øvrige Eiendomme, der kunde komme under Overveielse, havde kunnet erhverves, eftersom, naar fra den begiærte Kiøbesum afdrages for de bortforpagtede Jorder, som ei ere disponible, en Capital, som svarer til den aarlige Forpagtningsafgift, anseet som Rente à 4 pC., Kiøbesummen for de 350 Maal Jord eller c. 78 Tdr. Land, hvorover strax haves fri Raadighed, blev, Bygningerne iberegnete, 145,000 Rd. D. C., d. e. pr. Maal c. 414 Rd. eller pr. Td. Land c. 1865 Rd. D. C.: saa fandt Directionen overveiende Grund til, i Sammenhæng med sit allerunderdanigst Foredrag af alle Omstændigheder og i Forbindelse med nogle andre Punkter til allerhoieste Resolution at indstille, at forommeldte Eiendom maatte kiøbes for det Norske Universitet.

*) En Distance som den fra Enden af Gøttersgaden mod Volden til omtrent midt paa Kongens Nytorv.

Derpaa behagede det Hs. Majestæt Kongen,
 under 5 Sept. d. A. at resolvare saaledes:

”Efterat have taget de heri af Directionen
 ”allerunderdanigst fremsatte Omstændigheder i
 ”allerhøieste Overveielse, bifalde Vi allernaadigst,
 ”at Gaarden Løien med de til Samme,
 ”efter Opgivende af nuværende Eier, hørende
 ”II til 1200 Maal Jord, samt alle bemeldte
 ”Gaard og dens Jorder tilliggende Herligheder
 ”og Rettigheder, maa kjøbes til Eiendom for
 ”det Norske Universitet, og Bygnings-Commis-
 ”sion desaaarsag bemyndiges til, under alle be-
 ”hørigte Formaliteter, at afslutte Kjøbet for en
 ”Kjøbesum af indtil 170,000 Rd., saaledes,
 ”som allerunderdanigst indstillet; og ville Vi
 ”derhos allernaadigst have Directionen bemyn-
 ”diget til at brevveyle med Bort Finants-Col-
 ”legium om, at den til Kjøbet fornødne Sum
 ”af indtil 170,000 Rd. kan vorde aldeles udbe-
 ”talt af Vor Casse til førstkommende 11 Dec.
 ”Termin, da Vi saaledes allernaadigst ville
 ”have forbemeldte Gaard med Jorder uden al
 ”Restance paa Kjøbesum, fra 11 Dec. d. A.
 ”af, Kienket som en kongelig Gave til det Nor-
 ”ske Universitet.

”Endeligen bifalde Vi allernaadigst, at
 ”Bygnings-Commissionen overtager Gaarden
 ”paa Universitetets Vegne til den Tid, som

"omforenes, og derefter administrerer den, samt
 "deraf drager de erholdelige Fordele for Uni-
 "versitetet, saalænge og forsaavidt de nuværen-
 "de Bygninger og Jorder ikke udlægges til
 "Brug og Benyttelse for Universitetet, hvoraf
 "følger, at ingen nye Forpagtninger eller Leie-
 "Contracter kunne indgaaes paa længere Tid,
 "end aarviis..

Denne allerhøieste Resolution blev derpaa
 communiceret den i Christiania nedsatte Byg-
 ningscommission, paa det at Kjøbet formeligent
 kunde vorde afsluttet. Dette blev ufortøvet iværk-
 sat, og en Kjøbecontract indgaaet, hvis Indhold
 i det Væsentlige er:

1) Justitsraad og Præsident, Ridder Bull
 overdrager Sædegaarden Tønen og underliggen-
 de Kjølsberg i Aggers Sogn, skyldende hver 2
 Skpd. Tunge, med sine Herligheder i den Stand,
 den nu befindes, og med den Ret og Rettighed,
 som han den hidtil eiet og brugt haver, til fuld-
 kommen Eiendom for det vordende Norske Uni-
 versitet.

2) Tilligemed disse Fordeiendomme overdra-
 ges alle paa samme værende ham tilhørende
 Bygninger.

3) For Tønen og Kjølsberg med alt forbes-
 meldte Tilliggende i den Stand, hvori det nu
 befindes, betales Sælgeren Justitsraad Bull til

indebærende Mars 11 Dec., af den norske Zahlcasse den Summa 170,000 Rd. D. E., hvortil mod alle Forpagtningsafgiifterne og Grundleierne fra samme Datum tilfalder det Norske Universitet.

4) Sælgeren forbeholdes at bruge og beboe Gaarden Løyen og Havnegang for sine egne Creature til 14 Oct. 1813, samt fornødent Huusrum paa Gaarden til Holingens Opbevaring, og Huusværelser for de til Afsædens Udtærkning fornødne Folk til Vaarens Haredag 1814, imod derfor at erlægge en Afgift af 1000 Rd. til Universitetets Casse, og deshos selv udrede alle paa Gaarden høftende Skatter og Udgifter.

5) Det norske Universitet, eller paa dets Vegne den for samme anordnede Bygningscommission, forbeholdes fri Disposition over Huus og Grund, for saavidt samme maatte behøves til Materialiers Opbevaring og Bygningsanlæg, samt nye Veie.

6) Sælgeren Justitsraad Bull fritages for Skodets Bekostning og det stemplede Papir dertil.

Efterat derom allerunderdanigst var indberettet, behagede Hs. Majestæt Kongen under 4 Nov. d. A. allernaadigst at bifalde, at Skodet paa Gaarden Løyen med Tiliggende, affattet es

ter Kiøbecontractens Indhold, maatte i sin Tid modtages, samt at befale, at dette Skøde skulde udstædes til Hs. Majestæt selv, for derefter ved Allerhoistsammes Gavebrev at skænkes til det Norske Universitet.

Under samme Datum blev til Hs. Durchlauchtighed, Vicesatholderen i Norge, Prinds Friederich til Hessen, udfærdiget et allerhøieste Rescript, saaledes lydende:

Frederik den Siette *rc. rc.* Vor venlige Hilsen og hvad Vi ellers formedelt Slægtskab og Svogerskab mere kiært og godt formaae, Durchlauchtige Fyrste, elskelige kiære Fætter og Svoger! Efterat have ladet Os allerunderdanigst foredrage de efter Vor Befaling foretagne Undersøggelser og Omhandlinger angaaende Grunde og Pladser for det Universitet, som Vi have besluttet at skulle anlægges i Vort Rige Norge, have Vi givet den ved Christiania liggende frie Sædegaard *Løyen*, formedelt dens Nærhed ved bemeldte Bye og dens øvrige Herligheder, Fortrinet for de øvrige paatænkte Byggepladse, og ladet Os den tilkiøbe for en Sum af 170,000 Rbd. D. C. Og skal derefter denne Eiendom med alle derunder liggende og dertil hørende Grunde og Jorder, Rettigheder og Herligheder, af Os være skænket, og ved Gavebrev, som nærmere bliver udfærdiget, overdrages til

bemeldte Universitet, som Grundvold for dets
Oprettelse, og til Beviis om den Omhue, Vi
bære for en Stiftelse, der er Os kjær.

Dette gibe Vi Eders Kiærlighed herved als
Iernaadigst tilkiende til Egen Efterretning, og
til Bekiendtgjørelse for Vore kiære og troe Un-
dersaatter i Vort Rige Norge.

Vi forblive isvrigt Eders Kiærlighed med
Kongl. Naade tilgedan og bevaagen. Skrevet paa
Vort Slot Frederiksberg den 4 Nov 1812.

Frederik R.

Malling. Moldenhaver. Rothe. Treschow.

Skiedet paa Løyn med tilhørende Eien-
domme er derpaa under 11 Dec. d. A. ifølge
forommeldt allerhøieste Befaling allerunderdanigst
udstædt til Hs. Majestæt Kongen, derefter læst i
Aggershuus Stifts Overret og publiceret paa
Maanedstinget for Aggers Sorenskriverie.

Udg. forbeholder sig, ved Fortsættelsen af dis-
se Efterretninger at meddele Kundskab om Frem-
gangen af de Arbeider, som vedkomme Bygnings-
arbeidet, og hvad dermed staaer i Forbindelse,
ved det Norske Universitet. Tidssomstændigheder-
ne have gjort en vis Varsomhed i de didhøren-
de foreløbige Foranstaltninger, s. Ex. i Materia-

tiers Indkiøb, tilraadelig og nødvendig. Ogsaa udfordres adskillige Forberedelser, førend med Bygningsarbeidet selv kan begyndes, og deriblandt især en combineret Bygningsplan i det Hele med tilhørende Tegninger.

III. Blandede Efterretninger.

Udgiveren forbeholder sig, i sin Tid, naar det, som vedkommer det norske Universitets Fonds, Indtægter og Udgifter, endeligen og fuldstændigen er grundet og ordnet, at meddele en Oversigt over dets oeconomiske Forfatning efter sammes Hovedgrene. De af Hs. Majestæt Universitetet allernaadigst anviste Indtægtskilder ere allerede i disse Annaler *) anførte. Hvad angaaer de Bidrag, som den allerhøieste Resolution af 2 Sept. 1811 tillader at maatte efter Omstændighederne ydes til det nye Universitet fra det Sorøiske Academie, fra det Ankerske Fideicommiss, fra det Angelske Legat og fra det offentlige og beneficerede Jordegods i Norge, da indskrænker Udgiv. sig her til, foreløbigen at anmelder, at Hs. Majestæt ved allernaadigst Resolution af 24 Martii d. N. har tilladt, at en Capital af 100,000

*) 1811 2 B. S. 82 f. S. 246 ff.

Rd. D. C. eengang for alle maa afgives fra Norske Academie til det norske Universitet og til samme udbetales i 11 Jun. Termin 1813, hvilken Capital skal lægges til Universitetets Grundfond og dens Renter anvendes til Bestridelsen af Universitetets aarlige Udgifter. Til Udbetalingen af disse 100,000 Rd. i næste 11 Jun. Termin er allerede af Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler foiet fornøden Foranstaltning.

Beløbet af den frivillige Subscription til Universitetet udgjorde ved Udgangen af Aaret 1812 *)

	Eengang for alle.	Aarligt Bidrag
A. 3 Rigsdaler D. C.	774,785 $\frac{2}{4}$	12,519 $\frac{3}{4}$
B. 3 Rigsdaler D. Spec.	3960	"
C. 3 Bøg 748 $\frac{3}{8}$ Edr. aarl.	"	748 $\frac{3}{8}$ E. B.
D. 3 Havre 235 $\frac{7}{8}$ Edr. aarl.	"	235 $\frac{7}{8}$ E. H.

I øvrigt har Hs. Majestæt under 25 Mai d. A. allernaadigst tilladt, at de Subscriptionssummer, som ikke paa rescriptmæssig Sikkerhed kunne udsættes, maa blive modtagne i Allerhøiøstsammes Casse til Forrentning, og at denne, i Betragtning af det offentlige Brug, hvortil disse frivillige Bidrag ere bestemte, maa beregnes til

*) Tillæg til Bladet Budstikken, Fjerde Deel No. 17.

$4\frac{1}{2}$ pCent aarlig af de i Dansk Cour. indkommende Summer, og til 5 pCent aarlig af de Summer, der indkomme i Species.

De Høitideligheder, der siden det norske Univerситets Stiftelse i denne Anledning ere anstillede i begge Riger, ere allerede i flere offentlige Blade omtalte og beskrevne. Saa interessant derfor end Forbindelsen er mellem disse Høitideligheder og Univerситetens Stiftelses Historie, anseer Udgiv. det dog ufornødent, i disse Annaler at gientage, hvad allerede, tildeels ved omstændelige og actmæssige Beretninger, er Almeenheden bekiendt og for Efterafslægten opbevaret. Han indskrænker sig derfor til, Her at nævne de tvende for Historien vigtigste officielle Kundgiørelser angaaende forommeldte Høitideligheder, nemlig

Forhandlinger ved Festen i Kiøbenhavn d. 11 Dec. 1811. Kiøbenhavn. 1812. 157 S. 8.

Indberetninger om Rationalfejden d. 11 Dec. 1811 i Anledning af Hans Majestæts Kong Frederik den Siettes Befaling om et Univerситet i Norge. Udgivne af det Kongl. Selskab for Norges Vel ved Ludvig Stoud Platou, Selskabets Secretær, Overlærer og Ridder af Dannebrog. Christiania 1812. 338 S. 8.

D.

De lærde Skoler i Danmark og Norge.

I. Redlæggelse af Kongsberg Middelskole.

Blandt de fuldstændige lærde Skoler, som for medelst deres smaae Indtægtekilder bleve ved Forordningen af 12 Dec. 1806 forvandlede til Middelskoler, var ogsaa den i Bergstaden Kongsberg, som i Aaret 1790 var bleven oprettet, især for Sønner af Embedsmændene i denne Bye, og for at forberede Lærlinger til det 1786 stiftede Bergs Seminarium. Den blev som Middelskole organiseret i Aaret 1807, og dens Udgifter skulde, ligesom den forhen fuldstændige Skoles, bestrides af den for den og Almueskolevæsenet paa Stedet fæl-

les Caffe, den saa kaldte Kongsbergſke Skolecaſſe, ved hvis Indtægter 10 Almueſkoler i og i Nærheden af Bergſtaden tillige ſkulde underholdes. Af denne aarlige Indtægt, i alt 24 à 2500 Rd., ſom deels beſtod i Renter af en opsamlet Capital af nu tilſidſt ikkun 35000 Rd., deels i Contingenter, Boder, o. ſ. v., medtoges nyſnævnte Almueſkoler 1400 à 1500 Rd. aarlig. For den lærde Skole blev da kun c. 1000 Rd. tilbage. Det øvrige maatte tilſkydes fra Chriſtiania Cathedralſkole, og da Udgifterne til de mundværlige Underviſningsanſtalter, ſom af den fælles Skoleclaffe ſkulde underholdes, tiltog i ſamme Grad, ſom Hielpskilderne formindſkedes, ſaa maatte Fondets Utilſkræffelighed, og derved Tilſkuddet fra Chriſtiania Skole, hvert Aar blive ſtorre.

Allerede havde Chriſtiania Cathedralſkole ſaaledes forſtrakt Kongsberg Middellſkole med 3082 Rd., og da den imidlertid ogſaa havde maattet komme de øvrige lærde Skoler i Norge til Hielp, ſaa var den derved endog ſelv kommen i Underbalance.

Til de Kongsberg Middellſkole foreſtundte Underſtøttelſer havde dens Freqvenz ingeniſtinde været forholdsmæſſig. Disciplenes Antal, ſom aldrig havde overſteget 16, var tilſidſt kun 4, og de locale Omſtændigheder, i Særdeleſhed Stedets Af-

tagelse, gave ingen Grund til at vente, at det no-
gensinde vilde blive betydeligere.

Under saadanne Omstændigheder maatte Di-
rectionen finde Middelskolens Nedlæggelse at være
tilraadelig, ligesom Ephorerne ogsaa yttrede deres
Formening derhen, at, hellere end at lade en lærd
Middelskole og Almueskolerne staae ved Siden af
hinanden med deelte utilstrækkelige Indtægter,
maatte Middelskolen, som lærd Skole, nedlægges,
og Almueskolevæsenet derimod forbedres. Til en
saadan Forandring var ogsaa med Hensyn til Læ-
rerpersonalet nærværende Dieblif fra Middelskolens
Side gunstig, da tvende af Lærerne havde anholdt
om Entledigelse.

For Liden *) vare Kongsbergs fælles Skole-
casses Fonds disse:

a) rentebærende Capital **)	35 200 Rd. 20 f.
b) indkommet af de fra Bran- den ***) reddede Lev- ninger af Middelskolens Bygning og Inventarium	2484 — 62 —

*) Efter Regnskabet for 1811.

**) Opsparet især af Bergbetjenternes og Bergarbej-
dernes aarlige Contingenter. Denne Capital var
paa det høieste i Aaret 1789 (da over 47000 Rd.).

***) S. disse Annal. 1810 I B. S. 124.

- c) Assurance, Summen for
den afbrændte Middelsko-
lens Bygning . . . . 5080 Rbd. . 8.
d) Dito for den afbrændte
danske Skole . . . . 194 -- 48 --
e) Værdien af den Tomt,
hvorpaa Middelskolens
Bygning stod, omtrent 5000 --

Beløbet af Capitalrenterne, Skolepenge og
Borgerfællets Contingent udgjorde den aarlige
Indtægt, hvilken i Aaret 1805 beløb 2949
Rbd. 39 8., men siden aarlig aftog, især da den
rentebærende Capital formedelsi Tab paa Huus-
panter stedsse formindskedes.

Middelskolen eiede desuden en Bogsam-
ling, især anlagt for den lærde Skole, og der-
for meest bestaaende af Bøger, passende for den
lærde Skoleunderviisning.

For at nu ved Middelskolens Ophævelse Bor-
ger- og Almueskolevæsenet paa Kongsberg maatte
desbedre fremmes og bestaae, formeente Directio-
nen, at dertil kunde overgaae alle foransførte Fonds
og aarlige Indtægter, imod at Christiania Skole
tilbagebetaltes de derfra modtagne Forskudde; at de
aarlige Pensioner til tvende i Aaret 1807 entledi-
gede Høriere udrevedes af det Kongsbergiske Skolevæ-
sen, og at Middelskolens Bogsamling forbeholdtes

til Fordeling mellem andre lærde Skoler i Norge.

Efter at herom af Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler allerunderdanigst var foredraget og indstillet, behagede det Hs. Majestæt, under 15 Dec. d. A. allernaadigst at bifalde og resolvere:

1) at Middelskolen i Kongsberg strax nedlægges;

2) at Overlærer Jacob Sverdrup og Adjunct C. F. Gottwaldt efter Ansøgning i Raade entlediges fra deres Lærerposter ved bemeldte Skole;

3) at, paa det Forældre paa Stedet, hvis til Studeringer bestemte Sønner nu for Tiden besøge Middelskolen, ei skulle pludseligen berøves af Leilighed til at see disses Underviisning fortsat, indtil de kunne overgaae til en fuldstændig Skole, den constituerede Lærer H. P. Bader, af det almindelige Skolefond, indtil han andensleds ansattes, beholder den for en Adjunct fastsatte Gage, med den Forpligtelse at give de endnu værende Middelskolens Disciple paa Stedet, hvis Forældre ønske det, Underviisning, især i de gamle Sprog.

4) at samtlige Fonds og Indtægter, som Middelskolen har havt tilfælles med Almueskolevæsenet paa Kongsberg, (derunder ogsaa indbefattet Tømreren), hvorpaa den afbrændte Skolebygning har staaet, Bygningens Assurance-Sum, og hvad

for de folgte Materialier er indkommet) maa aldeles og udeelt gives til Borger- og Almueskolevæsenet sammesteds, uden nogen videre Forbeholdenhed i nogen Maade;

imod:

- a) at deraf udredes alle Befordringer for Middelskolen til 1 Oct., da den ophører;
- b) at deraf tilbagebetales den lærde Skole i Christiania samtlige de Forskudde, som deraf fra til Kongsbergs Middelskole i de forbigangne Aar ere giorte;
- c) at deraf udredes Pensionerne eller Bartpenegene til de afsaaede Lærere Buds og Poppe 366 Rd. 4 Mk., saalange de nydes samme;
- d) at det Kongsberg Middelskole tilhørende Bibliothek forbeholdes andre lærde Skoler i Norge, og af Directionen imellem disse fordeles efter enhver Forsødenhed.

II. Befordringer og Afgang.

Den 29 April ere Adjuncter ved Kiøbenhavns Cathedralsskole F. C. Kielsen, J. Krumm og H. A. Kofod udnævnte til Overlærere, og den første er tillige, med Prædicat af Inspector, overdraget under Rectors Overopsyn Specialtil-

synet over Skoledisciplinen; hidtilværende Ad-
 junct ved Helsingørsk lærde Skole Mag. S.
 Meisling forflyttet i lige Egenkab til Kiøben-
 havns Cathedralsskole, samt hidtilværende Lær-
 lerer Hans Hansen, i Anledning af Adjunct
 Weinschencks Befordring til geistligt Embede, be-
 stikket til Adjunct ved sidnævnte Skole.

D. 12 Mai er hidtilværende Overlærer ved
 Viborg Cathedralsskole, Frederik Hassebach,
 bestikket til Rector ved Kjøstilde lærde Skole
 i den ved Døden afgaaede Rector Schulz's
 Sted.

D. 16 Jun. er Candid. Theol. Hans Se-
 verin Arantz, i Anledning af Adjunct R.
 Bergelands Befordring til geistligt Embede, be-
 stikket til Adjunct ved Christiansands Cathedral-
 skole.

D. 16 Jul. er Candid. Theolog Imma-
 nuel Friis bestikket til Adjunct ved Frederiks-
 borg lærde Skole, i den til Bornholm forflyttede
 Adjunct Nyhres Sted.

D. 15 Dec. ere Overlærer Jacob Sver-
 drup og Adjunct C. F. Gottwaldt efter An-
 søgning i Raade entledigede fra deres Lærerposter
 ved Kongsbjerg Middelskole.

D. 29 s. M. er Candid. Theolog. Mag.
 Jacob Jacobsen Dampé bestikket til Ad-
 junct ved Slagelse lærde Skole.

III. Legater.

Pastor C. W. Hertels Legat til Aarhus Cathedralskole.

a) Fundatsen selv.

Jeg underskrevne Christian West Hertel, Sognepræst for Østertorsløf Menighed i Aarhus Stift, tilstaaer herved, at, da min Hensigt at gavne Aarhus Kiøbstæds Fattigvæsen, ved at bestemme samme Fordelen af den af mig i Aarene 1808 — 1810 udgivne antiquarisk-historiske Beskrivelse over Aarhus Domkirke, ikke har kunnet opnaaes, saasom Indkomsterne for dette Skrift formedelst Tidsumstændighederne ei engang have kunnet dække de paa sammes Udgivelse anvendte Bekostninger; saa haver jeg i Betragtning af det Gode, jeg under Guds Belsignelse har nydt i Aarhus Bye, i hvis lærde Skole jeg modtog min første videnskabelige Dannelse, og i hvis Domkirke jeg igiennem en Række af Aar har virket som Embedsmand, med min kiære Families Samtykke besluttet at anvende en liden Deel af den tarvelige Formue, Forsynet har betroet mig, til Fordeel for Aarhus Byes Fattigvæsen og dens Cathedralskole.

Til dette Diemeed skænker og giver jeg her ved 1300 Rd., skriver Et Tusinde og Tre Hundrede Rigsdaler Dansk Courant, hvilke

Gaver skal bære Naavn af Aarhus Domkir-
 kes Legat til Byens Fattigvæsen og dens
 Cathedral-skole. Af denne Capital skal de
 800 Rdl., skriver Otte Hundrede Rigsdaler, komme
 Aarhus Kiøbstæds almindelige Fattigvæsen tilgo-
 de, saaledes, at af Renterne 32 Rdl. skal hvert
 Aar uddeles tre Præmier, een paa 16 Rdl., een
 paa 10 Rdl., og een paa 6 Rdl., til Opmuntring
 for unge uconfirmerede Almueborn af begge Kion,
 som udmærke sig ved Flid i Arbeide og Frembrin-
 gelse af een eller anden nyttig Haandgierning, og
 tillige ere bekiendte for et godt moralsk Forhold.
 De øvrige 500 Rdl., skriver Fem Hundrede Rigsd-
 daler, skulle derimod tildeles Aarhus Cathedral-
 skole, saaledes at der af Renterne, 20 Rdl. aarligen,
 skal distribueres tre Præmier for de flittigste af
 Skolens Disciple udi første, anden og tredie Classe,
 som ved den Examen, der hvert Aar anstilles i
 Skolen i September Maaned, godtgjøre at have
 gjort størst Fremgang i de for deres Alder og i de-
 res Classe dyrkede Videnskaber, i Særdeleshed i
 Religion, Latinsk og græsk Sprogkundskab, og til-
 lige have gode Vidnesbyrd for deres moralske For-
 hold. Disse tre Præmier, som bestemmes til
 10 Rdl., 6 Rdl. og 4 Rdl., uddeles af Skolens Epho-
 rer, efterat Examen er tilendebragt, til Disciplene
 selv, og paa Ephorerne beroer Valget af de Di-
 sciple, som hvert Aar hædres med denne Beløn-

ning. Ligeledes overlades det til Ephorernes Godt-
befindende, hvad enten Præmien skal gives i Pen-
ge, eller og de derfor ville anstaffe og til Discip-
lene levere passende Bøger, hvori der foran teg-
nes: "Flittigheds Belønning skænket til N. N.
af Pastor Hertels Legat til Aarhus Cathedral-
skole."

Den aarlige Udnævnelse af Almuen's Børn
i Aarhus til de forsynvante tre Præmier skeer
af Stiftamtmanden og Biskoppen efter Forslag
af Fattigvæsen'scommissionens Lemmer, som til
den Ende udi hvert Aars Julli Maaned tilstiller
Stiftamtmanden og Biskoppen en navnlig For-
tegnelse paa de unge uconfirmerede Mennesker,
som ved ovenmeldte attraaede Flid og ualmindes-
lige Færdighed i en eller anden nyttig Haands-
gierning dertil ansees qualificerede. Men skulde
i Tiden, som meget ønskes, i Aarhus vorde op-
rettet en egen Industrieskole, da skal Renten af
forbemeldte 800 Rd. til denne Skoleindretning
aldeles være henlagt, og Præmierne paa samme
Maade uddeles til dem af Skolens Elever, som
sammesteds udmærke sig ved Flid og Fremgang,
og Forslaget til Udnævnelsen da meddeles Stift-
amtmanden og Biskoppen af Skolens Bestyrere
og Lærere.

Begge disse Legatsummer ere udbetalte i
dette Aars Snapsting, og indtagne iblant Aar-

huus Stifts øvrige publique Midler, som staae under Stiftsøvrighedens umiddelbare Beskyrelse; men i de aarlige Regnskaber, som aflægges for Cathedralsskolen og Aarhus Byes almindelige Fattigvæsen, skulle de Disciple og unge Mennesker navnlig anføres, som erholde disse for dem legerede Præmier, til hvilken Ende Gienpart af denne Fundats tilstilles saavel Aarhus Fattigvæsens Besyrere som og Cathedralsskolens Forstandere, for i deres Archiv at glemmes. Originalen indleveres i Aarhus Stiftskiste til samvæds at opbevares.

Astertorslev Præstegaard d. 4 Sept. 1812.

Christian West Hertel.

b) Kongelig Confirmation derpaa.

Vi Frederik den Siette af Guds Naade, Konge til Danmark og Norge, de Wendes og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken og Oldenborg, giøre vitteligt: At eftersom hos Os allerunderdanigst er bleven ansøgt og begiert Vor allernaadigste Confirmation paa den herhos in originali vedhæftede Fundats for det af Sognepræsten for Astertorslev Menighed udi Aarhus Stift i Vort Land Nørre-Jylland, Hr. Christian Hertel, skien-

Købe Legat til Aarhus Byes Fattigvæsen og dens Cathedralsskole under Navn af Aarhus Domkirkes Legat, af hvilken Fundats en ligelydende Stienpart er indleveret i Bort Danske Cancellie, saa ville Vi allernaadigst have denne Fundats i alle dens Ord, Puncter og Clausuler, saaledes som den her findes, confirmeret og stadfæstet, saa og hermed confirmere og stadfæste samme. Forbydende alle og enhver, imod det, som forskrevet staaer, Hinder at gjøre. Givet i Bort Kongl. Residentstads Kiøbenhavn d. 2 Oct, 1812.

Under Bort Kongelige Seigl.

(L. S.).

Efter Hans Kongl. Majestæts allernaadigste Befaling.

Kaas. Cold. Bülow.

Berner. Lassen. Hansen. Fischer.

IV. Høitideligheder.

I. Ved Aalborg Cathedralsskole.

(meddeelt).

I en talrig Forsamling af agtede Medborgere fra Aalborg og Omegnen, indsatte Hs.

Høiærsværdighed Hr. Biskop og Ridder Jansen, d. 16 Jan. 1812, Rector C. Tauber ved en latinſk Tale paa Skolens store Hørefal til Rector-Embedet ved Aalborg Cathedralſkole. Efterat Biskoppen havde i Indledningen bragt den fra-trædende Rector, Hr. Professor Kiſbye, det offer af Taknemmelighed, ſom denne Mandſ Fortie-
 neſter af det offentlige lærde Skolevæſen have ſaa billig en Fordring paa, gif Han i ſin Tale over til at undersøge: De Hindringer, ſom paa nærværende Tid lægges i veien for den ſtuderende Ungdom. Førſt anſillede han en udførlig Underſøgelse af diſſe Hindringer fra den til Studeringer beſtemte Ungdoms førſte Børneaar, og ſaa længe den forbliver i Forældrenes Huſe; dernæſt ledede han tillige Opmærkſomheden hen paa adſkillige Hindringer, ſom, efter hans Formening, enten aldeles afholde Ynglinge fra at indſættes i de lærde Skoler, eller virke til at indſtrænke det velgiørende Nøiemed af den offentlige Underviisning. Da Biskoppen med den ham egne Sandhedſkierlighed havde over dette Emne talt ret fra Hiertet, aflagde Rectoren offentlig fra Kathedret den i Ritualet foreſkrevne Sed, hvorpaa Indſættelſen fulgte. Rector Tauber tiltraadte derpaa ſit Embede ved at holde en latinſk Tale, ſom handlede om Skoleunder-
 viisningens Formaal, at forædle Yng-

lingens Hierte og berige hans Forstand med hensigtspassende Kundskaber, hvad enten hans Bestemmelse er at blive akademisk Borger, eller en brugbar Mand i en anden Stilling i Staten. Høitideligheden vandt Meget ved en skøn Musik, som før, imellem og efter Talerne opførtes af Hr. Organist og Stadsmusicus Heis, understøttet af adskillige Musikelskere af Byen, der velvilligen deeltog i Udførelsen, ligesom og ved passende Sange, som bleve affungne af nogle af Cathedralsskolens og Almueskolens Disciple.

2. Ved Ribe Cathedralsskole.

a.

Samme Dag, da den halvårlige Examen tog sin Begyndelse her i Skolen i Martii d. 21., døde Disciplen Fr. Chr. Orn Toste efter 12 Ugers Sygdom af Tæring. Da Skolens Lærere troede det godt, ved enhver Leilighed at lægge deres Kiærlighed for den dem betroede Ungdom for Dagen, og tillige ansaae det for at være en passende Anledning til at gjøre et gavnligt Indtryk paa de Esterlevende, besluttede de at bidrage til hans hædrende Jordefærd. Han blev derfor baaret til Graven af hans Meddisciple af

3die Classe; de øvrige tilligemed samtlige Lærere fulgte efter. Da Toget just faldt forbi Skolen, blev Liget med Følge der ført ind, og da Kisten var indsat i Skolens rummeligste Bærelse og Disciplene stillede deromkring, bleve de 3 første Vers af en af Hr. Adjunct Bohnsen dertil forfattet Sorgesang afslungne, hvorpaa Hr. Conrector Thorup holdt en passende og rørende Tale. Det sidste Vers af forommeldte Sang sluttede Handlingen, hvorefter Liget blev ført videre til Kirkegaarden.

b.

Den offentlige Skole-Examen begyndte Mandagen den 14 Sept., efter at de i og i Nærheden af Byen værende Embedsmænd og andre Honoratiorens og Videnskabsyndere vare dertil indbudne ved et af Hr. Adjunct H. J. Hansen udstædt Program under Titel: Et Par Ord om Metboden i Geometrien. Examen sluttedes med en i Overbærelse af et talrigt Publicum holdt Tale, hvori Hr. Viceconrector Thorup fremstillede de Forer, som ere forbundne med Overgangen til det academiske Liv, saavel for Søderne som for den videnskabelige Dannelse. For og

efter Talen opførtes Musik, ledsaget med følgende
Sange af Hr. Adjunkt W o h n s e n.

For Talem.

Med Omhu kyndig Landbo spreder
Udfete Jord om Plantens Rod;
Med kiærlig Varetægt han freder
Omkring sin spæde Yndlings God;
;: Afvender skarpe Straales Brand
Og Nordvinds Træk fra kolde Strand. ;:

Mod Frugten af anvendte Møje
Han stuer tillidsfuld og fro;
Snart kneiser Planten mod det Høie
Som løvrigt Træ for Fædrebo;
;: Dets Barndoms Skytskaand did kan tye,
Og finde i dets Skygge Lye. ;:

Som Landbo hist, saa Staten freder
Om hver sin Son med Moderhaand;
Den yngre Slægt den kiærlig leder,
Den tænder Lyset for dens Aand;
;: Den modner spæde Kraft til Daad,
Ustadigt Sind til vise Raad. ;:

Sin Ungling seer den gamle Hylde

O Sandhed! dig i rene Siel;

Hist vandrer han i Manddoms Fylde,

Og i hans Fied groer Borgerheld;

∴ Det lyse Blik, den sikre Haand

Nu værner selv om Statens Vaand. ∴

Saa er det Haab, som Staten nærer,

Dens Lon for hvad den kærteg gav.

Held hver dens Son, hvis Hierte ærer

Det hellige, det store Krav!

∴ Ham Ungdoms Nar er Sædetid,

Og Manddom Høst for Vaarens Fild. ∴

Efter Tælen.

Hellige Magt, der skuer vor Idret;

Skienk til vort Samfund velstignende Bifald,

Styrke til Unglingens stræbende Aand!

Fred om det Lys, din Godhed ham tændte,

Dydens Hænder — almægtige Fader!

Her vor Bon!

Her vor Bon!

Vi haabe paa Dig.

1803. Ved Colding Skole. 10 1803

Translocationshøitideligheden ved Colding Skole, som fulgte paa den offentlige Examen i September Maaned, og som et talrigt Auditorium hivaaned, indledes ved en Instrumental-Ouverture af de Disciple, som nyde Underviisning i Musikken, hvorefter Skolens første Lærer, Hr. Rector Thorslacius, i en dansk Tale fra Skolens Cathedral sagte af udoifte grundige Kundskaber Bærd som beroende paa tvende Egenskaber: Noiagtighed og Færdighed i deres Anvendelse.

Efter Talen, bleve nogle Linier, forfattede af Adjunct Plog, affungne under Instrumenters Ledfagning. Derpaa ffete Opfyrtningen, og Acten endtes med en kort Slutningstale og med et Chor af Disciplene, som ligeledes ledsagedes af Instrumenter, og hvortil en af Skolens Lærere, Hr. Pastor Garnæs, havde leveret Ordene.

4. Ved Nykøbing Cathedralskole.

Ved Translocationen d. 6 Oct., efter fuldendt offentlig Examen, var et talrigt Personale af Disciplenes Forældre og andre Skolens Belyndere tilstæde. Efterat Solemniteten var aabnet ved et

Chor af Skolens Disciple, holdt Rector Mag. Ridder Bloch en Tale, hvori han anbefalede Ungdommen en omhyggelig og velordnet Privatlæsning som et af de herligste Midler til Kundskabens Udvidelse og Aandens Forædling.

V. Gymnastik ved de lærde Skoler *).

Ved Frederiksborg Skole ere Svømmesvølskerne i sidstafgite Sommer, forsaavidt Veirligget tillod det, uafbrudt fortsatte under Veiledning af Læreren Hr. Goos. De allerfæste Disciple have deri taget Deel, og de, som allerede forhen havde gjort nogen Fremgang, opnaaede en betydelig Færdighed, saavel i Svømmen som Dykken. 10 Disciple svømmede i Længden fra 4000 til 6000 Alen, 18 fra 2500 til 3000; 10 fra 400 til 800 Alen.

(efter Indberetning fra Hr. Goos)

Ogsaa ved Raskens Middelskole ere disse Svølsker i sidste Sommer blevene fortsatte, forsaavidt det i det Høle ugunstige Veirligge er var til Hinder.

*) Jvfr. disse Annaler 1811 2 B. S. 94.

VI. Necrolog.

D. 30 Mai d. N. afgang ved Døden forhenværende Conrector ved Viborg lærde Skole, Mag. Cai Ditlov Kruse, 80 Aar gammel. I 45 Aar tjente han som Skolemand, og det i meget trange Aar, med en Lyft, et Talent og en Samvittighedsfuldhed, der vistnok endnu taknemmelig ihukommes af de Mange i Fædrenelands forskjellige Egne, til hvis Ungdoms Dannelse han omhyggelig har medvirket. Ofte beklagede han endnu i sin høie Alderdom den store Tungehorighed, der nødte ham til, for omtrent 12 Aar siden, at søge Afsted fra en Skole, hvorved hans Virksomhed var saa erkiendt, at den kongelige Naade forundte ham i Pension, til hans Sields Betaling og Alderdoms Bederqvælgelse, Embedets hele Indkomst.

Sine 9 sidste Leveaar, dem han fornemmelig helligede til Selvbetragtning, Læsning og Forberedelse til det sidste vigtige Skridt, tilbragte han hos sin eeneste Søn, Hr. Amtsprovst Kruse i Randers.

Følgende, af ham selv forfattede Gravskrift, der fandtes blandt den Saliges Papirer, bærer Præget af den Aand, der besjelede ham:

*Conduntur tumulo hoc arthritica membra Magistri,
Qui docuit pueros integra lustra novem.*

*Munere cedenti tribuit schola præmia grata,
Post meliora dabit gratia sola Dei.*

*Cajus Ditlevus Petrides cognomine
Kruse*

Hæc monumenta senex scripserat ipse sibi.

I, Lectorque eadem Te fæta manere memento!

Fidus sis opere, et præmia grata feres! *).

VII. Afhændelse af Skolegods.

I disse Annalers forrige Aargang S. 279 ff. ere de Grundsætninger fremstillede, efter hvilke det de lærde Skoler endnu tilhørende Jordegods efterhaanden afhændes, nemlig mod en bestemt aarlig, til Eiendommens Værd svarende, Kornafgift, foruden høieste Kjøbesum i Penge, og Udgif. har allerede haft Leilighed til at anmeldte adskillige Afhændelser af Skolegods, stete efter disse Grundsætninger **), ved hvilke Skolerne tilveiebringes en høiere, og derhos ligesaa varig som

*) Efter en offentlig Anmeldelse af den Afdødes Son, Hr. Amtsprovst P. J. Kruse i Randers.

**) S. disse Ann. 1811 2 B. S. 123 — 126. S. 298 ff. 1812 1 H. S. 126.

fikker, Indtægt fra denne Kirke, medens de have at beklage et ubodeligt Tab ved de forhen uden Reservation af nogen aarlig Afgift blot mod en Kisebesum i Penge til Fæsterne selv eller andre solgte Gaarde og Eiendomme baade i Danmark og Norge *).

Foruden den i forrige Hæfte S. 126 omtalte Jordlod ere endnu i Aaret 1812 nogle flere, de lærde Skoler tilhørende, Jordeiendomme solgte, saaledes som af det Efterfølgende vil sees.

Til Ribe Cathedralskole er henlagt en Gaard i Sadding **) Bye, Guldager Sogn, Ribe Amt, af Hartkorn 5 Edr. 3 Skp. 2 Fdk. 1 Alb., som beboes af tvende Fæstere. Da den eene Part af denne Gaard, hvis Hartkorn er 2 Edr. 5 Skp. 3 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb., og dens Areal $47\frac{3}{4}$ Tønder Land, der efter Boniteringsberegning er ansat i reduceret Jord til omtrent 7 Edr. Land, var bleven ledig, blev den, i Overensstemmelse med Rescr. af 19 Mai 1810, stillet (tvende Gange) til offentlig Auction mod en aarlig Afgift i Korn, der svarer til 4 Skp. Rug pr. Tønde boniteret Land (altsaa 28 Skpr. Rug) og højeste Kisebesum i Penge, og der

*) Jvf. disse Annal. 1810 2 B. S. 279 Anm. 1811. 1 B. S. 291 og 1807 1 B. S. 274.

**) Skrides hos Hofman IV. S. 540 Seeden.

hos, da der paa Gaarden hvilede en betydelig aar-
 lig Afstægt til en gammel Kone, med det Vilkaar
 til Kiøberens Fordeel, at den aarlige Kornafgift
 først skulde tage sin Begyndelse, naar Afstægten
 ophørte. Ved en paa saadanne Vilkaar under
 4 Martii d. A. afholdt Auction blev, foruden
 Kornafgiften, 28 Skp. Rug aarlig, samt $2\frac{1}{2}$ Skp.
 Rug, der fremdeles, som hidtil, aarlig skal af
 Gaarden svares til Ribe Domkirke, budet i Kiøbe-
 sum eengang for alle 510 Rd. Dette Bud er ef-
 ter foregaaende Brevvevling med Directionen for
 Universiteterne og de lærde Skoler af det Konge-
 lige Rentekammer indstillet til allerhøieste Bifald,
 og ved allernaadigst Resolution af 7 Sept. appro-
 beret. Ifølge heraf er bemeldte Gaard i Sæd-
 ding Bye overdraget Hans Pedersen Kourfeld til
 Eiendom for Kiøbesum 510 Rd. og mod en aarlig
 Kornafgift til Ribe Cathedralskole af 28 Skp. Rug,
 foruden de $2\frac{1}{2}$ Skp. Rug, som aarligen svares til
 Ribe Domkirke. At Gaardens Jorder ikkun ere
 middelmaadige og dens Huusbygninger forfaldne,
 maa det især tilskrives, at høiere Bud i Kiøbesum
 ei kunde erholdes. Den aarlige Indtægt af denne
 Halogaard var hidtil omtrent 5 Skp. Rug, $1\frac{1}{2}$ Ed.
 Byg og 2 Rd. i Penge; den nu tilveiebragte ud-
 gior $3\frac{1}{2}$ Ed. Rug og i Penge 20 Rd. 2 Mk.
 $6\frac{1}{2}$ Sk.

Ved Kongelig Resolution af 3 October d. A. er det allernaadigst bifaldt, at i Løb 18 Rk. Smør i Gaarden Duestad, Matrik. No. 44, i Etne Skibrede, Sundhørs Kogderie og Søndre Bergenhuus Amt, med hvilken Gaard Christiansands Cathedralskole og det residerende Capellanie sammesteds *) er beneficeret, maa til Eiendom overdrages Johannes Larsen, der er gift med den sidste Leilændings, Joer Aislaksens Enke, for Kigbesum 687 Rd. 48 Sk., der strax erlægges, samt med Vilkaar:

1) at af Eiendommen svares en derpaa med første Prioritet bestandig hæftende aarlig Afgift af 7 Rd. $2\frac{1}{2}$ Skp. Havre, der dog ikke leveres in natura, men betales med Penge efter Middeltallet af de hver Betalingstermin foregaaende 10 sidste Aars Capitelstaxter;

2) at Kjøberen udreder alle af Salget flydende Omkostninger;

3) at paa Eiendommen ingensinde maa hæfte Odelsindløsning **).

*) Saaledes nemlig, at Skolen deri eier $\frac{2}{3}$ og Capellaniet $\frac{1}{3}$.

***) Denne Punkt er i Overensstemmelse med Rdn. 5 April 1811 S. 10.

Af denne Anpart af Gaarden Queskab var Skolens og Capellaniets Indtægt hidtil kun 3 Rd. 92 Sk. aarligen.

VIII. Leiligheds Skrifter *).

Om de Foranstaltninger, som i de seenerer Aar ere bleve søiede ved Kiøbenhavns Cathedral- Skole til at fremme Sædelighed og Flid blandt Skolens Disciple. Af Dr. Niels Lang Risse, Professor og Skolens Rector. Første Hefte Kiøbenh. 1811. Andet Hefte Kiøbenh. 1812. Til sammen 35 S. 4.

Fortsat Beretning om Underviisningen i Ny- Kiøbing Cathedral- skole, tilligemed nogle Anmær- ninger angaaende Methodiken, især i den latinske og den danske Underviisning. Ved Dr. S. R. J. Bloch, Skolens Rector. Mariboe 1811. 59 S. 4.

Bidrag til Beviserne for Gavnligheden af det etymologiske Conjugations- systems Anvendelse i den græske Sproglære. Første Hefte. Ved S. R. J.

*) Forsaavidt de ere komne til Udgiverens Kund- skab. De ere alle Indbydelses- skrifter i Anledning af offentlige Skole-Examina.

Bloch, Rector ved Nykøbing Cathedralsskole, Ribe, der af Dannebrog. 39 S. 4.

OPERTPA Græcorum. Prolusio etc. Scripsit Profess. *Benedict. Bendtsen*, Rector Scholæ Fridericiburg. Hauniæ 1812. 29 p. 4.

Meditationes quasdam de ratione, quæ analysisin atque synthesisin intercedat, propositionum geometricarum triade synthetica methodo tractanda illustrare conatus est *Carolus Ferdinand. Degen*, Reg. Soc. Sc. M. O. et Scholæ Viburg. Rector. Hauniæ 1812. 28 p. 4. c. f.

Forsøg paa en Oversættelse af Aulus Persius Flaccus's tredie Satyre. Programma etc. Scripsit *Th. Chr. E. Vithusen*, Scholæ Slaglos. Rectoris vice fungens. Soræ 1812. 15 p. 4.

Christian den Andens Fængsels og Befrielses-Historie. Efter Documenter udarbejdet af *H. Behrmann*, Overlærer ved Roeskilde lærde Skole. Kiøbenh. 1811. 88 S. 8.

Om nogle fremmede Troppers Ophold her i Danmark under Kong Christian den Anden, og deres og Kongens Forhold til hinanden. Efter Documenter udarbejdet ved *H. Behrmann*, Overlærer ved Roeskilde lærde Skole. Kiøbenh. 1812. 36 S. 8.

Et Par Ord om Methoden i Geometrien. Af *H. J. Hansen*, Adjunct ved Ribe Cathedralsskole. Ribe 1812. 20 S. 8.

Comraentatio brevis de arte quadam memoriaræ, quasi mechanica, studiosæ juventuti utilis-
sima. Edidit *Fr. Chr. Holberg Arentz*, Profes-
sor, Rector Scholæ Cathedral. Bergens. et Eques
Ord. Dannebrog. Bergis 1812. XXXV p. 8.

Om Tiemedet og Vigtigheden af offentlige
Skole-Examina, ved Overlærer *S. Rasmussen*.
Christiania 1812. 7 S. 4.

IX. Blandede Efterretninger.

Ved offentlig Auction er den Grund, No. 8
i Skindergaden, paa hvilken forhen Frue Skoles
Bygning stod, og som i Aaret 1811 blev til Uni-
versitetet mageskiftet *), tilslagen Commissionen
for Frue Kirkes Gienopbyggelse for 5 Rd. 2 Mk.
pr. □ Alen, hvilket for 1458 □ Al. udgjør 7776
Rd. Dette Auctionsbud er under 1 Febr. 1812
af Universitetsdirectionen approberet.

Af de 42 Fierdinger 2 Slaader Jord paa
Kingsled Riobstæds Mark, som tilhorte de lærde
Skolers Fond, men ved Forening af 2 Oct. 1810

*) See disse Annal. 1811 2 B. S. 112 ff.

(s. disse Annal. 1811 i B. S. 93 ff.) bleve overdragne bemeldte Ringsted Kiøbstad til Eiendomt paa visse Vilkaar, ere i Aarene 1811 og 1812 18 Fierdinger og 1 Slaade, som fæsteledige, bleve bortleiede til nye Fæstere, af hvilke 18 Fierdinger i Slaade de lærde Skolers Fond saaledes nu oppebærer den ved Foreningens §. 3 fastsatte Afgift af 1 Ed. Byg pr. Ed. Land.

Til Cantoratet ved Roeskilde Domkirke og Skole, hvis faste Indtægter nu ifølge den Kongel. Resolution af 7 Martii 1806 (s. disse Annal. 1806 i B. S. 186) deles mellem Kirken og Skolen, er henlagt Konge Korntienden af Taarnborg Sogn i Sorø Amt. Angaaende bestandig Afgift af denne Tiende er under 21 April 1806 affluttet en, derefter alernaadigst confirmeret, Forening mellem Roeskilde offentlige Stiftellers Inspecteurer paa den eene, og Taarnborg Sogns Eiendeydere paa den anden Side, ifølge hvilken disse sidst er for bestandig overdraget bemeldte Korntiende mod en aarlig Afgift af $4\frac{1}{2}$ Skp. Byg pr. Ed. Hartkorn aarligen, at betale og tilsvare, een for alle og alle for een, paa den Maade og til den Tid, som den Kongl. Indbydelse af 18 Martii 1796 §. 7. fastsætter (for det forløbne Aar inden næste Aars 1 Jan.), samt at

Derne desforuden selv betale alle kongelige Skatter af Tienden *)

Ved Kiendelse af Tiendecommissionen for Odense og Ruggaards Districter, stadfæstet ved den overordnede Tiendecommissionens Kiendelse af 8 Oct. 1812, er for Klinte Sogn under Skam Herred, Odense Amt, bestemt aarlig Tiendeafgift af Sognet for alle tre Tiender: 131 Edr. 5 Skp. 3 Fdk. Rug; 210 Edr. 2 Skp. 2 Fdk. Byg, 100 Edr. 5 Skp. 3½ Fdk. Havre, at betales med Penge efter Middeltallet af de sidste 10 Aars Capitelstaxt, aarlig inden December Maanedes Udgang. Communitetet i Odense nyder deraf, som Beneficiarius af Kongetienden, en Trediedeel, eller i alt 43 Edr. 7 Skp. 1 Fdk. Rug, 70 Edr. 2 Skp. 2 Fdk. Byg og 33 Edr. 4 Skp. 2½ Fdk. Havre. Sognets tiendeydende Hartkorn er 225 Edr. 1 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. Altsaa, naar 2 Edr. Rug og 4 Edr. Havre regnes lige med 3 Edr. Byg, bliver Communitetets Andeel 88 Edr. 1 Skp. 13½ Fdk. Byg eller omtrent 5 Skp. 2½ Fdk. Byg pr. Edr. Hartkorn.

*) Sognets Hartkorn, som i Foreningen ikke er anført, beløber 463 Edr. 1 Skp. 1 Tierdk. 2½ Alb. Denne bestandige Tiendeforening har Udgaeci for kunnet anmeldes, da den i sin Tid er bleven affluttet uden Deeltagelse af Directionen for de lærde Skoler, og dens Existens først nu er kommen til hans Kundskab.

Med Begyndelsen af Skoleaaret 1812 — 1813 (som indtraadde med 1 Oct. 1812) var Disciple- nes Antal i de lærde Skoler, derfra regnede de, som i samme Efteraar vare til Univerfitetet, dimitt- terede, omtrent folgende †).

Kiøbenhø. Cathedralsskole havde Disciple	180
Helsingørs lærde Skole	50
Roeskilde	39
Frederiksbørg	57
Slagelse	19
* Wordingbørg Middelskole	16
København Middelskole	29
Nykjøbing Cathedralsskole	54
Nakskov Middelskole	24
Odense Cathedralsskole	82
Ryebørg lærde Skole	31
Ribe Cathedralsskole	38
Colding lærde Skole	30
Fredericia	15
Narhøus Cathedralsskole	65
Randers lærde Skole	58
Hørsens	20
Aalborg Cathedralsskole	39
* Vibørg	30

†) Ved et Par var Antallet lidg. ei noie bekiendt, hvorfor han ved disse, der ere mærkede med *, har antaget det, de pleie at have.

Christiania Cathedralskole hadde Disciple	57
Christiansands	44
*Bergens	36
*Tronhiems	34

---

i alt 1033

Disciplenes Antal var saaledes ved sidste Skole-
 leaars Begyndelse i alt omtrent 1033, hvoraf de
 lærde Skoler i Danmark hadde 862 og de i Norge
 171. Af dette Antal udgjorde de Ikkestuderende
 omtrent 60.

E.

Udenlandske Universiteter og Skoler.

1. Det Østerrigiske Monarchie.

Wien.

Efter et Tidsrum af 26 Aar blev af den i Wien værende Studie- Hofcommission i Aaret 1810 forordnet, at de Candidater i Medicinen, som attraaede Doctorgraden i Lægevidenskaben, skulde, efter overstaet streng Prøvelse, skrive og til det medicinske Facultet indsende en Afhandling over en medicinsk Gienstand, og, naar samme af Facultetet var antaget, desuden offentlig forsvare nogle Sætninger af Medicinen mod fire Opponenten, som maatte være Doctorer i Medicinen. Begyndelsen gjorde d. 11 Martii 1811

Universitets og Skole-Annaler 1812. 4 a

Joh. Hüber, som skrev en Dissertat. inaug. moris disputandi et disserendi originem, successum et fata, speciatim in Universitate Vindobonensi recensens. Den anden, Hr. J. Carnovitz skrev en Dissert. de debilitate in morbis spuria ex viribus oppressis oriunda. Stilen er tvungen og ulatinisk. Til Prøve et Par Theses, som vare bestemte til at disputere over: Opium me hercle! sedat; — medicamina materiam immutant; — Venæ sectio qua remedium roborans interdum consideranda.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. 1811 No. 344).

For Kloster-Studierne (d. e. de theologiske Højskoleanstalter, som finde Sted i Præstehuse og ved geistlige Ordensmenigheder), hvilke af Keiserinde Theresia bleve paa mange Maader indskrænkede, af Joseph 2 ophævede, af Leopold 2 igien tilladte (dog saaledes, at Eleverne skulde undervises af prøvede Lærere efter foreskrevne Lærebøger og examineres ved offentlige Læreanstalter), er udstedt en egen Instruction af 8 Febr. 1811. Ogsaa Kirkehistorien maa nu foredrages i disse Læreanstalter, og Eleverne ere fritagne fra Examen ved Universitetet eller ved Landets Lyceum.

Lærerpersonalet ved Hovedskolerne have faaet Afgang til Pension.

Professoratet i den theoretiske Medicin ved Universitetet i Wien er anvist en Løn af 1000 Gylden i Indløsnings-Sedler.

Det System, som allerede følges ved det medicinske Studium, ved Ansættelse af Adjuncter og Assistentter paa tvende, hoist fire, Aar, med en Gage af 400 Gylden, at danne en Planteskole for Professorer, er nu ogsaa blevet udstrakt til det philosophiske, theologiske og juridisk-politiske Studium. Dog forbliver det ved den Indretning, at Lærerpladserne besættes ved Concurſ, hvilken ogsaa saadanne Adjuncter og Assistentter maae underkaste sig. Forslaget til Adjunctpladserne gøres af Professorerne i de Videnskaber, til hvilke Adjuncten skal danne sig.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. 1812 No. 140).

Den theoretiske og practiske Landoeconomies Studium er anvist det philosophiske Facultet, og alene erklæret som Evangsstudium for dem, der for Fremtiden ville søge Ansættelse i oekonomisk Fag paa Landet.

(Sammeſt. No. 143).

Keiseren af Østerrig har udsat en Priis af 2000 Gylb. for den bedste Lærebog i Comptabi-

litets, eller Statsregnskabsvidenskaben. Terminen er til Enden af Marts 1814.

(Sammesk. No. 150).

Der oprettes en Nationalskole for den ikke uernte græske Menighed, som ei skal staae under det catholiske Skoleopsyn. Organisationen er endnu ikke fuldendt; dog tæller Anstalten allerede 42 Disciple, og besidder en sikker Formue af 301,000 Gyld. og et ypperligt Locale.

Som det hedder, skal der nu ogsaa arbeides paa Udførelsen af en polytechnisk Skole, hvorom Ideen allerede i mange Aar har været i Bevægelse.

(Af Leipz. Lit. Zeit. 1812 Int. Bl. No. 610).

Ved Universitetet her gives 36 forskellige Stiftelser for fattige Studerende af de forskellige Nationer. Særskilte Facultets-Stiftelser gives under det theologiske Facultet 2, det juridiske 1, det medicinske 6. I Aaret 1811 bleve graduerede til Doctorer i Theologien 1, i Lovkyndigheden 16, i Medicinen 7, i Philosophien 1. I alt tæller det theologiske Facultet 41, det juridiske 221, det medicinske 201, det philosophiske 38 Doctorer.

(Efter en Anmeldelse af Willebois's Taschenbuch der Wiener-Universität i Hall. Lit. Zeit. 1812, Erg. Bl. No. 115).

Ungarn.

Grev Georg Festetics ikke blot underholder Læreanstalten Georgiton i Pesthely, men og siden 1803 tvende Convicter for saadanne Stipendister, som han lader danne paa egen Bekostning. Deres Gymnasialstudium fuldende disse Stipendiater, sædvanlig 5 i Tallet, i Oedenburg, men de philoso- phiske og juridiske Studier ved Universitetet i Pesth. Foruden i disse Videnskaber have disse Stipendia- ter egne Lærere i det franske og tydske Sprog, i Sogten, Riden og Baabensvelser.

(Af Hall. Lit. Zeit. 1812 No. 147).]

Ved Universitetet i Pesth studerede i Aaret 1812 70 Theologer, 171 Jurister, 189 Medici- ner, Chirurgur og Apothekere, 270 Philosopher og Mathematikere, til sammen 700.

(Sammeft. No. 134.)

Den 25 Jun. 1812 høitideligholdt Universi- tetet i Pesth sin Stiftelsesdag. Det blev, som be- kiendt, stiftet af Dronning Maria Theresia 1780. Universitetets nuværende Rector, Domherre og Professor Michael von Korbelyi, holdt i det store Auditorium en Tale, hvori han skildrede Videns- skabernes Fremstrid i Ungarn.

Det Evangeliske Gymnasium i Dedenburg
talte i det forløbne Skoleaar 331 Studerende.

(Af Leipz. Lit. Zeit. Nov. 1812 No. 283).

Papirpengenes og den voldsomme Finanzope-
rations skadelige Følger i Henseende til Skole- og
Kirkevæsenet i Østerrig ere ingensteds blevne saa
levende skildrede som af Rector Magda i et 1811
udkommet Program: De discrimine, in quo scho-
læ evangelicæ in Hungaria cum tota re evangeli-
ca versantur. Hvad han siger om det evangeliske
Skolevæsen, gielder ogsaa om det catholiske. Hans
Skildringer have ganske Sandhedens Fortieneste.
"Alt, siger han, styrter nu til Ugerdyrkning, Haand-
værker og Handel, for ikke at hunge i den lærde
Stand. Inden kort Tid maa der opstaae en total
Mangel paa Pastorer, Professorer og Skolelærere.
Alle Fundationsbidrag ere ved Patentet reducerede
til Lidet. Disciplene, advarede ved Synet af
deres vansmægtende Lærere, afdrage efterhaanden
Sindet fra Studeringer. Af Mangel paa andre
maae de middelmaadigste Personer ansættes som
Professorer og Lærere. De ypperligste Hoveder,
som egen Tilboielighed hendirger til Litteratu-
ren, overvinde alligevel denne, for som oeco-
nomiske Embedsmænd o. dsl. at føre et ma-
geligere Liv. Den smægtende Lærer foragtes

oven i Kjøbet af de andre, bedre levende, Stænder. Jagen Adelig beklæder for nærværende Tid en Lærerplads ved noget protestantisk Gymnasium i Ungarn (om derved meget skulde være tabt?) At Kjøbe Bøger, er formedelst disse høie Priser blevet umueligt, og saaledes maa der snart blive Mangel paa duedige Lærere. Ungdommen selv iler, formedelst de besværlige Underholdnings-Omkostninger, saa snart mueligt giennem Skoleklasserne, og forlader dem umoden i Nar og Kundskab 2c.

(Efter Hall. allg. lit. Zeit. 1812 No. 56).

2. Frankrig.

Strasburg.

Det herbærende Academie af det keiserlige Universitet begynder i de første Dage af Novemb. sit tredje Studie-Nar. De to allerede oprettede Faculteter for Jurisprudens og Medicin fortsætte i den hele forestkrevne Fuldstændighed deres Forelæsninger for et stort Antal dels indenlandske, dels udenlandske Studerende. Ligeledes fortsættes Forelæsningerne i det mathematisk-physiske og de skønne Videnskabers Facultet. Det theo-

logiske Facultet er ei endnu organiseret, men de theologiske Videnskaber foredrages i de tvende herbærende Seminarier, (det protestantiske, og catholske.

(Efter Hoff. Lit. Zeit. 1812 No. 255).

Paris.

Ifølge den 14 og 21 Artik. af det keiserlige Decret af 15 Nov. 1811 maae alle i Instituter og Pensioner optagne Lærlinge, men ikke de externe, fra næste Skoleaar af bære Lyceernes Uniform. Uniformen er ved et keiserligt Decret, givet til Wittepsk d. 31 Jul. 1812, bleven bestemt saaledes: Lærlingene og Pensionærerne i Lyceerne skulle for Fremtiden klædes i blaat Tøj, som er farvet med Waid-Indigo. Lyceerne faae igien den blaa Uniform med himmelblaa Kraver og Opsluger. Ved Collegierne ere Kraverne og Opslugene gule, Knapperne gule, ganske af Metal, med Ordet Collège i Midten, og ved Kanden den Byes Navn, hvor Collegiet befinder sig. I Instituterne og Pensionerne ere Kraven og Opslugene hvide, Knapperne hvide, ganske af Metal, med Ordet: Institut eller Pension i Midten, og rundt om Forstanderens Navn som Legende.

(Af offentlige Blade).

3. Kongeriget Bayern.

I den forrige Rigsstad. Kaufbeuren stæer siden Skolevesenets Organisation ved hvert Aars Slutning en høitidelig Prisuddeling, og denne Fesilighed forhoies derved, at af Liebhaber-Theater-Selskabet paa denne Dag gives en passende Forestilling, og Premiernes Uddeling da foretages paa Theatret. Da nu den evangeliske Sognepræst som Skole-Inspector især maa lade sig see derved, saa indtræder her det vist sieldne Tilfælde, at den Geistlige, der ellers blot pleier at høres fra Prækestolen, ogsaa engang forandriges at lade sig see og høre paa Theatret *).

(Hall. allg. Lit. Zeit. 1812 No. 327).

4. Kongeriget Westphalen.

Ifølge en udførlig Beretning i Maanedsskriftet: Westphalen under Hieronymus Napoleon Martii 1812, beløbe Udgifterne for samtlige Instituter ved de westphalske Universteter for Aaret 1812, foruden Lønningerne, 200,850 Fr., hvoraf 112,000 Fr. ere bestemte for Göttingen, 54,350

*) Meppe er enten det ene eller det andet en heldig Idee. Udg. Anm.

Fr. for Halle (de Frankſke Stiftelser dog ei med-
indbegrebne) og 34,600 for Marburg. Til Uni-
verſitetsbibliothekernes Bedligeholdelse ere anviste
25,600 Fr., nemlig for det Göttingſke 1600, for
det Halliſke 6300, for det Marburgſke 3300 Fr.;
men for den botaniſke Have i Göttingen 8000 Fr.

(Af Leipz. Lit. Zeit. 1812 Intell. Bl. No. 157).

Göttingen.

Den 14 Jul. tabte Universitetet her ved Dø-
den ſit ældſte Medlem, Chriſt. Gottl. Heyne, Rid-
der af den veſtphaſke Krone. Et Slagſtod rev
ham ud af ſine Forretningers Kreds, hvilke han
endnu i ſit 83de Aar foreſtod indtil den ſidſte Dag.
I 50 Aar havde han med naſbrudt Iver tient Uni-
verſitetet, hvis Vel var hans førſte og ſidſte Anlig-
gende. D. 17 fandt hans heitidelige Liigbegiar-
gelse Sted, ved hvilken Toget aabnedes af Leines
Departementets Præſect. Det hele Folge beſtod
af 600-700 Personer. Ved Graven holdtes en
Tale af Prorector Pott. Strax efter blev i Uni-
verſitetets Navn udfærdiget et af Profeſſor Mitscher-
lich forfærdiget latiniſk Digt. Ogſaa en af de Stu-
derende hædrede hans Minde ved et græſk Digt.

Ved at anføre denne Notiſ efter Götting. Ge-
lehrte Anzeig. 1812, 119 og 121 St., kan Udg.,
der ſelv med ſaa mange hans Landsmænd har

Havde Leilighed til, personligen at kiende og statte denne store Lærde, ikke nægte sig, her at lade aftrykke et, af den Forevigeede Hr. Professor B. Thorslacius, i Anledning af dennes til Heyne dedicerede Samling af populære antiquariske Afhandlinger, tilskrevet, Udg. venfskabeligen meddeelt, Brev, der fandtes i Concept efter Forfatterens Død, og derefter er kommet Hr. Professoren tilhænde. Dette Brev, hvis Mærkværdighed forhoies derved, at det efter en af Forfatterens Svigersøn, Prof. Heeren, tilføiet Paategning var det sidste fra den Afdødes Haand, er følgende:

Eo honore me mactasti, vir præstantissime, amantissime, quo nisi aperte præ me ferre vellem, me magnopere lætatum esse, ineptam utique me modestiam affectare, cordatus quisque merito diceret. Collatum itaque in me beneficium lubens accipio gratoque animo ut tibi acceptum fero, quandoquidem hoc tuo de me iudicio meique studio populares nostros edocuisti, senectam meam non adeo inhonoratam esse, quam nonnulli ex iis, qui sæ laudi accedere putant, quod mihi detrahunt, sibi aliisque persuadere velle videntur; quidni itaque palam profitear, animum meum, tam multis rerum, munerum temporumque molestiis fessum, non parum esse recreatum, multoque magis, quod hoc de me meritum profectum est a viro præclaro,

quem ego a multis annis singulari amore et studio sum amplexus, ejusque laudi crescentique famæ sum suffragatus, quandoquidem in eo eas ingenii doctrinæque copias agnoscere mihi videbar, et eum in paucis esse crederem, a quibus solidiores humanitatis literæ jamjam labantes præsidium vigoremque novum sint habituræ.

Quæ de libro tuo, munere mihi gratissimo, dicenda habeo, imprimisque de epistola, mihi quidem tam honorifica scriptaque elegantissime, differam ea et servabo recensibus nostris literariis; libentius enim te ea cogniturum esse ex plagulis ad te missis suspicor, quam si ambitiose ea in his literis perscripta tibi afferrentur. De aliis rebus scribam ad te tempore alio, liberiore forte animo et levato a curis molestiisque, quibus vita nostra publica privataque infestatur. Tu interea amare me perge, persuasumque habeo, nunquam me ab officio studioque tui esse recessurum. Vale et ama.

Professor Heeren's Paategning Inder saaledes:

Litteræ hæ fuerunt ultimæ ab Heynii manu exaratae. Datæ sunt ad V. A. Thorlacium, Professorem Havniensem; reperi enim eas in pulpito juxta librum a V. Cl. editum (Populære Auflysning) et Heynio dedicatum, pro quo gratias de-

bitas persolvit. Scripsit eas die 13 Julii; proximo die 14 Julii bene mane ad coelites abut.

Goettingæ d. 17 Jul. 1812.

H. A. L. Heeren.

5. Preussen.

Berlin.

Universitetet her er i vedvarende Opkomst. Studenternes Antal tiltager stedse. For nærværende Tid er deres Antal 700 — 750. Studenterne føre et stille og videnskabeligt Liv. Collegierne besøges med prisværdig Flid. Endnu har Regeringen Relegation fundet Sted. I Midten af Jun. Maaned er oprettet saavel et theologisk som et philologisk Seminarium.

(Af Leipz. Lit. Zeit. 1812 No. 176).

Breslau.

Hovedbibliotheket er nu blevet foreenet med Universitetet og Universitetsbibliothekerne. Universitetets Etat er betydeligen forøget, indtil 60000 Rd.

D. 9 April holdt Prof. og Regeringsraad Universitets og Skole-Annaler 1812. B b

6. Raumer en offentlig Forelæsning om Studenter-Frihed og Studenter-Evang, hvis Hovedsagmeed var reen polemisk mod en i Berlin (af Fichte) holden Tale af lige Tendenz. Auditoriet var talrigt besat med Studenter. Ogsaa vare nogle Professorer tilstæde.

(Af Leipz. Lit. Zeit. 1812 Intel. Bl. No. 101).

Det protestantisk-theologiske Facultet er blevet bemyndiget til, aarligen at udsætte tvende Priissspørgsmaale, hvoraf det eene skal angaae en Gienstand af den exegetiske, systematiske eller historiske Theologie, det andet et homiletisk Thema. Den bedste Afhandling af første Slags belønnes med 50 Rd., af sidste med 30 Rd. Afhandlingerne af den lærde Theologie maae skrives paa Latin. En lignende Indretning forventes ved de øvrige Faculteter.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. 1812 No. 116).

Königsberg.

Et Program af Joh. Mich. Hamann, Director for Gymnasiet her, fortjener fortrinlig Opmærksomhed i vore Dage, da det tager Hensyn paa Hr. Director Jahmanns Program: Ueber das Verhältniß der Schule zur Welt o. a., og med

Bittighed og Alvor angriber de store Forjættelser om den tydske Nationalitets Tilbageførelse ved Skoleopdragelsens Omdannelse og Forsøgene paa at hense tte vore Skoler fra en verdensborgelig, men gemeen, Virkelighed ind i en overjordisk Region og Disciplene i en idealsk Tilværelse, for at vore Kvintaner allerede maae leve aandelig i Sandheden, levende anskue det Skionne, i deres Indre idealsk stiktede, nedsænke deres Siel i Gud, nære sig ved det Hellige og Guddommelige ic.

(Leipz. Lit. Zeit. 1812 No. 173).

---

6. Rusland.

Petersborg.

De literariske Producter af ethvert Slags ere for nærværende Tid hos os i en saadan exorbitant Priis og saa vanskelige og sieldne at erholde, at mange Lærde ikke blot her i Staden, men endnu langt mere i andre Rigets Stæder og fjerne Egne ere nødsagede til, at opsoge og recapitulere det Gamle. Saaledes koster f. Ex. den Halliske Literatur-Tidende 45 Rubler, den Genaiske 44, den Leipziger 42, Minerva 48, den Hamborgske politiske Tidende 58 ic. Derhos

erfarer man saa lidet fra fremmede Lande, at vi i denne Henseende leve i en sand Armod og ønske snart en Forandring i Tiderne.

(Af Leipz. Lit. Zeit 1812 No. 233. Intell. Bl.).

Dorpat.

De herbærende Studerendes Antal var stegt til 300; dog ere paa en Maanedes Tid flere afgaaede til udenlandske Universiteter.

(Af Leipz. Lit. Zeit 1812. Intell. Bl. No. 120).

Charkow.

Universitetet her har af Rigs-kantsleren, Grev Romanzow, til Erindring om hans afdøde Morbroder, Fyrst Golizijn, forhen russisk Gesandt i Wien, erholdet til Foræring en Gave af 2000 Rubler, hvis Renter aarlig skulle anvendes til Uddeling af 5 Guld-Belønningsmedailler med den Afdødes Billede til 5 flittige og sædelige Studerende. Lillige har Rigs-kantsleren skænket Universitetet en liden Bogsamling.

(Af Leipz. Lit. Zeit. 1812. Intell. Bl. No. 164).

---

7. Engelland.

Eil Kundskab om Theologiens Tilstand ved de engelske Universiteter er følgende et Bidrag:

Indtil April Maaned d. N. vare indkomne saa mange Ansøgninger fra Catholiker om større Religionsfrihed, at deres Antal næsten svarede til en Fierdedeel af Rigets Folkemængde. Ogsaa fra oplyste protestantiske Undersaatter vare indkomne mange Petitioner, som anbefalede denne retfærdige Sag til Parlamentets Opmærksomhed. Den 20 April anmeldte Lord Grenville, at han havde at forelægge et Andragende af en ganske anden Natur, nemlig en Petition fra Universitetet i Oxford, som gaaer ud paa, at de Indskrænkelse i Religionsfrihed, der gielde for Catholiker, ikke maatte blive hævede, og at Parlamentet maatte vedblive at aflaae alle didsigtende Andragender, hvad enten fra Catholiker eller Protestanter i Irland eller Engelland. Ved at forelægge samme, beklagede den ædle Lord denne Universitetets Meningssforskjellighed og bemærkede, at, skjønt hans eget Navn (som Universitetets Canzler) efter dette Instituts officielle Former stod i Spidsen af Ansøgerne, skyldte han sig selv at erklære, at han aldeles misbilligede sammes Gienstand. Han troede endnu at burde, for Universitetets Vres Skyld, tilføie, at, skjønt denne Act var bifaldt af

Majoriteten af Universitetets Medlemmer, og selselig var at betragte som en Act af den hele Corporation, havde den dog ikke eensstemmigen været samtykt, men derimod bekæmpet af Vice-Canzleren, begge Prorectorerne, adskillige Formænd for Collegierne og en Mængde ved Lærdom og Retskasfenhed agtværdige Individuer. Den adle Lord sluttede saaledes: "Himlen gibe, at Eders Beslutning maa blive den meest stikede til at fremme det Religionens og Statens Vel, som jeg smigrer mig med, at de, som beholde, og de, som misbillige denne Petition, have lige meget paa Hierte.."

Dagen efter blev en lige Petition fra Universitetet i Cambridge fremlagt af Hertugen af Gloucester, som dette Universitets Canzler. Han tilføiede ligeledes, at, endskjønt hans Navn nødvendigvis maatte findes indbegreben i denne Ansøgning, ønskede han dog ikke at betragtes som den, der havde antaget de deri fremsatte Meninger eller compromitteret sin egen Mening, denne Gienstand angaaende. Lord Hardwicke gjorde den Bemærkning, at denne Petition først Lørdag eller Søndag blev proponeret, og derpaa om Mandagen underskrevet og adopteret blot med en Majoritet af 39 mod 38, saa at der var Grund til at troe, at, dersom dette respectable Corps havde haft mere Tid til at beraadslaae, vilde dets Beslutning have faldet anderledes ud.

(Af offentlige Blade).

T i l l æ g

- 1) til den S. 232 sluttede Fortegnelse paa Legater ved Kiøbenhavn's Universitet.

LXVIII. Christian den Syvendes Legat.

Saaledes kaldes en Capital, som ved Gaver af Kong Christian den Syvende er henlagt til den botaniske Haves Fornødenheder. Den er grundet ved Rescript til Rector og Professore af 3 Febr. 1769, ved hvilket bemeldte Konge af de for Characterbestallinger i det Danske Cancellie betalte Penge skænkede 2500 Rd., hvoraf den aarlige Rente alene skulde anvendes til den botaniske Haves Istandsættelse og bestandige Dyrelse ved Studiegaarden. Capitalen udgjør for nærværende Tid ialt 5500 Rd. *).

- 2) til Legater og Gaver S. 345.

Hans Excellence Hr. Geheim-Conferensraad Bülow til Sønderumgaard har i denne Sommer foræret til Odense Cathedralskoles Bibliothek. Væ.

*) Denne Kongelige Gave omtales, dog uden nærmere Dplysning, af Janson S. 55.

relse Kammerherre Suhms Buste i Gips bronzeret, med en dertil passende Piedestal.

Desuden har Hs. Excellence forhen stienket til Bibliotheket følgende Skrifter:

Dictionnaire de l'Academie françoise. Paris 1762 Tom. 1 — 2. fol.

Symbolæ Botanicæ, autore Martino Wahl. Hafniæ 1790 — 91. 1 — 2 Tom. fol.

Scheels Krigens Skueplads. Kiøbenhavn 1785. 4.

Parerga historica. 1782. 4.

Bourgoings neue Reise durch Spanien. Jena 1789. 1 — 2 B. 8.

Pfeiffers Grundsæge der Universal Kameral Wissenschaft. Franckfurt am Main 1783. 1 — 2 B. 8.

Martfeldt om Kornhandelen. Kiøbenhavn 1774. 8.

Kettekse.

I forrige Hæfte blive følgende Trykfeil at rette saaledes, at der S. 5 Lin. 2 istedet for "noget hoit, stiont, haardt,.." læses "noget hoit, stiont haardt,.." og S. 7 Lin. 4 og 5 istedet for "Da Sang og Musik vare, som forhen er anført, foreenede med Instrumental-Musik,.." læses "Da Sang og Musik vare, som forhen er anført, foreenede med Instrumental-Musik,.."

Die Geschichte der Stadt Salsburg i. d. Graub. Schweiz
von J. J. Schuler

Leipzig 1774. 8. 120 S.

Die Geschichte der Stadt Salsburg i. d. Graub. Schweiz
von J. J. Schuler

Leipzig 1774. 8. 120 S.

Die Geschichte der Stadt Salsburg i. d. Graub. Schweiz
von J. J. Schuler

Leipzig 1774. 8. 120 S.

Die Geschichte der Stadt Salsburg i. d. Graub. Schweiz
von J. J. Schuler

Leipzig 1774. 8. 120 S.

Die Geschichte der Stadt Salsburg i. d. Graub. Schweiz
von J. J. Schuler

Leipzig 1774. 8. 120 S.

Verzeichn.

Die Geschichte der Stadt Salsburg i. d. Graub. Schweiz
von J. J. Schuler
Leipzig 1774. 8. 120 S.

